MUSEUM

1921

Číslo 1. Ročník 53.

MUSEUM

ČASOP. BOHOSLOVCŮ ČESKOSLOVENSKÝCH
A ORGÁN
SVAZU BOHOSLOVECKÝCH JEDNOT.

Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce.

Ročník LIII. Číslo 1.

Redaktor: JOSEF HUDEČEK. - Administrátoři: FRANT. KRAUS a BOHUMIL PLANITA.

Předplatné na 53. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty, 15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 1.

Rudolf Suchý: Za víru vlasti a ctnost*. — *Redaktor:* Do třiapadesátého ročníku. — *Karel Závadský S. J.:* Pavel apoštol. — *Karel C. Klement:* Adventus*. — *Rudolf Suchý:* Našel jsem stříbrné prameny vody živé. — *Martin Papež:* Na dušičky vzpomínejme*. — *Karel Walter:* Zbožný pěvec Ohlasů. — *Pohledy do života.* — *Zprávy.*

Rukopisy, dopisy a knihy pro redakci buďtež zasílány na adresu:
REDAKCE „MUSEA“ V BRNĚ, ALUMNÁT.

Administrace prosí o vyrovnání účtu za „Ročenku čs. bohoslovců“ Kč 13·—. Rozprodá starší ročníky „Musea“ za mírnou cenu. — Šeky budou přiloženy ve 2. čísle.

Majitel, vydavatel a nakladatel:
„RŮŽE SUŠILOVA“, LITER. JEDNOTA BOHOSLOVCŮ V BRNĚ.

VYTISKLA KNIHTISKÁRNA JANA TOMANA VE ŽĎÁŘE NA MORAVĚ.

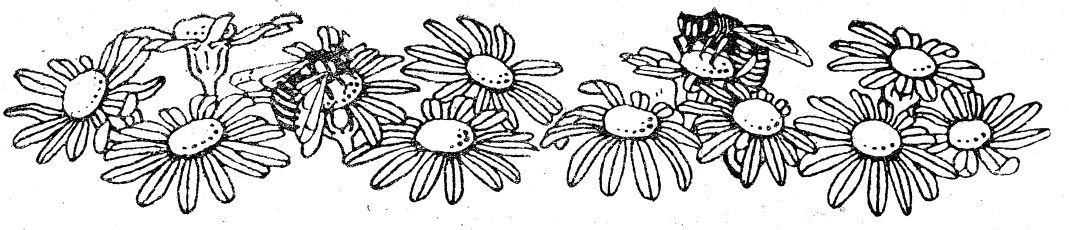

RUDOLF SUCHÝ

ZA VÍRU VLASTI A CTNOST,

Naše heslo.*

Zvedáme prapor, vzkaz buditelů svatý,
vtiskli naň heslo své: „Církev a vlast!“
Vzkříšen jím národ náš okovy spjatý,
dozrálé setby my sklízeli slast.

Sotva však pouta jsme jedna bídná svrhli,
horší všech ukoval satanský vztek:
V mrákotách nevěry, srdcem svým zvrhlý
Boha chce zavraždit dvacátý věk.

„Vzbuďte se stráže!“ — hlas Vítěze nás volá —
zapalte pochodně, strojte se v boj!
Důvěra ve Mne jen nevěru zdolá,
obrody lidstva jsem jediný zdroj.“

Zvedáme prapor svůj, síly svoláváme
na vzdory nepřátel, nevěry zlost!
V hesle však zděděném příkaz dnes máme:
Za vlasti víru — tož víra a ctnost!

* Viz příslušnou noticku v Pohledech do života!

DO TŘIAPADESÁTÉHO ROČNÍKU.

Vlídné přijetí, jehož se dostalo v uplynulém školním roce „Ročence československých bohoslovců“, posílilo rozhodnutí Růže Sušilovy v Brně přikročiti k vydávání „Musea“. Dvaapadesát pěkných ročníků „Musea“ s literárními prvotinami většiny nynějších horlivých pracovníků-kněží volalo hlasitě po navázání na tuto slavnou minulost. Sta kněží „Museem“ odchovaných uplatnila idee ve svém časopise hlásané v soukromém životě i v apoštolském působení. Tito kněží jsou nám mladým vzorem ideální theorie i praxe. Jsme si vědomi, že kus zásluhy na tom dobrém náleží „Museu“, v němž ukládali plody svého studia a přemýšlení a vyjadřovali básnicky i prósou své nadšení pro všechno dobré a krásné. Je tedy podivné, že my mladí chceme se od nich učiti a že hledáme sloupce časopisu, jenž by byl hlasatelem *našeho nadšení?* Který jiný časopis nám vyhovuje lépe než naše „Museum“?

Ponechám doporučení „Musea“ povolanějšímu péru básníka P. Em. Masáka:[1] . . . Již svou povahou náleží „Museum“ k časopisům, které nestárnou: jeho redaktoři i spolupracovníci obnovují se pravidelně vždy novými generacemi bohosloveckými, takže již po této stránce stává se obrazem současných myšlenkových i citových proudů a literárních snah v našich seminářích, jakýmsi měřítkem tepla i chladu, nadšení nebo lhostejnosti v řadách dorůstajícího kněžstva. Je dobrým znamením tohoto ducha, že se „Museum“ vůbec udrželo, ba rozkvétalo, a to i v dobách málo příznivých literatuře. Udrželo se i za poslední světové katastrofy, v dobách, kdy z důvodů finančních a hospodářských nebo mravních zanikla celá řada velkých revuí . . .“

Když již vinou nešťastných poměrů nastala dvouletá přestávka ve vydávání „Musea“, nesmíme dopustiti, aby se přestávka prodlužovala nebo docela „Museum“ zaniklo. Jaké vysvědčení bychom si vydali před kruhem svých přátel a svými nástupci? Kněží, kteří s radostí uvítali naši „Ročenku“, vybízejí nás k práci a svolávají na ni Boží požehnání: „ . . . Podávajíce zprávu o „Ročence československých bohoslovců“, připojujeme k ní dvě prosby: první k naším bratřím: přijměte podar tento a nevracejte Ročenky, ba spíše přidejte jim — ideální jejich snaha zasluhuje všestranné podpory, a to v prvé řadě od kněží — Bohu žel, že na náš kněžský dorost ze řad kněžských nejvíce se zapomíná! A druhá prosba platí vám, přátelé mladí, po Ročence vraťte se opět k Museu, které má za sebou úctyhodnou historii a veliký význam kulturně literární . .“[2]

Zaplať Bůh za povzbující slova! Druhá prosba se týká nás bohoslovců a my ji plníme. Splnění první prosby záleží na našich čtenářích a my obměňujeme prosbu a voláme: Nevracejte „Musea“,

[1] Článek v „Občanských novinách“ III. roč. čís. 90.

[2] — jhk — „Sursum“, věstník Klubu duchov. čsl. str. lidové, roč. I. č. 5.

ba spíše přidejte nám, abychom časopis mohli vypraviti co nejlépe. Považte, prosím, jak malá je obec čtenářská našeho „Musea"! Píšeme pro kněžstvo, kolegy-bohoslovce a snad ještě katolické studentstvo. Kdybychom tu nenalezli pochopení, u koho je budeme hledati? Hlásíme se k vám, milí čtenáři z řad kněžských, neboť jsme vaši, řekl bych: krev z krve vaší. *Musíte* míti zájem o nás, vždyť máme s vámi společný původ, cestu i cíl. Božský Spasitel jest vám i nám Cestou, Pravdou a Životem — vaše povolání jsme si zvolili či spíše Pán vyvolil si nás jako před lety vás a my vstupujeme do vašich řad a vyplníme mezery, jež smrt a žalostný rozkol způsobí; po vašem boku budeme bojovati a od vás se učit užívati zbraní ducha proti nepřátelům Krista a Církve svaté a na pastviny úrodné vodit ovečky dobrým Pastýřem svěřené. V Kristu jsme jednou rodinou bratří a neměli bychom tu k sobě lnouti a podporovati se? Pro vaše vzpomínky na krásná leta bohoslovných studií a na mladé snahy a tužby prosíme vás buďte nám *oporou!*

Obracím se ještě na vás, drazí spolubratří bohoslovci! Odhlasovali jsme si vydávání „Musea" v srpnu na bohoslovecké pouti velehradské. To znamená, že chápeme jeho důležitost a že chceme vykonat vše, čeho je potřeba, aby „Museum" naše kvetlo a konalo své poslání v nynější vážné době, kdy nesmírné převraty dotýkají se až kořenů společenských řádů. V „Museu" bude péro naší zbraní k boji adversus insidias diaboli, jenž usiluje vykořeniti drahocenné dědictví cyrilometodějské z našeho národa:

. . . dělníci Páně, oráči země:
Hospodin mluví teď, slyš!
Najdeš proud živý, půjdeš-li ke mně,
oběti zápal nad vše rád cítím . . .
Blýskáním plamenným poučuj, *piš!*
Našel jsi *střed* ten, mudrcem ždaný;
o něj se opři, upevníš zemi!
Satanu rozkážeš: zmiz!![3]

Naše „Museum" má cenu jakožto výsledek práce *tiché* a *společné* a jako *dílo bratrské kat exochen.* A věřte, že v tom jest jeho krása a ideálnost, jak napsal v „Rozhledech" redaktor 52. ročníku.[4] Nestydím se za cvičný ráz „Musea" — vždyť ukládáme v něm většinou své literární *prvotiny.* Apologií našich článků a básní bude *nadšení,* s jakým se chápeme péra, abychom vyjádřili svou lásku k božskému Mistru a Jeho svaté Církvi, pochopení pro potřeby milé vlasti a vůli pracovat ze všech sil na místě, jež nám Prozřetelnost vykáže. Apologií naší bude dále náš *skrovný počet.* Doby jsou příliš těžké, proto je málo těch statečných, kteří nedbajíce lidských ohledů věnují své síly

[3] Rudolf Suchý „Hodina Věčnosti — hodina Říma" v „Ročence" str. 34.
[4] Čl. „Chvála Musea" v č. 1-2.

Bohu a nesmrtelným duším. My — operarii pauci — vynasnažíme se, abychom vykonali práce každý za dva.

Na počátku svého skromného díla osmělujeme se zasvětiti svou práci, snahy a ideály Božskému Srdci Ježíšovu. Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini Sancto Tuo da gloriam!

V Brně, v říjnu 1921.

Redaktor.

KAREL ZÁVADSKÝ S. J.

PAVEL - APOŠTOL.

MOTTO: „Pavel apoštol Ježíše Krista, povolaný vůlí Boží“ (1. Cor. 1, 1).

„Když se zalíbilo tomu, jenž mě oddělil ze života matky mé a povolal svou milostí, zjeviti ve mně Syna svého, abych ho hlásal mezi pohany“ (Gal 1, 15-16), od té chvíle jsem „apoštolem, nikoli od lidí, ani skrze člověka, nýbrž skrze Ježíše Krista a Boha Otce“ (Gal. 1, 1).

A Pavel „nádoba vyvolená k tomu, aby nesl jméno Kristovo před pohany a krále i syny israelské“ (Act 9, 15.), po celém světě „káže Krista ukřižovaného, pohoršení to Židům i pohanům pak bláznovství, ale těm, kteří jsou povoláni Židům i pohanům, Krista, Boží to moc a Boží moudrost“ (1 Cor. 1, 23). Dokud byl ještě Šavlem, nemálo se horšil nad domnělým lžimesiášem, Ježíšem Nazaretským, jehož nenáviděl, jemuž se rouhal a jejž vyhladiti usiloval (1 Tim. 1, 13), ale před Damaškem zkrotl rozlícený lev a přerodil se v beránka, ovšem v beránka, jejž láska Kristova pudí k hlásání slova Božího.

Saulus blasphemavit — Paulus non enbesat evangelium Christi cruciixi!

Čeho dosud svět neviděl a neslyšel nebo uslyšev nechtěl chápati, jak Bůh miloval svět, že jednorozeného Syna svého vydal na smrt, aby skrze jeho krev spaseni byli, kteří v něho uvěří, toto velké tajemství — vtělení Syna Božího, jeho život a smrt na kříži, jeho oslava v nebesích a jeho úřad velekněžský — toť obsah kázání Pavlových.

Apoštol Pavel počíná si mužně a neohroženě. V synagogách a školách židovských se zápalem dosvědčuje, že Ježíš je Syn Boží a Vykupitel, jde do Areopagu v Athénách, do shromáždění pohanských, k obětem, aby je poučil o pravém Bohu, o pravé oběti — o Ježíši na kříži. Staví se proti mocnářům a vládcům, proti horlitelům zákona Mojžíšova, proti filosofům a vědcům, proti znemravnělým Ko-

rinťanům a soběstatečným Atheňanům, volán nevolán, vítán nevítán útočí všude na bašty nevěry a nevědomosti. „Zbroj našeho bojování není tělesná, nýbrž mocná pro Boha ke zboření hradeb, ježto my boříme myšlenky (mudrácké) a všecku zvýšeninu, která se povyšuje proti poznání Božímu a jímáme všelikou mysl v poslušenství Kristovo (2. Cor. 10, 4-5.).

Tato slova vystihují dostatečně apoštola nadšeného, výbojného a vítězného.

Primiční kazatelé obyčejně rozvinují před novokněžem plán a program kněžského života. Také sv. Pavel měl takového kazatele. Kristus sám uložil mu velkolepý program: „Vstaň a postav se na nohy své, neboť proto jsem se ukázal tobě, abych tě učinil služebníkem a svědkem těch věcí, které jsi uviděl a pro které se ti (ještě) ukáži, vysvobozuje tě z lidu a pohanů, ke kterým tě posílám, otevřít oči jejich, aby se obrátili ode tmy ke světlu a z moci satanovy k Bohu, by vírou ve mne obdrželi odpuštění hříchů a podíl mezi svatými“ (Act. 26, 12-18.).

Ukážeme nyní na jednom příkladě, jak apoštol vyhověl svému poslání. Sv. Lukáš, průvodce Pavlův, zaznamenal obšírnou řeč v Antiochii Pisidské. Lze ji míti za vzor misionářských kázání Pavlových před Židy (Act 13, 15-41.).

V den sobotní vešli Pavel a jeho průvodci do synagogy a posadili se mezi Židy a proselyty. Po čtení Zákona a Proroků byli od představených synagogy vybídnuti, aby promluvili k lidu něco na povzbuzenou.

A tu Pavel povstav a pokynuv rukou oslovil přítomné: „Muži israelští a všichni, kteří se bojíte Boha!“ [míní tu proselyty.] *V první části* své řeči připomíná posluchačům vyvolení Židů za národ Boží, líčí zvláštní prozřetelnost Boží ve Starém Zákoně, zvláště pak přislíbení Spasitele z rodu Davidova (v. 15-23).

Ve verších přechodních (v. 23-25.) mluví o Janu Křtiteli, posledním proroku, jehož mnozí měli za zaslíbeného Spasitele; uvádí Janovo svědectví o příštím, vlastně už přítomném Mesiáši, na jehož příchod připravoval lid kázáním o křtu pokání.

Část druhá vrcholí v *blahé zvěsti o příchodu,* životě a smrti i z mrtvýchvstání Ježíše Nazaretského (v. 26-37.).

„Muži bratří, synové rodu Abrahamova a vy všichni, kteří se bojíte Boha, vám je posláno slovo o té spáse; neboť obyvatelé jeruzalemští a náčelníci jejich nepoznavše ho ani hlasů prorockých, které se čítají každou sobotu, naplnili je tím, že ho odsoudili a žádali na Pilátovi, aby byl usmrcen, ačkoli na něm nenalezli žádné příčiny smrti. A když dokonali všechno, co bylo o něm psáno, sňali ho se dřeva a položili do hrobu. Ale Bůh vzkřísil ho z mrtvých třetího dne a on ukazoval se po mnoho dní těm, kteří s ním vstoupili z Galileje do Jerusaléma a kteří nyní jsou jeho svědky před lidem. *I my zvěstujeme vám o tom zaslíbení,* které se stalo našim otcům, [εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην], že Bůh je naplnil na dítkách

jejich, na nás, vzkřísiv Ježíše, jakož i psáno jest v žalmě druhém: „Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe".

V třetí části hlásá *odpuštění hříchů* a *ospravedlnění vnitřní* skrze Ježíše pro všechny (v. 38-39.).

„Známo proto budiž vám, muži-bratří, že skrze něho zvěstuje se vám odpuštění hříchů a že ode všeho, od čeho jste nemohli býti ospravedlněni v zákoně Mojžíšově, v něm bývá ospravedlněn každý, kdo věří."

V závěru (v. 40-41) vybízí je k víře v Ježíše Krista; přeje si, aby přijali tuto blahou zvěst a nezatvrzovali srdcí svých; neuposlechnou-li vyplní se na nich prorocké: „Vizte, pohrdači, a divte se a zhyňte; neboť já udělám dílo za dnů vašich, dílo, o němž neuvěříte, bude-li je vám kdo vypravovati."

V království Kristově považoval se Pavel za spolupracovníka Božího, věřící měl za roli Boží, Boží stavbu (1. Cor. 3, 9.). Proto hledí všude jako *moudrý stavitel* položiti základy ut sapiens architectus fundamentum posui (1. Cor. 3, 10). Jinak kázal před Židy, jinak mezi pohany. Přizpůsoboval se posluchačům. Řeč v Areopagu (Act, 17. 22-31.) se naprosto liší od řeči v Antiochii Pisidské.

V Athénách měl před sebou stoiky a epikurejce. Začal mluviti o přirozenosti Boha pravého, o jeho nekonečnosti, nezávislosti a duchovosti a všudypřítomnosti, „v němžto žijeme a se hýbáme a trváme", hovoří dále o volání Božím k pokání, „neboť Bůh ustanovil souditi svět podle spravedlnosti skrze muže, kterého (k tomu) ustanovil, dávaje všem víru tím, že ho vzkřísil z mrtvých."

Domluviti nemohl. Nepronesl ještě jména Ježíš, a již mu bylo odejíti do Korinta.

Pavel je *dogmatikem!* Neztrácí se v moudrosti slova, nedovolává se jako lidoví vychovatelé krásy ctnosti, lidskosti a jiných pohnutek, nýbrž všechna jeho kázání se týkají „slova Božího". V témž smyslu, s důrazem a s vyhrůžkou soudem věčným píše Timetheovi: „Zapřísahám tě před Bohem a Kristem Ježíšem, jenž bude soudit živé i mrtvé, skrze příchod jeho a království jeho, *hlásej slovo,* naléhej včas i nevčas, usvědčuj, přimlouvej, kárej (a to) se vší trpělivostí a moudrostí učitelskou" (2 Tim. 4, 1-2) a opět volá „konej dílo hlasatele evangelia" (2 Tim. 4, 5).

Měli bychom se učiti od apoštola národů, který usiloval o jedno, aby totiž zakotvila srdce lidská v lásce Ježíšově vírou, nadějí a láskou; větší však z nich jest láska (1. Cor. 13, 13). I toho dosáhneme, necháme-li Ježíše žíti v nás jako Pavel v sobě. Pak slovo Boží, jež hlásáme, nebude pouhým pláštíkem, jímž zakrýváme prázdnotu srdce, nýbrž bude živým příkladem, jímajícím všelikou mysl v poslušenství Kristovo. (Poznámka. Bohoslovcům a kněžím odporučujeme co nejvřeleji dílo Cohauszovo: Paulus ein Buch für Priester 1919, 7 M.)

KAREL C. KLEMENT:

ADVENTUS.

Trochu mystické vůně ze zahrady Sv. Gertrudy.

P. Ludvíku A. Bláhovi, O. Praemonstr.

Tys života mého písně teskná melodie,
Tys srdce strun ton zlatý, mé harfy tiché chvění,
vod tajných, hlubokých zvučná harmonie.
Tys čistý pramen, a já strom,
jenž na březích Tvých kvete.
Tys jezero, a já květ bledý,
na vlnách Tvojích stříbrných tiše kolébaný;
Tys světlo očí mých a tváře mojí úsměv radostný.
Já spící jsem,
a Tys můj sen,
a pláči, a Tys můj bol. —
Tys květ a já Tvou vůní,
Ty pole a já klas,
Tys klas a oheň já,
a oheň Tys a já jsem chléb — —
Tys slunce a já réva v zrání,
já hrozen jsem a Tys můj lis,
já víno jsem a Tys můj kvas —
a Ty mně a Tobě já
jsem kalich opojný,
kalich utrpení!
Pohaslo jitro,
polední přešel žár
a den se nachýlil — —
Ó, jarní večer Tys a západ lahodný,
v němž na noci čekám klid,
na Smrti svaté noc
a zlaté světlo hvězd . . .
V svých rukou lampu svoji chudou
na prahu čekám komnat Tvých,
chvící se v chladu,
slz proudy v oku,
srdce plné hladu,
na záplavu světla čekám z Tvojích Bran,
na světla květ a nehasnoucí jas a ples
na Tvoje, Jezu! čekám království:
na život věčný!

A—Ω

RUDOLF SUCHÝ:

NAŠEL JSEM STŘÍBRNÉ PRAMENY VODY ŽIVÉ.

(Z denníků býv. akademika.)

„Blahoslavený, kdo má podíl v prvním vzkříšení; nad tím nemá moci smrt druhá“.
(Zjev. sv. Jana.)

9./XI. 1916. *(Když vzkříšení se mi blížilo.)*

Stojím na prahu chtěje vstoupit do svatyně. Rozhlížím se a přemýšlím.

Jak mnoho vidím, jak mnoho cítím! Za mnou propasti tmy, přede mnou slunce věčná.

Ještě k temnotám se obracím, do krajů smrti vzpomínkami zalétám: z krve rodičů svých k smrti se rodím, dědictví ubohé dostávám, abych z něho živořil, dokud neuhasne plamen svíce ve větrech a a nepohodách. Nevidomý, vyhnaný, zbědovaný syn zbloudilých potácí se ke hrobu . . .

Znenáhla, odkudsi z neznáma, slyším jemné zvuky, tajemné hlasy. Temno však a vichřice je pohlcuje!

A zase—; teď již zřetelněji, důvěrněji, blíže. Ale posud hlasu nepoznávám. Chci jej vítat, leč opět ve vichřici mizí. — Jsem již u propasti a k pádu nedaleko. Tmy nekonečné, slabost ohromná a světel žádných a plamen svíce mé z posledních vypíjí život!

„. . . Dítě! Dítě!! Dítě!!! — — Již jdu, slyšíš?! Slyšíš hlas můj, touhu mou, krok můj!?“—

Rozdmýchávám zbývající silou ducha plamen života, zrak nořím po paprscích světla do temnot, odkud hlas přichází a pátrám po původci. Vždyť zdál se mi hlas ten vroucí a sladký.

Ó pospěš, Neznámý, a pověz kdo jsi? A co přinášíš umírajícímu? Ó pospěš, než bouře zhasne mi světlo a zaleje pláčem hrob můj!

Ale Příchozí — zdá se — má moc nad větry a bouřemi, proniká blíže temnotami, ač ještě v dálkách velkých, zjev Jeho září, paprsky Jeho slévají se s životem mým—; kraj se jasní, propasti ustupují!

Stojím na prahu svatyně . . .

*

20./IX. 1914.

Zde cesta má jak hora s propastmi se potkává, hned ohněm slunce a zas stíny pekla; hned v dálkách vyzvání jásavá píseň života, když náhle zmlkne zvuk ten jasný a píseň smrti se chvěje.

Král ten pravý zbaven jest trůnu a dlouho již čeká na vjezd slavný a panství bez konce v duši mé.

Zatím jest advent, mlhy, deště a sněhy jdou — a zuří boje králů mnohých.

Proste, mnoho proste krále toho svatého, ať obnoví království své nad celým okrskem země! A plačte nad bídou svou, vzlykejte o smilování. Oblečte se v roucha nová, ať připraven jest stánek vhodný pro Krále toho svatého, ať prýští se proudy milostí jeho hojné a vyčistěny jsou studánky srdcí vašich.

Ó Pane, přijď, já čekám na Tebe!

Buď vůle Tvá a moje podle ní,
buď sláva Tvá, v ní stín můj ztracený,
buď pravda Tvá, můj duch v ní ponořen,
má touha přečistá, můj hřích jej pokořen!

*

24./I. 1915.

A kdyby několik jen úderů již srdci zbylo — já jsem povinen,
a kdyby duše na dně ve propaasti mřela — já jsem povinen,
a kdyby jedna jasná myšlenka již zbyla — já jsem povinen,
a kdyby bolest šílená mne o rozvahu slední rvala — ještě, ještě jsem povinen.

Povinen každým úderem srdce k Bohu se přiznat,
povinen v sledním záchvěvu duše Spasení objat,
povinen svojí myšlenkou zbylou k nebi se povznést,
povinen jistě rozvahou rvanou se pokání volat,
z půlnočních temnot — k světlu se probít,
ze smrti hříchů k žití se zrodit,
z bolestí pekla k rozkošem chvátat — —!

Tož hledám cesty ty, jichž stíny světlem mrou,
a vlhko jich se teplem slunce suší . . . !

*

15./X. 1916.

Ke kříži těsněji přimkni se, sevři jej duše má! Jest horší svět než zbarvila jej láska tvá. Musíš zavlažována býti krví z ran Kristových ustavičně, abys nezemřela zoufalstvím a samotou. A připrav se již v samotách na rány mnohé, i na rány tvých nejbližších. Ó duše, budeš sama, sama! S láskou horoucí k Tatíčkovi svému, od kterého peklo tak dlouho tě odlučovalo; a peklo ještě teď triumfuje a k Tatíčkovi brání. A ty duše tolik již toužíš po objetí jeho — až budeš bílá, běloučká, s rudými růžemi od syna jeho. Otče, Tatíčku, Tatíčku můj! Já nejsem z tohoto světa, jako Tvoji nebyli, já neslyším, když jiní mluví, *a nerozumějí mi,* když mluvím já — —

Jak se těším, že již jinak téměř neumím naslouchat než sluchem Tvým, že téměř jinak neumím mluviti než ústy Tvými!

Celý svět mizí pod oblaky nebe a já v nich na perutích k Tobě letě. O Lásko! K Tobě, na perutích touhy, se k Tobě, k Tatíčkovi, od kterého již v plenkách mne odtrhli, do krajin ledových a temných zavlekli. Slunce mne líbá, hvězdy vstříc mi tleskají a celý vesmír

pěje hymnus na cestu k Tatíčkovi! (Odstupte ruce drsné a nesahejte mi do intimity mé!)

*

10./XI. 1916. (*Odpusť nám naše viny!*)

Klečím pod Křížem. Po kolenou jsem se doplížil na horu bolesti. Za mnou zůstala cesta slz a který život se mne dotekl, sesinal . . . Je pátek, chladný, mlhavý podzimní den. Všechno kolem mne pláče, — já již nepláči. Těsně svírám kříž, prostovlasý. Srdce se mi jen chvěje, — čekám *milosrdenství.*

Otevrou se? Rány Milosrdenství, otevrou se?! Jest k šesté hodině večerní. Nikoho více tu není, jen Spasitel na kříži a já. Duše má jest černá, spálená vinou a lítostí. Nebe není, země není, vesmíru není, jen *peklo jest!* Ďábel v něm sedí a počítá kořisti. I mne počítá — —!

Myšlenky umírají — — v úpění dotýkám se nohou Kristových. Ó Kriste, Pastýři dobrý, ovce ztracené hledající, s anděly nad návratem plesající, záštito a smilování kajících! Já jsem to — já! — Pro Lásku — Lásku! — pro Boha — rozpomeň se — — — ! !

Tiše kane vřelá krev na zhroucenou duši pod křížem —
Ďáblové darmo hledají — kolem kříže září hvězdy!

*

1916.

(*Vševědoucí, chceš-li, zmocni můj zrak a vyjde vstříc věcem příštím!*)

Vidím — — hvězdu! Nad jiné krásnou.
Vidím — tam! A víc ještě tuším.
Hromy a blesky, pekla zvuk zmírá.
Jásavá píseň v dálkách vstříc šumí . . .

Krev se mi chvěje již poznáním novým —
o ohni, záři nebeských barev.
Života zeleň se přede mnou vlní.
Orosit, vyslunit, vyzlunit v pláni
celý až započne obzor tam hořet!!

*

1916. (*Moje alleluja.*)

O vánocích 1916 poprvé důrazně odkryt mi výsledek, konec a smysl světového zápasu. Byl jsem rozradostněn, jakoby vězni otevřel se žalář dlouhých let. Radost má však jest *tajemstvím* dob příštích:

Dnes uviděla duše má spasení! Zdá se mi, že 2000 let čekal jsem Mesiáše. Přijde, přijde Vykupitel, cesty jemu spravte. Velký Bože! Unesu-li do doby té touhu svou? Srdce mé skáče u duše má jásá!

Hlas volající na poušti již slyším!
Okovy se rozletí staleté, ó národové!
Jiná kraťování nastanou —
a velký jeden *Král*-aj! nade všem — —
Hosanna Synu Davidovu,
Jenž se béře ve jménu Páně!

Betlem čeká nové zrození. Ó Žďaný! Každý pahrbek chci srovnat a údolí vyplnit — ! Chceš, abych byl u kolébky Tvé. Spolubratří v okovech! Jha mého jakby již nebylo, neboť zvlažen jsem rosou naděje nebeské. —

*

1916. (*V zátiší, v údolí bříz.*)

Jdou občas kol mne lásky, ty pravé světa lásky. Dvě děti Tvoje ony nevědí, že jsou Tvoje a jsou svěží a sladkost navzájem zraky prozrazují; krev, život bují, tak svěží, tak krásný, tak mladičký!

Dívám se za nimi. Chce se mi volat: nepijte z těch pohárů otrávených démonem, jehož v omámení nevidíte za sebou se plížit. *Proč šlapete po bílých růžích, proč lámete lilie?!* Zhořkne vám život, květy povadnou — — —

Pojďte, posvěťte dříve život Láskou věčnou a pak teprve — teprve Jí požehnána neumře láska vaše!

Nesmím, nemohu volat. Přede mnou mijí láska za láskou a za každou se démon směje!

*

25/II. 1918.

Proč Jsi, Mistře, nezůstal tesařem, abys řemeslo přivedl k virtuositě, neprováděls obdivuhodné, nevídané konstrukce, nepostavils třeba velkolepý chrám Otci? Proč Jsi nezůstal tesařem, abys nabyl jména, mnoho vyzískal — třebas pro chudé — neb nestavěl pro dobročinné účely? Proč Jsi nenechal apoštolů ryby lovit, o rodiny se starat a nenabádals jich k větší zručnosti lovení ryb?

A *kde* jsem se to s Tebou potkal? Proč chodíš stezkami zapomenutými — či snad Jsi vypuzen?! Hlas Tvůj vyráží mi z ruky dláto a širočinu. Rci mi přece jasně, zřetelně, *co žádáš* ode mne? „Pravítko a kružítko — dláto a širočinu má — chtěl bys jít za mnou? Chtěl bys být stavitelem ne budov rukou dělaných, ale inženýrem chrámů a příbytků mých, duší lidských?“ (Tehdy ještě zdaleka mi nenapadlo stát se bohoslovcem.)

*

19./XI. 1918.

Největší představitelé lidstva hlásají stěžejnou pravdu pokolení lidskému.

Jen ve sjednocení s Bohem jest život, povznesení života, nejvyšší štěstí a blaženost.

Zde aspoň někteří.

Mojžíš (po ohlášení přikázání lidu): Svědky vzývám dnes nebe i zemi, že jsem předložil vám život a smrt, požehnání a zlořečení. Vyvoliš tedy život, abys živ byl a miloval Boha svého a poslouchal hlavu Jeho a přidržel se Ho, neboť On jest život tvůj.

Kristus: Milovati budeš Pána Boha z celého srdce svého — kdo mne miluje, přikázání má zachovávati bude. A Otec můj bude ho milovati i já jej budu milovati — zjevím se mu — příbytek u něho učiníme. — Jiného Utěšitele dám vám, aby s vámi zůstával na věky.

Sv. Jan: Po tom poznáme, že je v nás, totiž po Duchu, kterého dal nám.

Sv. Pavel: Čím jsem, milostí Boží jsem. — Zdaliž co může nás odloučiti od lásky Boží?

Sv. Augustin: Nespokojeno jest srdce lidské, dokavad nespočine v Tobě, Bože.

Sv. Tomáš Auguinský: Vše, co člověk činí, činí z touhy po nějakém dobru. Bůh jest dobro nejvyšší, tedy lásky nejhodnější; láska k Bohu nejvíce zdokonaluje. Vše máme konat jen pro dosažení Boha.

Ludvík Granadský: Cíl člověka jest Bůh. Proto nemůže být spokojen, dokud by se s Bohem nesjednotil. Milost jest účast v přirozenosti Božské.

Keppler (biskup): Svatost znamená povznesení pozemského života s životem Božím ustavičným plněním vůle Boží. Jednota ta značí v pravdě a skutečnosti účast v přirozenosti Božské, byť ještě pozemsky omezená a jaksi po kapkách.

Církev katolická vůbec oblažující sjednocení s Bohem považuje za nejvyšší, jediný cíl člověka.

Fichte: Pokud člověk nežije v souladu s Bohem, ničím není.

Trine: Sjednocení s Bohem jest nejvyšší ideál lidstva; jen myšlenka ta byla sto vytvořit to největší na světě.

Komenský: Summum bonum jest jedině v Bohu.

Tolstoj: Spása, blaho lidstva kyne v Bohu, v původní prostotě křesťanské.

*

1919. (*Pomsta.*)

Když jsem se potácel v bludech a hříších až k mrákotám zoufalství, když jsem byl štván jako zvěř se šípy v hrudi, když jsem křikem vyrazit chtěl němotu dveří v zazděné kobce života, když jsem jednoho přítele otráveného „Věkem Rozumu“ jako trojnásobného sebevraha pohřbíval na velkomeziříčském hřbitově, když jinou mi blízkou duši odporný „duch času“ vyštval z těla, když jednoho, druhého bratra utopili v krvi, a když v zápasu milionů viděl jsem zemi obtočenou řetězy kostlivců, brázděnou řekami krve a slz — a jiné a jiné nepřehledné bolesti, uzrávala ve mě nenasytná *pomsta.*

Já musím dýchat, já musím žít jen pro ustavičnou pomstu na nepříteli lidstva, já musím se mstít až k smrti, já musím se mstít *vírou, nadějí, láskou zvlášť a všemi ctnostmi!*

Já musím každou chvíli modlit se o pomstu, a kam jen slovo mé pronikne, *chci býti apoštolem pomsty ďáblu!!*

MART. PAPEŽ:

NA DUŠIČKY VZPOMÍNEJME — —

„Odpočiňte v pokoji“
pějí ústa lidu,
dušičkám přej po boji,
Bože, nebes klidu.
Na přímluvy své Matičky
laskavě hleď na dušičky,
dej jim nebes klidu!
Kriste, pro své umučení
dušičky zbav utrpení,
nebes přej jim klidu;
zříť by mohly, Pane, Tebe,
andělům kaž vésť je v nebe,
dopřej jim, ach, klidu!

KAREL WALTER:

ZBOŽNÝ PĚVEC OHLASŮ.

Z listů F. L. Čelakovského bohoslovci J. V. Kamarýtovi v l. 1821-1824.

Katolický Čech, jehož vlastenectví bývá ještě dosud úmyslně nepřátelskými kruhy podezříváno, může vždy poukázati na to, že k mužům, kteří prvně budili národní vědomí v srdci utištěného lidu, kteří bojovali za práva a uplatnění mateřského jazyka a vlastní tvorbou ukázali jeho krásu — *a tak počali či lépe učinili vůbec možným naše osvobození*, náležejí velmi *mnozí nadšení kněží a laikové vřele nábožensky cítící.* K posledním patří též Fr. L. Čelakovský.

Na Čelakovského po stránce náboženského přesvědčení upozornil mne zejména Vilém Bitnar (Příspěvky literárně-historické, Archa,

roč. VI, č. 11-12.), který píše: „Čelakovský a jeho básničtí druhové lišili se od družiny jungmannovské svojí nelíčenou zbožností. Sám Čelakovský cítil vždy upřímně katolicky, skládaje vroucí duchovní básně, (Buď vůle Tvá), překládaje dílo sv. Augustina (O městě Božím) a povzbuzuje k sbírání duchovních písní českých.“[1] Tehdy sáhl jsem znovu po Čelakovského „Sebraných Listech“[2] důvěrným přátelům, jež bývaly v letech studentských mou zamilovanou četbou. Zvláště mě zajímalo, *jak slavný pěvec „Růže stolisté“, autor klasických Ohlasů nábožensky smýšlel, cítil a žil* po roce 1820 t. j. po svém příchodu z Lince do Prahy. Návrat z Lince, kde Čelakovský vlivem Dr. Klicpery umínil si zasvětiti svůj život českému písemnictví, je vlastním počátkem strastných dnů v celém téměř životě. Listy pilného sběratele slovanských písní důvěrnému příteli Kamarýtovi[3] věrně nám vyprávějí o prvé periodě doby pro Čelakovského velmi těžké a bolestné. Čelakovský „živí se“ v Praze „kondicemi“, poznává vždy jasněji, že ve vlasti sotva lze se mu čeho nadíti, leká se nejisté budoucnosti a proto touží po Rusku, kde vidí *„hvězdu svou státi“*.

Snad nám stvoří katolický literární historik na podkladě tak bohatého materiálu, jakým je korespondence Čelakovského — dílo v němž podá skvělý obrat tohoto národního pracovníka, katolického básníka a jazykozpytce slovanského.

„Milý drahý, jediný příteli“, píše Čelakovský Kamarýtovi, „není jinak, již mne nic od mého úmyslu neodvrátí, leč, že by se velké věcí díti musely a zvláštní v tom vůle Boží býti, aby plán můj měl býti zrušen“. „ . . zde na mne nečeká nic, než bídný bezčinný život a nedej mně toho připomenouti, které myšlenky má duše se hrozí — —“ (2. ledna 1822) „ . . mně nelze déle bydleti v národě vší — vší svobody zbaveném. — Tam jen hvězda má svítí — neboť mně nic dražšího není nad svobodu. Raději tam dost bídný život, nežli zde býti zakoupeným — a já nechci více mluviti — však ona přece někdy struna praskne a tyranům oči vyšlehne.“ (12. ledna 1822.) Čelakovského málo nadějná situace vysvítá z řádků; „ . A konečně já zde nemám žádné naděje k nějakému řádnému stavu se dostati a tak den ke dni na zdař bůh živu býti, to docela nechci. Já se mínil oddati profesuře, přišed do Prahy nyní z prázdnin žádal jsem, by mi bylo povoleno, opraviti své známky[4] ještě z logiky (nebo ty víš, kam mně má lehkovážnost přivedla toho roku) — ale žádost má byla odepřena a s těmito vysvědčeními nesmím k tomuto

[1] Snad nám složí katolický literární historik na podkladě tak bohatého materiálu, jakým je korespondence Čelakovského — dílo, v němž podá skvělý obraz tohoto národního pracovníka, katol. básníka a jazykozpytce slovanského.

[2] Vydal Dr. E. Grégr v Praze 1863-65.

[3] J. V. Kamarýt zvoliv v té době stav kněžský cítí se spokojen „Sub clausura“ „in Seminario“ v Čes. Budějovicích.

[4] U Čelakovského místo prázdnin: z ferií, místo známky: klassy. Menší změny v citátech pro jiný směr našeho článku neuvádíme.

stavu přistoupiti, ač bych dosti, ba nejvíce dospělosti k tomu měl". (20. ledna 1822.)

S těmito a podobnými *řádky Čelakovského* v listech do Českých Budějovic střídají se jiné — *plné víry a důvěry v Boha,* — pravý odlesk prosté, zbožné, krásné duše. „Víra v Boha, dobré svědomí a přízeň Můzy — a k tomu věrný, pravý přítel, — kdož by si více žádal!", tak těší se „se starostmi rozličnými zápase" (12. února 1822). Zrcadlem roztesknělé duše je list Čelakovského ze dne 23. dubna 1822. Je psán po návštěvě Čelakovského u Kamarýta. Mělo to býti poslední loučení před odchodem do Ruska, ke kterému však nedošlo. Zní takto: „Smutná byla, příteli rozmilý, cesta ta pro mne když jsme tebe před dvěma týdny doprovázeli, já bych byl rád mluvil, ještě mnoho s tebou mluvil, ale nemohl jsem. Hrůzou mně obklíčila ta myšlenka, že snad posledně se spolu loučíme, *tam na tom místě u chrámu Bohorodice svaté, kde můj dobrý otec před lety k Budějovicům mně vyprovázeje, se mnou se modlíval a mě žehnával.* To bylo smutné, velmi smutné pro mne! ale žalost má byla největší, když jsem osm dní po tobě ze Strakonic se ubíral, jako zkamenělý jsem stál na tom vršku, kde jsme poprvé spolu mé rodné město spatřili.

Mou kolébku, ty blahé kraje všech mých uprchlých radostí mé mladosti snad jsem též posledně shlídal; moji průvodčí již mě daleko předešli a já ještě stál a ještě stál! Tak mi nebylo nikdy, tak mi nebude snad do smrti".

Kdykoli se Čelakovský sešel s Kamarýtem, byly vedle literatury otázky náboženské předmětem jejich hovorů. Námitky Čelakovského plynuly jen z touhy po pravdě, náboženském poučení a vyhranění. Ovšem vznětlivá povaha svedla jej někdy při tom k prudkosti. Tak píše v uvedeném již listě (23. dubna 1822): „Odpusť mi, Vlastimile, (s touto prosbou bych se ani, znaje tebe, na tvé milé srdce obrátiti neměl), odpusť mi hádku tu, kterou jsme spolu svedli a připiš to mé slabosti, nikoli ale zlé vůli, připomínaje sobě slov Syrachových, an kdysi něco podobného povídá: „Kdož jest, komu by bylo někdy z úst něco nevysmeklo, an to přece tak nemyslí".

Že takové rozhovory byly hluboce nábožensky založenému Čelakovskému jen cestou k většímu světlu, vysvítá jasně z řady dopisů. 3. listopadu 1822 na př. zpravuje Kamarýta o rozmluvě své s nábožensky liberálním vlastencem *Plánkem,* truhlářem strakonickým: „A nyní o prožluklém Plánkovi. Brzy po mém příchodu jsem s ním měl hádku skrz náboženství a víru. Před tím byl, jak sám víš, velmi svobodný a svévolný v těch věcech; ale nyní se již stal, podle jeho mínění, filosofem. Nediv se tomu, srovnávaje toto s rozmluvami našimi; nebo kde jsem Tobě na odpor stál, nebyla ani tvrdošíjnost, ani přesvědčení na mé straně, ale já rád takovým úsudkováním docházím světla, nebo samým „ano" říkáním ještě žádný nezmoudřel, proto já jsem brzy jedna duše s tebou." Kamarýt na náboženské otázky Čelakovského přesně a důkladně odpovídal. Jakou radost

Čelakovský z takové „bohoslovecké odpovědi“ míval, svědčí list jeho z posledního dubna 1823: „Kde mám začíti a jak mám radost svou vyjeviti, kterou mně věci po deležanci přislané dnes způsobily? Předně jsem četl list tvůj jda po pražském mostě a potom, nač jsem velmi žádostiv byl, tvůj „traktát“ ve Valdštýnské zahradě. Tentokráte jsem z pole ustoupiti musel, jsa překonán, jsa přemožen; ale čta nejsilnější tvé důvody, hlasitě jsem se smáti musel. Ty se pozastavuješ? Ne bratříčku, byl to smích radosti, který pošel z toho, an důvody tyto nebyly protimyslné, nýbrž docela mému duchu a mému nitru lahodící. Za tuto práci tvou[5] ti děkuji, toť vynahradilo na pět let mé slovesné listy. Vidíš, vždyť já jsem se již dávno překonal sám; a rozumoval jsem nedávno takto: Nejenom katolík, ale každý člověk může spasen býti: na tom jsem stál (a tys v tvém pojednání řekl sám: že může). Nu dobře. Společnost křesťanů (církev) vynasnažující se dosíci toho nejvyššího blaha, majíc k tomu nejlepších prostředků, musí též svou hlavu míti. Dobře. Já k té společnosti přináležím, užívám prostředků, kterých mě poskytuje k blaženosti a nechtěl bych jejím osudem slouti? Nesmysl nebo jednání svéhlavce a svémravce (sonderling). Ostatně důvodové tvojí byly jadrní a braní od mužů — které ctíti musíme. Některé maličkosti — ale máš dobře, dobře máš! — tyto samy, jestli ne docela zvrátiti, aspoň tak se považovati dají, že sobě pro ně svědomí obtěžovati nemusíme. To bylo prvni a mně nejdůležitější k zodpovídání . . .“ (Pokračování.)

[5] Bohoslovec Kamarýt k této práci podotýká: „. . . . však nemá vlastně slouti bohosloveckou, jelikož ani z Písma ani z podání nedokazuji a nevyvracuji, protože jsi z Písma nenamítal. — Není to celá soustava, nejsou to ouplné důkazy, ale jest pravda všecko, a víc zodpovídáno, nežlis se snad nadál. Komentár k tomu buď někdy oustně, buď ho žádej, bude-li ti ho třeba, jenom nechybuj a nemni, že jest Církev věc naše..o rozmlouvání nehodná atd. Nedrž se mužů ostatně vysoce učených, v tom ale bohužel veimi nevědomých a slepě soudících; jsouť také mezi nimi kněží, ale ví se pod kým a s kým studovali — jak studovali — proč a jiné steré okoličnosti pravdy se jim domakati nedal.“

POHLEDY DO ŽIVOTA.

† ARCIKNĚZ A SENATOR P. VINCENC ŠEVČÍK.

V Podolském sanatoriu u Prahy zemřel po operaci v neděli dne 16. října t. r. známý katolický pracovník P. Vinc. Ševčík. Zpráva vzbudila pochopitelný rozruch, neboť zvěčnělý do posledních hodin pracoval. Za deset dní chtěli jeho přátelé oslaviti s ním 25leté jubileum jeho poslancování. * v Kanicích 21. února 1862, byl posvěcen na kněze r. 1885 v jubilejním roce cyrilometodějském. Působil jako kaplan v Boskovicích a jako farář na Viskách a v Černé Hoře. Založil r. 1890 katol.-politickou Jednotu v Boskovicích — základní kámen v pol. organisaci katolické. R. 1894 založil s P. Holbou v Letovicích první českou Reiffeisenku. S poslancem Šamalíkem založil r. 1898 „Selské Hlasy" a r. 1901 vypracoval stanovy Katolického rolnického spolku, v němž byl řadu let až do své smrti místopředsedou. Vážíme si jeho životní práce a voláme za ním: Lux perpetua luceat ei.

—deč—

DANTEOVO JUBILEUM.

Výročí šestistyletého úmrtí největšího básníka nebylo oslaveno zvláště skvěle. Přehled oslav, jejž podává K. Dostál-Lutinov v jednom svém feuilletonu ve „Dni", jasně mluví o úpadku našeho ideálního smýšlení. Máme však omluvu: Dante byl básník katolický — a my musíme být za každou cenu „pokrokoví a úzkostlivě se stříci každého zdání „reakcionářství"; a pak zásluhou rozvíjejícího se sportu stáváme se praktickými. To jsou jistě „důvody" závažné. Také nejlepší český dantista, Karel Dostál-Lutinov slavil letos jubileum: 22. září uzřel Abrahama. Český Dante je dosud jenom hudbou budoucnosti. My však bychom ho už rádi měli, a proto se snažíme mermomocí si k němu pomoci. Mluví se na př. o předchůdcích českého Dante-a. Ale je s tím potíž. Takového předchůdce představujeme si jako hlasatele ideí, na něž by budoucí Dante navázal a je rozvinul. Než Dante je velikán, největší umělec, vyznačující se originelními, myšlenkami; navázal-li by na idee cizí, pak již nelze mluviti o Dante-ovi. Ostatně taková příprava je illusorní, neboť velikého, opravdového umělce nelze vydupati ze země. Dobře praví Bloy: „Kdo není největším umělcem světa dříve, než nakreslil jedinou čáru, nikdy se jím nestane. Ničím se nestáváme — — —. Rodíme se velkými umělci — — —". Druhá možná činnost předchůdce Dante-ova by záležela v přípravě lidských myslí, aby Dante-a přijaly. Tu však jsme vrženi ze Skyly na Charybdu: podstatným znakem očekávaného velikána je, že nesmí býti současníky uznán a přijat; pro něho je vyhnanství a kriminál. —

Vyskytla se myšlenka, není-li už český Dante mezi námi. A skutečně byl označen za něho básník Březina, ovšem s velkým otazníkem. Ani s tím není možno se smířit. Český Dante zrovna jako vlašský musí být duševním velikánem, ale také katolíkem a to katolíkem praktickým, katolíkem dogmatickým. Nestačí, aby byl pouze velikým básníkem a druhému požadavku vyhověl jen potud, že by k vyjádření svých vidin používal nádherných obrazů z katolické liturgie.

Český Dante je ovšem naším ideálem. Ale se správností cest k jeho objevení je to jako s demokracií: dá se o nich diskutovat.

L. B.

SPOR O ALOISE JIRÁSKA.

Oslavy sedmdesátých naroz. Jiráskových došly ohlasu i v katolickém tisku českém Jiří Karásek věnoval oslavovanému Jiráskovi článek v 10. č. „Týnu", v němž nazvav Jiráskovy spisy „papírovou pyramidou", staví se proti pseudokritice nynější generace, jíž máme co děkovati, že „dokonale uvedla *ad absurdum* nejen práci generace let deva-

desátých (Arnošt Procházka o Jiráskovi), ale i — kritiku samu". V další části pak podává kritiku Jiráskových spisů starších i novějších. Uváděje příkladem „Temno", ukazuje na jejich bezmyšlenkovitost, suchopárnost, zoufalou nudu a Jiráskovi upírá tvůrčí schopnost uměleckou. Vysvětluje, proč přes to jsou spisy jeho dnes hledány a čteny: Děje se to pouhou setrvačností, pro illusi, že rodina má „knihovnu"! - „Papírová pyramida díla Jiráskova se sesuje dříve, než se kdo naděje. Logika literárního vývoje jest mocnější než chytristika pseudokritiků" — končí Karásek.

„Den", který otiskl Karáskovu „Papírovou pyramidu", přinesl brzy na to článek Jana Karníka (MUDr. Svítil), v němž autor snaží se obhájiti Jiráska proti výtkám a protikatolické tendenci jeho spisů. Článek vyvolal zajímavou polemiku v „Občanských Novinách".

Autor její, jak vidno širokého a zdravého rozhledu, právem nesouhlasí s vývody J. Karníka, neboť naše stanovisko k Jiráskovi se přece již vyhranilo. Kdo nejde s námi, je proti nám — a že mistr Jirásek za zřejmě dokázanou, protikatolickou tendenci svých spisů nezasluhuje, aby mu katolický literát prokazoval službu obhájce, je samozřejmé. Ostatně poslední slovo z naší strany jistě ještě nepadlo, a že objektivní kritik — i zřad pokrokových, tedy dnes „protiklerikálních" — nepadne před Jiráskem v prach země, ukázal projev univ. prof. Dra. Jos. Pekaře v „Národ. Listech" 16. května 1920 při zmínce o „temnu" 18. století.

Nějaké důvody t. zv. vlastenectví, jak jím dnešní „vlastenecký" směr rozumí, ani sentimentální projevy nesmí tu katolíka zaslepiti. Víme dobře a plně chápeme význam pravého vlastenectví a právě proto si svého náboženství urážet nedáme, byť by celý ostatní národ Jiráska do nebes vynášel.

Nemůžeme však také plně souhlasiti s odsuzujícími výroky Karáskovými. Po stránce formálně-umělecké musí čtenář uznati a oceniti uměleckou kvalifikaci Jiráskovu, jak ostatně i autor článku v „Občanských Novinách" dává na jevo zvláště v zakončení své kritiky: „Kdo tedy v té jeho „papírové pyramidě" dobře rozlišuje, dobře poučuje.

—bš—

NAŠE DOBA.

Těžko věru ji charakterisovati. Předpověď těch, kdo se domýšleli, že krutá metla světové války přivede lidstvo k poznání, se prozatím nesplňuje. Ba mnohdy by člověk řekl, že opak je pravdou. Na vrcholcích lidského myšlení již sice svítá, avšak v rovinách a prohlubních jeho jsou poměry strašlivé. Staré hříchy ještě nedozrály v děsivé plody; zdá se, že je nutno z kořene vyvrátiti zbytky základů života rodinného a sociálního a vývojový proces odvrácení se od Boha provésti do krajnosti, aby z výsledků jeho — všeobecného rozvratu nastal radikální obrat. Je to argumentum ad absurdum, ale jiného důkazu zaslepený duch sotva dnes uzná. Ve změti, již připravil, má Satan žeň výbornou a znamenitě „obnovuje tvářnost země. V šílené snaze urvati co nejvíce požitku a rozkoše ještě dnes, jakoby zítra měl nadejiti konec všemu, degraduje se lidstvo stále více se své důstojnosti. Řekl-li kdysi básník: „Být *člověkem* — to dostačí", volá dnes hlasatel idealismu: „Musíme opět býti křesťany, abychom se stali opět lidmi —", neboť jdeme-li po stopách dnešního lidstva a pozorujeme spousty, jimiž je značena jeho cesta, nemůžeme uvěřiti, že tudy kráčel člověk. Volání idealistů však dosud zaniká v horečném, rozpěněném chvatu vystřebati rafinovaně ze života i poslední zůstatek falešné radosti. A v této honbě, ďáblem přímo inspirované, nevyhýbá se lidstvo ani nejhnusnějším perversnostem. Pravé *radosti* však marně bys hledal. Té dnešní lidstvo nezná. Vždyť přirozenost lidská se nemění, ať spočívá člověk v náručí Božím nebo se válí v koupeli ďáblem připravené. A Leon Bloy praví, že jest toliko jeden smutek (jediná příčina nedostatku radosti) a to z toho, že nejsme *svati*. L. B.

ÚKOL KNĚŽÍ PO VÁLCE.

Zajisté veliké dílo ukládá se, a plné starostí, ctihodní bratři, jak nám, tak i každému z Vás a všem lidem dobrým, abychom v Kristu obnovili, co zbývá z lidské a občanské kultury a abychom společnost lidskou s cesty svedenou zpět přivedli k Bohu a k svaté Církvi

boží, k církvi katolické pravíme, která totiž jediná nekolísá a s důvěrou patří v budoucnost, která jediná byla zrozena k nesmrtelnosti, neboť spoléhá na proroctví toho, který sv. Petrovi pravil: „ . . . na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné jí nepřemohou". (Mat. XVI. 18.) Zatím co kolísají zařízení předků a vše lidské jest v nepořádek uvedeno, poněvadž poměry veřejné jsou pobouřené.

(Z encykliky sv. Otce Benedikta XV.: Principi Apostolorum z 5. X. 1920).

J. J.

NAŠE HESLO.

K velkým věcem, k velkým činům, nadchne jen velký cíl. Úspěšné jednání předpokládá pochopení úkolu, jasné vytýčení mety. Slova básníkova (Svat. Čecha) — sláb jenom ten, kdo ztratil v sebe víru, a malý ten, kdo zná jen malý cíl — jsou i našim přesvědčením. Stojí opravdu za to, abych zde uvedl několik výborných myšlenek kněze Fr. X. Kerera.

Veliké charaktery mohou se vyvinouti jen ve snaze po vysokých, ideálních cílech. Jest vůbec nutno, abychom se ve svém snažení co nejdále odvážili. Kéž jsou naše tužby vždy velikými, z nich přijde nám spasení. Velké myšlenky jsou nutny pro krise národů. Opatřiti národu velké myšlenky, ideály, jest vskutku čestným úkolem, jest nejvyšší prací kulturní. Jako v krisích národů, tak i v krisích časů jsou veliké myšlenky záchranou. Veliká myšlenka živí nadšení po staletí. Víra ve velké ideály žádá duše velkomyslné a hluboce založené, jež jsou sto ze sebe vystoupiti a vstoupiti do nekonečného království Pravdy. Dosud měla katolická církev monopol na ideály, tak doznal r. 1903 francouzský president Loubet. Nyní má jí býti vyrván?"

Každá doba má však své vlastní potřeby a nebude před soudem Božím lehce váženo, zda úmysly Boží byly prováděny či nikoliv. My netážeme se, co *nám* se líbí, ale čím bychom se *Bohu* nejlépe zavděčili. Býti knězem znamená *hojiti* nejtěžší *rány* lidstva a tak splniti z lásky k Bohu druhé nejvyšší přikázání: Kdo naplnil přikázání lásky k bližnímu, naplnil celý zákon. Proto nejlépe dokážeme lásku k vlasti — jsmeť především posláni k hynoucím ovcím národa svého — zhojíme-li rány, utišíme-li bolest právě nejpalčivější, nejnaléhavější. A byli bychom slepými a hluchými diagnostiky, kdybychom neuznali, že tím jest moderní *pohanství* — nevěra a hřích. Toť jest náš úkol, naše služba Bohu, postaviti se všemi silami proti této zhoubné chorobě doby. Táž láska k vlasti hárá v nás jako v buditelích našich, jenže tehdy jazyk, rodná řeč byly v nebezpečí. A ježto nebylo obav o víru, náboženství, zasvětili svůj celý vznět národnímu ideálu. Dnes osvobozením národním dozrály jejich buditelské snahy, není již zvláštních obav o národ, ale jedná se o samu duši národa, (jak zdůrazňuje též dp. Klement v „Ročence bohoslovců"). Proto heslo buditelů nabývá nového smyslu, probuditi totiž národ z lethargie duševní, oživiti mrtvou duši: Omnia restaurare in Christo. Je to heslo papeže Pia X. a tím vyznívá encyklika nynějšího sv. Otce (výňatek na jiném místě), to připomenul nám Msgr. Dr. Sedlák v předprázdninové schůzi Růže Sušilovy, že se jedná dnes především *o nevěru a hřích*, v letošních uvodních přednáškách a konferencích naznačil i gen. vikář brněnský prelát Dr. Pospíšil i veledp. regens dr. Šústek. To konečně jest známo z denní zkušenosti veřejného života. — Všechno to inspirovalo mne ke konkretnímu, přesnému vyjádření časového úkolu, k časovému vyjádření drahého odkazu Sušilova, jak je předkládám v programové básni — heslo: Za víru vlasti a ctnost".

Nuže, na poli zděděném líchu novou začínáme, líchu nesmírně zatvrdlou moderní nevěrou, zarostlou bodláčím pohanských mravů. Osiřelý hlouček oráčů a rozsévačů v mrákotách století dle vůle Vítěze zapaluje pochodně k osvětlení a vyčistění kraje. Korouhev třímá horlení nadšenců, úbělem praporce dech Boží vane. Od hvozdů Šumavy přes štíty Tater za vlasti víru a za vlasti ctnost rozleť se volání ve svatý boj!

S—ý.

K ODLUCE CÍRKVE A STÁTU.

Pusté štvanice proti Církvi v denním tisku, na schůzích a pod. znechu-

cují se vážným lidem, kteří jinak sami nesmýšlejí přátelsky s Církví, ale přes to nesníží se na úroveň štváčů, ba odváží se i odsouditi veřejně jejich počínání. Může nám býti příjemné, uveřejní-li takový projev liberální noviny nebo časopis, z jehož čtenářstva právě jsou radikální stoupenci a prováděči odluky. V poslední době přinesly brněnské „Lidové Noviny“ zajímavý článek o odluce církve z péra vysokoškolského prof. Dr. Fr. Weyra. Píše mezi jiným: „Čteme-li o projevech pro odluku a pozorujeme-li jisté události, jimiž tato odluka, jak se říká „via facti“ má býti uskutečněna, neubráníme se dojmu, že příslušní činitelé nehorázně se těší na budoucí vojnu, to jest na nové vydání jakéhosi kulturního boje. Proti tomuto dlužno si uvědomiti, že „kulturní boj“ v tomto smyslu je čirým anachronismem . . . . Možná, že tímto způsobem možno získati několik hlasů pro příští volby . . . ale moderní prostředek to rozhodně není. Pro „kulturní boj“ není prostě v naší době žádného podkladu a nálady a je velké nebezpečí, že by na konec dospěl k podobnému fiasku, jehož se dožila v mnohých případech umělá akce přestupování z jedné církve do druhé bez vlastní pohnutky náboženské, nýbrž prostě z agitačních a demonstračních důvodu. Mocnou církev katolickou, která rozprostírá se po celé zeměkouli, akce tato, jak se mohlo očekávati, znatelně nepoškodila a nestali jsme se od církve odloučenější, než jsme byli dříve. To, co platí o přestupování, platí též o naivní akci odstraňování křížů ze škol a jiných místností nelze dost zdůrazňovati, že skutečně svobodomyslný člověk . . . . nebude sice míti zpravidla příčiny připevňovati kříže tam, kde nejsou, ale že též rozhodně nedopustí se nevkusu, aby je odstraňoval tam, kde ode dávna jsou. Neboť kříž je tak vznešeným symbolem mravním, že klaněli se mu největší duchové v minulých dobách a není tedy mnoho žádáno ani na československém pokrokáři, chceme-li, aby jej klidně nechal viseti tam, kde visí . . .“ Slova učencova by si měli zapamatovat hlavně učitelé, kteří čtou „Lidové Noviny“. Jim ovšem jest učenec autoritou jenom tak dlouho, dokud bouří proti klerikalismu a Církvi. Dr. Weyra stihne asi osud univ. prof. Dr. Pekaře, který za své mužné vystoupení v kulturně-historických sporech upadl v nemilost dosavadních stoupenců a obdivovatelů. Církev Kristova přestála vítězně těžší boje a pohromy, než by mohla způsobit odluka u nás. Důvěřujeme v Prozřetelnost Boží. Ostatně, kaše se nejí tak horká, jak se vaří. Úprava poměru mezi Církví a státem není ještě odlukou a o této úpravě budou rozhodovati vážní lidé a k tomu s ohledem na mezinárodní situaci, jež bude jistě ochlazovati rozpálené mozky radikálů.

J. H.

HNUTÍ KATOLICKÉHO STUDENTSTVA

učinilo v posledních třech letech značné pokroky, jak dokazují manifestační sjezdy v Brně r. 1920 a v Praze letošího roku. Nyní je nutno hnutí osamostatnit sociálně, aby netrpělo terorem studentstva pokrokového. Hlavním prostředkem k tomu je vybudování kolejí pro naše studenty v universitních městech republiky. Akci vede dobročinné stavební družstvo katol. domů studentských „Sušil“ v Brně. Družstvo vydalo zúročitelné podíly (akcie) po 200 Kč, jimiž si má opatřiti úvěr potřebný k realisaci plánu. Nejde tedy o dar, nýbrž o půjčku. V katolickém studentstvu vyrůstá stavu kněžskému řada nadšených a inteligentních spolupracovníků, kteří se již nyní čile uplatňují. Bylo by velikou chybou ubíjeti tento idealism hned v začátcích nepochopením a odepřením existenčních podmínek. Uvážíme-li význam katolické inteligence, jež vychází z akademických spolků a dále okolnost, že katol. studenti středoškolští vstupují do bohosloví, docházíme k závěru, že zdárný rozvoj hnutí našeho studentstva je jedno z životních podmínek katolicismu u nás. A kde jde o kořeny náboženského života, tam kněží a bohoslovci nemohou býti lhostejnými. Řada kněží již se akce súčastnila. Prosím všechny kněze a bohoslovce, aby v zájmu lepší budoucnosti Církve sv. u nás přispěli k brzkému vybudování katol. studentských kolejí a upozornili na akci ve svém okolí.

L. B.

Z P R Á V Y.

LEOP. BENÁČEK, jednatel „Růže Sušilovy“ (Br.):

VELEHRAD NAŠÍM PROGRAMEM.

In aeternum iuxta Romam!

Zmýlili se ti, kdož byli přesvědčeni, že po převratu zůstanou naše kněžské semináře prázdné. Pohnutá doba jistě působila neblaze na příliv kněžského dorostu, ale na druhé straně ti, kteří se neohroženě přihlásili do řad předních bojovníků Kristových, nahradili láskou a nadšením značné procento těch, již v rozhodné době ukázali se „pusillanimes“. Chcete důkaz? Posloužím prostým obrázkem. V jistém českém semináři, který míval před válkou největší počet theologů, čítal na začátku minulého školního roku prefekt svoje české kolegy a vzav do počtu i sebe dospěl k číslu dvanácti. A těch dvanáct slíbilo neobmezenou věrnost Kristu a Církvi, zasvětilo se B. Srdci a na památku záslibu věnoval prefekt každému pamětní obrázek se jménem jednoho z apoštolů. Výkladu k tomu obrázku není třeba. Stačí jen zadumati se nad ním, domysliti, a pak nikdo nebude jej nazývati „fangličkářstvím“ nebo chvilkovým záchvěvem sentimentality, nýbrž v něm uzná projev mužné odhodlanosti k oběti nejkrajnější. — Smutné náboženské poměry naše nemohly zůstati bez vlivu na mysl budoucích kněží.

Pozorujíce zejména poslední hnusné protináboženské štvanice, musili jsme vzkřiknouti do luhů naší vlasti, že my budoucí kněží, se nelekáme boje pro Krista, že nejen není prostředku, který by nás mohl odvrátiti od Něho, nýbrž čím vášnivěji bude zuřiti u nás kulturní boj, tím s horoucnější láskou budeme lnouti k Církvi a Římu, tím s větším úsilím a nadšením půjdeme v boj za záchranu nejvyšších statků národa. Vhodnou příležitostí k tomu byl náš letoší bohoslovecký sjezd na Velehradě ve dnech 3. a 4. srpna 1921.

Sjezd byl zahájen za velmi pěkné účasti bohoslovců a kněží (také několik akademiků se súčastnilo) 3. srpna odpoledne o 5. hodině průvodem od „Cyrilky“ za zpěvu písně „Ejhle sv. Velehrad už září“. Průvodu vyšel vstříc J. M. p. arcibiskup dr. Stojan a uvedl jej do velechrámu, kde poutníky uvítal s kazatelny P. Hrubý J. S. nadšenou řečí na heslo: Velehrad naším programem. Každého z nás cele musí proniknout skálopevnost Petrova, horlivá obětavost Pavlova a láska Janova, neboť tři tyto vlastnosti jsou podstatným znakem našich věrozvěstů a tvoří základní, trojzvuký akkord ducha cyrilometodějského. Následovalo vzývání Ducha sv. a sv. požehnání s krátkou adorací.

O půl 7. hod. zahájil ve Slovanském sále předseda „Lit. jednoty olom. bohosl.“ dp. Kvítek schůzi. Po písni „Bože, cos ráčil“ vítá srdečně všecky účastníky a navrhuje předsednictvo, do něhož zvoleni: Dr. Škrabal, t. č. děkan cyrilometodějské fakulty v Olomouci, vicesuperior O. Kutal, Dr. Frant. Cinek z Kroměříže, Dr. Hrachovský z Olomouce, akademik R. Sochorec a dva hosté francouzští: Th. Dr. Ch. Marcel Moyse a Mezesplier-Lagrange, docent university pařížské. Výkonným předsedou zvolen za všeobecného jásotu tatíček bohoslovců, jenž řídil většinu bohosloveckých sjezdů ndp. arcibiskup Dr. Stojan. Následoval jadrný pozdrav ctp. Vondráčka za „Růži Sušilovu“ v Praze a kol. Sochorce z Ústředí katolického studentstva československého.

Na to ujímá se slova nadšený pražský novokněz, tvůrce Svazu boh. jednot *P. K. C. Klement* a mluví na théma: *„Čím povinen jest jednotlivec katolické Církvi?“*. — Nám dětem Církve, je třeba vědět, kam jdeme, musíme znáti cíl — a k tomu cíli věčného života je nutno znáti cestu. Cílem je Kristus, cestou církev a za tímto cílem v této církvi jde se *krásou a umíráním*. Jedním slovem, jednotlivec katolické církve jest povinen *obětí* po vzoru Ježíše Krista, který jsa nejkrásnější mezi syny lidskými svou Božskou krásu na kříž přibít dal — v oběť za hříchy. Oběť tedy obsahuje v sobě dva pojmy: pojem neporušenosti — dokonalosti, čili krásy, a pojem zničení této krásy v nezištný dar Pánu — destructio doni, smrt. Kristus, náplň všech obětí, zakládá Církev a všem, kdož chtějí býti spaseni, všem bez rozdílu praví: „Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam et sequatur me“. Kdo tedy chce přijíti za Kristem, musí být podobný jeho kráse, musí jako On umět umírat. V tom záleží ideál křesťanského života. Dnešní společnost snad nebude nikdy schopna splniti tento ideál. A kdo je povinen tomuto ideálu se přiblížiti, kdo je povinen realisovat Evangelium, to jsou vůdcové společnosti, ať laikové, ať kněží, ale kněží především. Kněz tedy v prvé řadě je povinen své církvi krásou, a to krásou duchovní, vnitřní t. j. dokonalostí čili svatostí. Svatosti té můžeme dosáhnouti věrným napodobením, přizpůsobením se Božskému Mistru, jak to vyjadřuje sv. Pavel: „iam non ego vivo, sed vivit in me Christus“. Než k oběti nepostačí býti krásným, svatým — je nutno také umírat. Chce-li kněz býti svému stádci k spáse, musí zaň umět a chtít umírat. Toť celá myšlenka kněžského života, tak prostá a jasná a přece tak nedostupná a nepochopená. Je to ono podivné umírání, o němž mluví sv. Pavel v II. listě ke Kor., kap. VI.: „Quasi morientes et ecce vivimus“, vyvěrající z hlubokých studnic tří božských cností, z kterých je možno sestaviti způsob života, k němuž je snad potřeba více milosti a energie vůle než k samému mučednictví. Víře odpovídá poslušnost, proti naději stojí chudoba, démantem v koruně života, lásce, je věrnost čistoty. Víra a poslušnost, naděje a chudoba, láska a čistota — toť kánon duchovního života moderního kněze, zapomenutý a nevšímaný. Musíme

však se k němu nekompromisně vrátiti, abychom byli městem na hoře vybudovaným, světlem do dálek planoucím, abychom jako ohnivý sloup lid svůj z pouště nevěry a tyranie úpadku vyvedli v zaslíbený ráj Božího království. — (Dokonč.)

Z BRNA.

Činnost „Růže Sušilovy" v druhém pololetí školního r. 1920-21 nezůstala pozadu za pololetím prvním, ba můžeme říci, že se ještě utěšeněji rozvinula.

Dne 13. a 20. března 1921 přednášel kol. Vojt. Kirchner [I. r.] o ruském bolševismu, jehož hrůzy za svého čtyřletého zajetí v Rusku sám prožil.

Dne 24. dubna kol. Jančík Josef [II. ročník] podal nástin života, činnosti a významu sv. Efrema Syrského. Pěvecký sbor zapěl Modlitbu od J. L. Zvonaře a někteří kolegové recitovali přilehavé básně.

Dne 1. května kolega Jindra Ot. (II. roč.) zajímavě pojednal o příčinách a následcích bezvěří, které nyní v našem národě tolik se šíří.

Na tento den připadlo také 60leté jubileum vydání prvního čísla bohosl. časopisu „Jara". Jubilea tohoto jsme vzpoměli na schůzi dne 8. května, na kterou byli pozváni dosud žijící přispívatelé „Jara" a „Concordie": dp. kanovník Svoboda, arcikněz Novotný a kons. rada Fr. Beránek. Dostavil se dp. kanovník Svoboda, ostatní se omluvili. Mimo to přítomen byl kanovník Msgr Dr. J. Kupka, Msgr Dr. Jos. Dvořák, Msgr Dr. Jan Sedlák, regens Dr. Al. Dvořák, spiritual P. Schmidt T. J., Dr. Marvan Met., Dr. J. Samsour, Dr. Ant. Jelen, Dr. K. Skoupý, docent J. Staněk, básník E. Masák a seminaristé. —

Pěvecký sbor zazpíval Pickův sbor: Slavný den. Po recitacích básní Vl. Šťastného z „Jara" a „Concordie" vylíčil kol. K. Jeřábek (II. r.) vznik a osudy prvních časopisů bohosl. „Jara" a „Concordie" a ocenil práci Vl. Šťastného a jeho družiny. — Krásná jeho řeč odměněna potleskem. Pěvecký sbor pak zapěl Beethovenovu Modlitbu pod hvězdami. Po té dp. kanovník Svoboda ujal se slova a poděkoval se ve jménu všech druhů Šťastného, kteří dokonali běh života svého, i dosud žijících, „Růži Sušilově" dík za uspořádání této oslavy. Prosí Pána Boha, aby toto nadšení v budoucnu nadále v alumnátě setrvalo a Pán Bůh je provázel požehnáním. Msgr Dr. Jan Sedlák poukázal pak na to, že oslavujeme-li Šťastného, musíme na prvém místě oslavovati Sušila, jeho učitele. V Sušilových intencích musíme pracovati a pak z nás budou kněží věrní i Církvi i vlasti. Doslovem předsedovým byla schůze skončena.

Při této příležitosti uspořádána výstavka památek, dopisů a j. z šedesátých a sedmdesátých let minul. století. Vyloženy byly všechny ročníky „Musea". Výstavka nám ukázala, co zmůže tichá, ale obětavá práce bohoslovecká.

Dne 22. května kolega Benáček L. [I. roč.] promluvil o životě a činnosti Fr. Sušila. Přednáška, důkladně propracovaná, přispěla k většímu pochopení významu Sušilova. Msgr Dr. Sedlák J. připomíná, že chvála vzdávaná Sušilovi, nemá být in ore, sed in opere.

Činnost „R. S." v tomto období zakončena schůzí dne 12. června, jejíž program byl: 1. P. Křížkovský, Hvězdy dvě . . . Sbor. 2. Sv. Cyril a Metoděj či Hus? Přednáška kol. J. Pešky [III. roč.] 3. Vl. Šťastný, První bohoslužba na Moravě. Recitace. 4. Husitství, Přednesl kol. K. Jeřábek [II. roč.]. 5. K. Kreutzer, Den Páně. Sbor. Přednášky dokázaly, že národ bude zachráněn jen přikloněním se k myšlence cyrilometodějské a že husitstvím národ nezískal. — J. M. prelát Dr. J. Pospíšil vyslovil na konec svoji radost, že dědictví Sušilovo u nás nevyhynulo. Naší povinností jest zachovati národu víru v Krista a tím také národní existenci.

Valná hromada „R. S." konala se 5. června. Po zprávách činovníků zvolen byl nový vybor: Kol. Hudeček Jos. [IV. r.] předsedou, kol. Benáček L. [II. r.] jednatelem, kol. Ševčík Boh. [III. r.] pokladníkem, kol. Kraus Fr. [II. r.] administratorem „Musea", kol. Peška J. [IV. r.] knihovníkem, kol. Jeřábek K. [III. r.] přísedícím. Mimo to dány směrnice pro prázdninovou činnost a zvoleni delegáti na velehradský sjezd bohoslovecký.

Nutno se ještě zmíniti, že letos bylo obnoveno pořádání akademií k poctě sv. Tomáše Aq. Akademie konala se 6. března a program její byl: 1.) Hymnus ad honorem scti Thomae Aq. auctore J. Hromádka. 2.) Serno de themate: Úcta sv. Tomáše Aq. (J. Hudeček, III. roč.) 3.) Smrt Kristova, auctore Fr. Picka. 4.) Sermo de themate: Die Entwickelung der scholastischen Philosophie. (Fr. Merth, I. roč.) 5. Zpívej duše, Pánu žalmy, auctore J. Malát. Akademie se súčastnili: J. M. biskup Klein, J. M. prelát Dr. Jos. Pospíšil, kanovník Msgr. Dr. Josef Kupka, dp. představení, Msgr. Dr. Jos. Dvořák, Dr. B. Šústek, O. S. A., Dr. Jos. Samsour, Dr. Ant. Jelen, Dr. Jos. Kratochvíl, Dr. Skoupý, Dp. Ferd. Dokulil a j. — Akademie se vydařila. J. M. pan biskup projevil radost z naší práce a vybídl k další činnosti.

Práce za krátké pololetí vykonáno dosti. Další činnosti přeji: „Zdař Bůh!"

Jančík Josef, odstup. jednatel „R. S."

MUSEUM

1921-22

Číslo 2. Ročník 53.

MUSEUM

ČASOPIS BOHOSLOVCŮ ČESKOSLOVEN.

Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce.

Ročník LIII. Číslo 2.

Redaktor: JOSEF HUDEČEK. - Administrátoři: FRANT. KRAUS a BOHUMIL PLANITA.

Předplatné na 53. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty, 15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 2.

Karel Mezihořský: Na přelomu*. — *Josef Jančík*: Sv. Efrem Syrský. — *Karel Walter:* Zbožný pěvec Ohlasů. (Dokonč.) — *Patrolazčan*: Žalm*. — *Josef Slepánek:* Úcta ke stavu kněžskému a kořen její. — *Leopold Benáček:* Několik poznámek k charakteristice J. A. Komenského. — *Karel Kvítek:* Sloup bičování. — *J. Vážanský*: Bukovinský hrob*. — *Cyrilometodějská hlídka*: *Josef Hudeček*: Ruce k dílu! — *Karel Válka*: Z jednoty k jednotě. *Jan:* Sv. Metoděj — vzor českého kněze. — *J. Sl.*: Idea cyrilometodějská. — *J. Jč.*: Sv. Jeronym a Slované. — *Pohledy do života.* — *Zprávy.*

Rukopisy, dopisy a knihy pro redakci buďtež zasílány na adresu:
REDAKCE „MUSEA“ V BRNĚ, ALUMNÁT.
Redakční uzávěrka pro 3. číslo jest 20. února 1922.

Administrace prosí o vyrovnání účtu za „Ročenku čs. bohoslovců“ Kč 13·—. Rozprodá starší ročníky „Musea“ za mírnou cenu. — Přikládáme šeky a prosíme o brzké zaslání předplatného.

Majitel, vydavatel a nakladatel:
„RŮŽE SUŠILOVA“, LITER. JEDNOTA BOHOSLOVCŮ V BRNĚ.

VYTISKLA KNIHTISKÁRNA JANA TOMANA VE ŽĎÁŘE NA MORAVĚ.

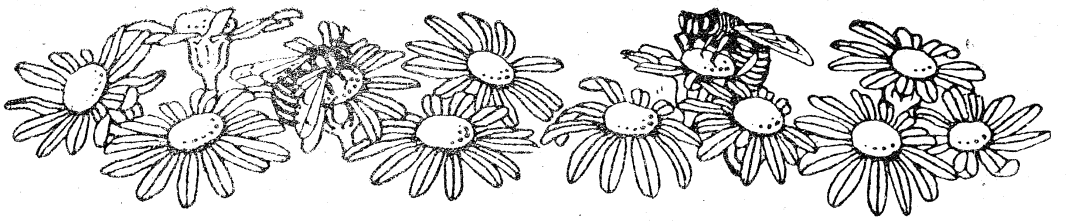

KAREL MEZIHOŘSKÝ:

NA PŘELOMU.

Ó Bože, jenž Jsi
— ve tmě mé duše,
aspoň jak za noci chrám,
ó věčný, vztyč se, Duše!

Již nejsem hodný
plesati v Tobě,
dětinně, tak jako dřív
Tě laskat Tvé jak robě — —?

Ve dnech mé duše
sluncem's mi svítil,
radostnou víru Jsi dal,
zář štěstí v duši vznítil.

Teď v noci smutně
svitiž mi lunou,
v Tajemství víru mi vrať
jen pevnou, byť ne slunnou — —!

JOSEF JANČÍK:

SV. EFREM SYRSKÝ.

Brzy po encyklice „Spiritus Paraclitus", kterou byl po zásluze oceněn význam sv. Jeronyma pro církev svatou, vydal sv. Otec Benedikt XV. novou encykliku „Principi Apostolorum" (5./X. 1920) o sv. Efremu Syrském. O vzájemném vztahu těchto dvou sloupů církve ve starověku se v ní praví: „Vždyť Jeronym a Efrem byli téměř vrstevníky, oba byli mnichy, oba obyvateli Syrie, oba vynikali znalostí a studiem posvátných knih. A právem bys o nich řekl, že jako „dva svítící svícny" (Apoc. 11[4]) byli od Boha určeni, aby jeden osvěcoval západ, druhý východ. Obsah pak jejich spisů jest stejně dobrý a téhož ducha; a tím se stává, že jako z nich vyzařuje jakýmsi způsobem svorné a neměnitelné učení Otců východních i západních, tak zase jejich chvála a sláva splývá a pojí se v jedno."

Encyklika „Principi Apostolorum" má hlavně význam pro církve východní, které nejsou ve spojení se Stolcem Petrovým. Již v encyklice „Spiritus Paraclitus" sv. Otec vyslovuje přání, aby tyto církve se vrátily ke Stolci Petrovu, od kterého již příliš dlouho jsou myslí odvráceny. Poukazuje při tom na to, že „sv. Jeronym, když v oněch (t. j. východních) krajinách žil a když byl použil za učitele Řehoře Nazianského a Didyma Alexandrijského, nauku východních národů souvěkých shrnul v onu velmi běžnou větu: „Nebude-li kdo v arše Noemově, zahyne za vládnoucí potopy." (Ep. 15, 2.) V encyklice pak „Principi Apostolorum" sv. Otec dokazuje na příkladu sv. Efrema Syrského, že církve východní s Církví římskou ve spojení byly. A nyní, kdy mnozí národové východní nabyli svobody, bylo

Literatura:

Sancti Ephraem Syri opera omnia. Ed Ger. Vossius. Coloniae Agrippinae 1675.

Reden des heiligen Ephräm des Syrers über Selbstverleugnung und einsame Lebensweise. Übersetzt von P. Pius Zingerle O. S. B., Innsbruck. Wagner 1871. (Zkratka: Reden.)

Dr. Otto Bardenhewer: Patrologie. Herder. Freiburg im Breisgau 1901. (Bardenhewer.)

Al. Baumgartner S. J.: Geschichte der Weltliteratur I. Herder. Freiburg 1897. (Baumgartner.)

Encyklika sv. Otce Benedikta XV.: „Principi Apostolorum" (Acta Apostolicae Sedis, An. XII., Vol. XII., 1920) (Encyklika.)

Dr. Jos. Fessler: Institutiones Patrologiae. Tom. II, Oeniponte. Fel. Rauch 1851. (Fessler.)

Kon. Kirch S. J.: Helden des Christenthums I, 2. Paderborn: Bonifacius Druckerei 1914. (Kirch.)

Dr. Al. Lang: Otec pouště svatý Jeronym. Olomouc 1921. (Lang.)

S. Hieronymi: De viris illustribus c. 115.

Wetzer und Welte's Kirchenlexikon. IV. Bd.

P. Pius Zingerle: Ephräm, der Syrer. (Zingerle.)

by si přáti, aby se také vrátili zpět do lůna Církve katolické a tím nejlépe napodobili zářný příklad Efremův, jenž jest u nich všeobecně uctíván. (Enc.)

Všimněme si poněkud osoby sv. Efrema Syrského!

Efrem (Efraim, vlastně Afrem) narodil se za císaře Konstantina, tedy ne před r. 306 po Kr., nejisto, zda v Nisibě či Edesse. Rodiče jeho byli chudobní. Byli křesťany a to hrdinnými, neboť „při výslechu vyznali Krista". (Ephrem: Confession n. 9.) Dle jiného podání (srv. K. Kirch, str. 51) otec jeho byl pohanským knězem boha Abnil-a. Když přišla doba a Efrem měl obětovati bohům, odepřel, a proto byl od otce vyhnán. Ujal se ho biskup, u něhož byl také vychován. V 18 letech byl pokřtěn v městě Beth-Garbaia.

Efrem žil v mládí poněkud volněji. „Byl ohnivého ducha, náchylný ke hněvu, chtivý hádek, myslí a v řeči poněkud nevázaný (Enc.). Známa jest z jeho mládí historie, která vypravuje, že jednou odehnal s místa odpočinku dobytče chudého cizince, které stalo se obětí dravých zvířat. Za tento čin později pykal. Na jedné cestě ve vnitřní Mesopotamii byl nevinně zajat, předveden před soudce a uvržen do žaláře. Ve zjevení pak byl poučen, že jest to trest za dřívější poklesky. K nim mimo uvedený čítal také to, že pochyboval v mládí o Božím řízení světa.

Když vyšel ze žaláře, začal nový způsob života. Bujnost mládí pominula, třeštivé myšlenky rozplynuly se jako mydlinové bublinky, mladé víno vykvasilo a na místo toho nastoupilo vážné pojímání života. Efrem poznal marnost světa a jeho darů a hledal štěstí po příkladu mnohých jiných jinde — na poušti. „Odtud vycházelo obrození lidstva. Poušť není krásná, ale je tajemná. Bůh prý vyvolil poušť a zpustošil, aby v samotě nasytil své božství dokonale. Hořká je poušť pro toho, kdo hledá; tomu však, kdo našel, je sladká. Široké obzory, nedozírná modrá klenba nebeská, nepřítomnost člověka, blízkost hvězd . . . Kde se může cítit člověk Bohu blíže, nežli na poušti?" (Lang, str. 20.) A sv. Efrem sám líčí blahodárný vliv ticha a samoty na člověka. Píše: „Zálibu mějme v klidu a tichu, abychom se stále pohoršovali patřením na své hříchy, ne abychom podporovali zpupné a zlé myšlenky jako záhubné dravé šelmy. Milujme mlčení a klid, abychom měli srdce čisté a abychom zachovali chrám svěřený od poskvrny hříchů neporušený a čistý." (De recta vivendi ratione cap. 91.)

A Efrem našel na poušti skutečně to, co hledal. Rozjímáním a studiem Písma sv. víc a více poznával svého Boha, víc a více vrýval se mu v paměť obraz Krista tichého a pokorného. A výsledkem všeho byl život dle evangelia, život bez kompromisů. Na konci svého života mohl proto klidně vyznati: „V to však mám naději a útěchu v zalíbení před Hospodinem, že nikdy v celém svém životě jsem Hospodina nepotupil a řeč pošetilá nevyšla z úst mých. Ty totiž, kteří Tě, Hospodine, nenávidějí, měl jsem v nenávisti a nepřátele Tvé jsem měl vůbec v ošklivosti." (Testamentum.)

Život Efremův na poušti nezůstal utajeným. Brzy rozhlásila se pověst o jeho učenosti a svatosti a tím byl také na něho upozorněn biskup nisibenský sv. Jakub, který jej povolal, aby vykládal písmo sv. na škole, kterou sám založil. Efrem stal se na ni nejslavnějším exegetou. Svou učeností byl znám daleko široko, takže dostalo se mu čestného názvu „Doctor Syrorum". Se sv. Jakubem súčastnil se také koncilu Nicejského r. 325.

Ale Efremovi nebylo dopřáno, aby v klidu věnoval se výkladu Písma sv. Byl vyrušen z prací nájezdy Peršanů, kteří neustále doráželi na říši římskou. Když pak r. 363 císař Jovian postoupil Nisibis perskému krali Saporovi II., Efrem odstěhoval se do římského území a to do Edessy. Zde teprve rozvinula se hlavní činnost jeho, zde vzniklo také nejvíce jeho spisů, které mu získaly slávu. V Edesse shromáždil kolem sebe zástup horlivců nadšených pro královsrví Boží. Mezi nimi byli Zenobius, Maraba a sv. Isák Amidenský. Tehdy byla Malá Asie zmítána nesčetnými bludy, které vnikaly mezi lid hlavně písněmi, hymny. Byl to hlavně Bardesanes, muž vzdalaný také v řecké literatuře, který tímto způsobem šířil svou gnostickou nauku. Aby zamezil šíření bludů, Efrem skládal sám hymny církevní, vkládal do nich pravou nauku a pak učil jim křesťanské panny. Tak ponenáhlu týmiž prostředky, jichž užívali bludaři, Efrem vymýtil jejich nesprávné nauky, Byl též výmluvným kazatelem. Zvláště pěkně kázával o příchodě Kristově k poslednímu soudu. Již při pouhém pomyšlení naň z očí hrnuly se mu slzy strachu, hlas selhával, rty jakoby byly staženy, jazyk se chvěl a myšlenky prchaly. Ale láska to byla, která ho pobádala, aby druhé varoval.

Kolem r. 370 nebo později odešel do Caesaree v Kappadocii k Basilovi Velkému. Snad z jeho rukou přijal svěcení jáhenské. Na kněze však vysvěcen nebyl. Jest také pravděpodobno, že byl i v Egyptě. Dá se tak souditi z povzbuzujících řečí k mnichům egyptským.

Rok jeho smrti jest nejistý. Udává se obyčejně rok 378 po Kr. Kdyby však byla správná zpráva Kroniky Edesské, že zemřel 14 let po onom hrozném zemětřesení, kterým bylo zničeno město Nikodemie, pak by byl zemřel r. 373. Neboť dle výpočtů Assemanových bylo toto zemětřesení a vpád Peršanů r. 358. Naproti tomu však chvalořeč Efremova na sv. Basilia, který zemřel na začátku r. 379, dokazuje, že smrt Efremovu můžeme nejspíše stanoviti na rok 379 (Zingerle). Dle sv. Jeronyma zemřel za císaře Valenta (364—378).

Smrt jeho oslavuje v Pamětní řeči, která dříve byla připisována sv. Řehoři Nyssenskému, nějaký Syr dobře obeznámený s osobou i poměry v zemi[1] následujícími slovy: „Ó smrti, která nepotřebuje

[1] Cf. Dr. O. Bardenhewer, Geschichte der altkirchlichen Literatur. 3. Bd, str. 208, Herder 1912.

slz! Ó, odloučení, které poskytuje vytoužené spojení! Ó pohřbu, který není spojen s bolestí! Neboť obdivování jeho života skýtá nám útěchu. U jiných lidí znají pozůstalí smrt jen jako příčinu slz; u světce jest však pramenem radostí a plesu; neboť taková smrt není smrtí, spíše jest to putování a přechod do lepších obydlí."

V kostele v Dêr-Serkîs na hoře u Edessy ukazují ještě podnes hrob sv. Efrema.

Efremovu slávu a úctu založily jeho spisy. Jak již jsme se zmínili, hlavní z nich vznikly v Edesse. Sozomenus (Hist. eccl. III. 16) zaznamenává podání, dle něhož Efrem napsal 300 myriad řádků. V originále zachovalo se nám z jeho spisů velice málo. Ale i tu musíme býti opatrni, poněvadž mnohé syrské spisy, které se mu připisují, nejsou jeho. Mnohé jiné obsahují pravé jádro v pozdějším zpracování. Ale tím, že díla Efremova byla překládána do řečtiny, armenštiny, kopštiny, arabštiny a ethiopštiny, se stalo, že přece se nám zachovalo ještě dosti, takže můžeme si utvořiti obraz o celkové jeho literární činnosti.

Díla jeho můžeme roztříditi na exegetická, dogmatická a morálně-asketická.

K exegetickým spisům náleží výklady k Písmu sv. St. a N. Zák. Efrem vyložil celé Písmo sv. Ale snadno můžeme pochybovati, že vykládal ze St. Z. knihy deuterokanonické. Z N. Zák. nikde se neděje zmínka o listě sv. Pavla k Filemonovi. Podkladem výkladu pro St. Zák. byl syrský překlad Pešitto, pro N. Zák. Diatessaron Tatianovo. Při výkladu dbal hlavně smyslu literárního, někdy ovšem i morálního a allegorického. — K výkladu Písma sv. druží se 12 řečí exegetických (sermones exegetici) o některých místech Písma sv.: 11 míst vybráno jest ze St. Z. a jedno z N. Z.

Dogmatických spisů jest mnohem více. Čítá se k nim:

1. 56 řečí polemických proti bludařům (mêmrê nebo mimrê).
2. 87 řečí (zpěvů) proti hloubalům. Sem patří 3 zpěvy o víře
3. 7 zpěvů o perle.
4. Řeč proti Židům.
5. 4 hymny proti císaři Julianovi.
6. 12 ód na ráj.
7. Řeči a zpěvy na Krista a to: a) 13 zpěvů o narození Kristově, b) 15 hymnů o Zjevení Páně, c) 8 řečí o sv. týdnu, zmrtvýchvstání a neděli velkonoční, d) 15 hymnů o poslední večeři, e) 8 hymnů o ukřižování.
8. Zpěvy o svatých.

Působností svou vynikají spisy morálně-asketické. Jsou to:

1. 4 řeči o svobodě lidské vůle.
2. 76 napomenutí k pokání.
3. Mnohá povzbuzení k životu ctnostnému.
4. O kněžství.
5. Homilie o křtu císaře Konstantina a řeč o hříšnici, o nichž však není jisto zda jsou od Efrema.

K těmto třem druhům spisů druží se: Písně pohřební a úmrtní, Zpěvy na město Nisibis, Závěť a Vyznání.

Z výpočtu prací Efremových poznáváme jeho velikou a neúmornou práci, kterou prospěl jak Církvi svaté, tak i svému národu.

(Pokračování.)

KAREL WALTER:

ZBOŽNÝ PĚVEC OHLASŮ.

Z listů F. L. Čelakovského bohoslovci J. V. Kamarýtovi v l. 1821-1824.

(Dokončení.)

Čelakovský váží si zejména velmi stavu kněžského a dovede oceniti jeho význam v době probuzenské. Krásně píše (2. prosince 1821) Kamarýtovi: „O což já jsem tebe již mnohokrát za šťastného pokládal, že ti bylo odevzdati se stavu, kde své blaho nalézáš . .“ „. . jest to ten jediný stav, kde nám ubohým Čechům svou hřivnu tak věrně skládati možno. Všude jinde musíme býti otroky, nedospělci, dvěma cestami kráčejíce.“ „Dosaváde duchovní stav a jeho oučinkování na lid v naší milé vlasti dělá největší podporu našeho jazyka a divím se tomu, že žádný z duchovenstva na tu myšlenku nepřišel, vydávati časopis pro duchovní pastýře.* Takové dílo by mělo nemalý prospěch, když by se všemu za dost učinilo a obzvláště čistota jazyka a pořádná prósa se šetřila. Látky tu dosti: Výborné pastýřské řeči příležitostné, výtěžky z církevních dějin všeobecných naší vlasti, výtahy ze starých bohosloveckých knih, na něž naše literatura dosti hojná, písně duchovní atd. Uvaž, milý příteli, tuto myšlenku a nezapomeň na ni.“ (25. února 1822.) Když Čelakovského naděje dostati se do Ruska byla zmařena, pomýšlel sám na stav kněžský. Píše o tom 29. června 1823: „Sám nad sebou jsem zvítězil, cestu do Ruska jsem poodložil a volím theologii študovati.“ „Ale milý příteli jinde bych theologii študovati nemínil, nežli v Budějovicích a to z té příčiny, abych ji mohl z gruntu študovat.“ . . . „Bloudil jsem dost dlouho, ztratil jsem mnohá léta, ale nebyla nadarmo ztracena. Ta radost mne přemáhá, že budeme snad zase na blízku, spolu živi, a na blízku i budoucně spolu oučinkovati. Snad to krásné slunce, které tak dlouho pod mrakem bylo, zas jednou se zastkvěje.“ Než mnohé překážky ukázaly Čelakovskému, že Pán jej volá jinam. I z tohoto plánu sešlo. Čelakovský přes to se zájmem sleduje bohoslovecká studia Kamarýtova a na prahu dráhy

* Čelakovský měl účast při vzniku „Časopisu pro katolické duchovenstvo.“ (r. 1828) po „Musejníku“ nejstarším nynějším časopise českém. Svěřen mu též pro časopis překlad sv. Augustina „O městě Božím“.

kněžské píše mu: „Nastoupivšímu tobě za těchto dnů stav nový a povolání vážné, přeji všecko dobré a šťastné vytrvání u vykonávání všechněch povinností jeho. Více ti přáti soudím za zbytečné; co však přeji, přeji srdečně. Ze spokojenosti ze svého povolání a z plnění všech závazků bez toho všecko jiné vyplývá.“ (21. srpna 1824.) Trpělivost, odevzdanost do vůle Boží, další sílu k životnímu boji čerpá Čelakovský v modlitbě, jak o tom svědčí zmínky v listech o návštěvě služeb Božích, duchovní četbě atd. V listech svých k datu často připisuje jméno svatého, jehož památka toho dne připadá; sleduje a spolu prožívá církevní rok, jehož významným dnům věnuje prvé řádky. Tak píše Kamarýtovi o letnicích 1822: „Dnes ty budeš ve svém rozkošném Tivoli při službách Božích bezpochyby posluhovat, a duchem tě vidím v svaté rozčílenosti a spokojenosti. I já dnes tak vesel, tak spokojen hned z rána jsem, že mně již ode dávna tak nebývalo, a jak bych sobě do smrti žádal. O příjemnosti májových! O radostí letničních! na vás vždy vzpomínám, na vás vždy se těším, po vás toužím, vámi kojím rozdmutá prsa má! Ba příteli drahý, dnešní den jest slavností pro mne, dnes se schýlil duch pravdy, duch síly, duch Boží na shromážděné apoštoly, snad tentýž duch, an se i tobě zjevuje, snad i tentýž duch i mne osvítí, uvodě pravé poznání a spokojenost v mé srdce. Toť byla dnes vroucí modlitba má. — Ne, tím samým krokem, kterým jsem někdy tvé stopy stíhal kráčeje za krásou — tím samým krokem chci tvým následovníkem pravého poznání býti, a ačkoliv stav a osud (či lépe vůle Božská) každého z nás jinou cestou povede, proto vždy duchem bratří upřímní, k jednomu cíli postupující bratří zůstanem.“ Když dostalo se Čelakovskému do rukou poslední dílko německého básníka a konvertity Fr. Leop. hr. Stolberga, jednající o nadpřirozené lásce k Bohu, takto o něm píše: „Knížečku o lásce jsem skoro celou zevrubně pročetl; tu jsem sobě vyvolil za knihu mých modliteb, mých rozjímání. Tak nábožně, tak svatě, jak Stolberg bych sobě přál umříti. Již by mně nic nepřekáželo býti docela tvého mínění, tvého přesvědčení; žádné filosofické snářství, žádné ousměšky panujícího ducha času.“ (23. dubna 1822) Stůjž zde ještě jeden celý list, jak vytryskl z čisté, pro věci božské roznícené duše Čelakovského, posledního dubna 1823: „Můj příteli! Tobě se rozvinuje krásný osud. — Žádná věc v pozemskosti mi nemůž nahraditi a dáti blaženost, kterou v okamženích některých (ani jim jména nevím) pociťuji, přemýšleje a rozjímaje o božských věcech a modle se k Bohu; toť právě duch Boží nade mnou — ó by stále zápal tento trvati mohl! Jsouce opuštěni. těžkostmi trápeni, teprva známe, co nalézáme v Bohu, ó ubohý — ubohý, komu tato útěcha chybí. — Věkové novější nám mnoho odňali a odnímají, — budeliž pak kdy jináč? — Před rokem a jindy nerozumíval jsem slovům tvým, která jsi mně o těchto věcech psával; pravda, že jenom samomilství člověka zaslepuje, a poznávám, jakou blaženost připravuje Pán pokorným v duchu a chudým. — Cítím toho dobře. — Bývají často v

domě našem držány společnosti z všelikých ouředníků na stupni dosti vysokém stojících — ale příteli můj! ty bys se zhrozil, slyše jejich rozmluvy o věcech v náboženství — ba neznabožství hrubé nemohu nazvati náboženstvím. Ty bys se zhrozil jako — já; já poslouchaje a sedě při stole mlčím, ale svůj díl si myslím. Svobodověrství u těchto lidí dosahuje stupně nejvyššího. — Moudrost (?) tato jejich je přece jen pavučina, která mě tím více v náhledech mých o náboženství potvrzuje.“ —

Sluší ještě aspoň zvláště vytknouti, s jakou zálibou Čelakovský obíral se Písmem sv. Píše (2. prosince 1821): „Také připomenouti musím, že mně nejmilejší zaměstnání v bibliothece je čtení bible. Žalmy, Job, Píseň písní, Přísloví atd.“ Nebo 3. listop. 1822: „Apropos! ten řecký nový zákon mně schovej a bude-li někdy příležitost, pošli mi ho; já ho budú čísti s přeložením, a co za něj žádáš, oznam mně.“ V polovici máje 1823 mezi jiným: „Vlastimile můj! nemohl bys mně přepustit ten tvůj český nový malý zákon? Můžeš-li, učiň mně to, a postav cenu, já ti třebas jiné knihy, které žádati budeš, za něj pošlu.“ Radost ze zaslaného Nového Zákona vyjadřuje v listě 21. června 1823: „Radost mně způsobenou skrze přislanou knihu vyjádřiti nemohu. Čtu sv. Pavla a tuto se mi něco přihází nezběhlému v písmech sv., jakobych se ponejprv pustil lodí na moře, nemaje velkou povědomost nebeských hvězd nade mnou kolujících: pod kterým pásmem se nalézám, nevím; mne však těší velice přec nesmírné moře, na kterém se nalézám a čtu dále. Vícekrátním čítáním, myslím, se mi ledacos vyjasní.“

Jindy chceme z listů ukázati, že prostá, hluboce věřící a vroucně zbožná duše Čelakovského takovou zůstala ve všech pozdějších letech těžkého života.

ŽALM.

Svätá, dumná tichosť — všetko zml'klo.
Jarké slnko nesála viac lúče,
iba stopy jeho píria obzor.
Nečuť viac spev vtáči, zunenie včiel;
všetko zml'klo, k noci sa už chýli.
. . . Neni príroda ver' nemá, nie je!
Listie stromov šustom ševelí si,
potok klokotom si hymny peje,
trpýt hviezd tiež zvelebuje Pána.
. . . Zml'klo všetko, zml'klo, hej' že zml'klo.
Nastala ver' tichosť v srdciach l'udstva.
Svetlo, slnko, zašlo už za hory,

hlahol hárfy premenil sa v kliatby.
Vzpiera sa hen červač (jaké to nič),
vzpiera proti Pánu, Stvoriteľu.
Pane, volám k Tebe: znič, znič červač,
abo pokor prísne pýšne plemä,
ktoré za lásku Ti zlorečí!
. . . Pane, však si Ty aj milosrdný,
nechceš Ty smrť, ale život, slávu.
Pane, zažni svetlo v temných srdciach,
zapáľ láskou, osvieť biednych rozum!
Pane zmiluj sa, bo zahynieme.

Patrolazčan.

JOSEF SLEPÁNEK:

ÚCTA KE STAVU KNĚŽSKÉMU A KOŘEN JEJÍ.

Kněz a Eucharistie — toť pojmy, jež jsou nerozlučitelně spojeny. Proto v poměru, v jakém přibývá úcty a lásky k Eucharistii, vzrůstá též úcta ke stavu kněžskému.

Důležitý význam této zásady pochopil velký ctitel eucharistického Pána P. Eymard a vystihl jej zřejmě těmito slovy: „Kdo miluje Eucharistii, miluje i toho, skrze něhož ji máme. Jedno plyne z druhého“. Na jiném místě se táže pln posvátného podivu: „Kdo zasáhne do toho, aby se vyplnilo vroucí přání Nejsvětějšího srdce toužícího zůstávati stále až do konce světa mezi námi?“ a odpovídá: „Toť kněžím svěřeno. — Jak to možno? Že smrtelný člověk při tomto tajemství má spolupůsobiti? Že má Králi nesmrtelnému poroučeti? A ten že ho bude poslouchati?“ Opět jinde upozorňuje na to, že kněží isou to, z jejichž rukou se nám dostává po více než 1800 let dědictví tak vzácného, jež nám Spasitel při poslední večeři odkázal. Ze všech těchto úvah vane k nám úcta ke kněžím, jíž byl proniknut, ba lze říci, že se v nich skrývá takřka vybídnutí pro věřící, aby si podobně vážili kněží pro jejich úzký vztah k nejsv. Svátosti a navykli si viděti v nich vždy rozdavače tajemství božích.

Jestliže však jsou věřící povinni z tohoto vyššího hlediska patřiti na stav kněžský, oč více třeba knězi samému, aby byl co nejhluběji přesvědčen o nevyrovnatelné vznešenosti svého úřadu a aby celý život svůj zařídil přiměřeně důstojnosti, k níž byl povýšen: slovem, aby se posvěcoval. Nebudu se šířiti o všech prostředcích k tomu potřebných neb aspoň velmi prospěšných; dotknu se pouze jednoho z hlavních a podstatných: úcty k nejsv. Svátosti. Zdálo by se to zbytečno; ale stává se, že mnohdy bohužel zapomínáme právě na

ty věci, které by nám měly býti samozřejmy. Neškodí proto, když si kněz občas živěji (než obvykle tomu u něho bývá) uvědomí, odkud vlastně veškera důstojnost jeho vyvěrá, jakož i potřebu z toho plynoucí: stále se vraceti k nejbohatšímu zdroji milostí — k svatostánku. Nedovedu si představiti kněze horlivého, jenž by nenašel za den volné chvilky, aby navštívil Vězně božské lásky v jeho opuštěnosti a potěšil se a poradil s nejvěrnějším Přítelem, nebo jenž aspoň vzpomínkou by k němu nespěchal. Rovněž je těžko představiti si kněze bez jakékoliv četby časopisů nebo knih, jež jednají zvláště o Eucharistii a úctě k ní. Nedostává-li se knězi těchto dvou věcí, pak možno již se značnou pravděpodobností pochybovati o tom, zda ještě v pravém duchu a s náležitým užitkem přináší Obět nejsvětější.

Kněz, jenž cení své postavení kněžské nade vše, cení je též u svých spolubratří a prokazuje jim z tohoto důvodu též příslušnou úctu. Jak zabolí u srdce posměšná neb dokonce utrhačná poznámka o některém knězi, vyšla-li z úst kněžských! Což teprve říci o tom, když kněz na kněze zanevře záští nesmiřitelnou nebo hledí mu ze závisti či z jiných méně ušlechtilých pohnutek podkopati pod nohama půdu? V takovém jednání mívá již nezřídka zlý duch značný podíl, zejména když onen nešťastník přes to se osměluje blížiti se denně k oltáři; tu možno směle prohlásiti, že nesvornost kněží podává nepřátelům Církve sv. nejstrašnější zbraň do ruky, kteréžto zbraně se také pokaždé s jásotem chápají, vědouce, že v takových chvílích se jim podaří co nejvíce duší ukořistiti. Proti tomu ve vzájemné bratrské shodě kněží je síla, která odolá i nejzuřivějším útokům nepřátelským.

Jen tehdy udrží se mezi lidem úcta ke kněžím, bude-li viděti na nich, že svorně pracují jak na vlastním posvěcení tak i na spáse duší. Leč třeba kromě toho — a sice v prvé řadě — stále poučovati věřící o nejsv. Svátosti, uváděti je do ducha církevního roku a jeho spojitosti se středem veškeré bohoslužby, mší sv., vysvětlovati jim nejdůležitější obřady; neboť jedině tak se dosáhne u nich žádoucího porozumění pro svatost katolického kněžství a větší úcty k němu, což bude míti v zápětí blahodárné účinky, obzvláště ten, že vzroste počet opravdových povolání pro stav tak vznešený.

Dlužno si přáti ze srdce, aby se osvědčila i u nás myšlenka, již vyslovil P. Eymard: „Posvěcení kněží Eucharistií zavírá v sobě vše ostatní. S kněžími získají a posvěcují se celé farnosti, celá země. — Když totiž kněží učiní nejsv. Svátost středem svého myšlení a cílem svých prací, mají v rukou nejúčinnější prostředek, jak obrátiti a posvětiti duše svěřené.“*

* Život a ctnosti P. Petra Jul. Eymarda. S. 191.

LEOP. BENÁČEK:

NĚKOLIK POZNÁMEK K CHARAKTERISTICE J. A. KOMENSKÉHO.[1]

Vynikajícím *theologem* Komenský nebyl. Stačí jen poukázati na okolnost, jak byl nadšeným přívržencem chiliasmu. Svědčí o tom dále jeho fatalism a kvietism. Nejpádnějším však důkazem pro toto tvrzení je víra Komenského v různá proroctví, což je zřejmý krok od víry k pověře. Ve válce třicetileté vyskytovali se mnozí „proroci" těžíce z neutěšených poměrů současných. Jejich obětí stal se také Učitel národů, který upadl v osidla hlavně tří „věštců": Krištofa Kottera, Kateřiny Poniatovské a Mikuláše Drabíka. Proroctví těchto tří sebral a vydal poprvé r. 1657 pod názvem „Lux in tenebris." Víry jeho, že dar prorocký dosud není odňat od církve a že boží zjevení je dosud možno, nezviklala ani okolnost, že mnohé revelace se nejen nevyplnily, nýbrž se stal pravý opak, ani mravní charakter „proroků". Nejvíce Komenského kompromitoval jeho spolužák ze školy strážnické Mikuláš Drabík, jehož život nebyl nikterak prorocký a jehož iluminace dlužno přičísti působení alkoholu. Kritika knihy „Lux in tenebris" byla naprosto nepříznivá; vlastní jeho stoupenci a celá řada učenců ji odsoudila a Komenskému bylo za ni snésti mnoho trpkých polemik. Než vše to nedovedlo zviklati víry jeho v božský původ těchto proroctví. Roku 1665 pak vydal obšírný spis „Lux e tenebris", doplněný novými proroctvími Mikuláše Drabíka. Dílo má čtvero věnování, z nichž prvé zní: „Ježíši Kristu, Synu božímu." V úvodě předpovídá Komenský konec světa a klade jej na květen r. 1667. Jestliže lze toto počínání vyložiti psychologicky, nepopírá to nikterak faktu, že Komenský znamenitým theologem nebyl. Palacký vysvětluje Komenského přímo fanatickou víru v proroctví slovy: „Není snad zbytečná poznámka psychologická, že lidé mysli velmi hluboké a tichého, něžného smyslu (a takovým Komenský byl bez odporu) všeliké události znamenité rádi vykládají s jakousi pověrou, jíž přece nelze úcty odepříti." (Č Č M 1829, III.) Můžeme to připustiti, ale pak, přihlížejíce k obsahu proroctví, hlavně Drabíkových, jež jsou ostře namířena proti Církvi katolické, stejným právem můžeme žádati uznání pro jinou psychologickou poznámku, totiž, že kdo nenávidí Církev katolickou a jen zla jí přeje, ten snadno uvěří všelijakým proroctvím, jež jí věští zkázu.

Nelze se také nepozastaviti nad touto okolností: I jestliže v mládí byl Komenský přesvědčen o tom, že Jednota bratrská je pravá církev Kristova, již ve vyhnanství toho přesvědčení musel pozbýti,

[1] Prameny: Zoubek-Novák Život J. A. Komenského. Praha 1892.
Komenský, Didaktika. Praha 1892.
Karel Lev Řehák, Pastor J. A. Komenský. Praha 1907.

neboť viděl, že Jednota shromáždila jen 15% národa, do cizích národů nepronikla, ve vyhnanství se od ducha původního stále více odchyluje, mravně poklesá, rozpadává se a umírá. Komenský věděl zcela jistě, že Jednota zanikne, vždyť 21 let před svou smrtí píše Kšaft umírající matky Jednoty bratrské. Před poradou o sjednocení sekt protestantských v Toruni napsal sám r. 1645: „Kéž by veškery sekty i s patrony a ochránci svými za své vzaly! Kristus, jemuž sloužím, nezná sekt — .“ Znal jistě slova Kristova, jimiž slibuje Církvi své rozšíření mezi všecky národy a trvání až do konce světa, viděl, že Jednota těchto známek pravé Církve Kristovy nemá — a přece z toho důsledků nevyvodil! Zde opravdu není možno ubrániti se myšlence o české tvrdohlavosti a umíněnosti.

Otázku, byl-li Komenský *filosofem*, odkazuje Zoubek v uvedeném životopise — nemoha podati důkazu positivního k důvodnějšímu vyšetření. Dr F. B. Květ[2] klade ho mezi Platona a Leibnitze. Dr Jos. Durdík[3] tvrdí, že Komenský je více theosof než filosof doby podeskartesovské, v němž zříti jest zvroucnělého theologa středověkého a paedagoga novověkého, více učitele než učence.

Snášelivost Komenského nebyla také naprostá. Ve Fulneku, kde byl duchovním správcem v letech 1618-1621, stalo prý se příslovím, že nemá žluči pastýř beránků. Než ve světle zcela jiném jeví se jeho snášelivost v nadšené víře v proroctví, v nichž po toleranci náboženské není ani stopy. Tak prorokuje na př. Drabík, že náboženská reformace záleží ve vyhubení katolíků (Zjev. 28. 6), že musí býti především vyhnán a zničen papež a služebníci jeho, zejména jesuité a kapucíni [175 a násl.], že modloslužebníci [katolíci] jsou psi (379, 12) a kdo má s nimi útrpnost, hřeší proti Bohu a sobě (300, 16) atd. A Komenský, adjunkt či příručí Drabíkův, jak ho tento sám jmenuje, obstarával k takovým zjevením výklady, překládal je a vydával. Tím jen nesnášelivost náboženskou vydatně podporoval. Divné světlo vrhá na jeho snášelivost snaha sjednotiti lidstvo ve víře, kdyžtě sám nazývá Církev katolickou macechou, zubřicí, papeže antikristem. Hádek o víru Komenský rád neměl a nevyhledával jich. Byl-li nucen k nim sáhnouti, protože „vrtáctví jejich ochabilo trpělivost jeho“, (Zoubek 227) býval často velmi ostrý, tak na př. proti socínovi Zwickerovi. Proti bludaři Felgenhauerovi, který napsal: „Nejvlastnější Boha definice jest člověk i Adam duchovní a nebeský; kdo nám dá zřetelnější?“ paroduje Komenský jeho slova; „Nejvlastnější Felgenhauera definice jest: Osel i vůl rozumný a žvanivý; kdo nám dá zřetelnější?“ (Zoubek 115.) Tato nesnášelivost dá se vysvětliti, někde i omluviti, ale to faktu nemění. Proto na újmu historické pravdy se nemůže tvrditi, že snášelivost Komenského byla naprostá.

[2] Leibnitz und Komenius. Prag 1857.
[3] Dějepisný nástin filosofie novověké, díl I. Od Descartesa až do Kanta. Praha 1870, str. 77.

Zajímavý je názor Komenského na *antiku*. Lze tak souditi z kritiky literatury antické, jak ji podává v XXV. kap. Didaktiky, v níž mluví o četbě děl autických ve škole: Nesrovnává se s důstojností křesťana, aby se tovaryšil s nečistou pohanskou sběří. Ve školách se klassikové vůbec čísti nemají, neboť nelze mládeži dávati za vůdce oplzlého šprochýře Plauta, nečistého sodomáře Ovidia, bezbožného athea Luciana, žertovného kejklíře Diogena, slepého šermíře Aristotela, básnivého rhapsoda Plinia, chlubného Cicerona. Procul hinc, procul este profani! Proti nim doporučuje Písmo. V knihách antických je sice jakási moudrost, ale pravé světlo vědění pochází jen od Boha; ani jen k vůli stylu se klassikové nemají čísti: „Proto-li medle, aby děti naše mluviti se učily, po krčmách, smetištích, záchodích, hampejsích voditi je budeme? Nebo kudy sic Terentius, Plautus, Catullus, Ovidius než po takových ohavných místech vodí? co než šprýmy, povyky, žrádla, freje a prostopášnosti všeliké ukazují?“ Nejsou všichni tak oplzlí, ale všichni jsou přece pohany slepými, neboť „jaké jest obcování světla s temnostmi? a jaké srovnání Krista s Belialem?“ [2. Kor. 6.]

Několik těchto poznámek podávám ne ve snaze snížiti význam Učitele národů, neboť pravda mu uškoditi nemůže, nýbrž prostě proto, že i mezi inteligencí katolickou se o nich téměř nemluví.

KVÍTEK K.:

SLOUP BIČOVÁNÍ.

[Ze semináře srovn. vědy náb.[1]]

Když r. 333. navštívil poutník z Bordeaux Svatou zemi a Jerusalém, spatřil v rozbořeném domě Kaifášově sloup, u něhož bičovali Krista Pána. Mluví zcela jasně o domě Kaifášově. Nebyl tedy sloup v pretoriu Pilátově, o němž se zmiňuje poněkud dále ve své zprávě, do něhož pozdější tradice kladla skálu s otiskem Kristových nohou. Jak dům Kaifášův tak i pretorium dle svědectví sv. Cyrilla Jerusalemského byly jen rumiskem. (Migne, P. gr. XXXIII. 820, A. 817, B.)

Zdálo by se, že tu staneme bezradni. Zarazí nás však ještě více, že nenalezneme u téhož světce, dovolávajícího se kde jaké památky upomínající na Krista, pražádné zmínky o sloupu bičování. Než považme, jak těžko bylo v městě, z něhož zbylo pouze trochu rozházených ssutin, jehož obyvatelé byli do jednoho vyvlečeni a rozprodáni do otroctví, jak tu bylo nesnadno určiti místo, kde byl

[1] Použito: Itinera Hierosol. s. IV.—VIII. ed. Geyer a j. pramenů.

Kristus bičován, ba vybrati a nalézti onen sloup, u něhož trpěl. Jest divno za takového stavu, mají-li Křižáci z původního jednoho sloupu čtyři?

Jakmile však v pol. 4. st. byla vystavena basilika Sionská, tu se tradice mohla opříti o pevný bod a ustálila se tam. Svědectví podává zpráva dochovaná Theodosiem, dle níž sloup bičování na rozkaz samého Krista sám se přenesl do basiliky Sionské. Tou událostí ovšem basilika nabyla výhradného práva na přechovávání sloupu a skutečně jej tam nacházíme ještě za válek s Peršany, kdy mizí spolehlivé zprávy.

Vskutku sv. Jeronym (Migne P. l. XXII, 884/9) již vidí sloup bičování v basilice sionské: „Ukazoval se tam sloup podpírající sloupoví chrámu, potřísněný krví Páně, u něhož prý byl připoután a bičován." Poutnice Etherea dodává, že se věřící u sloupu modlí. Se sv. Jeronymem souhlasí i Aurelius Prudentius[2] tvrdě, že onen sloup podpírá a drží celý chrám. Dnes není již možno představiti si přesně, kde sloup stál a jakým způsobem podpíral chrám. Nejdoloženější a nejpřijatelnější jest mínění, že jest si představiti onen sloup v samém vchodu do basiliky, kde podpírá střed tympanonu. A skutečně, popatříme-li na mosaiku Madebskou, vidíme, že Sionská basilika má onen prostřední pilíř útlejší než jiné chrámy Jerusalemské. V každém případě však z dochovaných zpráv vysvítá, že byl nějakým způsobem do basiliky vbudován, snad aby nemohl býti snadno přenesen nebo by alegoricky znázorňoval Spasitele nesoucího celou tíhu našich provinění. O sloupu *krví* potřísněném mluví sv. Jeronym jistě obrazně; jest si mysliti červeně žilkovaný mramor, jehož jest v okolí Jerusalema dosti.

Tvrdí-li Erethea, že se věřící u sloupu bičování modlili, tu sv. Efrem Syrský († v druhé pol. 4. stol.) nám dosvědčuje, že se těšil nejen neobyčejné úctě, ale že dal vznik různým zbožným legendám. Nepřátelé Církve sv. neostýchají se tvrdit, že Církev sama byla původkyní úcty ostatků a památek po Kristu Pánu, aby ji podporovali v boji proti monofysitům. Než sledujeme-li zprávy o sloupu bičování, musíme doznati, že jejich vývoj jest tak přirozený, že mohou býti přímo vzorem vývoje legend. Pravím výslovně legend, neboť se tu nejedná o učení Církve. Sv. Efrem[3] v 6. řeči svatého týdne píše o sloupu takto: „Když byl Ježíš v onen památný den od bezbožníků bičován, tehdy sloup, u něhož byl bičován, se třásl jako živý, neb kámen cítil, že muž přivázaný ku sloupu jest tentýž, jenž jej stvořil. Třásl se sloup, neb věděl, že jest bičován Pán všech tvorů: přesvědčivým znamením dosud trvajícím onoho třesení jest, že sloup ze strachu před tělem Kristovým couvl". Legenda má pravidelně reelní podklad a tak i tu starobylost vyjádřená nesouměrností si vynutila jakési vysvětlení.

[2] Migne, P. l. 60. 108 B.
[3] ed. Lamy 472; místo dosud v této souvislosti neznámé.

Breviarius (asi z r. 450) vypráveje o sloupu bičování v Sionské basilice dí, že lze viděti otisky rukou, „jež jakoby do vosku byly vryty“. Tedy úplně jiná představa, ale tatáž věc: sloup neuhnul celý, nýbrž jen na místech, kterých se dotklo tělo Kristovo a proto tělo vtlačeno. Věc nutno pojati takto: velká úcta způsobila, že sloup byl zbožnými poutníky líbán jako drahá památka Spasitelovy lásky a v důsledku toho nesl i stopy vroucnosti. Vzpomeňme na palec sv. Petra v Římě! Snad si též poutníci v nestřeženém okamžiku seškrabali několik částeček na památku (palestýnský mramor je poměrně měkký), ba možno připustit, že i umělec pomohl matným obrysům k určitějšímu vyjádření. Jisto jest, že se stopy čas od času zvětšovaly, takže jsme přesvědčeni o neoficielním vývoji této legendy, čteme-li u Theodosia (r. 530) o otiscích „prstů, celé tváře, brady, nosu a očí“. Vyvrcholení úcty vidíme u Piacenského poutníka (r. 570), dle něhož poutníci přikládali stužky a jiné věci k jednotlivým otiskům údů Kristových, doma pak kladli na své nemocné, kteří byli takto uzdravováni.

Mluviti o velikosii sloupu bylo by bezpředmětné. Stačí, konstatujeme-li, že dle itinerářů musil sahati nejméně nad hlavu, (choval-li otisky celé tváře) a že sotva byl ze dvou kusů, podpíral-li tympanon sionského chrámu. Škoda, že po válkách perských nemáme o sloupu bičování spolehlivých zpráv.

J. VÁŽANSKÝ:

BUKOVINSKÝ HROB.

Vzpomínka z roku 1916-17.

Z vánočních sněhů, z plamenů krve a blankytu Vzkříšení blíží se ke mně jak duhový odraz z vodních tůní — Tvá duše, příteli!

Jak o ní mluviti? Jak vnuká láska. Jak vzpomínka nutí! Leč bolesti — té srdce nedopoví . . .

Po ztemnělých hlubinách, svůdných a zrádných, tiše a vítězně kroužila labuť. „Odkud jsem slétla a kam as pluji?“ — Svým něžným mlčela okem. Úbělem sněžným se v studené nořila moře . . .

Azurem výší a modrem dálí, temností hlubin, s nimižto žila, zírala v ticha. Prosila bouře. S nimi se bila mladá jak Vesna fialky květem.

Tak v záplavách žárů a jasů koupá se pozdního jara sníh; lilie bílá. V nich skví se přec a jimi — též zmírá . . .

Po ztemnělých hlubinách, svůdných a zrádných, tiše a vítězně kroužila labuť. Bělostnou svoji skláněla šíji. Před vichrů krutých vzteky mrazivými? Před příbojem vln a proudů víry, jež o mys Chudoby tak pekelně bijí? Před dravců spáry krvavými? Před mra-

ků černých šípy hrozivými, jež zuří, když sníh své v nebe zvedá čelo? Před, před kým?

Hrda je labuť.

Dumavá — rozráží ty krové tříště, jež do krve ji raní, celuje ty vlny, jež ji pohřbívaly a vítá ty smutné dny a nekonečné noci, jež klenou se nad přísným Severem.

Když krve jí krůpěj s krůpějí tekla jak oné tajemné Růži, zbodané trním, na němžto zkvetla — když slza se leskla v zníceném oku, trpěla dále. Nadějí jasných když prvé zory nachem se ztopily v tom siném moři — trpěla stále . . .

Před tuchou svaté severní Záře sklonila šíji! — —

A nad břehy nad vysokými a nad fjordy nad hlubokými, nad ledovci nadhernými svatého Grálu lila se záře. Tryskla jí v duši a trudnou vlast jí kouzlila v ráje: tu Zimou zakletou zemi.

Po ztemnělých hlubinách, svůdných a zrádných tiše a vítězně kroužila labuť. — Vítězná labuť!

Vody se čeří. Moře se pění. Zvedla se bouře — a cizími větry hnaný proklál ji blesk: ach, té mé vroucí labutě hruď!

Ani nezalkala.

Mně jakby srdce urvali půl. „Ó ty má labuti bílá, snad z Léthé jsi pila? Bylas tak čistá, bylas tak krásná! Před tuchou svaté severní Záře sklánělas šíji. I vzlétla jsi, věčná, v paprsku svaté severní Záře, kde svatý je Grál!“

* * *

V cizinách kopají hroby. Zpod zasněžených křížů pučí život v květy. A pod nimi? — — Tam dřímá mé štěstí, mé mládí; půl mého srdce, má duše celá.

U Tvého hrobu stojím tak sám, tak sám . .! „Tvá čistá krev, ó labuti milá, kéž v žilách mých dobije!“

A z hlubin noci tak něžně na mne dýchá Věčnost. Jak blízko je — — věčnost!?

„Teskná Severko, mé zářivé dvojhvězdí, ty odvěký symbole jednoty, přátelství, jež hoříš přes mrtvé a chladné světy, ty v srdce lidská se díváš nejhlouběji.

Příteli, má duše jediná a nejdražší, ta hvězda Tvá mně bolně v slzu ztála jak vločka tichá, zasněná . . .“*

* *Poznámka:* Padlý, kterého jsem miloval od svého dětství, byl jednou z oněch neobyčejných duší, které už takřka vymírají. Byl dětsky vnímavý pro úctu mariánskou, milost a Eucharistii. Projevoval již ve škole všestranné nadání. Jak toužil po stupních oltáře! Leč nesměl studovat. Nebylo peněz a rodinu stíhalo neštěstí za neštěstím. On se jí obětoval cele. — Když se rodinné poměry poněkud zlepšily a on již již klepal na bránu kláštera, odkud doufal splnění svých tužeb, byl náhle povolán do zbraně. Ale vojna — a duše? . . . Skonal u Raranče v Bukovině, zasažen kulí přímo do srdce v mládí 22 jar. († 19. ledna 1916.) V r. 1917 bylo mně dopřáno stanouti u jeho hrobu. Odpočívej v pokoji!

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

JOSEF HUDEČEK:

RUCE K DÍLU!

Náš misijní spolek „Apoštolát sv. Cyr. a Met." projevil v těchto dnech chvályhodným způsobem svůj zájem o náš bohoslovecký časopis. Umožnil nám darem 1000 Kč, vydání 2. čísla ve zvětšeném rozsahu. Jsme proniknuti vděčností za tento praktický důkaz přízně a svoláváme Boží požehnání na „Apoštolát". Je jistě spravedlivo, abychom se nezastavili u vděčnosti písemně projevené a modlitbou podepřené, ale vykonali také sami něco pro „Apoštolát".

„Apoštolát sv. Cyr. a Met." zasluhuje všemožné rozšíření a podporu pro své účinné a úspěšné pěstování myšlenky cyrilometodějské. Našim čtenářům — inteligenci duchovní a světské — není snad třeba důkazu o vznešenosti, časovosti, důležitosti, ba potřebě idey cyrilometodějské. Pokračování v apoštolském díle našich sv. věrozvěstů t. j. duchovní obrození národa vírou římsko-katolickou a úsilí o sjednocení Slovanstva v Církvi — tak rozumíme myšlence cyrilometodějské.

Národ obrození potřebuje, o tom není sporu. Nešťastná světová válka dovršila mravní zhoubu a pokazila národní charakter. Poměry se nijak nezlepšily v době popřevratové, ba právem se naříká, že zpohanštění národa v posledních 3 letech pokročilo. Nepřijde-li náprava, je národ ohrožen i ve své existenci.

Na obrození národa nestačí laická morálka, která se nikde neosvědčila, ale nutno se vrátiti k víře, k dědictví otců. Víra římskokatolická není nic jiného než víra cyrilometodějská. Tato víra pronikla kdysi všechen život v národě a povznesla nás mezi nejvyspělejší národy. Kvasu, který se tak osvědčil, užijme znovu a můžeme býti bez obav o budoucnost národa. Bude-li národ obrozen náboženstvím, stane se rájem na zemi.

Bez obrození národa ideou cyrilometodějskou je těžko vykonati něco velikého pro sjednocení Slovanstva v Církvi, na němž nám jako katolíkům a Slovanům musí záležeti. Od zdaru myšlenky cyrilometodějské závisí rozkvět Slovanstva v každém ohledu.

První bod myšlenky cyrilometodějské — obrození národa sv. vírou — pěstují všechny katolické spolky a tisk. Kdo však chce i ve druhém bodu přiložiti ruce k dílu — práci unionistické — uplatní se

nejlépe v našem jediném slovanském misijním spolku, jímž jest „Apoštolát“. Existuje od roku 1892 a vlastně od jubilejního roku cyrilomet. 1885 zásluhou hlavně Stojanovou. Středisko jest v Olomouci. Od roku 1910 vychází časopis „Apoštolát sv. Cyr. a Met.“ zásluhou a vedením ndp. arcibiskupa olomouckého Dr. A. C. Stojana a katechety kroměřížského P. Ad. Jaška. Za 30 let trvání vykonal Apoštolát s nepatrnými prostředky velkolepé věci. Uvádím některá data o činnosti za rok 1919: Apoštolát vydatně podporoval české instituce katol. ve Vídni, vypravil všemi potřebami misionáře pro české kolonisty na Kavkaze, Msgr. Stojan vymohl zřízení unionistické stolice na bohoslovné fakultě v Bratislavě, Apoštolát podporou umožnil konání sv. misií na našem venkově, duchovní cvičení pro jednotlivé stavy na Velehradě, misijní činnost na Balkáně, velehradskou Papežskou kollej sv. Cyr. a Met., upsal 5000 K na „Sušila“ (družstvo k vybudování katol. akademických domů), daroval 1000 K Ceské lize akad. v Praze. Aby se finančně zajistila Papežská kollej velehradská pro výchovu slovanských misionářů, přispívá Apoštolát po tři leta ročním darem 30.000 K. Činnost v roce 1920-21 nebyla v ničem pozadu. Aby mohl Apoštolát rozvinouti činnost ještě úspěšnější, třeba se postarati o jeho rozšíření v celé vlasti.

Musí nás zahanbiti, srovnáme-li velkolepou činnost misijní u jiných národů s nepatrnou prací svou. Největší podpory a nejvíce misionářů a řeholnic pochází z Francie, ale i malí národové podporují misie vydatně, na př. Belgičané, Irčané a j. „Dílu šíření víry“ přispěla Francie r. 1918 3,524.635 fr., Belgie 531.269 fr. — Čechy a Morava r. 1919 celkem 25.883 Kč. Jaký to nepoměr! Převeďte si koruny na franky! Je zajímavé, že také unionistické snahy podporuje cizina daleko účinněji než katoličtí Slované. Mnoho neslovanů zasvětilo život vědecké práci unionistické (na př. Palmieri, Nilles, Bukowski, Max v. Sachsen, Erhard, Ingie, Salaville, Marini, d' Herbigny), vydávají veliké misijní časopisy (na př. Echos d' Orient, Roma e L' oriente, The Lamp, Bessarione, Revue de l' Orient chrétien, La Terre Sainte, Byzantinische Zeitschrift, Oriens christianus a j.), mnoho neslovanů věnovalo se práci misionářské, zejména na slovanském Balkáně. „Dílo šíření víry“ podporuje misie balkánské po řadu let ročním příspěvkem přes 200.000 K. Francouzové i Němci vychovávají již misionáře pro Rus. Známy jsou také zásluhy papežů o unionistické snahy — zejména „papeže Slovanů“ Lva XIII. a nynějšího sv. Otce Benedikta XV. (zřídil římskou kongregaci pro Východní církev a sám jí předsedá; r. 1917 založil Východní ústav v Římě ku vzdělání misionářů a unionistických pracovníků; v červenci r. 1919 povýšil velehradský misijní ústav Tov. Ježíšova na papežskou kollej atd.) To všechno mělo by nám Čechům a zejména dělníkům na vinici cyrilometodějské resp. kandidátům pobídkou, abychom konali i ve službě idey cyrilometodějské svou povinnost. Jsme k tomu zavázáni z vděčnosti k svaté Církvi, jež nás ozdobila nebo slibuje ozdobiti důstojností kněžskou; z vděčnosti k sv. uči-

telům Cyrilu a Metoději, kteří učinili národ náš tím, čím jest. Váže nás také láska k vlasti, abychom jí zachovali drahocenné dědictví otců; láska k bratřím Slovanům, abychom rozdávali z bohatství sv. víry, jež máme, k jejich blahu časnému i věčnému.

Práce pro nesmrtelné duše slovanských bratří nezbytně povznese vlastní náš život náboženský, potom teprve pocítíme hlouběji a vnitřněji, jaké je to štěstí míti za matku katolickou Církev. Oběti — ostatně nepatrné — jež přineseme pro cyrilometodějskou myšlenku, budou cvičbou skromnosti v požadavcích pro vlastní pohodlí (ba staneme se podobnými božskému Spasiteli, jehož celý pozemský život byl jedinou ohromnou obětí ke cti Boží a naší spáse); staneme se apoštoly dle vzoru sv. Cyrila a Metoděje, kteří našim předkům obětovali svůj klid, schopnosti a síly.

Ke zdárné činnosti apoštolátní je třeba finanční podpory, ale ještě více modlitby. Co nemůžeme poskytnout sami, opatříme „Apoštolátu" tím, že se přičiníme o jeho rozšíření. Modliti se můžeme všichni a stejně i obětovati na úmysl Apoštolátu nějakou mši sv., sv. přijímání nebo dobrý skutek. Od kněží nebude mnoho žádáno, prosíme-li, aby zakládali odbory Apoštolátu ve všech farnostech. My bohoslovci můžeme získávati Apoštolátu jednotlivé členy, odběratele časopisu, zakládati studentské cyrilometodějské odbory (S C O), obětovati trochu času, abychom se četbou a studiem důkladně obeznámili s myšlenkou cyrilometodějskou (na př. také se slovanskými jazyky a literaturou unionistickou). Přednáškami získáme „Apoštolátu" přátele ve všech vrstvách národa.

Co se dosud zanedbalo, pokud se týče práce cyrilometodějské, můžeme ještě dohoniti a nahraditi zdvojenou horlivostí. Kněžstvua bohoslovcům snad postačí poznání: Bůh tomu chce! — aby se chopili práce. Ke cti a chvále Boží a spáse duší — ruce k dílu pro „Apoštolát"!

KAREL VÁLKA:

Z JEDNOTY K JEDNOTĚ.

[Glossa unionistická.]

První vytrysknutí „pramene vody živé", pravdy Kristovy, sneslo se blahodárnou rosou i na nivy slovanské. Kmenové ruští to byli, jimž dostalo se milosti evangelia z úst učeníka samého Krista, sv. Ondřeje. Oni také první ze Slovanů četli Písmo svaté v rodném jazyku. A přece, ač tak starobylá a úctyhodná — vzhledem k pozdnímu pokřesťanění ostatních Slovanů — nebyla tato větev dosti věrná stromu Církve. Národu našemu daleko později dostalo se evangelia —; a právě tyto červánky neporušené pravdy zářily

oběma bratrským národům společně v osobách svatých hlasatelů jejích, bratří soluňských. Zvláště později sv. Metoděj získal si zásluhy o upevnění křesťanství na Rusi svou apoštolskou cestou z Moravy do Ukrajiny.

V díle sv. Ondřeje na Rusi pokračovali kněží řečtí. Od nich patrně pochází i překlad Písma sv. (shora zmíněný), jejž u Kozarů[1] při své první cestě našli sv. Cyril a Metoděj.

Bratří solunští vypravili se r. 850 na misijní cestu ke Kozákům Donským. Práce požehnána byla úspěchem a již předem odměněna nalezením ostatků sv. Klementa u Korsuně (Chersonu).

Roku 858—861 sv. Cyril sám, na rozkaz patriarchy sv. Ignáce, dokončil pokřesťanění jižní Rusi, takže bylo s radosti uznáno i císařem byzantským pro svůj dosah politický[2].

Upevnění však a život zaručující, jednotná organisace církve ruské jest dílem sv. Metoda. Kolem r. 880 vypravil se z Velehradu na dalekou cestu. Dle „hradské" [silnice], po níž se ubíral, můžeme ho sledovati v naší vlasti téměř bezpečně. Dr. Fr. Přikryl[3] stanoví tak cestu jeho těmito stanicemi: Uherské Hradiště, Bilovice, Březolupy, Malenovice, Holešov, Bystřice p. H., Kelč, Hustopeč [v poříčí Bečvy]. V posledních dvou místech [dle mínění Volného] posvětil prastaré tamní kostely; rovněž kostelík ve Starém Jičíně [rozšířený později a přejmenovaný ke cti sv. Václava] pochází z této doby.

Dalšími památníky Metodějovy cesty jsou křestní studánky, t. zv. „zdravé" nebo „svaté vody", a typické kříže misijní; tyto, z pískovce hrubě tesané, nepřesahují z pravidla výšky 1 m a rozpětí 70 cm. — Takovýto kamenný kříž označuje další cestu Metodějovu přes Lhotu, „zdravé voda" pak zastávky ve Svinci a v Libhošti. V Příboru zanechal po sobě sv. Metod románskou rotundu, jejíž zbytky lze pozorovati v nynější stavbě chrámové [P. Marie]. V Mniší u Hukvald založil misijní stanici pro své žáky.

Z Příboru odebral se sv. Metod přes Trnávku a Staříč [zanechav onde kostelík a zde kříž] do Frýdku. Založil tu kostel a vystavil v něm sošku marianskou, pro kterou stal se Frýdek záhy slavným poutním místem širého okolí. I „svatá voda" svědčí zde o působení Metodově.

Na další cestě Těšínskem patrny jsou jeho zastávky hlavně v Těšíně [tehdy ještě nepatrném] a před Pruchnou; zde město, v němž kázal, zapadlo později do bažin.[4]

V Malopolsku, kudy dále se ubíral, zachovány jsou misijní kříže pouze u Strumeně a Bytomi; dále označeny jsou křížem až

[1] Dr. Matěj Procházka v díle „Život sv. Methoda" právem vysvětluje jméno „Kozarů" jakožto nesprávnou řeckou transkripci „Kozáků". — O překladu pak soudí, že napsán byl hlaholštinou, kterou národům slovanským sestavil již sv. Jeronym z řecké minuskule.

[2] Přestaly totiž zhoubné nájezdy kozácké.

[3] Ss. Cyrill a Method v památkách starožitných na Moravě a ve Slezsku."

[4] Četné vykopávky tomu nasvědčují.

Brody u Radzivilova, kdež založena misijní stanice pro země polské.

Přes Žitomir došel konečně sv. Metoděj do Kyjeva, jejž zvolil za základnu svých ruských misií.

Působnost jeho mezi Rusy byla dalekosáhlá. Založil první ruskou [Přemysl-Samborskou] diecesi v Haliči, jejíž oblast rozprostírala se po celé Červené Rusi. Ruský katolický učenec Dr. J. Peleš ve svých „Dějinách sjednocení rutenské církve s Římem" píše, že sv. Metod poslal učeníky své k Rusům haličským, sám pak že pokřtil všechen lid volyňský. O tomto jeho působení na Volyni svědčí též množství misijních křížů, po celé zemi rozsetých, shodných s moravskými. Zvláště okolo prastarého kostela „Bohorodice Pokrova" jest snešeno šest takových křížů.

Na činnost moravských věrozvěstů upomíná též ruský výraz pro staroslovenštinu — jazyk staromoravský.

Ve středisku svých misií, v Kyjevě, založil sv. Metod biskupství, a tak korunoval apoštolské dílo, započaté dvěma předcházejícími výpravami.

Za obnovení a zachování svého křesťanství vděčí tedy Rusové věrozvěstům slovanským, tak jako všichni [mimo baltické] ostatní Slované za poznání evangelia vůbec. Rusové to také v mnohých projevech vděčně uznali a ctí sv. Cyrila a Metoda jako své svaté patrony.

Podivujeme se geniálnímu duchu světců, kteří již tehdy pochopili a s obětmi prováděli myšlenku jednoty Slovanů u víře. Tolik pracovali a trpěli pro Slovany, jež si zamilovali! — Ukažme se hodnými jejich lásky; osvědčme pochopení pro spasné jich ideály i z lásky k nešťastným bratřím ruským! — Církev pravoslavná jest ve své podstatě katolická — pravil na unionistickém sjezdu na Velehradě r. 1907 arcibiskup lvovský Szeptycki; nuže, pracujme o prolomení vžitých předsudků ruské církve, modleme se za pomoc Posvětitele, Ducha svatého! Pokračujme v brázdě na poli jednoty, již započali Otcové naši, vraťme nalomenou větev bujícímu stromu, ať ji míza jeho oživí k novému květu!

Apoštolé Slovanů, pomáhejte nám!

JAN:

SV. METODĚJ, VZOR ČESKÉHO KNĚZE.

Žijeme v době, kdy náš národ — bohužel musíme to říci — upadá do moderního pohanství, ze kterého mu nekyne žádná skvělá budoucnost. Aby byl ode všeho zlého uchráněn, je třeba zažehnouti

srdce vroucí nábožností a proniknouti všechen život soukromý a veřejný zásadami náboženskými. Kdo však se podejme tak vznešené, ale zároveň těžké práce? Jedině kněz to může učiniti, a sice kněz takový, který by se docela apoštolskému tomu dílu věnoval a pracoval na něm se vší horlivostí a vytrvalostí. Krásným a vznešeným vzorem horlivého takového apoštola může každému knězi býti sv. Metoděj, který neváhal přijíti z daleka na Moravu a hlásati předkům našim pravou víru Kristovu.

Sv. Metoděj vynikal mnohými ctnostmi, které by byly vzácnou ozdobou každého kněze. Je však nemožno o všech se zmiňovati; všimněme si ctností nejvýznačnějších: obětavosti, horlivosti pro čest a slávu Boží, vytrvalosti v úřadě apoštolském a oddanosti k Římu.

Sv. Metoděj pocházel ze vznešené rodiny soluňské. Dostalo se mu doma a pak zvláště na dvoře císařském v Cařihradě všestranného vzdělání, neboť dle příkladu otcova měl vstoupiti do státních služeb. Byl mu skutečně svěřen úřad nejvyššího správce v krajině Strumské od Slovanů obydlené, poněvadž znal dobře slovanský jazyk. Ale v úřadě tom sv. Metoděj dlouho nesetrval. Stále maje na mysli slova Páně „co platno člověku, byť celý svět získal, ale na své duši škodu trpěl“, vzdal se úřadu a vstoupil do kláštera olympského, kde se tuhou sebekázní připravoval k práci na vinici Páně. Byla to zajisté veliká oběť. Vždyť v úřadě svém mohl pohodlně žíti a časem dosáhnouti nejvyšších hodností u dvora císařského. Volí však raději život plný obtíží a námah, plný zapírání a obětí, život apoštolský. Neváhal také přinésti v oběť nejvroucnější city lásky k příbuzným a k vlasti, když Pán jej volal, by hlásal spásu duším obklíčeným temnotami pohanství.

Odkud však čerpal sílu k takovým obětem? Jedině nadšení pro čest a slávu Boží jej činilo k tomu schopným. To nadšení vede ho od národa k národu a Metoděj všude káže pravé evangelium, všude kácí pohanské modly. Obraz dobrého Pastýře maje stále na mysli hledal ovečky bloudící a přiváděl celé kmeny do ovčince Kristova. Se stádem Kristu získaným zůstával odhodlaně i v dobách zlých, takže nikdy o něm neplatila slova Páně: „Ale nájemník, který není pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vida vlka, an jde, opouští ovce a utíká.“

S horlivostí se pojila u sv. Metoděje vytrvalost, která zajistila jeho apoštolskému dílu trvalý úspěch. Při působení se mu stavěly v cestu překážky takřka nepřekonatelné. Jeho apoštolské dílo mařili biskupové ze sousedních německých krajů. Když se nemohli ani lživými žalobami u papeže zbaviti nemilého souseda, zajali ho a trýznili a drželi v žaláři dva a půl roku. Ale když na rozkaz papeže Hadriána II. byl propuštěn, působil tím horlivěji na Moravě, a co je zvláště důležité, rozšířil svůj vliv také na Čechy.

Obzvláště však na sv. Metodějovi vyniká jeho věrnost a oddanost k Římu. Byl synem řecké církve, a nebylo by divné, kdyby se byl přiklonil k Cařihradu. Sv. Metoděj se však obrací k Římu s pevným

přesvědčením, že římský papež je nástupcem sv. Petra, jemuž byla svěřena vrchní správa církve Kristovy. Odkázal tímto svým činem mladé křesťanství v zemích našich na Řím s vroucím přáním, aby se stále obracelo k Římu.

Za dnešních poměrů jsou předně tyto ctnosti, které tak jasně září na sv. Metodějovi, každému knězi potřebné, aby mohl se zdarem apostolsky působiti. Nepohlížejme tedy pouze s obdivem na tento vzácný vzor kněžské dokonalosti, nýbrž učme se od sv. Metoděje, by práce naše na vinici Páně přinášela někdy hojné ovoce.

J. SL.:

IDEA CYRILOMETODĚJSKÁ.

Ve 2-3 čísle posledního ročníku „Archy" pojednává Dr. Josef Vašica (prof. bohosl. v Olomouci) o otázce cyrilometodějské. Obnovuje v paměti život sv. apoštolů Cyrila a Metoděje — velikánů ducha, prodchnutých vroucí láskou ke Kristu a jeho svaté Církvi, a přechází k idei cyrilometodějské.

Idea cyrilometodějská — toť idea křesťanská, náboženská, nesoucí na sobě osobní charakter sv. Cyrila a Metoděje. Dr. Vašica zdůrazňuje na ní trojí stránku:

1. Obrození národa vírou Kristovou. Nebylo úkolem sv. apoštolů víru teprve zasévati v srdce předků našich — hlásali jim Evangelium Kristovo již kněží němečtí, avšak jazykem jim neznámým, proto národ nechápal krásy křesťanství. Ukázati křesťanství v pravé kráse bylo teprve úkolem sv. apoštolů. Srdce lidu získati si měli bohoslužbou slovanskou,

2. Druhou složkou je jednota s Římem. Dvakráte ospravedlňuje se sv. Metoděj — rodem Řek — u papeže římského, v době rozkolu Fotiova, uznávaje tím zajisté primát biskupa římského.

3. Stejně důležitá je i stránka třetí t. j. práce za sjednocení všech Slovanů ve víře katolické, encyklikou papeže Lva XIII. „Grande munus" v tom smyslu proklamovaná. Střediskem ruchu vědeckého i propagačního ve snahách unionistických všech větví kmene slovanského stává se Velehrad. Pochybený je názor těch, kteří se domnívají, že nutno dnes řešiti otázku sblížení slovanského na podkladě reálním, neboť by tím byl dán podnět k novým svárům a rozbrojům. „Jen idea může různotvarou masu slovanskou spojiti v pevný a nerozborný celek, vzdorující všem nárazům."

Pisatel končí nadšeně: „. . . žádné zájmy nenahradí ideje; bez ní marně usilovati budeme o jednotu mezi Slovany. A my Cechové, jak souhlasně se přiznává, přede všemi jsme povoláni, abychom

začali pracovati o pevnější semknutí, z něhož by vzešel Slovanstvu den radostnějšího, slunnějšího života. Ať si hledají jiní nových pojítek, my zůstaneme věrni ideji cyrilometodějské, která má své pěstitele již takřka mezi všemi bratrskými národy. Ona budiž kvasem kulturních organisací, duch svatých našich apoštolů pronikni do rodin, vsí i do veřejného života. Zahořme podle jejich vznešeného příkladu týmž ohněm nadšení, obětavosti a lásky, vykonejme prostě každý ve svém prostředí dílo obrodné jako oni mezi našimi předky. Tehdy budeme moci podati ruku ke společnému svazku i ostatním svým bratřím, jemuž i Bůh bude žehnati."

My bohoslovci se přihlašujeme do jednoho k pěstitelům ideje cyrilometodějské a chceme přispěti dle svých sil k její realisaci.

SV. JERONYM A SLOVANÉ.

Karel IV., jemuž velmi záleželo na rozkvětu Církve katolické jak v Čechách, tak i v ostatních zemích, dobře postřehl, jak neblaze působí rozkol východní a proto snažil se církev východní spojiti s Církví římskou, aby tak nastala opět jednota. Za tím účelem navázal písemné styky s carem srbským Štěpánem Dušanem. Při tom zmínil se o privilegiu, dle něhož v zemích jihoslovanských může se bohoslužba konati jazykem slovanským. Proto snažil se Karel, aby i v Čechách bylo dovoleno aspoň na některých místech užívati při bohoslužbách jazyka slovanského. S povolením papeže Klementa zřídil klášter slovanský v Emauzích, do něhož uvedl mnichy slovanské z jižních zemí slovanských. Klášter emauzský zasvěcen byl P. Marii, sv. Jeronymu, sv. Cyrilu a Metoději, sv. Vojtěchu a sv. Prokopu. Mezi patrony shledáváme se se světci, kteří podporovali a starali se o slovanskou bohoslužbu. V první řadě jmenován jest sv. Jeronym a sám klášter jmenován je po něm klášterem sv. Jeronyma (monasterium in honorem s. Jeronimi a Carolo IV. fundatum). Z jakých důvodů? — Sv. Jeronym narodil se ve Stridonu v Dalmacii. Z toho vznikla domněnka, že byl Slovanem, a domněnka ta udržela se po celý středověk, ba až do minulého století. Mimo to sv. Jeronym byl pokládán za původce písma hlaholského a připisován mu také překlad Písma sv. na jazyk slovanský. Obojí mínění zastávali učenci (hlavně charvatští) až do konce osmnáctého století, kdy bylo dokázáno, že hlaholice je starší než cyrilice a že se sv. Jeronymem není v nijakém vztahu.

Přesvědčení o slovanském původu sv. Jeronyma bylo ve středověku všeobecné a Slované také tímto svatým se honosili. Karel IV. jej měl ve veliké úctě a snažil se, aby jeho úcta v Čechách byla

co nejvíce rozšířena. Tak na př. v listinách, týkajících se zřízení kláštera Slovanského, se o něm praví: „ob reverenciam et memoriam gloriosissimi confessoris b. Jeronimi Stridoniensis doctoris egregii et translatoris interpretisque eximii sacre scripture de ebraica in latinam et slavonicam linguas . . .“ a dále Karel IV. vyjadřuje přání: „ut ipse (s. Jeronimus) in dicto regno velut inter gentem suam et patriam reddatur perpetuo gloriosus ipsiusque dignissima memoria celebris habeatur perpetuo . . .“ (Tadra; Cancellaria Arnesti, str. 448)

Z této úcty si také vysvětlíme, že v Čechách kolovalo mnoho spisů jednajících o životě světcově, jež jsou ovšem plny možných i nemožných historek a zázraků a snad proto byly tolik čteny a rozšířeny.

(Srv.: Ferd. Tadra: Kancléř Jan ze Středy a jeho „Život sv: Jeronyma“. Věstník Čes. Akademie, VIII., 421.) J. J.

POHLEDY DO ŽIVOTA.

† OPAT RAJHRADSKÝ PROKOP ŠUP.

Vlasť naši stihla bolestná ztráta úmrtí J. M. ndp. opata a preláta P. Prokopa Šupa. Mrtvice zakončila neočekávaně dne 12. prosince 1921 jeho plodný život. Zvěčnělý narodil se r. 1866 v Senici u Olomouce. Po gymnasijních studiích v Olomouci působil jako učitel v Lanžhotě. Vstoupil po roce do kláštera benediktinského v Rajhradě. Roku 1892 byl v Brně vysvěcen na kněze. V srpnu roku 1912 byl zvolen opatem. Byl to muž práce a vědy. Své obsáhlé vědomosti ukládal do brněnské „Hlídky“ a denních listů katolických. Znal celou řadu jazyků, zejm. slovanských. Byl znám jako řečník na četných schůzích a sjezdech. „Občanské noviny“ vzdávají mu v nekrologu zaslouženou chválu: „. . . Na Moravě a v národě našem vůbec jest věru málo lidí, kteří by se byli mohli s opatem rajhradským měřit ve znalósti věd sociálních a národohospodářských, kulturních a sociálních poměrů slovanských“. R. in p!

—deč—

MOBILISACE.

Do klidných dnů studia „po prázdninách pronikly rušivé dojmy událostí zevnějších. Říjnový dobrodružný výlet excísaře Karla do Maďarska rozvířil hladinu střední Evropy. Sledovali jsme vývoj politických událostí v naději, že vše bude urovnáno cestou diplomatickou. Než — částečná mobilisace čs. armády 27. října 1921 přinesla obrat. Dle mobilisační vyhlášky byli jsme téměř všichni — pokud jsme kdy sloužili na vojně — povinni nastoupiti vojenskou službu. Z Brna odešlo nás celkem 18 (11 Čechů, členů „R. S.“, 7 Němců). Z alumnátních kolejí rozjeli jsme se do různých posádkových míst po celé vlasti. Z Brna, Olomouce, Jihlavy, Znojma, Šumperku, Nitry i Chebu zalétaly vzpomínky do tichého alumnátu. — Bylo to pro mnohého, ba pro všechny kus školy životní, uvážíme-li, že doba života komunitního, sledujícího cíl výchovy vnitřní, duchovní, vystřídána tu byla životem v kasárnách. I přes to, že dnes rázu vojenské kázně věnována lepší, rozumná pozornost, než jak jsme byli zvyklí za posledních let rakouských, bylo třeba každému ducha trpělivosti a obětavosti. Jsou i dnes mezi vojskem živly, které zapomínají, že zvláště nyní občané ve stejnokroji vojenském zůstávají dále členy společnosti lidské, že se od nich vyžaduje respekt vůči jiným, které by snad v občanském povolání považovali za své odpurce. Mám tu na mysli postavení našich kněží, na něž nebrali někteří, hlavně mladí instruktoři, ohledu. Jsou to celkem jen výjimky a lze snad doufati, že se konečně naučíme demokratickému jednání — zvlášť u vojska. Možno říci, že postavení kněží u vojska není záviděníhodné. Po dvanáctiletém studiu a několikaleté práci v duchovní správě nastupují jako prostí vojíni, zatím co jejich kolegové ze studií gymnasijních mají hodnost důstojnickou. Je to ovšem důsledek změny branného zákona, ale snad by se dal poměr tento upraviti. Než přes to budou kněží svoji povinnost v armádě konati, ale vyžadují pro sebe též přiměřený takt v jednání se strany příslušných vojenských činitelů.

Toť několik dojmů, které mi utkvěly v paměti z posledního pobytu u vojska. — Vrátili jsme se šťastně [do 26. listopadu] k práci na krátko přerušené; nuže, po nových zkušenostech pracujme s chutí a vytrvalostí na svém vzdělání a zdokonalení. —bš—

PADESÁTINY MSGR. DR. JANA SEDLÁKA.

4. prosince 1921 „uviděl Abrahama“ Msgr. Dr. Sedlák, profesor bohosloví v Brně. Může o sobě bez rozpaků říci, co my o něm s radostí konstatujeme,

že za 50 let svého života vyplnil dokonale své místo jako kněz, učitel, vychovatel kněžského dorostu i akademické mládeže laické, jako katolický učenec, vlastenec a veřejný pracovník.

Není snad nikoho v národě, kdo by neslyšel o Sedlákovi aspoň jako znalci dějin husitských. Jeho zásluhou bylo opraveno ledacos v dosavadním názoru na husitism a Církev katolická postavena do pravdivějšího a příznivějšího světla.

Jubilant narodil se v Třebíči na M. r. 1871 a tam konal gymnasijní studia. R. 1894 byl v Brně posvěcen na kněze. Po roce působení v Dyjákovicích odešel do „Frintanea" ve Vídni, kdež dosáhl v krátké době doktorátu. Působil potom v Brně jako biskup. sekretář, prefekt v chlap. semináři a profesor náboženství na I. českém gymnasiu. Od roku 1906 jest profesorem Starého Zákona na bohosl. ústavě v Brně. Posluchači nikdy nezapomenou na jeho zajímavé a důkladné přednášky. Jeho „ceterum autem censeó" bývá důrazné nabádání k lásce a věrnosti k Církvi. Krásu jeho myšlenek naučila se znáti i veřejnost katolická a zvláště akademikové, jež vychovává na katolické charaktery svými hlubokými promluvami v útulném kostelíčku OO. Kapucínů.

Dr. Sedlák pracuje literárně již 30 let. První jeho práci „Darwinismus a bible" najdete v 26. ročníku „Musea" z r. 1892. Sedláka můžeme považovat za jednoho ze zdárných odchovanců „Musea", neboť od bohosloveckých let neodložil péra. Jako kněz věnoval pozornost hlavně náboženským dějinám českým a zvláště době husitské. Plody jeho práce historické uveřejňuje od r. 1898 brněnská „Hlídka", „Časopis katol. duchovenstva", vlastní časopis „Studie a texty k nábož. dějinám českým" a j. R. 1915 vydal Dr. Sedlák své nejdůkladnější dílo „M. Jan Hus", ovoce práce více než desítileté. Stanovisko vysloveně katolické způsobilo, že tato výborná práce byla přijata namnoze chladně. Nepochybujeme však, že Dr. Sedlák bude oceněn, až se roztrhne mlha předsudků. Přejeme milému jubilantovi hojnost zdraví a Božího požehnání k další úspěšné práci pro Církev a vlast.

—deč—

NEZAPOMÍNEJME NA PRVNÍ BUDITELE NÁRODNÍ!

Na den 3. prosince m. r. připadlo třístoleté výročí narozenin Jesuity Bohuslava Balbína, vlastence a prvního národního buditele. Tím je podána jeho charakteristika. Balbín zachránil mnoho českých památek literárních a ve svých dílech historických snesl mnoho zpráv, k nimž prameny jsou dnes ztraceny. Nejpopulárnější dílo Balbínovo je jistě „Dissertatio apologetica pro lingua Slavonica praecipue Bohemica", vydaná r. 1775 Pelclem a r. 1829 přeložená v „Matici Lidu". Obrana končí prosbou k sv. Václavu, aby nedal zahynouti svému národu. Poměry, v nichž žil, dostatečně illustrují jeho vlastní slova: „Lži psáti jsem neuvykl — a pravdu psáti nesmím". Proto také nenapsal dějin svého století. Pro lásku k vlasti byl Balbín pronásledován. Šlechetným idealistou zůstal vždy. Zemřel 28. listopadu 1688. —

Pravé vlastenectví se ani dnes vždycky nevyplácí. L. B.

Jaroslav Hruban:

POUT DO RAVENNY.

[Zápisy o vzestupu duše.]

Olomouc 1921. Vydala Družina literární a umělecká. Stran 207. Cena 15·50 Kč i s poštovným.

Kniha už svým dějem velmi zajímavá, zvláště v první části, která líčí Vlašínovo (jméno hrdiny) mládí a studie v Praze. Z okolností a jmen, na pobyt v Praze se vížících, třebas jsou po většině změněna, možno se domnívati, že autor líčí založení České Ligy Akademické a prvotní život v ní. Než i druhá část knihy, jež vypravuje o profesorském působení Vlašínově v Kutné Hoře, o přátelství s kol. Fischerem a o šťastném manželství hrdinově, je neméně pozoruhodná. Hlavní cena knihy záleží v nádherném přímo psychologickém podání duševních stavů, z nichž vyniká zvlášť delikátně vylíčené „poznání" života, a pokušení v Heidelberce.

Sen po přemoženém pokušení zabíhá do fantastického líčení obrazů Zeye-

rových. Ráz knihy odpovídá pěkně vhodnému podtitulu. Vznětlivé vypsání duševních bojů mládí přechází v úklidnou tišinu harmonie vyrovnaného života a manželského štěstí — vše sub specie idealismu. Vybraný sloh, proniknutý duchem latiny, zřejmě odpovídá estetikovi; některá místa, na př. onen sen v Heidelberce, ukazují na formu Zeyerovu. Kniha se ovšem nehodí, jak psal kritik v „Obč. Novinách", pro studenty. L. B.

VLADIMÍR SERG. SOLOVJEV.

Jeho život a působení — dle původních pramenů napsal Karel Jindřich, S podobiznami a autografem. Vydal Apoštolát sv. Cyr. a Met. v Kroměříži. Stran 282. Cena 2 Kč. — Je to kniha pozoruhodná a cenná — už proto, že o Solovjevovi dosud poměrně málo víme, ač od rozšíření jeho ideí na Rusi právem očekáváme lepší budoucnost nešťastného bratrského národa ruského. Spisovatel, jenž Solovjeva osobně znal, líčí podrobně v 60 kapitolách pestrý život, bohatou činnost a myšlenkový vývoj pokud možno ze samých spisů Solovjevových. Poznáváme v každé kapitolce Solovjeva jako gigantický zjev, jemuž se P. Frant. Žák T. J. v krásném úvodě ke spisu podivuje slovy: „Muž geniálního ducha, se vzděláním, jakého dosahují i vyvolení jen zřídka a s ušlechtilou vznešeností ducha, jaká jen u svatých vídána bývá, takový muž, oslňující konec devatenáctého století vírou, jež hory přenáší, toť věru zjev neobyčejný." — Čtenáře musí dojati Solovjevova touha po pravdě a mužná odhodlanost v užití prostředků, aby ji našel i důslednost v provádění konsekvencí. Tak se řeší náboženské krise. Poctivé hledání Boha končí vždy nalezením Ho v positivním křesťanství. U Solovjeva se hluboká víra harmonicky pojila s životem opravdu křesťanským. Hlavní význam Solovjevův jest v práci pro sjednocení církve pravoslavné s katolickou pod římským papežem. V těžkých dobách se propracoval ke svým vznešeným ideám a ještě větší odvahy mu bylo třeba v boji za ně — představme si jen poměry v absolutistickém carském Rusku! Bojů přestál v životě celou řadu. Ač sám vlast horoucně miloval a v mládí byl stoupencem slavjanofilství, nerozpakoval se vystoupiti proti němu rozhodně, jakmile poznal jeho škodlivost. Obdivuhodný je Solovjevův pokus o synthesi křesťanství na zemi, ba celého lidstva a tvorstva, jenž vydává zvláště skvělé svědectví velikosti Solovjeva—filosofa a tvůrčího ducha. — K. Jindřich usuzuje ze zájmu o Solovjeva na Rusi, že „je blízko čas, kdy vykonaná jím práce ponese blahodárné, hojné ovoce". Památka Solovjevova jest mu posvátná, neboť „čtení jeho spisů velice rozšířilo jeho myšlenkový obzor, prohloubilo víru a rozevřelo mu nové zářivé horizonty". Knihu vydal po smrti spisovatelově katecheta P. Ad. Jašek v Kroměříži, když již část byla vytištěna nákladem „Vlasti". Je to záslužné dílo a jsme přesvědčeni, že čtenář zamiluje si Solovjeva, s nímž se touto knihou seznámí. —deč—

UČENCI XIX. STOLETÍ A NÁBOŽENSTVÍ.

Francouz Ant. Eymien konstatoval ve svém díle „Le part des croyants dans les progrés de la science au XIX. siècle", že z nevěreckých učenců je jich nejvíce přírodozpytců, ne však nejzvučnějšího jména. Závěrečná statistika vykazuje 432 jmen učenců všech oborů a věd a mezi nimi 367 bylo hluboce věřících, pouze 16 nevěrců, 15 lhostejných a 34, o nichž není dostatek dat.* Jsou to svrchovaně zajímavé číslice. Jak je tomu se „zaostalostí" katolíků a „nepřátelstvím" náboženství k vědám a pokroku?

—deč—

ANGLIČTÍ KATOLÍCI A REMEŠSKÁ KATHEDRÁLA.

Starobylá mohutná kathedrála remešská, která byla bombardována za světové války Němci bez podstatného důvodu, má býti nyní opravena. Po celé Francii konají se sbírky na vybudování této kolébky francouzského christianismu. Vřelé sympatie k ideálním francouz. katolíkům ukázala též katolická veřejnost anglická založením

* Dle „Sv. Vojtěcha", roč. XVIII. č 11.

spolku „British Empire Fund“, jenž ve vynikajícím katol. časopise anglickém „Tablet“ nadšenými slovy vybízí všechny k podpoře na zbudování kathedrály, jejíž mohutné zdivo a obrovské pilíře zvedají ruce k nebesům v prosbě za vítězství trpící Francie. — Předsedou zmíněného spolku je starosta londýnský, místopředsedy kardinál Bourne, kardinál Gasquet a vévodkyně z Norfolku. Katolíci angličtí podávají zde nový důkaz vřelé a praktické lásky k franc. bratřím. — I u nás velechrám sv. Víta, zkamenělé dějiny zašlé slávy české, volá, prosí za dokončení. Leč zdá se, že hlas jeho zaniká téměř bez ohlasu u dítek nevděčných, bloudících.

Od cizích národů učme se lásce k Církvi a vlasti! — fk —

PAŠIJOVÉ HRY V NANCY VE FRANCII,

které se znovu otevřely, přivábily letos mnoho diváků; nejenom četné církevní hodnostáře, nýbrž i vynikající světské osobnosti „To není již Utrpení“, poznamenává „Les amitiés catholiques françaises“, „to je jásavá radost Vzkříšení. Poslední okamžiky ze života božského Mistra, Jeho utrpení i věčné drama kalvarské, vítězství ukřižované Lásky působí na diváky hlubokým dojmem“. Krásně praví zmíněný časopis, že herci pašijí jsou apoštolové, předvádějíce velkolepý slib Vykoupení a nesmírné Lásky boží v Lotrinsku zmučeném a zpustošeném v chmurných dobách válečných. Pašijové hry v Nancy, založené kanovníkem Petitem, předčí pověstné pašije v Horní Ammergavě ve Štýrsku. Jsouť nejen divem náboženského světa vůbec, nýbrž i uměleckou slávou Francie.

— fk —

Z KATOLICKÉHO SVĚTA.

Dle zprávy časopisu „Das Neue Reich“ pomýšlejí katolíci na Litvě na založení katol. university. Biskup Karevič (cius) svolal inteligenci k poradám, jak by theologická a filosofická fakulta, obě již velice nutné, nejlépe se mohly zaříditi. Sám na to věnoval svůj prsten, jenž byl prodán zá 11.000 marek. Této důležité záležitosti byla též věnována zvláštní pozornost na sjezdě katol. studentstva a akademické inteligence, kde se též jednalo o vzdělání zdatných sil pro vysoké, střední a obecné školy.

Též v Hollandsku pomýšlejí na založení katol. university. Sv. Otec projevil arcibiskupovi utrechtskému nad plánem tím svoje uspokojení a nabádá biskupy hollandské, by úsilovně pro uskutečnění tohoto plánu pracovali.

* * *

Archiv vatikánský byl za vedení kard. Gasqueta, průvodem Angličana, znova uspořádán, aby byl zbaven stop plenění, které se dálo při různých příležitostech válečných. Nyní je navštěvován denně asi 50-60 učenci.

* * *

Klášter benediktinů Beuronských vydržuje na vlastní útraty ústav pro zkoumání palimpsestů. Duchaplným použitím paprsků ultrafialových podařilo se knězi Rögelovi z řádu benediktinského vymazané písmo na starých pergamenech učiniti čitelným. Zlomky rukopisů Písma sv. ze VII. století v jazyku hebrejském a latinském, z římského práva, právní akta, starší geografické popisy, básně ze starověku i středověku jsou ve světle ultrafialových paprsků žasnoucímu učenému světu zase viditelny a skytají den co den látku pro další badání. Ministerstvo bádenské, byvší na práce učeného benediktina upozorněno, nabídlo mu místo profesora fotochemie na vysoké technické škole v Karlsruhe. Zatím práce ty vzbudily pozornost i pruského ministerstva kultu, které se snaží získati učence pro některý vědecký ústav pruský.

* * *

Zprávy amerických listů třeba považovati za příznak rostoucího zájmu pro filosofii scholastickou. Profesor katol. university v Lovani Maurice de Wulf byl od Hawardovy university v Cambridge (v Massachusets) pozván, aby v roce 1921-22 uspořádal kurs filosofie scholastické.

Benediktin P. Osgniach, prof. filosofie na koleji opatství sv. Martina v Lacey, byl státní universitou ve Washingtoně

menován řádným profesorem scholastiky. Jmenování to má zajímavou historii: P. Osgniach dal se totiž zapsati minulého roku na uvedené universitě za posluchače, aby přesně poznal bludy, jimž se na této filosofické fakultě vyučuje. V disputaci vyvracel P. Osgniach přednesené bludy způsobem tak pohotovým, že na sebe upozornil profesory i posluchače, jichžto sympatií obzvláště si dobyl. Posluchači podali úřadům žádost, aby P. Osgniach byl jmenován prof. scholastiky na státní universitě Washingtonské, kteréžto žádosti bylo vyhověno.

Mluví se, že časem státní university sotva budou se moci vyhnouti stále důraznějšímu požadavku po zřízení stolic filosofie scholastické.

Čistě světská universita londynská pozvala prof. Dr. Vinc. Nabba O. Pr. (býv. provinciála v Anglii), aby uspořádal kurs 25 přednášek o Summě sv. Tomáše Akv. Kurs bude zakončen zkouškou a rozdílením diplomů.

Nov.

SVATOST CÍRKVE V XIX. STOLETÍ.

Sotva najdeme lepší apologie církevní dogmatiky, morálky a disciplíny než poskytují životopisy svatých a katolíků z přesvědčení ve všech dobách. Právem náleží k podstatným značkám pravé Církve Kristovy *svatost* a Církev katolická bez nesnází obstojí i po této stránce před nejpřísnější kritikou. R. 1914 vyšla u Benzigera v Einsiedeln pozoruhodná kniha Konst. Kempfa S. J. „Die Heiligkeit der Kirche im 19. Jahrhundert" již v šestém vydání. Podtitul zní vhodně: Ein Beitrag zur Apologie der Kirche. Postavíme Církev samu před zraky lidstva. „Kdo z protivníků má odvahu pohlédnouti Jí pevně a bez předsudků do očí, tomu vypadnou zbraně z ruky a poklekne a uvěří", praví se v předmluvě. Církev má nejen svaté učení a mnoho svatých prostředků může se ale v každé době vykázati také vzácným ovocem — světci. V tomto směru řadí se XIX. století důstojně k předešlým. P. Kempf vypočítává jenom sluhy Boží, kteří zemřeli v XIX. století a byli nebo budou blahořečeni: vyznavačů bylo mezi nimi 170 (106 mužů a 64 ženy). Z nich dostalo se úcty oltáře 10 jako blahoslaveným a 2 jako světcům (náš Klemens Maria Hofbauer a Gabriel della Addolorata). Mučedníků jest několik tisíc (z pronásledování v Japonsku, Číně, Annaum, Korei, Palestyně, Ugandě); blahořečeno bylo dosud 136 (r. 1920 dvaadvacet mučedníků — Černochů z Ugandy.). Facta loquuntur. Božský Spasitel žije a působí v Církvi stále, proto tím radostněji vyznávám: credo ins canctam Ecclesiam catholicam.

— deč —

NĚMEČTÍ BOHOSLOVCI V ČSR.

Vážná doba a nutnost přípravy na úspěšné kněžské působení vnuká sama sebou myšlenku organisovati se a scházeti se k debatám o společných cílech a cestách k nim. Čeští bohoslovci již ode dávna pořádají za tím účelem manifestační sjezdy a poutě na posv. Velehradě. Letos zaznamenáváme první projev života německých bohoslovců po 20letém mlčení. Ve dnech 26.-28. července m. r. sešli se na Hoře Matky Boží u Králík (Grulich) na hranicích českomoravských. Súčastnilo se asi 40 bohoslovců z diecese brněnské, královehradecké, litoměřické, olomoucké, pražské a vratislavské (Vidnava). Z hostí sluší jmenovati ndp. světícího biskupa pražského Msgr. Glosauera, senatora a univ. prof. pražského Dr. Hilgenreinera, Dr. Linke z Olomouce, P. Blaschke, P. Telgmanna O. Cap., dpp. Redemptoristy a j. kněží.

Sjezd zahájil a řídil bohosl. Jedelský z Olomouce. Účastníci měli 27. července společné sv. přijímání. Referáty při slavnosti schůzi byli: Dr. Hilgenreiner „Theologie und Leben" a Dr. Linke „Hl. Bonifatius — sel. Petr. Canisius — hl. Kl. M. Hofbauer". Při poradách referovali: Msgr. Glosauer „Fürcht dich nicht, du kleine Schar" (Seelsorgsfragen der Gegenwart); P. Blaschke „Was erwartet den jungen Priester auf seinem ersten Posten?"; P. Telgmann a bohosl. Loidold [z Brna] „Jugendbewegung und Priester"; bohosl. Schwarz [z Litoměřic] „Wie beleben wir unsere praktische Ausbildung im Seminar?"; bohosl. Lehner [z Vidnavy] „Theologen-Missionsvereine". V živé debatě uká-

zali bohoslovci zájem o themata. Bylo usneseno pořádati příštího roku sjezd německých bohoslovců v Bohosudově (Mariaschein v s. Čechách). Srdečnou promluvou rozloučil se s účastníky sjezdu P. rektor kralických Redemptoristů. — deč —

NAŠE MLÁDEŽ.

Potřeba sjednocení organisované katolické mládeže k systematické práci je den ze dne nalehavější. O výhodách a přednostech jednotné práce Orla s Omladinou již bylo mnoho psáno. Poukazuji zde toliko na způsob, jakým se řeší důležitá tato otázka na místech kompetentních. Je to trestuhodná lehkomyslnost, vyskytne-li se na př. v 10. čísle „Naší Omladiny" z m. r. nejméně 5 míst, z nichž jedno každé je hřebem do rakve společné práce naší mládeže bez rozdílu stavů. Ukazuji na dvě zásadní chyby, jež jsou příčinou nešťastného řešení. Předně, organisujeme-li mládež venkovskou, nesmíme jí pokládati napořád za mládež rolnickou a dle toho ji vésti, protože mládež rolnická tvoří v celé organisaci jenom menšinu. Vnese-li se třídní stavovství do organisace mladých lidí *v dnešní době* tak příkrých stavovských protiv, pak se nikdo nesmí divit, když se probudí stavovské sebevědomí u všech vrstev v organisaci zastoupených a vyvozují se z toho následky.

Druhá chyba záleží v tom, že na kompetentních místech na obou stranách jde jen o osoby a ne o věc. Kde je vědomí zodpovědnosti, kam se poděla křesťanská láska, jež je jedině schopna sdružiti veškeru naši mládež bez rozdílu stavů?

Pomoc je přece zcela snadná. O zániku kterékoli organisace naší mládeže nelze mluviti. Každá z nich vykonala záslužnou práci, a proto má právo na další trvání. Vyskytla-li se mínění jiná, vyslovovali je jednotlivci, na kompetentních místech však bylo a je přesvědčení, jak jsem je uvedl. Proto hájení existence jedné organisace proti druhé je pouhým agitačním prostředkem, jehož ovocem jsou stálé rozmíšky. Mají-li kompetentní činitelé s mládeží poctivé úmysly, — doufám, že mají — nechť se sejdou a v duchu křesťanské lásky dohodnou o společném postupu. Dokud k tomu nedojde, ať se o věci v tisku mlčí. Nechutná polemika k úpravě poměrů nepřispěje nikdy; působí jen radost nepřátelům, kteří z ní dovedou obratně kořistit, do mládeže vnáší nejistotu a zmatek, a pracovníkům, kteří ty následky nejtrpčeji pociťují, chuti k práci nepřidá.

Myslím, že bohoslovci, kteří mezi mládeží už pracují nebo jako kněží budou působiti, mají právo do věci zasáhnouti. L. B.

OKTÁVA ZA SJEDNOCENÍ.

Miliony křesťanů žijí mimo pravou Církev Kristovu a daleko větší jest ještě počet těch, kteří „sedí ve tmách a stínu smrti" — ubozí pohané. Není nic přirozenějšího, než abychom pomahali bloudícím a nevědomým my, kteří jsme na výsluni lásky Boží a chodíme ve světle víry Kristovy a po bezpečné cestě k spáse. Velkomyslné duše vždy pamatovaly ve svých modlitbách na sjednocení křesťanů odloučených a obrácení pohanů. V poslední době se toto modlitbové křížové tažení organisuje. Jeden ze způsobů je právě světová oktáva za sjednocení.

Tato pobožnost koná se od 18.—25. ledna incl. každého roku t. j. od slavnosti Římské stolice sv. Petra do svátku obrácení sv. Pavla. Oba tyto svátky jsou jistě významné pro myšlenku jednoty církevní a obrácení pohanů. Oktáva za sjednocení má býti jakousi ofensivou na celé frontě, útokem na na Boží milosrdenství, aby se splnila tužba Spasitelova: „Aby všichni jedno byli, jako Ty, Otče, ve mně a já v Tobě". Pro každý den oktávy je stanovena tato modlitba:

Antifona: „Aby všichni jedno byli, jako Ty, Otče, ve mně a já v Tobě; aby také oni v nás byli jedno: aby svět uvěřil, že jsi Ty mne poslal". [Jan 17, 21.)

V: A já pravím Tobě: Ty jsi Petr t. j. skála.

R: A na té skále vzdělám Církev svou.

Modlitba: Pane Ježíši Kriste, jenž jsi řekl apoštolům svým: „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám, nehleď na hříchy mé, ale na víru Církve své

a uděl jí podle své vůle mír a jednotu, jenž žiješ a kraluješ s Otcem a Duchem svatým na věky věkův. Amen.

Pro jednotlivé dny oktávy doporučují se zvláštní úmysly:

18. ledna: Návrat všech bloudících do ovčince Petrova;
19. ledna: Návrat východních sekt k jednotě katolické;
20. ledna: Návrat luteránů a ostatních sekt protestant. v Evropě do Církve římsko-katolické.
21. ledna: Odstranění rozkolu anglikánského;
22. ledna: Spojení všech amerických křesťanů ve víře a v Církvi;
23. ledna: Trvalé obrácení špatných katolíků a odpadlíků;
24. ledna: Obrácení Židů;
25. ledna: Obrácení všech pohanů (misie).

Tato oktáva byla zavedena r. 1908 anglikánským misijním časopisem „The Lamp". Také mnoho katolíků se súčastnilo oktávy.

Po dvou letech přestoupil vydavatel „Lampy" P. Pavel do Církve a s ním „Sdružení smíru", které založil. R. 1909 schválil oktávu papež Pius X. Mnoho biskupů a j. hodnostářů ji doporučilo (na př. kardinál Farley, O'Connel, Gibbons, Falconio, Bourne, Logne a j.). Církev anglikánská rovněž oktávu koná. Roku 1916 (25. února) schválil oktávu také sv. Otec Benedikt XV. a obdařil ji plnomocnými odpustky za obvyklých podmínek (modlitba za sjednocení, návštěva chrámu, přijetí sv. svátostí). R. 1920 přijala oktávu za sjednocení církev východní a protestanté (na sjezdě v Ženevě). Poslední projev pro oktávu učinil nedávno katolický episkopát ve Spoj. státech severoamerických. Od Lutherovy reformace je to poprvé, že se katolíci a protestanté společně modlí za jednotu víry. Modlitby za sjednocení měly obdivuhodný účinek: Zmíněné „Sdružení smíru" stalo se katolickým, podobně členové dvou anglikánských klášterů (Caldey, Milford Haven) atd. Upozorňujeme své čtenáře na oktávu a vybízíme, aby sami ji konali a dle možnosti rozšířili ve svém okolí. Vyprošujeme si zprávu o vykonané oktávě a počtu účastníků do redakce „Musea".

— deč —

Z P R Á V Y.

LEOP. BENÁČEK, jednatel „Růže Sušilovy“ (Br.):

VELEHRAD NAŠÍM PROGRAMEM.

In aeternum iuxta Romam!

(Dokončení.)

Řečník skončil za velikého nadšení. Z té Prahy, v níž v lednu 1920 byl tak strašlivě zašlapán onen posvátný kánon života moderního kněze, volá nyní důrazný hlas, že nutno k tomuto zhanobenému kánonu se bezpodmínečně vrátit! A působení přesvědčivého tónu tohu volání na posluchače vyjadřují učedníci, jdoucí do Emauz: „Zdaliž nehořelo v nás srdce naše, když k nám mluvil na cestě a vykládal nám Písma? (Luk. 24, 32). To je důkazem, že ono volání nebylo „vox clamantis in *deserto!*“

Ctp. Hudeček pozdravuje sjezd za „Růži Sušilovu“ v Brně, JUSt. Fibich z Brna vyřizuje pozdrav spolku katol. akademiků „Moravan“. Dva programoví řečníci biskup Dr. Kmeťko a PhC. Krlín omluvili svou neúčast. — Následovala společná večeře v refektáři Tovaryšstva Ježíšova a po ní večerní modlitba v chrámě.

Ve čtvrtek ráno o 6. hod. kázal nadšeně ve svatyni děkan Cyrilometodějské fakulty olomoucké Dr. Škrabal. V kázaní rozvinul slova D. O'Conellova z jeho poslední vůle: duši Bohu, tělo Irsku, srdce Římu! Hrob sv. Metoděje na Moravě, sv. Cyrila v Římě hlásají nám to, co Sušil učinil svým heslem: církev a vlast. Pročež buďme katolíky a vlastenci. Potom celebroval slavnou mši sv. spojenou se společným sv. přijímáním odstupující předseda „Lit. Jednoty bohosl. olom.“ P. Vojtěch Folta za asistence P. Klementa z Prahy a ctp. Hudečka z Brna.

Po osmé hodině ranní zahájil ve Slovanském sále ndp. arcibiskup schůzi chorálem svatováclavským a přivítal účastníky, kteří přišli dnešního dne. Abiturient Huňka z Uh. Hradiště pozdravil sjezd za župní SSS slovácké, ctp. Unger za bohoslovce českobudějovické. Písemné pozdravy zaslali: ndp. arcibiskup pražský Dr. Kordač a Msgr. Říhánek z Prahy, Dr. Jan Kubíček z Vel. Losína a Dr. Jar. Řehulka z Olomouce.

Druhý programový řečník Dr. Hrachovský ukazuje, že příčina slabosti a nesjednocenosti kléru záleží v zanedbávání výchovy ve směru „Sentire cum Ecclesia“, což je thematem jeho vzácné řeči. Souhlasiti s Církví znamená souhlas s theol. vědami a církevními dějinami, zvláště s dějinami v národě našem. Bez poznání Boha není lásky k Němu, bez poznání víry není k ní lásky, bez poznání

Církve není lásky k Církvi. Poznání není možno bez studia, proto bez studia není také lásky. Kdyby náš klérus byl hluboce theologicky vzdělán, kdyby znal, jaké ohromné zásluhy získala si Církev o náš národ, jistě by nebylo došlo k nezdravému reformismu a ke schismatu. — Referent thema krásně rozvedl a vyzýval bohoslovce, aby láskou k Církvi smazali děsnou skvrnu s českého kléru. V neutuchajícím potlesku a projevech nadšení shromáždění povstává a již hřmí sálem jako odpověď na vzácnou řeč hymna papežská. Poděkovav řečníkovi vítá ndp. arcibiskup nové hosty, mezi nimi Belgičana D' Herbignyho S. J., který pozdravil sjezd latinsky. Boh. Benáček mluvil o „Sušilu" (Družstvo pro vybudování akadem kolejí) ctp. Koplík z Olomouce vyřídil pozdrav senát. probošta Valouška.

O posledním thematu „Některé příčiny dnešního nesprávného pojímání podstaty a jednoty církve Kristovy" promluvil Dr. Frant. Cinek. Dokázav absolutní hodnotu náboženství katolického a naprosto nutnou jednotu jediné a pravé Církve, řečník ukazuje, jak strašlivě vymstilo se popření obou těchto zásad na protestantismu a jak žalostné následky přivodila negace druhé z nich církvi pravoslavné. Poukázav na hluboký úpadek náboženství v sektě československé promlouvá o božském a lidském prvku v Církvi a líčí její jedinečnou krásu. Konče řeč, stojící na výši doby a formálně úchvatně krásnou, hlasem chvějícím se pohnutím zapřisáhal bohoslovce k věrnosti a lásce k Církvi. „Nuže již vzhůru k praporům svatým, jež čekají na paže vaše!" — Bouřlivý potlesk, jenž rozlehl se po jeho řeči sálem, zdaleka nevyjadřoval, co cítila srdce naše. — Ndp. arcibiskup řečníkovi vřele poděkoval, přivítal francouzského Jesuitu Hausnera (který pronesl latinský pozdrav), vzdal díky všem řečníkům, Tovaryšstvu Ježíšovu, Lit. Jednotě olomoucké, P. Jaškovi a P. Hřívovi z Apoštolátu sv. Cyr. a Met. za přípravu a umožnění sjezdu.

O půl dvanácté měl pan arcibiskup v kostele otcovskou promluvu, v níž vybízel k lásce a věrnosti k Římu a prosil o modlitbu za bloudící a odpadlé kněží. Sjezd pak byl skončen chvalozpěvem „Te Deum", sv. požehnáním a uctěním ostatků sv. Cyrila v kapli „Cyrilce".

Při společném obědě byla vykonána sbírka ve prospěch „Sušila", jež vynesla 470 Kč. Odpoledne byly ve Slovanském sále bohoslovecké porady, na nichž byl provisorně ustaven Svaz bohosloveckých jednot (S B J) a smluveno vydávání Musea. Večer na zahájení unionistického sjezdu konala se ve Slovanském sále zpěvná akademie Pěveckého sdružení olomouckých bohoslovců, která svým krásným programem pod taktovkou temperamentního dirigenta ctp. Vaňka připravila účastníkům umělecký požitek.

Ndp. arcibiskup dlel po celou dobu sjezdovou jako pravý otec mezi námi — jako jeden z nás: ráno uvedl nás do velechrámu, po celičký den byl v našem středu a večer po společné modlitbě, kterou sám předříkával, odváděl nás za zvuků dojímavé písně „Odpočiňte v pokoji" k odpočinku.

Neradi jsme odcházeli v pátek z milého Velehradu, ze svého zdařilého sjezdu, jehož vůdčí ideou byla jednota s Církví. Tak blaze nám všem bylo na posvátné půdě velehradské, jež sbratřila všechny bohoslovce z různých seminářů, nadchla pro ideál moderního kněze a spojila k nezlomné lásce ke Kristu a k boji za Jeho Církev. Rozcházeli jsme se nadšeni, takřka vnitrně obnoveni, abychom se příštího roku u nohou našich sv. apoštolů opět shledali. —

ORGANISAČNÍ.

Z rozhodnutí nejdůstojnějšího episkopátu nebylo zřízení chystaného Svazu bohosloveckých jednot (SBJ) povoleno. Prosím Vás, bratři, nehledejte v tomto rozhodnutí ani stínu nějakého projevu nepřízně, důvody proti zřízení jsou příliš závažné, a proto i přesvědčivé. Neochabujte snad proto ve svém nadšení, ve své práci. Pomyslete si i zde: Ecclesia supplet — ta velebná „archiorganisace" Církve sv. nám mateřsky nahradí vše, co by snad nám byl SBJ mohl poskytnouti. — Pracujte ve stycích se studentstvem. Tato spolupráce — ovšem v mezích nám možných — byla nejen dovolena, nýbrž přímo projevy se strany nejd. episkopátu odporučena. — Nezapomínejte také, že administrativně podléhají bohoslov. jednoty jako jiné akademické spolky nyní *přímo* Ústředí katolického studentstva čsl., (Praha-II., Voršilská 1.) v jehož výboru máte svého zástupce. — Obnovte vzájemnou korespondenci. Navažte styky se zahraničními semináři. Pracujte nadšeně. „Museum" a Velehrad ať jsou přesvědčivým měřítkem našich snah!

Vondráček (Pr.)

ČINNOST „RŮŽE SUŠILOVY" V BRNĚ V R. 1921-22.

Naše práce byla zahájena valnou hromadou 6. října. Po programové řeči předsedy Jos. Hudečka byly přečteny stanovy „R. S." a doplněn výbor kol. Papežem a Planitou, který byl zvolen druhým administrátorem „Musea". Nato určen termín schůzí přednáškových (každou 3. neděli), vyřízeny záležitosti knihovny a schválen jednací řád. — Schůze výborové byly konány dvě; hlavním bodem bylo jednání o „Museu".

„R. S." má letos 33 členů. Kroužky jsou dva: sociologický a letos zřízený tiskový; oba vyvíjejí zdárnou činnost.

Bratrský pozdrav jednotám!

Jednatel Leop. Benáček.

SOCIOLOGICKÝ KROUŽEK „RŮŽE SUŠILOVY".

(Zpráva o činnosti „Sociol. kroužku" za II. pololetí škol. roku 1920-21.)

Činnost naše byla značně omezena expedicí „Ročenky" a jinými obtížemi s ní spojenými, jakož i hojnějším pořádáním slavnostních schůzí v „Růži Sušilově".

Přednášky byly dvě:

Dne 13. března 1921 — Kol. Kraus Fr. [I.]: Dějiny Židů.

Dne 20. března 1921 — Kol. Kraus Fr. [I.]: Náboženství Židovstva.

Po schůzích byly čilé debaty, v nichž probráno důkladně nebezpečí semitismu pro náš stát a vztýčen zdravý a účinný způsob boje proti jeho rozpínavosti.

Debatní večírky konaly se za účasti téměř všech členů. Probírány hlavně časové otázky.

Dne 14. dubna 1921: O spolkové činnosti.

Dne 21. dubna 1921: Význam divadla v osvětové činnosti mládeže.

Na valné hromadě „Sociol. kroužku" dne 4. června 1921 byla shrnuta a posouzena celkově naše činnost za uplynulý rok. Kol. předseda děkuje všem za práci v „Kroužku" a vyzývá, abychom se súčastnili osvětové činnosti o prázdninách mezi lidem.

* * *

Dne 1. října 1921 sjeli jsme se zase do alumnátu zdrávi a osvěženi. Zdá se, že přání, aby práce naše mohutněla, se plní. Podávám přehled činnosti „Sociol. kroužku" za necelé tři týdny.

Hned dne 2. října 1921 byla ustavující schůze, na níž předsedou „Kroužku" zvolen kol. Jeřábek [III.], jednatelem kol. Kraus [II.]. Členů se přihlásilo 20.

Předseda, jehož návrh o důležitosti zřizování „Sociologických kroužků" byl schválen na letoším sjezdě bohosloveckém na posv. Velehradě, vymezil program naší činnosti. Přednášky budou jednou za čtrnáct dní, debatní večírky týdně. K vzdělání členů v jednotlivých otázkách zřizuje se příruční knihovna.

Dosud jsme pořádali:

Dne 5. října 1921 debatní večírek: Zřizování a účel „Dětských besídek".

Dne 12. října 1921 debatní večírek: Vysvětlení spolkového a shromažďovacího zákona.

Dne 16. října 1921 kol. Peška Josef [IV.]: Zakládání Orla. (Veřejná schůze s oposicí.)

Jak zřejmo, práce naše se utěšeně rozvíjí. Je nás ještě málo, ale chceme a budeme pracovati! Bože, žehnej našim snahám!

Fr. Kraus,
t. č. jednatel.

TISKOVÝ KROUŽEK „R. S."

založen byl dne 9. října m. r. Účelem jeho jest pracovati všemožně o rozšíření a zvelebení našeho katol. tisku. Kroužek bude připravovati členy pro práci zpravodajskou a žurnalistickou. Zájem objevil se značný; kroužek čítá 20 členů. Předsedou zvolen kol. Karel Jeřábek (III. roč.), místopředsedou kol. Boh. Ševčík (III. roč.), jednatelem kol. Fr. Hrubý (III. roč.). Na ustavující schůzi přednášel kol. Jeřábek o povinnostech kněze ke katol. tisku. — Doufejme, že první nadšení nevyprchá, ale promění se ve vytrvalou a plodnou prácí.

Frant. Hrubý,
jednatel.

Z OLOMOUCE.

Po zdařilém sjezdě Velehradském, řízeném poprvé samým metropolitou moravským, arcibisk. Dr. A. C. Stojanem, jenž i tentokráte projevil nám svou bezmeznou přízeň, jak věnováním drahého času, tak i vydatnou fysickou pomocí — začež mu tímto vroucí díky vzdáváme —, zaznamenává naše stará, ale přece vždy jará Literární Jednota ještě jeden nebývalý fakt, totiž zájezd svého pěveckého odboru do Mor. Ostravy.

Bylo to dne 17. září, kdy ulice ostravské se začernaly poprvé členy našeho „Pěveckého sdružení bohoslovců olomouckých", a bylo to 18. září po zdařilé

dantovské akademii, pořádané tamním Sdružením, kdy svým bezvadným výkonem jsme vykouzlili na přemnohých tvářích úsměv uspokojení a zároveň dokázali, že dovedeme i na tomto poli důstojně obhájiti čest Církve, která nikdy nebyla macechou umění. Zvláštní dík náleží ovšem našemu neúnavnému dirigentovi, kol. B. Vaňkovi.

Než i ostatní spolubratři nespali. Přemnozí z nás přišli do semináře od těžkého pluhu práce ve spolcích — od Orla počínaje až po Sdružení stud. — a proto nesmí být divno, že se cítíme jaksi vyčerpáni. Poněvadž pak náš počet dosáhl čísla 57, rozhodli jsme se opět zavésti kroužky, a to kromě pěveckého i apologetický a Cyrilometodějský.

Nový výbor, zvolený koncem minulého školního roku, měl dosud 6 výbor. schůzí, na nichž projednával hlavně nové stanovy a jednu mimořádnou valnou hromadu. Jeho členy jsou: Karel Kvítek, předseda, Jan Myška, místopředseda, Jan Tomšů, jednatel, Jan Jurečka, pokladník, Jan Vážanský, Josef Procházka, Fr. Reichel a Oldřich Hrbatý. Protektorem je P. spirituál Dr. J. Foltynovský.

Dopisů odeslaných 48, přijatých 35.

Všem spolubratrům pozdrav v Kristu.

Karel Kvítek,
předseda.

ZE SLOVANSKÉ KNIHOVNY V OLOMOUCI.

Pro školní rok 1921—22 zvoleni do výboru ctpp.: Bezděk, Kubíček (IV. r.), Kolaja, Stratil (III. r.); Jašek, Joklík (II. r.). Z nich zvoleni: Bezděk knihovníkem, Kolaja místoknihovníkem, Joklík pokladníkem.

Drahota knih zavinila, že knihovna nevzrůstala v posledních letech tak utěšeně, jako léta předválečná. Také vysoká sazba knihařská zabránila dáti nakoupené knihy ihned svázati a do knihovny zařaditi. Teprve za minulého období (knihovník Lad. Kubíček), když naděje na pokles se nedostavovala, bylo mnoho knih svázáno. Těmito knihami rozhojněna byla knihovna nově uspořádaná počátkem tohoto škol. roku. Takto rozhojněná knihovna bude moci platně přispívati k vzdělání bohoslovců. Knihovna odebírá 24 katolických vzdělavacích časopisů a dodává je ku čtení do domácí čítárny. Řada časopisů dochází blahovůlí správ časopisů zdarma. Bohoslovci podporují podnikání Slov. knihovny měsíčně příspěvkem 62 Kč.

Vzácného svého příznivce, univ. profesora Dr. Tomáše Hudce jmenovala Slov. knih. svým čestným členem. — Všem příznivcům z řad vld. duchovenstva upřímný dík!

Ignác Bezděk, knihovník.

Z BRNA [listopad—prosinec].

Činnost „Růže Sušilovy“ pro mobilisaci byla na čas zastavena, takže I. schůze přednášková konána byla 20. listopadu. Přednášel kol. Dyčka (II. r.) na thema „Čemu nás učí příroda“.

Na II. schůzi přednáškové 27. listopadu mluvil kol. Planita (I. r.) o „Filosofii umění“.

III. schůze 4. prosince. Program: 1. Bendl: Modlitba. Sbor. — 2. „Bohuslav Balbín“, přednáška kol. Klementa (II. r.). — 3. Křížkovský: Klekání. Solo (kol. Pezlar II r.) s průvodem klavíru (kol. Jaučík III. r.).

Všech schůzí súčastnili se všichni kolegové, kromě toho schůze poslední dp. regens Dr. Sústek, dp. spiritual P. Schmidt, Dr. Skoupý, kol. akademikové z „Moravana“ a gymnasisté z chlapeckého semináře.

LITERÁRNÍ JEDNOTA V OLOMOUCI

zahájila svoji činnost 16. října 1921 *mimořádnou valnou hromadou*. V krátké řeči nastínil předseda zásady a směrnice své práce, načež kol. Tomšů podal jednatelskou zprávu od 15./VIII.—15./X. 1921 a kol. Jurečka pokladní. Konečně přečten návrh nových stanov „LJ".

I. plenární schůze byla dne 13. listopadu. Kolega Kolaja z III. r. přednášel o „Idei cyrilometodějské v našem národě". K debatě se přihlásili kolegové Procházka a Huňka.

II. plenární schůze 20. listopadu vyplněna přednáškou kol. Bezděka ze IV. r. o „Konferencích sv. Vincence". Návštěva na obou schůzích byla četná, nejčetnější však na

III. plenární schůzi dne 27. listopadu, na níž přednesl Dr. Fr. Cinek úvodní přednášku z cyklu „O církvi Československé".

IV. plenární schůze dne 29. listopadu. Přednášel kol. Tomšů (III. r.) programovou řeč „Motivy apologie".

Schůzí se súčastnili z pp. představených Dr. J. Foltynovský, Dr. Fr. Cinek a A. Hrdý, lektor.

KROUŽEK CYRILOMETODĚJSKÝ byl ustaven na schůzi, v níž udány směrnice pro činnost kroužku. Předsedou zvolen kol. Kolaja (III. r.), zapisovatelem kol. Hrbatý (III. r.). Druhá schůze 6. listopadu vyplněna referátem kol. Huňky (I. r.) o „Hoře sv. Klimenta u Osvětiman". — 13. listopadu přednášel kol. Kolaja na thema „Význam a úkol ideje cyrilometodějské pro náš národ". — Dne 20. listopadu řešil kolega Hrbatý (II. r.) otázku „Kde umřel sv. Metoděj" a dne 27. listopadu referoval kol. Jan (I. r.) o „Charakteru sv. Metoděje". Členů 13.

KROUŽEK SOCIOLOGICKÝ se ustavil na první schůzce dne 3. listopadu. Předsedou zvolen kol. Bezděk (IV. r.), jednatelem kol Malíček (III. r.) a pokladníkem kol. Seidler (I. r.), načež probrány a schváleny stanovy. Druhá schůze dne 18. listopadu vyplněna přednáškou kol. Bezděka: „Křesťanská charita", třetí schůze 25. listopadu. Referoval kol. Slepánek: „Zasvěcování rodin B. Srdci Páně dle P. Matouše Crawleye vzpruhou náboženského života v rodinách". Po přednáškách byla čilá debata. Počet řádných členů 14.

KROUŽEK APOLOGETICKÝ měl svou prvou schůzi dne 13. listopadu. Předsedou zvolen kol. Tomšů (III.), zapisovatelem kol. Strejček (II. r.). Proslovem předsedy schůze zakončena. Dne 22. listopadu byl kroužek rozdělen na 3 sekce: historickou, filosoficko-dogmatickou a přírodovědeckou. Řádných členů jest dosud pouze 6.

KROUŽEK PĚVECKÝ pilně cvičí každé pondělí, středu a pátek. Bohužel nešťastná mobilisace nám zkazila oslavu 28. října, na níž jsme se tolik těšili a jejíž program musil býti několikráte změněn. Přece však vystoupil kroužek 28. října, ovšem zeslaben, při zahájení charitativní výstavky v Salesianu panem arcibiskupem. Dirigentem je kol. Vaněk (II. r.)

15. listopadu provedeny volby do výboru za I. ročník a zvoleni kol. Josef Stejskal a Jan Tajmer.

20. listopadu jsme se rozloučili s naším p. protektorem Dr. J. Foltynovským a naposledy vzpomenuli jeho zásluh o „L. J“., jichž si získal jak obětmi morálními, tak i peněžitými dary. Ale nezůstali jsme dlouho sirotky, neboť téhož dne se nás ujal náš nový p. spirituál Dr. Fr. Cinek a přislíbil nám všestrannou pomoc i radu. Že jeho volba šla ze srdce, dosvědčilo bouřlivé provolání slávy, jímž byl téhož večera pozdraven.

DO KATOLICKÝCH RODIN — KATOLICKOU ČETBU!

Často slyšíme nářek na to, že se na venkově mezi lidem povážlivou měrou šíří knihy a časopisy, které sledují cíle protináboženské, specielně protikatolické. Volá se po nápravě. Jak jinak se může státi náprava nežli tím, že lidu dáme knihy a časopisy dobré, které by v něm budily ušlechtilé city, které by ho neotravovaly a neotupovaly o nejcennější statek — o víru?

Pečujme o to, aby se co nejvíce rozšířily knihy vydávané katolickými podniky a nakladatelstvími. Chci se zde zmíniti o dvou takových institucích. Jest to „Dědictví sv. Jana Nepomuckého" v Praze a „Dědictví sv. Cyrila a Metoděje" v Brně*. První bylo založeno r. 1835. Dosud vydalo přes 140 knih. Údem Dědictví se stává, kdo složí jednou pro vždy 70 Kč, mimo to 2 Kč za diplom a 8 Kč za zásilku starších knih darem dávaných. Ředitelem „Dědictví Svatojanského" jest světící biskup pražský Dr. Ant. Podlaha.** — „Dědictví Cyrilometodějské" v Brně bylo založeno r. 1850. Vydalo dosud přes 70 knih. Kdo se chce státi údem, splatí jednou pro vždy 50 K. Ředitelem „Dědictví Cyrilomet." jest kapitulní děkan brněnský prelát Dr. Josef Pospíšil.***

Všimneme-li si seznamu knih vydaných oběma Dědictvími, poznáme, kolik to krásných a cenných spisů se již rozšířilo po vlastech našich. Jest nutno, aby knihy obou Dědictví mohly konati misijní práci mezi lidem v počtu ještě větším. Musíme se starati, aby do Dědictví vstoupilo co nejvíc členů. Výhody materielní jsou veliké, ale ještě větší užitek pro duše. Agitujme proto mezi známými a získávejme Dědictvím nové údy, ovšem i sami staňme se členy. V nynější kritické době obě Dědictví trpí nedostatkem a právě proto jest naší svatou povinností je podporovati.

Hlavní péči však věnujme rozšíření Bible české, která vychází nákladem Dědictví Svatojanského od r. 1914.† Toto Dědictví vydalo již dvakrát překlad Písma sv., r. 1858 a 1888-89. Nový překlad svěřen uznávaným odborníkům Dr. Janu Hejčlovi a Dr. Janu Lad. Sýkorovi. Bible jest nyní u nás poměrně málo čtena, jest neprávem zanedbávána. Přičiňme se, aby se vrátily ty doby, kdy byla Bible hlavní, ba skoro jedinou čítankou v českých rodinách. Kde se bude čísti Bible, tam sotva najde místo protináboženský tisk. Plňme přání sv. Otce Benedikta XV., aby Písmo sv. bylo v každé rodině, když ne celé, alespoň Nový Zákon! Vzpomeňme si na výrok sv. Jeronyma, že „ignoratio Scripturarum ignoratio Christi est".

* Třetí Dědictví jest „Dědictví sv. Prokopa" v Praze, jež bylo založeno r. 1860 na vydávání vědeckých bohoslovných knih. Adresa: Praha I. č. 1040.

** Přihlášky adresujte: Ředitelství Dědictví Svatojanského, Praha IV. č. 35.

*** Přihlášky adresujte: Rada Ign. Zháněl, pokl. „Dědictví Cyrilomet." v Brně, Soukenická 8.

† Administrace Bible české, Praha IV. č. 35.

ČASOPIS ČS. BOHOSLOVCŮ

MUSEUM

R. 53. Č. 3. 1922.

PIUS XI.,

PETR VÍRY NEOCHVĚJNÉ.

DAV PODLÝCH ROUHAČŮ ZPLODILA ZEMĚ
V ČAS, KDY SE POTILA KRVÍ SVÝCH SYNŮ
VE VÝHNI POŽÁRU SVĚTA.
OTROCKÉ PLÉMĚ
NA POVEL SATANA VRHLO SE ZUŘÍC
NA SKÁLU PETRA.
„ROZDRTIT SKÁLU,
KRISTOVU ZPUSTOŠIT VÍRU!“ — —
ŘIČÍ, A DORÁŽÍ NA VĚČNÉ MĚSTO.
„CÍRKEV SE CHVĚJE JIŽ, SKÁLA SE DRTÍ“,
NÁRODŮM NALHÁVÁ OPILOST SKETŮ.
ZATÍM JEN S POVRCHU SKÁLY TŘÍŠŤ SLETÍ
(ZRAŇUJÍC SAMU TU ZBĚSILOU PÝCHU),
SKÁLA VŠAK OCELE VZDOREM DÁL ZVONÍ —
O PETRA NOVÉHO VZPOURA SE ZLOMÍ!

RUD. SUCHÝ.

JOSEF JANČÍK:

SV. EFREM SYRSKÝ.

(Dokončení.)

Většina díla sv. Efrema jest psána ve verších. Aby pak snáze hymny, hlavně dogmatické (namířené proti bludařům), pronikly mezi lid, Efrem skládal si ke slovům sám hudbu. Tak znal oboje umění, že byl nazýván „citerou Ducha Svatého". Zpěvy jeho byly na východě velice rozšířeny a užívalo se jich při bohoslužbách. —

„Hlavní cena básní spočívá v myšlenkách, v síle a kráse výrazu, v obrazích a přirovnáních." „Efremova poesie opírá se mnohdy o obrazy, výroky a představy Bible; tyto však jsou u něho, jako u jiných velikých básníků křesťanských, pojaty zcela vlastním způsobem, s nadšením promyšleny a v pravdě umělecky z nich vytvořeno něco nového, co nese na sobě nejen známku pravdy zjevené, ale i známku nejhlubších citů a pravé krásy" (Baumgartner str. 181, 193.).

Jako ukázku jeho poesie uvádím dvě básně:

Hymnus na svobodu*

Tvůrci svobody buď čest!
Bohu služkou skromnou jest,
sobě mocnou královnou
krásou zářic nezdolnou,
zloby mraky míjící
jako slunce zářící.
Zapře lidstvo její moc,
pohltí ji tma, lží noc?
Jako mocný Boží hled
vítězka ta krotí svět,
podmaňuje silou lví — —
Hle! Jak svítí, plá, se stkví!
Slavte Tvůrce, národy!
Do vavřínu svobody
přikázání vinul květ.

* Hymny Efremovy (madrâšê) skládány jsou nejčastěji ve verši sedmislabičném t. zv. metru Efremově. Strofy mají čtyři až dvanáct veršů. Rýmy vyskytají se řídčeji. Dříve mělo se všeobecně za to, že syrská metrika záležela jen v počítání slabik. Nověji dokazuje H. Grimme, že syrská a zejména Efremova metrika dbá plně zásad přízvuku slovního a že jest základem pozdější přízvučné formy latinské. — Sv. Efrem pokládán jest za největšího básníka syrského. Jako syrské poesii vůbec, tak i sv. Efremovi vytýká se rozvláčnost a nudná opakování. Ale zdá se, že příčina je též na straně badatelově, totiž nedostatek smyslu pro „fluidum a magnetismus výrazu" Efremova, čemuž brání jak vzdálený duch řeči, tak často i odlišné duševní stanovisko. S—ý.

Svobodu by poznal svět,
za svědka jí v každý věk
vzbuzen mnohý Boží rek. —

(Přeložil Rudolf Suchý dle německého překladu Zingerleova ze sbírky „Zpěvy proti hloubalům".)

V písni vánoční projevil sv. Efrem tak něžnou lásku k malému Ježíškovi, jaké jest schopna jen duše andělsky čistá. Ani bychom jí v muži tuhým pokáním a sebezapíráním ztvrdlém nehledali:

Píseň vánoční.

Dřímáš mé děťátko? Zor Tvůj však svatý
na dálném nebeském spočívá stanu . . .
Tichounce hovíš si; spánkem ač jatý
se svým přec rozmlouváš mileným Otcem.
Síly Tvé všemocné od věků plynou
s posilou živoucí ke všem Tvým světům . . .
Všechněch Tys živitel, k Tobě se vinou —
Jak jen Ti pokrmu ňader svých skytnu?!
Slunce a měsíc a sbory hvězd tkají
světlé Tvé odění, šaty Tvé stkvoucí.
V chudičkých plénkách — ó! úzkost hruď tají —
dítka jak takého velebnost skryji?!
Tu, jež se vzhlédnout jen chvěje a bojí
k trůnu a ke slávě Tvého — ach! — Božství,
dívkou jež Páně být' těchou se kojí,
královskou dcerou zveš, Rodičkou Boží!

(Dle Zingerle přeložil Rud. Suchý.)

Uchvatné jsou řeči Efremovy, jimiž vybízí k pokání a životu asketickému. V nich s takovým zápalem a tak pádnými důkazy mluví o pokání a líčí poslední věci člověka, „že nikdo ze sv. Otců lépe a působivěji nevede člověka k svatosti života" [Fessler, II, 40]. Vybízí hříšníka: „Lékař čeká, že uvidí tvé slzy; přistup a neboj se! Ukaž mu ránu a místo léku přines slzy a nářek! Hle, brána spravedlnosti jest otevřena. Pospěš, hříšníku, než se zavře. Čas nečeká na tvou nedbalost . . . Nevíš, předrahý, v kterou hodinu nebeský lékař poručí zavříti bránu ke svým lékům" [De poenitentia, Vossius I, 145]. A hříšníkům může býti útěchou, že Bůh „pokání neomezil jen na některé z hříchů, na některé pak ne, ale na ránu každého hříchu dal nám onen lékař našich duší působivý tento lék. Vyhlaďme proto převrácené mravy naší duše a jako ochrany užijme bázně Boží, ve které budeme moci odraziti útoky hříchu, abychom nebyli zavrženi při vzkříšení mrtvých, kdy vše vyjde na světlo, ať vykonals

co dobrého či špatného" (De poenitentia et conversione, Vossius I, 150.).

Nejlepší příležitost k pokání a umrtvování naskytá se v životě mnišském. V něm vidí Efrem vrchol blaženosti. Na poušti, na horách a vůbec v samotě jest člověk vzdálen pokušení, která jinak mezi lidmi naň čekají. Jest třeba následovati příkladu Kristova, který se uchyloval také do samoty. Ve svém horování po odloučenosti od světa zašel sv. Efrem tak daleko, že dává přednost styku se zvířaty před pohledem na lidi. — Na poušti může se člověk odpoutati úplně od světa a žíti jedině Bohu. Tam nalezne klid po rušném životě ve světě; poušť je nejpříhodnější pro ty, kteří činí pokání. Na poušti není se také čeho báti. „Neboť s takovým člověkem jest ten, který zachránil Daniele od lvů a vysvobodil Ananiu s druhy z pece ohnivé" [Reden. 58.].

Sv. Efrem podává nám ve svých spisech obraz pravého mnicha, jenž kráčí ve šlépějích Kristových. Toho mají zdobiti všechny ctnosti. Ovšem, každý z nich musí si býti vědom toho, že mu začíná zápas. Chce-li býti vítězem, musí se učiti srdnatě snášeti všechny útrapy spojené s konáním ctností. Jako základ, na němž může stavěti budovu ctnostného života, jest nutný dobrý duchovní život. „Snažme se o život duchovní, aby posvěceno bylo tělo účastenstvím ducha, když mysl ovládl Duch Svatý. V jednotlivých dnech úpěnlivě prosme Boha za slzy lítosti, aby pláčem nad našimi hříchy duše naše opět se vzmohla z porušení hříchem. Non negligamus propriam animam, sed consideremus et visitemus ipsam, stercora circa eam proicientes, ut mollita atque exusta, fructum utilem referat Domino. Pro ligone vetus ac novum testamentum habeamus et stercorationis loco, ardorem Sancti Spiritus. Istis curam geramus animae rigantes eam lacrymis, ut sic exculta lacrymisque irrigata, referat fructum in iustitia" [De virtute, cap. X., Vossius II, 304.].

Za nejdůležitější z ctností pokládá sv. Efrem sv. čistotu. „Nemá již života svatý [Bohu zasvěcený], který jest zbaven krásy [t. j. čistoty]. Neboť veškero jeho bohatství jest kořistí zániku, když ztratí čistotu. V ní spočívá jeho chlouba, i když jinak jest bez všelikých předností. Nebot pečeť čistoty jest právě jeho předností mezi svatými. Nebude z jejich řad vyloučen, dokud tuto pečeť bude míti; dokud uchová si svou čistotu, nebude nenáviděn přes své slabosti. V náhradu za čistotu mravů nebude přijata žádná služba a žádná z prací neplatí za náhradu čistoty tělesné. Při všech mocných bojích jest nejtěžší zvítěziti v tomto a pro ni [čistotu] podstupují svatí vždy všechny námahy. Neboť ďábel necení žádného jiného vítězství, kterého na nás dobyl, tak vysoko, jako to, že některého svatého v boji proti čistotě přemohl. Toto považuje teprve za triumf, poněvadž tím jest náš pád rozhodnut" [Reden . . 20]. A čistota jest Bohu nad jiné milá, proto vybízí: „Uchovej se čistým a rozněcuje-li již žár hříchů v tobě požár, uhas jej slzami. Hospodin totiž spasí všechny, kteří se k němu utíkají. To si tedy od Hospodina vypros, neboť

Hospodin miluje ty, kteří ve svatosti jemu slouží. Cenný majetek jest čistota ve správném myšlení. Budeš-li ji milovati, od Hospodina budeš oslaven a ve všem budeš míti užitek" [De virtute, cap. IX, Vossius II, 303.].

Kamenem úrazu bývá ovšem žena. Proto dovedeme si vysvětliti ostré názvy, jichž sv. Efrem o ženách nepočestných užívá. Někde nás to až zaráží (Srovn. Adversus improbas mulieres, Vossius I, 121.). Ale světec sám nám vysvětluje své rozhořčení a uvádí je na pravou míru. „Ne proto, že by žena byla něco zlého, vystříhejme se styku s ní, ale proto, poněvadž snadno jest nepříteli řečmi a stykem se ženami nás podvrátiti a přivésti nás k překročení přikázaní Božího" [De virtute, cap. V., Vossius II, 297.].

Jako nejmocnější zbraně v boji za sv. čistotu sv. Efrem doporučuje „víru a modlitbu, kterými veškera moc zlého ducha bude potřena" (Reden . . 58). Základ k sv. čistotě musíme položiti svým studiem. Sv. Efrem praví: „Velmi užitečné jest vědecké badání k osvícení ducha a bez něho nebude míti mravní čistota pro toho, kdo po ní touží, pevných základů" (Reden . . 16). Ale tu musíme býti opatrni. Ne každá věda vede nás k zdokonalení; jen ta, kterou si získáváme prostředky čistými, dovolenými. „Jak odporná jest věda, která se získává pády do hříchu! Blažený ten, kdo se nenaučil znáti moudrost, která se získává po ztrátě pokladů" (Reden . . 19).

Ve všech bojích ovšem musíme spoléhati na pomoc a milosrdenství Boží. Sami o sobě nemůžeme nic. Ale „moc, které jest vše lehké, skýtá nám posily; jest to ona moc, která předepsala ve své moudrosti boj smrtelníkům. Aby pak ukázala svou prozřetelnost, dává na jevo svou moc v našich pokušeních. Proto totiž byl boj smrtelníkům předepsán" (Reden . . 11.).

Pravého mnicha si ovšem nedovedeme představiti bez hluboké pokory, kterou sv. Efrem doporučuje slovy: „Miluj pokoru a nikdy nebudeš polapen do sítí ďáblových: neboť vždy nadnášen velmi rychle křídly pokory, budeš výše, než abys mohl býti lapen do sítí nepřítele" (De recta vivendi ratione, Vossius I, 40.).

Mniši, kteří se těmito zásadami řídí, ovšem jsou pravým požehnáním pro kraj. Mezi nimi sídlí naprostá láska, která z nich činí jednu osobu. Neboť „kamkoli přišel někdo z nich (mnichů), usídlil se v okolí svatý klid a při jednom jedinkém příteli Božím utábořil se zástup andělů. Ačkoliv na pohled dle těla bydlí sám, přece ve svém srdci jest spojen neviditelně se zástupem andělů. Bydlí-li dva spolu a panuje-li tam čistá láska, pak ačkoliv jsou dva dle těla, přece jsou jedna vůle. Jsou-li tři pohromadě, pak i tam ozývá se Boží chvála, poněvadž tam není ani roztržky ani podvodu, nýbrž jen láska a mír" (Reden . . 40.). Láska jest to hlavně, která pojí všechny v celek a působí soulad. Proto „všechen majetek nám nepomůže, nemáme-li účinné lásky. Tak podobáme se člověku, který vystrojil nádhernou hostinu, ale nic neosolil" (De charitate, Vossius I, 11.).

A na konci života mohou ti, kteří se zásadami těmito řídí, s klidnou tváří hleděti smrti vstříc. „Neochvějí se před smrtí, poněvadž jim přináší klid od prací“ (Reden . . 42). „A smrt, která pro druhé jest skutečnou smrtí, pro svaté rovná se rozkoši“ (Reden . . 35.).

Toť jen několik rysů postavy mnichů podle přání sv. Efrema. Takovými přál si je míti a jistě dával sám zářný příklad.

Jak již bylo řečeno, Efrem jest představitelem mladé syrské církve, která sice vzdálena byla od středu všeho křesťanstva, přece však věděla, že jest jen částí světové Církve Kristovy, jejížto hlava sídlí v Římě. Efrem byl si vědom, že jest povinen úctou a poslušností nástupci Petrovu — papeži. Vysvítá to z jeho hymnů na sv. Petra. V jednom z nich malebně podává rozmluvu Ježíšovu s Petrem. Kristus mluví k Petrovi: „Šimone, můj učedníku, ustanovil jsem tě, abys byl základem Církve svaté, (již) dříve jsem tě nazval skálou, abys nesl celou mou budovu. Ty dohlížíš na ty, kteří staví mou Církev na zemi. Chtějí-li stavěti něco špatného, položil jsem tebe za základ, zabraň jim v tom. Ty jsi hlavou pramene, z něhož čerpá se mé učení, ty jsi hlavou učedníků mých, prostřednictvím tvým napojím všechny národy. Tvou jest ona životodárná sladkost, již uděluji. Tebe jsem vyvolil, abys byl v mém zřízení jako prvorozený a dědicem mých pokladů. Dal jsem ti klíče svého království a ustanovuji tě nade všemi svými poklady“ (Lamy, Hymni et Serm. I, 411.). A jinde praví: „Zdráv buď Petře, bráno hříšníků, jazyku učedníků, hlase kazatelů, oko apoštolů, strážce nebes, prvý z klíčníků“ (Encom. in Petrum et Paulum). V Závěti doznává: „V žádné věci nikdy jsem se neodchýlil od všeobecné víry, ani od obecné a apoštolské církve Boží“ (Testamentum, Vossius III, 786.). Sv. Efrem jest nám významným svědkem, že v staré Církvi byl uznáván primát římského biskupa.

Byl-li ovšem ve spojení s papežem, pak musel i hájiti nauku, kterou on hlásal, a musel se stavěti proti bludům, které tehdy zvláště na východě byly rozšířeny. Efrem skutečně byl takovým odpůrcem kacířů, že byl nazýván Sloupem Církve a Učitelem okrsku zemského. Zvláště bojoval proti Arianům, Manicheům, Novatianům, Apollinaristům a Gnostikům. Proti bludnému učení o Kristu stál úplně na půdě koncilu Nicejského. Zdůrazňuje neustále pravé božství a dokonalé člověčenství a nesmíšené spojení obou přirozeností v Kristu.

Zvláště známá jest Efremova úcta k Panně Marii, kterou opěvoval v mnohých hymnech. Učil o ní, že byla Pannou neposkvrněnou, pravou Matkou Boží, a že byla prosta hříchu. Praví: „Ty a Tvá matka jste jedinými, kteří v každé příčině jste krásní; neboť na Tobě, o Pane, není poskvrny a poskvrny není na matce Tvé“ (Carm. Nisib. n. 27.). Jinde dává Efrem Panně Marii mluviti a ta si stěžuje: „Pro nejčistší Tebe početí zlí lidé mne pomlouvali. O Nejsvětější, zachraň čest matčinu, ukaž svou moc, aby viděli, z koho jsem Tě počala. Jsem nyní v nenávisti jen k vůli Tobě, který přece miluješ

vše! Hleď, pronásledují mne, poněvadž jsem počala a porodila toho, jenž jest jediným útočištěm synů lidských. Adam se raduje, neboť Ty jsi klíčem k ráji" (In Nat. Dom. IV.). Překrásné jsou modlitby Efremovy k Panně Marii. Uvedu aspoň jeden příklad:

„Buď při mně nyní i stále, Panno, Rodičko Boží, matko milosrdenství, dobrotivá a laskavá, v přítomném běhu života milá ochránkyně a pomocnice. Odvracej ode mne jakékoliv nepřátelské nástrahy a upevňuj mne na cestě spásy. V posledním pak okamžiku života ubohou duši mou zachovej a zapuď od ní daleko temné a strašné pohledy zlých duchů, v děsném pak dni soudu vysvoboď mne od věčného zavržení a na konec zařaď mne do počtu spravedlivých a učiň mne dědicem nevýslovné slávy Syna Tvého a Boha. Toho kéž se dostane po tomto vyhnanství pro laskavou Tvou přímluvu a ochranu, Paní má, přesvatá Matko Boží, mně a všem, kteří se k Tobě utíkáme a veškerou naději v Tebe klademe, milostí, milosrdenstvím a dobrotou jednorozeného Tvého syna, Pána Boha a Syna Spasitele našeho Ježíše Krista, jemuž náleží všechna sláva, čest, moc a klanění, s věčným Jeho Otcem a svatým a oživujícím Duchem nyní a vždy a na věčné věky věkův. Amen" (Ad sanctissimam Dei Genitricem oratio, Vossius III, 708.).

Ve své „Závěti" prosí Efrem své žáky, aby zůstali věrni jeho učení a zásadám: „Setrvejte tedy v mých přikázáních a učení jako moji žáci, neodkloňujte se od víry obecné, kterou jsem sám, když jsem ji v útlých letech přijal, nezměněnou a neotřesenou zachoval, a neodtrhujte se od ní při nějaké pochybnosti a rozkolu. Kdyby někdo pochyboval o Bohu a proti jeho svaté Církvi útočil a ji rozptyloval, ať jest vyloučen; buď uvržen za živa a dýchaje do pekla a buď účastným zlořečení Kainova, v pláči a strachu ať žije na zemi. A kdo by činil Syna menším Otce, budiž nepohřben a bez pohřbu ještě za živa ať padne na zemi. Kdyby někdo pochyboval o Duchu Svatém, takový ať neobdrží na soudu milosrdenství. A kdyby se vyvyšoval někdo proti Církvi obecné, staniž se malomocným podobně jako nerozumný a pošetilý Giezi" (Vossius III, 792.).

Sv. Efrem svými spisy učil celý svět. Tak vyplnil se sen, který měl v mládí. Později to sám vypracoval: „Když jsem byl malým chlapcem a jednou odpočíval jsem na klíně své matky, viděl jsem ve spánku vidění . . . Na mém jazyku vypučela vinná réva, která stále rostla do výše, až sahala k nebi. Měla nesmírně mnoho hroznů a listí bez počtu. Vždy víc a víc se šířila, ovíjela se dokola a u ní shromáždil se celý svět, aby trhal hrozny. Těch ale neubývalo. Ba, čím více okolostojící trhali, tím více také hroznů přibývalo."

Na konec se zmíníme ještě o úctě, které se sv. Efrem těšil. Na východě byl všeobecně uctíván a dle svědectví sv. Jeronyma (De viris illustribus c. 65) jeho spisy byly veřejně předčítány v kostelích po čtení Písma sv. Ale i v církvi římské byla jeho úcta rozšířena, hlavně ve středověku. Na konci 16. století byl postaven v Římě na

Viminále kostel k poctě Blahoslavené Marie Panny a sv. Efrema. Papežové Řehoř XIII. (1572-1585) a Benedikt XIV. (1740-1758) postarali se, aby díla sv. Efrema byla sebrána a vydána. Učinili tak Vossius a Assemanus. Další důkaz úcty k sv. Efremovi dal sv. Otec Pius X., který r. 1909 schválil mši sv. a officium k poctě sv. Efrema, jež bylo vybráno z liturgie syrské, pro benediktiny z převorství u sal emského sv. Ben edikta a sv. Efrema. A zvěčnělý sv. Otec Benedikt XV. na žádost mnohých biskupů východních v encyklice „Principi Apostolorum" z 5. října 1920 prohlásil sv. Efrema za Učitele církevního a svátek jeho stanovil na 18. června.

Naším úkolem jest následovati sv. Efrema v jeho ctnostech a tak plniti vůli Toho, jenž nás volá mezi své bojovníky. Buďme každý tím, čím byl sv. Efrem: „povzbuzovatelem ustrašených, těšitelem zarmoucených, vůdcem, vzorem a kárcem mládeže, zrcadlem mnichů, vůdcem kajícníků, kopím a hrotem proti bludařům, úkrytem ctnosti, obydlím Ducha Svatého" (S. Joan. Chrysost., Oratio de consum. saec.).

PATROLAZČAN:

V MEMENTO PRIATEL'OVI!

V búre, víchre na života mori,
keď tak všetko trápi, ničí, morí,
keď vše jak by zdrtiť, zničiť chcelo:
Stoj, *ver v Boha,* v Jeho pomoc smelo!

Hoj, slasť útechy či možno zceniť,
čo vie pokál žial'u v radosť zmeniť?!
. . . Také kúzlo podáva nám *viera;*
Trím ju, jak mať dieťa v náruč sviera!

A. K. (LJUBLJANA):

JUGOSLOVENSKI KATOLIŠKI DIJAŠKI POKRET.

„L' étudiant et l' ouvrier sont les ailes de l' humanité."

Značilna poteza jugoslov. katol. dijaškega pokreta je, da so vse študijske kategorije od prvogimnazijca preko akademika in bogoslovca (vključeni so tudi redovniki) do srednješolske in akademi-

čarke strnene v eno samo celoto. Še več. Vsa katol. jugoslov. inteligenca je po svojih organizacijah slovenskega in hrvaškega seniorata v najožjem stiku z dijaškimi organizacijami. Enako sta tudi obe kat. prosvetni matici: Hrv. kat. narodni savez in Slov. hršč. socialna zveza v stalni zvezi z vodstvi dij. organizacij. Lahko rečem, da je ves kat pokret v Jugoslaviji kot nekak mozaik, ki ga sestavljajo najrazličnejše organizacije, med katerimi blestijo tudi kat. dij. društva.

Osrednje vodstvo je: *„Jugoslovenska katolička djačka liga“* v Zagrebu, ki je reprezentanca vsega kat. dijaštva. Ustanovljena je bila l. 1919 v Ljubljani. Za vsako študijsko kategorijo je določen poseben sekretarijat. Obstojajo: *Akademski sekretarijat,* ki vodi vsa akad. drušstva tudi inozemska in sicer: „Krek“ v Pragi, „Jug“ na Dunaju, „Dan“ v Belgradu, „Domagoj“ v Zagrebu in „Danica“ in „Zarja“ v Ljubljani. *Bogoslovski sekretarijat* vodi vsa bogoslovna društva v Sarajevu, v Djakovem, v Zagrebu „Zbor dnh. mladeži“, v Mariboru „Slomšek“ in „Cirilsko društvo“ v Ljubljani. *Srednješolski sekretarijat* vodi 43 srednj. dij. org, ki imajo v Sloveniji posebno ime „Razor“. *Ženski sekretarijat* organizira zlasti ženske srednješolske organizacije, akademičarke so neposredno v akad. društvih. Peti je *prosvetni sekretarijat,* ki vodi prosvetno delo dijaštva v počitnicah in obstojajo za posamezne pokrajine posebne ferialne prosvetne organizacije in sicer: „Slov. dij. zveza“, „Martič“, „Pavlinović“, „Strossmayer“, „Kačić“.

To je organizacijski obseg in pregled naših organizacij. V zadnjem času se snuje za slovenski del bolj skupna organizacija za vse slov. kat. srednješolce, akad. in bogoslovce in žensko dijaštvo, in to iz rozloga, da se bolj okrepe organizacije navznotraj (decentralizacija), da ne bo vodstvo samo formelno, marveč živo, agilno v idejni in organizatorični smeri. Podrejena pa bo ta org. J. K. D. L. v Zagrebu. — K temu dejanskemu načrtu pripominjam, da se bogoslovski in akademski sekretarijat strneta v enega, kar je največje važnosti za poznejši skupni nastop v življenju, da duhovnik in lajik vzajemno podpirata eden drugega.

J. K. D. L. izdaja svoje *glasilo* „Luč“, slovenski del je imel enako glasilo „Zora“, ki je lansko leto prenehala, a izide začetkom l. 1922 nov slov. dij. list.

Notranje življenje in delo naših društev Vam sporočim prihodnjič podrobneje. Naj samo še oncenim, da svetovne vojne še nismo preživeli in mislim, da jo ho občutila vsa vojna generacija približno za dobo 10 let. Zopet in zopet se moramo vračati k glavnemu namenu naših katol. organizacij! Namen mora biti kot rdeča nit, ki prepleta vse delovanje organizacije, dà, pronicati mora v kri posameznih članov organizacije. Ako se to godi, je organizacija živa, ako ne, je mrtva! In ta kardinalna točka, ki je centralna ideja namena naših organizacij je: *živo katoličanstvo.* To je promotor naših organizacij in posameznih članov. Ves socialni prevrat temelji

tuoti v tej točki in preko nje ne more iti ne znanstvo, ne veda, ki si prideva resničnost. *Ze po sili in aktivnosti te ideje moremo tudi presojati moč in razmah naših dijaških organizacij.**

K. B. K.

OHLASY SOBCE.

(Matičce.)

Věštkyní jsi byla své matce
hledíc vzlykem odět svou tichou hrůzu za úsvitu zrození.

Věštkyní jsi byla sama sobě,
když plna bolu poprve spatřila své robě.
To jakoby v záchvěvech neprobleských září
za jemného tušení jasně azurových nocí
na prahu budoucí své velikosti.
Zdvojila jsi v sobě odlesk největšího božství,
vzrostla jsi v Hroznou, budíc peklu předtuchu příštího zoufalství,
stejně však skrytou naděj' vítězství Zrady.

Věštkyní jsi mojí,
jež tuší jak vyzní spirály žití rozchvělé něžnou Tvojí duší.
Ty víš, čímsi povinna odleskům Boha, byť i ztemnělým hmotou,
Ty víš, čím zazvučí struna zvlněná láskou.
tys, sama snad nevědouc, vložila v srdce mé nitky té blankytné touhy,
Tys vtisknula duši mé pojetí tajemných výšek zastřených hrubým,
Tys příčinou ztajených slzí a měkkosti srdce, když jásá nad horou žalu.
Ty jsi vložila pohádek tuchy v mé mladičké báječné říše,
Ty skýtáš i nyní mi slasti svou vzpomínkou vzpruženou řeřavou, ukrutnou, bezmeznou bolestí duše.

Věštkyní bylas,
věštkyní jsi mi.

* Bohoslovci českoslovenští jsou vděčni bratru Slovinci za cenné informace o katolickém studentském hnutí v Jugoslavii. Velkolepá síť studentských organisací jejich může býti vzorem našemu studentstvu. Zvláště svornost Slovinců a Chorvatů je pro nás významným faktem pro analogii našich poměrů — spolupráce katol. studentstva českého a slovenského. Radujeme se z rozmachu katol. studentského hnutí v Jugoslavii a přejeme ze srdce jim i sobě, aby se katol. studentstvo uplatnilo všestranně při obrození národů duchem Kristovým. (Red.)

Kéž srdce Tvé nadále údery svými mi věští
mé radosti, mé žaly, mé tuchy a touhy,
ať nadále útočí touhou a přáním na brány nebes
a blaženost dítka bude Ti chloubou,
bude Ti odplatou prožitých mysticky bolestných let.

AMADEO SILVA TAROUCA:

IDEA SVOBODY A KNĚZ.

Jednostranní představitelé moderní doby požadují pro sebe slávu jakoby zahajovali zlatou éru pravé svobody. Předpokládejme předně, že se nám skutečně dostalo toho, co nám bylo přislíbeno splněním různých ideí svobody: *svoboda sociální* přinesla oproštění od všech pout hmotného zdaru; *svoboda politická* zjednala všem občanům stejnou a co nejrozsáhlejší volnost uplatňovati se v řízení státních záležitostí *Svoboda národnostní* a národní odstranila veškeré omezení vývoje národního v životě veřejném i státním. *Svoboda kulturní* konečně znamenala by odstranění všeho, co dokonalému vývoji a souladu individuality jakkoliv překáží.

I. Těmito výměry jsme vlastně již předložili, oč nám zde běží: Veškeré tyto druhy svobody nejsou v sobě nic jiného než *volností*. Volnost však vyjadřuje pouze negativně možnost pohybu v jistém směru. Volnost tělesná, hmotná, určena jest koordináty času a prostoru a zákony přírodního mechanismu. Volnost duchová však znamená možnost nekonečnou, neboť se může vztahovati k celé pravdě, k úplnému dobru — beze všeho omezení!

Pokud moderní doba skutečně přinesla svobodu pravdě a dobru, potud si jí vážíme. Různíme se však od jednostranných zbožňovatelů moderních hesel a ideí tím, že nikdy nezapomínáme, že jedině *pravda* a *dobro* si zaslouží svobody a zároveň ji udržují.

II. Volnost sama neučinila nás ještě *svobodnými*. Většina našich bratří jest zotročena při své zdánlivé volnosti. Jedině rozumný a mravný duch řídí nevázané hmotné složky ke zdaru všech — pro slávu pravdy a dobra. Jedině osobní čin poznání pravdy uskuteční svobodu a znamená positivní krok ku předu na neomezeném poli duševní volnosti.

Žádoucnost idey svobody spočívá tedy v rozumové mravní hodnotě člověka, jenž může poznati pravdu a milovati dobro.

Účelnost veškeré idey svobody určena jest vztahem jejím k principu — ku pravdě. *Krása* každé idey svobody jeví se konečně tam, kde projevuje duchovou, nesmrtelnou duši lidskou, kde velebí pravdu a dobro ve všem!

My lidé stvořeni jsme pro *štěstí* a po štěstí toužíme. Pokud nebude na zemi věčného ráje, pokud znamená každý těžký vzdech, kterým se zachvěje lidské srdce i každý otřes, který proměňuje stavbu lidské společnosti, námahu a touhu po svobodě. Pokud není na zemi věčného ráje a proto že ho není, zůstává stále nejvyšším ze všech dober lidských — svoboda.

Chceme býti šťastni; proto nechceme býti omezováni ničím jiným než hranicemi pravdy samé; nechceme býti poutáni žádným jiným cílem, leč absolutním dobrem samým. Zakládáme svou potřebu i své právo na pravou svobodu na rozumové a mravní povaze duše samé. Smíme zajisté s naprostou jistotou očekávati úplné své štěstí od Toho, jenž se vtělil, aby se nám stal Cestou, Pravdou a Životem.

To nám praví rozum a proto jsme katolíky.

III. A přes to přece mnozí lidé nejsou katolíky. Pýcha srdce a žádostivost těla, *sebeláska* jim brání, aby se klaněli *Slunci pravdy*. Nejsou rozumní, neboť porušená přirozenost je učinila nesvobodnými. Jedině láska zasvětí pravdě svatostánek na zemi. Jedině láska nas činí opravdu svobodnými již v tomto životě. Oběť Lásky dlí s námi až do posledního dne a Duch Lásky sestoupil s nebe v podobě ohnivých jazyků. Spasitel musil z lásky za nás umříti na kříži, aby neporušil naší svobody, ale posvětil ji na věky.

Hřích zavál a zasypal přirozenosti naší cestu k pravdě, ale Láska ji učinila schůdnou dětem Božím.

„A já, až budu povýšen od země, potáhnu všecko k Sobě“ (Jan 12, 32). Proto zaslechli jsme tajný, ale mocný hlas nadpřirozeného povolání. Jsme přitahováni ke Kristu: kladným činem lásky jest se nám zříci nepravé sebelásky a povznésti se ke kmeni Kříže. Pravého osvobození pro nás i naše bratry není, leč láskou a to z Kříže.

Tam však jest svoboda: hranicí jest jí Pravda sama; nádobou Božské srdce a Božská láska je jí obsahem. Ona nás volala a *uschopní* nás vzdáti se tíže přirozenosti, abychom byli svobodni v nadpřirozeném dětství božím; odříci se i dovolené lásky pozemské, aby Láska nás úplně pronikla v božské svobodě; setřásti jho vlastních snah a plánů, abychom dosáhli takové svobody, že již nebudeme žíti my, ale v nás Moudrost a Láska.

Tak mluví v nás Láska a proto chceme se státi kněžími. Hlas milosti spojil ideu svobody v nás a touhu po kněžství.

Volnost ode všech překážek štěstí! Upravte cestu pravdě a dobru, abychom se mohli zase státi lidmi!

Svoboda nesmrtelným duším! Poznejte pravdu a milujte dobro, aby se vám dostalo svobody dítek Božích!

Svoboda Kristova v nás! Božská láska nechť zbaví nás všech pout, abychom se stali obětí a pokrmem bratří!

Aj, již svítá ke dni osvobození! „Duše naše jako ptáče vyvázla z osidla ptáčníkova. Ano, osidlo je zpřetrháno, a my jsme na svobodě!“ (Ž, 123. 6, 7.).

RTK:

„JSOU DOBY, KDY VÍTR VANE SMĚREM K ŘÍMU."

Tak se vyjádřil před několika lety jeden z náčelníků zednářstva a socialistů francouzských Marcel Sembat a dodal: „Zdá se, že jsme se ocitli v takové době." Skutečně, když pozorujeme duchovní život Evropy, musíme výrok francouzského zednáře potvrditi. Konversí, hlavně mezi protestanty a anglikány přibývá, význam Vatikánu (byť prozatím ponejvíce z ohledů politických) stoupá, ale co důležitějšího: spisovatelé, básníci stojící až dosud ve službách náboženského indifferentismu, liberalismu, ano i zednářstva, studiem, častěji však náhlým zasažením *milosti* jako noví Pavlové se poznávají a ideově obracejí. Poznali jako Pavel, „že tvrdo proti ostnu kopati" (Skut. 9, 5) a stávají se „nádobou vyvolenou, aby nesli jméno Kristovo před pohany a krále i syny israelské." (ibid. 9, 15) A to jest nutno zvláště dnes, kdy světovou žurnalistiku z větší části opanovali „synove israelští", aby znovu ochuzovali, ukřižovali Krista a jeho Církev. Avšak „Spiritus Dei flat, ubi vult", a když se zdá, že již již je nejhůře, tu právě tam vyvstane dílo Boží náhle, neočekávané jako bylo obrácení Pavlovo, ale tím radostnější a pro uplatnění Kristových zájmů vydatnější. Tak děje se ve Francii t. j. v zemi, kde byla Církev nemilosrdně odkopnuta, ač právě Francii nejvíce dala a Francii byla nejvíce matkou. Francouzští aristokrati ducha: básníci, spisovatelé jako marnotratní synové vracejí se zpět ke své Matce a sliny jedovatých pomluv, kterými poplivali Církev a její sluhy, stírají dojemnými verši plnými pokory a zkroušenosti (na př. Verlaine). Jiní opěvají národní světici Johanu z Arku (Peguy); stávají se křesťanskými mystiky (Psichari); zasvěcují své pero chválám nejsvětější Panny a službám sv. Otce (Paul Claudel). Logika a ukázněnost víry katolické získává osvědčeného dějepisce a filosofa Brunetiera. Utrpení vložilo trestající ruku na básnickou duši Françoise Copéea, přivedlo jej k Bohu a činí z něho pěvce slávy křesťanské Francie. Huysmans, dříve malíř neřesti, ale vnímavý milovník pravé krásy, byl unesen půvaby katolického umění a liturgie. Stav se katolíkem, zveleboval velkolepost kathedrály. Tolik pracuje pro slávu Církve Francie, aby jaksi vynahradila, čím Církvi ublížila.

Nejnověji prošla novinami jak německými tak našimi zpráva o spisovateli zvučného jména G. Papinim.[1] Giovanni Papini je z nejvýznačnějších zjevů současné literatury italské. Stal se tím v Italii,

[1] Viz též „Hlídka", Dr. Vychodil „Papini o Kristu a celibátě". R. XXXVIII., str. 178.
Dr. Čihák, „Časopis katol. duchovenstva". R. LXII., str. 197.
Em. Žák, čl. „Znamení doby", „Hlas" (St. Louis, Amerika). Ročník XLIX., čís. 3306.
Avo Burtov ve feuilletoně „Nár. Listů" z 20. prosince 1921.

čím byl Jörgensen v Dánsku. Narodil se roku 1881 ve Florencii, rodišti slavného Dantea. Studoval ponejvíce sám. Byl činný jako zakladatel i jako redaktor a ředitel několika časopisů. Je spolupracovníkem četných listů a revuí domácích i zahraničních, francouzských, ruských, anglických, amerických, španělských a polských. Knižních svazků jeho prací je přes dvacet. Papini, jenž ještě před šesti lety hlásal svými spisy protikřesťanské zásady, stal se autorem jedné z nejkrásnějších knih o Kristu, která se dočkala za necelý rok trojího vydání. Ten, který urážel Krista jako málokteří před ním, po dlouhých měsících duševních bojů začíná psáti knihu o Kristu, která se mu ještě nezdá dostatečným odčiněním dřívějších vin. Píše o sobě: „Můj otec byl atheista. Já jsem byl potají pokřtěn. Rostl jsem bez kázání a beze mše. Pro mne Bůh nikdy nezemřel, poněvadž nikdy v mé duši nežil.“ Papini nevrátil se ke Kristu, aby si odpočinul, nevrátil se ke Kristu, aby se stal z nedostatku jiných námětů sensačním, nikoliv, „Storia di Christo“ je u něho nutným důsledkem, nutnou konklusí syllogismu, jehož první praemissu tvoří dějiny Církve a druhou evangelium. V závěru předmluvy prohlašuje autor, že jako Florenťané si zvolili Krista za Krále a stali se jeho dobrovolnými poddanými, tak i on chce býti poddaným Ježíše a dobrým vojínem Krista — Krále. Apostrofuje Krista neslýchanými slovy: „Prosíme Tebe, Kriste, my popěrači, my hříšníci, my zoufalci, my poslední, abys ještě jednou se vrátil mezi lidi, kteří Tebe zabíjeli, k lidem, kteří ustavičně Tě zabíjí, a nám všem, vrahům v hlubokých tmách, dal světlo pravého života.“

Upozorňujeme na tento pro nás katolíky velice zajímavý zjev v literatuře italské a přimlouváme se za to, aby cenný spis konvertity G. Papiniho byl překladem získán naší katolické dobré četbě.[2]

VLASTIMIL MORAVSKÝ:

KRISTE, SPÁSO MÁ!

Jen k Tobě vzlétá duše má,
můj Kriste, Lásko vznešená,
Ty spáso mého žití.

Jen k Tobě srdce chce se nést!
Vždyť Ty Jsi cesta, spásy zvěst,
Tys duše mojí kvítí.

[2] Zásluhu o překlad Papiniho „Storia di Christo“ by si mohl získati sám autor článku, jenž italštinu ovládá. (Pozn. red.)

Tvé svaté rány líbat chci! — —
Co žádáš, Kriste, dítku rci! — —
Tvá láska lásku vznítí.

Jen v Tobě spása světa jest!
Vždyť láska cestou všech jest cest,
ta dává Tebe zříti.

Ach, Kriste, Lásko, Spáso má,
Jsi duše síla vzkříšená,
jež srdce, rozum sytí.

LEOP. BENÁČEK:

KNĚŽI VOJÁCI.

Píše o nich Leon Bloy ve své válečné knize „Rozjímání samotářova", kde líčí smutné postavení těchto truchlých obětí bezbožnosti světského zákonodárství a neodpustitelné, jak tvrdí, zbabělosti francouzského episkopátu. Asi třicet tisíc kněží bylo tak pod záminkou demokratické rovnosti vyrváno oltáři, aby zaměnili posvátná roucha bohoslužebná za uniformu, a Kalich, z něhož posvěcenýma rukama rozdávali Život, za pušku — nástroj zkázy a smrti. Někteří z nich, kterým štěstí nejvíce přálo, byli přiděleni ke službě zdravotní, většina však byla donucena bojovati. Kněz a voják — toť paradox tak děsný, že dostatečně vyjadřuje hrůzu tohoto faktu. Je téměř nemožno vžíti se do stavu takového ubohého kněze, který jsa ozdoben nevýslovně vznešenou důstojností, maje moc předpodstatňovati a rozhřešovati, jest vržen mezi vojáky, nevědomce nebo bezbožníky, nemající porozumění pro Nadpřirozeno, sycen dnem i nocí jejich rouháním a hanebnými hovory a doháněn zapírati svoje povolání, jež mu zakazuje prolévati krev. Byv takto zbaven veškeré útěchy nadpřirozené a proměněn, podle válečné mluvy, v „lidský materiál", cítí, jak znenáhla sám upadá v této peleši, do níž byl násilně vehnán, a s neskonalým smutkem vzpomíná nadpřirozené slasti z počátků svého kněžského života, na nevinnost svých citů, na čistotu svých žádostí, když poprvé obětoval Kalich před obličejem božské Velebnosti za spásu celého světa, kdy si myl posvěcené ruce *inter innocentes* prose Boha, aby ho nezahubil cum viris sanquinum. Takový kněz byl věru nejnešťastnějším mezi nešťastnými!

U nás se o tom téměř neuvažovalo. Psalo a mluvilo se jenom nadšeně o hrdinnosti těchto ubožáků a o jejich vojenských vyznamenáních. Málo kdo si uvědomil, že takové vyznamenání za statečnost proti

nepříteli (může *kněz* v příslušníku druhého národa viděti nepřítele?) na hrudi kněze je největší hanbou a ponížením kněžské důstojnosti. Byli někteří mezi takto vyznamenanými, kteří byli na odznaky svého hrdinství hrdi. — Bohužel. — Vícekrát již jsem četl názor, že právě hlavně vlivem udatnosti kněží-vojáků nastal ve Francii ve smýšlení o Církvi u jejích nepřátel obrat k lepšímu, ba i restaurace katolicismu francouzského se jí přičítá. Ale vše to neomlouvá nepřístojnosti, jakou byla účast francouzského kléru v boji, neboť úspěch ten nevyvažuje ztrát s vojenskou službou spojených. Uvažme, že značné procento kněží bylo předčasně přímo hanebně utraceno, mnoho jich zmrzačeno a mnohem více útrapami válečnými na zdraví poškozeno. Kolik jich v pekle vraždění utrpělo škody morální! Nesmí se též zapomenouti, že povoláním kněží do zbraně byla Francie v době mravní zvlčilosti na velmi mnoha místech neodčinitelně zbavena Oběti smíření. Za tyto ohromné ztráty je příznivější nazírání na Církev ve Francii slávou Herostratovou, vítězstvím neskonale menším než bylo Pyrhovo. — Je otázka, nebylo-li možno dosáhnouti takového úspěchu za cenu daleko menší a zbytek drahocenné energie obrátiti na obnovu poválečnou. Kněz je přece určen k dílům lásky a míru. Kdyby byli francouzští kněží nemusili do fronty, kdyby jim bylo bývalo dopřáno osvědčiti svou vlasteneckou obětavost na svých působištích, a v dobách neutěšených národu dodávati síly, jej těšiti, mírniti žal, rozsáhlou činností sociální a charitativní odstraňovati bídu, a jako rozdavačům božských tajemství rozlévati bohaté prameny milostí, byli by tuto prostou, sobě přiměřenou povinnost vykonali jistě aspoň tak, jako onu pro sebe nepřirozenou na poli bitevním. Tím by se bylo národu daleko více prospělo. A účinek by se byl dostavil větší tak jistě a tím spíše, čím předčí prostředky nadpřirozené, kterých by byli užívali v duchovní správě, osobní hrdinství, jež osvědčili v boji. Výtky nevlastenectví nebylo se zde obávati, neboť v tomto ohledu je veliký rozdíl mezi poměry francouzskými a našimi. Francie byla přece státem svobodným, takže kněží nemohli býti obviňováni ze služeb nepřátelům národním, jak býval obviňován nevinně klérus náš. Francouzové, kteří po této stránce nebyli tak zaujati jako naší lidé, byli by zcela dobře poznali a vycítili, že takováto činnost kněží je nemenším vlastenectvím než hrdinství ve válce. Byl-li francouzský klérus statečným ve válce, byl by býval také doma. Brannou povinností kléru byla Církev ve Francii těžce paškozena. Vždyť co znamenalo dvacet tisíc vojáků-kněží mezi milionovými armádami, kde byla pro ně pastorace téměř nemožnou? Co však mohli udělati v duchovní správě, kde každý opustil několik set duší, které po celou válku byly bez kněze! Daleko více lidí mohlo tak býti zachráněno než v zákopech a mnoho kněžských životů mohlo býti ušetřeno. Kolik dnes potřebuje Francie kněží!

Nebylo by tudíž správné z tak draze zaplaceného úspěchu, jejž přinesla vojenská služba francouzského kléru, usuzovati na její oprávněnost.

Také u nás je ustanovena podle branného zákona z března roku 1920 vojenská povinnost kněží a bohoslovců. A tak mnozí z nás bohoslovců musíme před vysvěcením nebo po něm na vojnu. Branný zákon pod rouškou rovnosti okrádá Církev o dvě léta kněžské působnosti těch, kteří musí takto sloužiti. Připravuje sice vojenská služba o dvě léta i jiné, ale zde nepřipustíme nikdy, že vojenská naše povinnost je zřízením demokratickým, neboť známe důstojnost kněžského stavu a dobře pociťujeme, že vojenskou povinností je šlapána. Ve vojenské povinnosti bohoslovců a kněží vidíme zneuznání a výsměch církevním právům, do nichž stát nemá pravomoci zasahovati. Pro nás je demokratickým a přiměřeným, aby kněží a bohoslovci (jako budoucí kněží) byli zbaveni povinnosti vojenské služby, aby nemusili promarniti v hnusném kasárenském ovzduší dva roky, které by s užitkem ztrávili v duchovní správě. Pečovati svědomitě po dvě léta o duši lidu je pro nás záslužnější a vděčnější prací a větším vlastenectvím než dvouletá služba vojenská, která je za dnešních známých poměrů v armádě pro bohoslovce a kněze v jistém smyslu martyriem, jež je zhola zbytečno a neprospívá ani jemu ani republice. Nežádá se po nás ovšem služba se zbraní, máme zákonem přislíbeno přidělení k službě zdravotní: jsme však jako budoucí kněží povoláni, abychom jinde a působivějšími prostředky chránili vlast než vojenskou službou. Konečně rozhodujícím pro nás je, jak pohlíží na tuto otázku Církev; a její názor jest, že kněz, bohoslovec — a voják se nikterak nesrovává. To je pro nás směrodatným.

V theorii tedy není třeba dlouhých úvah a rozpaků, jaké stanovisko zaujmouti k naší vojenské službě. Je prostě zamítavé. Vojenská povinnost je pro nás zlem, jemuž ovšem bude nutno se podrobovati, dokud se nepodaří příslušným činitelům je odstraniti.

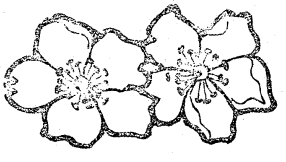

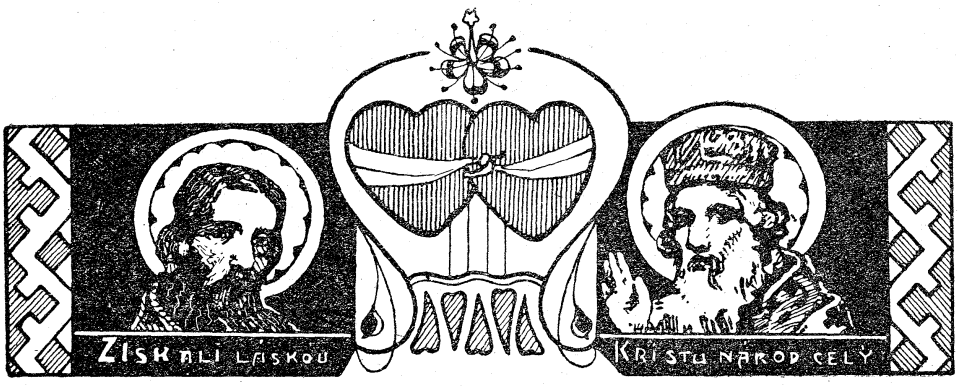

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

R. SUCHÝ:

VZTAH IDEJE OBROZENÍ K SJEDNOCENÍ, TRIUMF LÁSKY.

S oživením „Musea“ vytkli a uvědomili jsme si cíl, obsažený v časovém vyjádření hesla Sušilova: obrození, proniknutí národa živou vírou cyrilometodějskou. Učinili jsme tak po zralé úvaze, přihlížejíce k současným poměrům náboženským, nezapomínajíce však universálního rázu křesťanství. Oprávněnost našeho cíle a správnost tvrzení nejlépe vysvitne, ukážeme-li, jakou úlohu hraje obrození při snahách unionistických.

Fr. W. Foerster (v knize „Jak žíti“) pod záhlavím: Obrození společnosti a obrození sebe, uvádí rozmluvu mezi reformátorem a moudrostí.

Reformátor:

Škoda, že my reformátoři máme ruce tolik svázané a nemůžeme činiti dobra v církvích, ve státech, ve světě.

Moudrost:

Jest dobro, před kterým ti nikdo nemůže svázati rukou, nesvážeš-li si jich sám.

Reformátor:

Máme tedy chladně a líně přihlížet, jak tma, bláznosti a svévole tyranisují svět — a mělo by přece poroučet světlo, moudrost a spravedlnost!

Moudrost:

Chceš-li tmu, bláznosti a svévolnost překonat, pak začni alespoň od začátku.

Reformátor:

Což mohu začínat jinak než od začátku?

Moudrost:

Dosud jsi začínal od konce; chtěl's vně sebe učinit den a v sobě jsi objímal noc. Od nynějška v sobě nechej vzejíti světlo a vyčkej, až pokročí k poledni. Až prozáří tebe, zahřeje a oplodní, pak bude jistě také mimo tebe svítit, zahřívat a oplodňovat.

Reformátor odešel do svého domu a reformoval napřed v sobě samém, potom ve svém domě. Po roce jeho dům změnil se v slunce a do okolí a do celé země vycházelo z něho světlo, teplo a požehnání.

Nejlepší znatelé otázky unionistické docházejí k obdobným závěrům.

Fr. Terseglav, odborník v poměrech ruských, na základě dlouhých pozorování vlastních konkluduje: „Hlavní jest, aby papežství dokázalo pravoslaví svou životodárnou sílu pro obrození lidstva. Tenkráte přijdou pravoslavní sami k závěrům, k nimž se probil Solovjev. V té věci spočívá na katolické církvi velká zodpovědnost. Jest jasno, že s theologickou disputací nemůže se s nimi přijíti ke konci, a že primát dá se dokázati jen praktickou cestou. Nejsilnějším důkazem pro ně bude jediné, uvidí-li jednou jasně, jak církev morálně se rozvíjí a vyvíjí svou morální sílu pod jednotným vůdcovstvím."

Z téže zkušenosti ještě výrazněji mluví jiná autorita, Dr. Fr. Grivec: *„Kvetoucí náboženský život na pomezí křesťan. Východu, spojení s Kristem, střediskem a počátkem křesťanské jednoty, praktické uskutečňování křesťan. zásad, jest nejlepším prostředkem pro smír mezi Východem a Západem. — Jednota, podivuhodná vnitřní síla, životní moc, nezlomná vytrvalost působí kouzelnou mocí na Rusy. — O Bože, chraň nás každé chyby, která by je mohla od nás oddalovati!"*

Skoro všichni vědečtí pracovníci na poli tom uznávají, že katoličtí Slované jsou povoláni, aby byli prostředníky mezi Východem a Západem, a že Jihoslovanům a Čechům připadá zvláštní úkol. Zajistí-li si tito národové vážné místo v rámci katol. Církve, pak prý budou s to vykonati své poslání. —

Nemá-li to podnítiti naši snahu po obrození?! Kristus důtklivě varuje před disharmonií mezi učením a životem: „Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce, který jest v nebesích. — Jestliže sůl se zkazí, k ničemu nehodí se již, leč aby byla vyvržena ven a pošlapána od lidí." Nechceme ani připustiti, jaký soud v slovech těch jest skryt a jak se plní vždy znovu v dobách poklesnutí církevní kázně. Abbé Gratieux, který jest znám ve Francii jako specialista v ruské církevní otázce, pravil (v únoru 1919) k současným poměrům: „Národové Evropy neodvrátili se od Církve jen pro svoji hříšnost, nýbrž zároveň leccos zavinily i církevní kruhy v některých zemích (zejména v Uhrách a Čechách), jež nechtěly se zbaviti některých feudálních tradic. *Církev musí naučiti národy, aby milovaly jí i křesťanství, jež ona hlásá."* Jak bychom slyšeli při tom vzdálenou ozvěnu slov prorokových (Ezechiele): „Co mdlého bylo, neutvrdili jste, co nemocného, nezhojili jste, co zlámaného, neuvázali jste, co zavrženo, nepřivedli jste zpět, a co se bylo

ztratilo, nehledali jste; ale s přísností panovali jste nad nimi a s mocí. I rozprchly se ovce, bloudila stáda — —!" Týž duch prorocký jakoby občas oživoval v Církvi. Jasnovidka ctih. Kat. Emerichová, jež mnoho trpěla též za sjednocení, vypravuje přiléhavou visi. „Paní (Církev) vyšla jich (nesjednocených) hledat a pozvat, aby se zase sjednotili. Ke své bolesti jsem spatřila, že nebyla sama ještě zdráva. Měla rány na povrchu sice zaceleny, ale uvnitř ještě tkvělo zlo. Viděla jsem, *že to jí bránilo, aby nepřednesla vhodně (nesjednoceným) svého pozvání; neujala se jich s náležitou horlivostí ve jménu Ježíšově. Nepřekypovala láskou,* měla na jazyku jen právo a majetek, takže jí nikdo nevěřil, mluvila-li o lásce. Vypravovala o všech svých právech a milostech, a když jsem se tázala, co nosí v pouzdru (jakémsi), řekla, že jest to tajemství, posvátná věc, která ji zachovává. (Jest to tajemná moc Církve, moc duchovní, kteréž však ti, kdo jsou ve svatebním domě, téměř již nerozumějí a nepoužívají ji. Ale zase poroste v skrytu a těm, kteří odporují, nezbude než se z domu odkliditi, a všecko bude obnoveno.) Mluvila s pastýři (nesjednocených), a já se stále obávala, aby Paní, nejsouc ještě náležitě zdráva, se snad nepřenáhlila. A vskutku, částečně se to splnilo, neboť vypravovala, že má všecko, že jí náleží všecko, síla a milost a statky a práva . . Pastýřové nebyli tím valně nakloněni a přece dítky (nesjedn.) měly náklonnost k Paní. — Vzývala jsem Matku Boží, aby dobrotivě pomohla, by všecka srdce, jež jsou blízka pravdy, se přesvědčila a k Církvi se obrátila. Poučovala mne, jak uvařiti pro množství rozličných hostí. Musila jsem přinésti různé plodiny, na které napadalo *rosy ze zahrad nebeských;* musila jsem připravovati léky na rozličné duševní choroby. *Ale to byla docela jiná příprava než jak se činí obyčejně. Oheň lásky musil stráviti cosi pozemského na všech těch věcech za námahy a vysilující práci.* Ale posléze jsem viděla, jak každý z rozličných hostí dostává svůj pokrm a jak v nejrozmanitějších krajinách chodili s dětmi Církve ke stolu Páně."

Pro jistý a při tom trvalý úspěch jest třeba proniknouti k samému jádru věci. Vnější prostředky mohou a musí napomáhati, ale pokud chybí hlavní činitelé, úspěch nikdy nebude trvalý. (Pokusy o sjednocení na př. na podkladě politickém!) — Bylo řečeno, že kvetoucí náboženský život na pomezí slovanského Východu, spojení s Kristem, středem a počátkem jednoty, praktické uskutečňování křesťanských zásad jest nejlepším prostředkem pro smír. Požadavek ten má i své dobré odůvodnění psychologické. Snaha o spásu duší — a zejména duší ohrožených — jest nejvyšším aktem dokonalé lásky k bližnímu. Nemůžeme vůbec přáti někomu většího dobra a k němu napomáhati nežli jest blaženost věčná. Kde opravdu láska ta zaujímá celou duši a není pouze prázdným zvukem, dojde vždy též k přiměřeným činům, neboť láska jest vynalézavá. Ale není možná dokonalá láska k bližnímu bez lásky k Bohu. K vůli Bohu, pro Boha milujeme bližního. Není-li lásky k Bohu, není hybného péra lásky

k bližnímu. Lásky k Bohu však není opět bez předchozího poznání, bez víry. Patrno, že celé řady třeba než se dospěje ke konečnému členu — získávání lidstva pro Církev Kristovu a tím pro život věčný. Takový jest řád ospravedlnění, jehož uskutečnění není dílem okamžiku. Mohlo by se říci: Pověz mi, jak mnoho máš lásky k Bohu, jak živou, silnou máš víru, a já ti povím, jak opravdová je tvá snaha po obrození a sjednocení.

Má-li tedy rozkvésti náboženský život na pomezí slovanského Východu, nechť rozvinou se nejušlechtilejší květy lásky k Bohu a bližnímu. Vždyť plnost zákona jest láska. Z lásky rodí se touha po službě Boží dokonalé, ona jest pravou matkou apoštolských duší. Kde kvete náboženský život, odtud také hojně vylévá se světla do okolního světa, neboť může se odtud vysílati potřebné množství nadšených věrozvěstů, missionářů.

Doufám, že více světla padá nyní na naše snahy; obroditi, upevniti víru a ctnost ve vlasti naší.

Z nevěreckého, Boha nenávidějícího nebo lhostejného lidu nemohou ihned vyvstati potřební apoštolé národů. Zápasímeť u nás o sám počátek ospravedlnění — o víru. Svojí snahou o obrodu zachraňujeme a pozvedáme v blátě zašlapanou duši českou, ale zároveň budujeme nejosvědčenější, nejjistější základy a oporu k velkolepému dílu sjednocení Slovanstva v Církvi.

Dosáhneme-li cíle vytknutého, vykonáme Bohu službu v nejušlechtilejším slova smyslu, v skutku a v pravdě půjdeme ve šlépějích prvních apoštolů Slovanstva, a věky budoucí vzpomínati budou s vděčností:

Získali láskou Kristu národ celý,
Slávů rod získal jejich zápal vřelý.

JOSEF HUDEČEK:

VELEHRADSKÉ SNAHY UNIONISTICKÉ.

U nás není jistě nikoho, kdo by velehradským unionistickým sjezdům chtěl upírati význam, jaký skutečně mají pro sjednocení Slovanstva ve víře. Našeho mínění nesdílí však úplně cizina protislovansky orientovaná. Jsem však přesvědčen, že ani všichni Němci nedívají se na velehradské sjezdy tak, jako „Missionsfreund“, který napsal do salcburské „Kathol. Kirchenzeitung“ (ročník 61. čís. 47.) „Gedanken zum Velehrader Kongreß“. Redakce ujišťuje, že pisatel není Polák. Budiž, na tom ostatně mnoho nezáleží. Tvrzení ve jmenovaném článku zasluhují povšimnutí. Týkají se hlavně posledního velehradského sjezdu v srpnu 1921, o němž jsou asi čtenářové „Mu-

sea“ informováni a nejeden byl i (jako já) mezi účastníky. Nelze popírati, že velké sjednocovací pokusy na koncilu Lyonském r. 1274 a Florenckém 1439 se nezdařily, t. j. sjednocení nemělo dlouhého trvání. Příčinou toho bylo dle souhlasného mínění historiků, že na straně řecké nebylo dosti upřímné touhy po sjednocení, ale motivy politické rozhodovaly při jednání. Vyjednavatelé řečtí neměli za sebou lidu toužícího po jednotě se Západem, neboť rozklad ve Východní církvi nepokročil ještě dosti daleko, aby diktoval nutnost smíření. Souhlasíme v tom s autorem článku „Gedanken zum Velehrader Kongreß“.

Dále však vytýká „Missionsfreund“ pracovníkům velehradským, zejm. západním Evropanům t. j. hlavně Francouzům „einige aprioristische Auffassungen“. Tak na př. domnívají prý se, že schismatické církve nynější mají vzornou církevní kázeň založenou na poslušnosti ve víře. Naopak prý zkušenost dokazuje, že nedostatek neomylné autority učitelské způsobil ve schismatických církvích sklon k protestantskému smýšlení, což platí zvláště o vzdělancích. Autor čerpal asi z mělkých pramenů informace o velehr. sjezdech, neboť o úpadku církevní kázně a racionalismu zavánějícím protestantismem mluvili na Velehradě všichni referenti. Velmi zřetelně píše v tom směru také Dr. Grivec v knize „Pravoslaví“.

Jinou aprioristickou zásadu vidí „Missionsfreund“ v tom, že se vina za oddělení církví přičítá katolíkům v územích, kde žijí katolíci společně s nesjednocenými, a bere v ochranu Poláky a Chorvaty. Jsou prý jaksi v nelásce na Velehradě, protože neprováděli církevní politiku podle ideí velehradských unionistů. Dokladem jsou prý nenávistné a nespravedlivé výtky Palmieriho proti katol. Polákům v Rusku. Třeba tu odpověděti dle pravdy, že povýšené stanovisko katolíků vůči nesjednoceným i sjednoceným pro jejich nižší stupeň vzdělanosti, odlišný jazyk liturgický a praxi církevní v nepodstatných věcech opravdu nesjednoceným nemohlo býti pobídkou k jednotě s Římem a sjednoceným že nezpříjemnilo spojení s katolickou Církví. Ovšem vytýkáme takové neopatrnosti (a řekněme: nedostatek Kristovy lásky) pouze *osobám* v Církvi, i duchovním, ne *Církvi* jako takové.

Působí podivně, když „der ganz unparteiische Missionsfreund“ by mohl míti pokušení (když mluví o union. pracovnících velehr.) mysliti na analogii s Archimedem, jenž žádal napřed mrtvý bod, aby pohnul světem v základech. Oni prý se dlouho namáhají, vmysliti schismatické církve do nějakého postavení, aby je potom přivedli k sjednocení s Římem. Oproti jejich snahám stanoví „Missionsfreuud“ zásadu: Jediný ohled pro pravého apoštola jest spása duše. Docela správně, ale právem také tvrdíme, že *velehradské práce se řídí touto zásadou.* Svatá pravda: Wenn man alle Einzelfälle gut gelöst, hat man die Gesamtheit der Fälle gut gelöst. Proto také unionistické hnutí s radostí zaznamenává každou jednotlivou konversi schismatiků a modlí se i pracuje, aby těch konvertitů přibývalo. Proto však neustáváme pomýšleti na to, že i celé ná-

rody schismatické mají býti přivedeny k jednotě s Církví. Nikdo ani na Velehradě netvrdil, že unie je dílem několika let nebo že všechno půjde hravě. Proto musí připadati nespravedlivou výtka: Wären die für unsere schismatischen Brüder so interessierten Kreise wirklich einzig von apostolischen Eifer durchglüht, so würden sie trachten, jede sele zu retten, die darmach verlangtn, auch wenn einzelne orientalische Teilkirchen dabei Einbuße erleiden sollten. A výtka se stupňuje v podezření z politických postranních úmyslů, zejm. u Francouzů. Stejným právem mohli bychom Němce podezřívati ze zaujatosti protislovanské. Nelze ničeho namítati proti úplně konversi schismatiků a přijetí i latinského ritu a k naší radosti takových konversí byla celá řada ve Francii a jiných zemích od velké revoluce v Rusku r. 1917, kdy statisíce pronásledovaných Rusů opustily vlast. Ale stejně jisto jest, že na zlatinisování celých národů není naděje, neboť národové nevzdají se tak snadno slovanského liturgického jazyka a ritu posvěceného staletími — ostatně *Církev sama spokojovala se vždy s dosažením jednoty víry* a ponechávala bez zdráhání sjednoceným jejich ritus a jazyk i církevní kázeň. „Missionsfreund" je tedy rigorosnější než Církev a papežštější než papež. On má „willkürliche Annahme", kterou vyvrací právě smýšlení a jednání papežů, na př. Lva XIII. i Benedikta XV. A nový Codex iuris canonici všude, kde se zmiňuje o církvi východní, stanoví zásady, jež mohou býti základnou pro dílo *sjednocení* schismatiků, nikoli *obrácení*, jak by snad chtěl „Missionsfreund".

Je ovšem pravda, že carský režim v Rusku trpěl raději konvertity než sjednocené a že nutil k návratu k pravoslaví ty, kteří v jednotě s Římem si ponechali slovanský obřad, ale z toho nelze pro budoucnost vyvozovati nutnost, aby byl zaváděn latinský obřad tam, kde se proti tomu vyslovuje úctyhodná tradice. Bylo by chybou prohlašovati přijetí latinského ritu a jiných nepodstatných zřízení za podmínky vstupu do Církve, neběží-li o jednotlivce.

Stejně škodolibá jako nevhodná je poznámka, kterou činí „Missionsfreund" mluvě o konversích jednotlivců: An diesen Bekehrungen ist Velehrad in der Regel völlig unschuldig. — Jednotlivci, kteří žili delší dobu mezi katolíky a poznali krásu Církve, pochopitelně si jí vážili a odložili předsudky proti ní i přijali latinský ritus. Podezření o politické příchuti unionistických snah komentuje „Missionsfreund" dále odvážným tvrzením: In den hohen und äußerst besonnenen Kreisen in Rom ist man sich dessen wohlbewußt und lächelt deshalb über den Eifer einzelner Heißsporne aus Frankreich und sonstwo, die sich auf 3000 Kilometer Entfernung zuerst eine ideale „orientalische" Kirche zurechtdenken und dann mit dieser imaginären Größe eine „Union" abschließen möchten.

Není bez zajímavosti, že se velehradským unionistům podkládají politické úmysly, ale při tom schvaluje se politika polská, které jsou sjednocení proti mysli jako prý politicky nespolehliví, a proto

snaží se uplatniti zásadu: co katolík, to latinský ritus a co pravoslavný, to řeckoslovanský ritus.

Za politiku československé vlády ve věcech náboženských zejm. v Podkarpatské Rusi ovšem velehradští pracovníci nemohou a nemohou také zabrániti agitaci státem podporované, aby sjednocení Rusíni přestupovali k pravoslaví. Politika státu není jistě na prospěch unionistickému hnutí. Ať je tomu jakkoliv, jsme pevně přesvědčeni, že velehradské snahy a sjezdy jsou něčím více než připouštějí protivníci a že nebudou „jednáním u zeleného stolu“, ale přinesou požehnání Slovanstvu i Církvi.

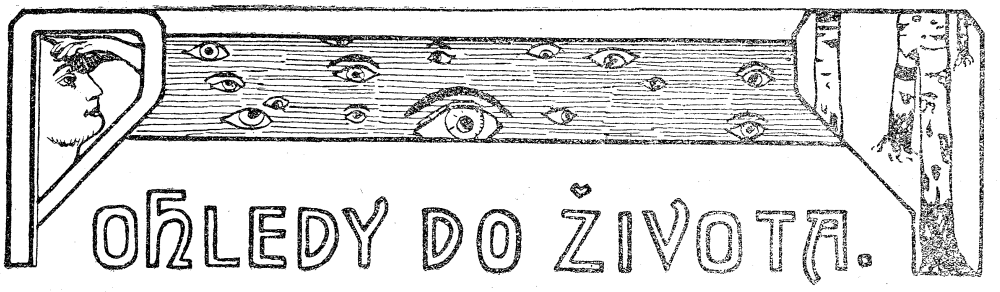

†

Jeho Svatost

PAPEŽ BENEDIKT XV.,

náměstek Ježíše Krista, nástupce knížete apoštolského sv. Petra, hlava celé Církve křesťanské, patriarcha Západu, primas italský, arcibiskup a metropolita římské provincie, 259. biskup římský; před svým zvolením

kardinál Jakub Della Chiesa,

narozen v Janově 21. listopadu 1854, ordinován 21. prosince 1878, na arcibiskupský stolec v Bologni povýšen 16. prosince 1907, kardinálskou důstojností ozdoben 25. května 1914, zvolen nástupcem sv. Petra 3. září a korunován 6. září 1914. Řídil svatou Církev sedm let, čtyři měsíce a osmnáct dní. Odevzdal duši Bohu 22. ledna 1922.

Lux aeterna luceat ei, Domine, cum sanctis Tuis in aeternum, quia pius es.

R. i. P.

Úsudek o pontifikátu zvěčnělého sv. Otce ponecháme povolanému peru Msgr. Galliho, který napsal oficielní životopis Benediktův. Dle zvyku byl spis uložen rakve do k tělesným pozůstatkům veleknězovým. Citujeme z něho:

„V době, kdy počal jeho pontifikát, byl svět v největší — za lidské paměti — válce. Proto proniknut duchem lásky Kristovy snažil se všemi silami umenšovati tak velikou pohromu a doporučovati válčícím s otcovskou snahou mír. Ničeho neopomenul, čím by mohl usmířiti bojující národy. Hleděl zmírniti každou bídu, kterou válka způsobila, podporoval trpící ze všech národů, skláněl se milosrdnou pomocí k hladovícím dětem a k národům stženým nedostatkem. Všem pomáhal a pro ně všude pomoc vyhledával.

Starostliv o spásu duší psal celé Církvi listy, jak se má hlásati slovo Boží; doporučoval křesťanstvu III. řád sv. Františka oslavující jubileum; vybízel svět při slavení 700. výročí narození sv. Dominika k lásce, křesťanské moudrosti, poslušnosti k Apoštolské Stolici a růženci Panny Marie. Pln veliké úcty k Matce Boží nazval ji Královnou míru a při 500letém jubileu svátku Ochrany sv. Josefa doporučoval vzývati tohoto Pěstouna Páně. Blah. Johannu z Arku, Markétu Alacoque a Gabriela připojil k církevním světcům. Jako bedlivý strážce Písma sv. stanovil zásady jeho výkladu a sv. Efrema Syrského prohlásil za Učitele církevního.

Pro rozšíření království Božího na zemi podporoval misie mezi pohany a vydal pro ně znamenitá pravidla. Péči o církev Východní projevil založením zvláštního sboru (Kongregace) a studijního ústavu v Římě. Uspořádal a zachovávati nařídil kázeň přiměřenou nynější době církevním zákoníkem Piovým (Codex Juris Canonici). Vážnost Apoštolské Stolice u států tak pozvedl, že s ní navázaly styky po skončení války i ty, které dříve toho opomíjely. Konečně, když pracoval o všeobecné dobro a pokojný vývoj záležitostí světa, stižen náhle nečekanou chorobou, dne 22. ledna 1922 blaženě zesnul k žalu celého světa . . ."

K ÚPRAVĚ A OBSAHU „MUSEA".

„Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou Jeho zvěstuje obloha." Slova ta vždy budí lítost nad výpravou a úpravou katolického českého tisku. Dříve než povím *proč*, připomenu a zdůrazním, co moderní esthetika ztratila, totiž základ vědomí krásna.

Slýcháme přednášky o krásnu a čítáme různá pojednání, ale ve spoustě subjektivních názorů a definic, ve stozích mlácené a rozmlácené slámy nedočkáme se zlatých zrn. Proto připomínáme a zdůrazňuji osvědčenou pravdu křesťanskou: „Čím více dílo proniknuto božstvím, tím více krásy z něho vyzařuje." Musila proto moderní esthetika ztratiti vědomí krásna, protože ztratila krásu věčnou — protože opovrhla Bohem. Ubíjí i krásu samu, protože by ráda zabila samého Boha.

Mohli proroci — inspirováni božstvím — mluviti a psáti jinak než *povznešeně?* A nehořela srdce lidská, mluvil-li Kristus, vtělená Pravda?

Může-li býti pravda bez dobra a obé bez krásy a moci? Nemůže býti Syn bez Otce a oba bez Ducha. Zde jest pramen lítosti. Kde pravda, tam má býti i krása. Každé dílo Boží jest dílo krásné. Proto nebesa vypravují slávu. A tu slávu vypravovati má i každé dílo služebníků Božích. Oniť napodobují díla Boží. Takovým dílem jest i katolický tisk hlásající (aspoň jistě mající hlásati) odlesk pravdy božské.

Proto má nejen právo, ale i povinnost důstojně po každé stránce plniti své poslání, musí míti smysl i pro krásno. Kdo nectí Otce, nectí ani Syna. Kdo nectí Krásy a Moci, nebude ctíti ani Pravdy.

Slova ta bylo nutno předeslati (a nechť nikoho nezaráží, že na vše se pohlíží s vysokého stanoviska; tomu třeba se naučiti *synům božím*), aby se porozumělo snaze a toužení a zasazování se jak především o vznešenost a krásu ideovou „Musea", tak také o důstojnou, ideám přiměřenou úpravu vnější.

Neběží nám pouze o to, aby se vůbec jen psalo, aby se časopis něčím jen vyplnil, ale aby se psalo to nejvyšší, nejpravdivější a nejkrásnější, způsobem nejušlechtilejším, nejopravdovějším, nejdokonalejším — pokud jest to jen v našich silách. — Nechť se raději znelíbíme nechápajícím, strnulým, všedním, lhostejným, prostředním, pohodlným, bezideálním, skeptickým, než abychom se znelíbili Pravdě, Dobru, Kráse a Moci!

Třetí číslo „Musea" vychází poněkud změněno v úpravě. Bylo naším úmyslem hned první číslo vydati v jiné úpravě a s bohatším obsahem. Proč se tak nestalo, vysvětlují oprávněné důvody vydavatelstva (hlavně stránka finanční a obava, že se snad narazí na nepochopení samostatných nových návrhů u části odběratelů), jednak i to, že včas nových podnětů a návrhů nebylo. Byl bych sám se o to pokusil již tehdy, ale nutná jiná povinnost (příprava k dopl. matuře) mne zaneprázdňovala. K vůli jednotnosti tisku nebylo nám teď již možno zaříditi vše tak, jak by bylo záhodno. (Je-li někdo se změnami nespokojen, neobviňuj redakce, ale mne, neboť by býval zůstal celý ročník v jednotné úpravě, kdyby nebylo mého návrhu.)

Aby se porozumělo mému návrhu podávám několik myšlenek na objasněnou:

I v zevnějšku „Musea" musí se zrcadliti náš cíl, časový úkol, náš vznět, neochvějnost zásad. Vše to vyjádřil jsem již programovými verši v čísle prvém (Za vlasti víru a ctnost), jakož i notickou k nim v „Pohledech". Kry-

stalisačním bodem i veršů i výzdoby obálky byl *boj za víru neochvějnou*. V hlubokých, dumných lesích domova promýšlel jsem stav Církve, zejména ve vlasti naší — a co jsem psal a kreslil, psal a kreslil jsem veškerou váhou hloubavé duše své. V ten čas ještě neodešla hlava křesťanstva Benedikt XV. ve věčný stan — a u nás v plné míře platilo „religio depopulata" —, a ještě v soudech času byla „fides intrepida". Ale již u vědomí cíle a vůle prosaditi za každou cenu program hesla toho předpověděného, *zaštípiti heslo to do hesla Sušilova* právě v tu dobu, kdy Hlava Církve neviditelná, kdy Prozřetelnost nového Petra uvésti chtěla na prestol věčného Říma — v tom vědomí a v té době vpisoval jsem na štít časopisu bohoslovců československých: „Od hvozdů Šumavy přes štíty Tater — za vlasti víru, za vlasti ctnost — rozleť se volání ve svatý boj!"

Myšlenku veršů zobrazil jsem v několika liniích na obálce:

„Boj svatý rozpoutal se již! Meč dán jest — jako přízrak ohromný z šílených mraků na nebi až k zemi spuštěný, bleskem kovaný, blesky kalený. Mrákoty z jedné — z druhé strany jas! Z propasti pekel had tam vztýčený — zde v jasu kříž, s ním láska k boji vychází. Zříš západ vlasti ve tmách schoulený, k hradčanským věžím běs už doráží . .

Zápas dvou říší: tož světla a tmy!

Zápas dvou světů: nevěry a víry (jedem svým třísní duše český blud)!

Zápasí hřích a synů božích mrav!

Pij z proudů živých, šiku Páně — u paty kříže sedmero jich tryská — tajemná síla ukryta jest v nich!

O střed svůj opřen — o Boha, jenž hřímá — nadzemskou silou, věř, že zvítězíš! S—ý.

PROBLÉM KATOLICKÉ LITERATURY.

Mezi nedostatky a bolestmi českého katolicismu zaujímá přední místo katolická literatura, která se stále zmítá v dětských nemocích. Příčiny jejího ubohého stavu jsou hlavně dvě: prvá, vnější, spočívá v naší finanční mizerii, jež katolickou literaturu v pravém slova smyslu ubíjí. Je známo, jaké jsou honoráře katolických literátů. Pěkně o nich napsal básník František Kašpar v jednom lednovém čísle „Lidových Listů". Protože už je to na světě tak, že ani genius nemůže existovati bez fysického substrátu, pak býti katolickým literátem vyžaduje už hodně mnoho idealismu. Věnovati se výhradně katolické literatuře a chtít při tom býti živ — je u nás nemožno. Druhá příčina je vnitřní a záleží v tom, že mezi našimi literáty není jednoty v názoru na katolickou literaturu samu. Střetl se zde *názor rigorosní*, omezující ji jenom na literaturu se silnou náboženskou tendencí, se *směrem liberálním* (v dobrém smyslu), který jí otvírá širší pole působnosti. Jedno i druhé stanovisko má své přednosti i vady. Nekompromisní rigorism, jenž je nutný při některých otázkách, vtírá se snadno do veškerého nazírání na literaturu a přechází v dětinskou úzkoprsost. Stejnou vadu má kompromisní stanovisko liberální, které se rádo přenáší i tam, kam se přenašeti nesmí. Odtud vzniká zase nemužné literární obojživelnictví. Tím není řečeno, že vývoj obou směrů je vždy takový. Uvádíme pouze extremy obou.

Karel Dostál-Lutinov je rozhodným stoupencem směru druhého. Vhodná příležitost obhájiti jeho oprávněnost naskytla se mu v jedné z cyklu přednášek, jež pořádá brněnský akad. spolek „Moravan" a SSS. Přednáška se konala 12. ledna t. r. v sále Průmyslového musea před četným obecenstvem. Jeho řeč na thema „Problém katolické literatury" předčila rozhodně jeho přednášku v Brně před dvěma roky a byla v mnohém ohledu velmi zajímavá pro vývoj názorů básníkových. Nemalým překvapením byl Lutinovův úsudek o Dante-ovi, jemuž tentokráte odňal hodně slávy a přenesl ji na jeho předchůdce Jacopone da Todi, o jehož zásluhách se rozhovořil; líčil také hodně ze široka jeho životní osudy, hlavně nevděk a pronásledování, jehož se mu dostalo. Někteří účastníci přednášky nazvali toto líčení tendenčním a změnu úsudku o Dante-ovi a vyzdvižení Danteova učitele přičítali jubilejním článkům k padesátinám Lutinovovým, ve kterých se často vyskytla slova „praecursor Dantis". My však nechceme býti zlomyslni, a proto se omezujeme na

komentování hlavních myšlenek přednášky.

Po osobním úvodu, v němž zdůraznil, že nepřikládá svým úsudkům pražádné neomylnosti, přechází Lutinov k thematu. Navazuje na článek v „Našinci" z 6. října 1921, ve kterém autor Lux reprodukuje německý rigoristický hlas o katolické literatuře. Lutinov tento názor rozhodně potírá. Tvrditi, že katolická danteovská literatura je neproblematická, je buď hrdá domýšlivost nebo mělká nedomyšlenost. Vždyť i katolicismus má mnoho problémů. Církev o nich ví; kolik je tajemství v náboženství! I věda má své problémy. Jan Schlaf ve Výmaru snažil se ve vědecké disputaci dokázati správnost geocentrického názoru. Einstein otřásá Newtonovou theorií gravitační. Dogmata jsou neochvějná, ale theologické názory se mění. Vyskytují se stále záhady, jako jsou pokušení, pokání, hřích, svědomí, rozpor duše a těla a j. — vše to otvírá básníku nové pole působnosti, básník má právo řešiti to vše svobodně veden intuicí.

Katolický spisovatel nesmí zanedbávati psychologii nebo jí snad opovrhovati. Pohlížeti na život s hlediska hrdého theologa nebo filosofa, který tvrdí, že pro něho záhad není, že je mu vše jasno, je mínění naprosto nepřijatelné. Kdo se odváží zavrhnouti Hrubanovu „Pout do Ravenny" nebo romány Dostojevského, zbudované na psychologii? Psychologie se z díla opravdu uměleckého vyloučiti nedá a „Deus ex machina" je zvrácením koncepce. V Zeyerově „Zahradě mariánské" vidí Lutinov mnoho dutého pathosu. „Božská komedie" Danteova právě pro nedostatek psychologické hodnoty není dnes živým dílem. Danteovo peklo je tuze naivní, odkoukané pohanům, jeho soudy neodpovídají našim morálním představám a jeho tresty, většinou fysické, jsou vymyšleny bez psychologie. Proto z Dante-a žijí dodnes jen některé partie (a ty jsou psychologické!), jeho charakter a verš. „Božská komedie" jest jen balsamovaná mrtvola a předmět studií jako vzácná starožitnost.

Světová literatura je v jádru katolická. Není vše křesťanské, co se za Krista schovává. V maskerádě světa často chodí pohané v rouších křesťanů a naopak. Co je ve světové literatuře vpravdě lidského, všechna veliká díla literární, která se obírají celým člověkem a jeho poměrem k Bohu, světu a lidem, jsou v základě katolická, neboť „anima humana naturaliter christiana" a přetrvají věky, tak jako je věčná Církev, která je podle slov buditele K. Šmídka „nejobecnější svědomí, oceán, do kterého se stékají řeky a potůčkové snah všech národů, všech jednotlivců, aby tu dosáhly svatého středu a míru." Proto omezovati katolickou poesii na liturgické zpěvy, není katolické, protože katolické znamená universální.

Katolická literatura musí býti universální, všestranná, rozmanitá, rušná jako život. Nemusí býti ihned klasická, vždyť ani Dante nevyrostl sám ze sebe. Dogmatická autorita nesmí *rušiti* tvůrčí činnost, má jí jen nevtíravě udávati směr. Je věci charakteru, aby se člověk nedal potřísniti kalem světa. Kdo má mystickou směrnici, nezbloudí. Universálnost je předním požadavkem české katolické literatury. Katolickým není pouze velechrám sv. Petra v Římě, je jím i prostý kostelík moravský. Český katolicism nespočívá jenom v romanismu, neboť každý katolický národ má právo vyjádřiti své náboženské city svým *svérázem*. Umělý plod latiny, vánoční hymnus „Jesu Redemptor omnium" i neumělé naše koledy stejně krásně vyjadřují velikou myšlenku lásky Boží k lidstvu.

K uskutečnění českého messianismu, t. j. české katolické literatury a kultury, je potřeba velikých katolických lidí, schopných obětí a bojů, lidí odvážných, je třeba k modlitbě zdvižených rukou, ale též rukou štědrých. Je potřeba dramatické součinnosti v celé republice a katolické společnosti filmového, velikého katolického nakladatelství a domu pro katolické literáty. Kněz spisovatel nesmí býti pro svou činnost chikanován, spisovatel a umělec nesmí býti podceňován, nýbrž vážen aspoň tak, jako každý politik a poslanec. Vůdčí myšlenkou české katolické literatury budiž idea katolického universalismu. A proto ven z inferiority, ven z klerikálního ghetta, ven z upjatého obskurantismu ke katolickému universalismu a solidarismu! —

Jak patrno, je v přednášce dosti bodů, které by byly námětem k debatě. Jest

si jen přáti, aby mladá katolická inteligence, k jejímž zástupcům byla přednáška pronesena, si více všímala naší katolické literatury a kultury, těchto základů, na nichž jedině lze úspěšně budovati v činnosti politické a sociální.

L. B.

STUDIUM THEOLOGIE V NĚMECKU.

Theologická fakulta mnichovské university vydala při 70letých narozeninách svého seniora Dr. Ot. Bardenhewera spis „Einführung in das Studium der katholischen Theologie". (Jos. Kösel u. Fr. Pustet, Kempten 1921.) Spis má býti vodítkem bohoslovců při studiu a má jim usnadniti první práci. Jest to jakýsi přehled studia theologického. Ovšem přihlíží se v něm k německým poměrům. Ale v mnohém jest i pro nás poučný. —

Německo má pro svých 21 diecesí 19 theologických ústavů. Z toho je 7 fakult universitních (Bonn, Vratislav, Frýburk v Bad., Mnichov, Münster, Tübingen, Würzburg), z bavorských lyceí (Augšburg, Bamberg, Dillingen a. D., Eichstätt, Freising, Pasov, Řezno), 1 akademie (Braunsberg), 1 biskupská filosofickotheologická akademie (Paderborn) a 3 biskupské kněžské semináře (Fulda, Mohuč, Trevír). Učebný plán není jednotný, ačkoli v celku stejný. Přehled nám podávají přiložené tabulky, z nichž můžeme vyčísti, jak se kde postupuje a čemu se učí. Zahrnuty jsou i některé mimoněmecké ústavy.

Tabulka I. podává studijní plány pro filosofii. Kromě předmětů u nás obvyklých, kterým se věnuje průměrně stejně hodin, přednáší se na př. anthropologii na lyceích bavorských. Nejvíce 2^4 (t. j. semestry po 4 hod.) ve Freisingu. Věnuje se pozornost i vědám přírodním, jako botanice (na př. Braunsberg 3^3), geologii a mineralogii, fysice (Dillingen 4^4), chemii (Pasov 2^4), matematice a astronomii, filologii a literární historii (Braunsberg $3^5 + 3^2$).

Tabulka II. podává theologické studijní plány, které zahrnují v sobě vědy biblické, odbory historické a pastorální. Co se týče jednotlivých oborů, exegesi St. Zák. věnuje se nejvíce pozornosti v Dillingách (3^{6-5}), exegesi N. Zák. ve Fuldě (6^3). Církevní historii věnuje se průměrně 4^4. Mimo to přednáší se ve Frýburku Švýcarském dějiny dogmat 4^2. Pozornost zvláštní věnuje se na všech ústavech patrologii, v Mnichově na př. 4^2. Ve studiu ovšem převládá dogmatika, která se přednáší na př. v Paderbonu a Trevíru 6^6, ve Frýburku (ve Šv.) $8^5 + 6^1$. Co ještě nás může zajímati, jest homiletika, které se věnuje na př. ve Fuldě 6^3.

Z těchto několika údajů můžeme poznati, jak studium v Německu jest rozvětvené, a to proto, poněvadž „téměř žádná světská disciplina, která na hlubší význam pro lidskou kulturu, nemůže zůstati bez užšího vztahu k theologii, a čím více theolog vnikne do nejdůležitějších odvětví profanní vědy, tím důkladnější a obsáhlejší bude jeho odborné vzdělání." (Str. 6.)

To platí i pro naše poměry a proto věnujme se s láskou studiu theologie, abychom se tak co nejlépe připravili pro své působení.

J. J.

OREL.

Mile se nás horlivých Orlů dotklo, když jsme četli, že náš nový sv. Otec byl ve svém mládí dokonalým sportsmanem a turistou. Přirostl nám tím více k srdci. Jsme přesvědčeni, že plně pochopil význam tělocviku a sportu v naší době a že co nejdříve rozptýlí pochybnosti mnohých příliš úzkoprsých spolubratří a tak že budeme moci dávati tělesné výchově direktivu — jako ji dávají kněží v Polsku. Či nezmizí tajemné úsměšky s tváří tak mnohých, nevyhynou nespravedlivé předsudky? Nechce se nám věřit, že by onen chlad vyplýval z pohodlnosti, touhy po klidu stojatých vod . . Když nedávno naše „Sparta" přijela do Barcelony, by se utkala s tamním prvotřídním klubem, koho tam našla v sekretariátě sportovního klubu? Kněze! Nemohli by se naši kněží plně věnovat aspoň Orlu? Či musíme býti vždy a ve všem posledními?

K.

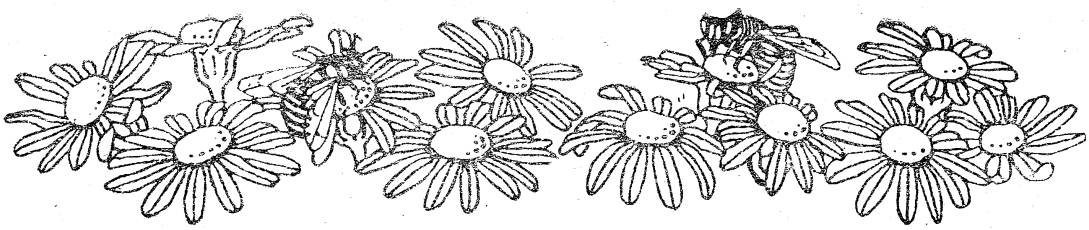

Z P R Á V Y.

„SERBOWKA“, TOWAŘSTVO SERBOW SERBSKEHO SEMINARIA W PRAZY.

Z dawnych časow sem studowachu mnozy synowje serbskeho naroda w stowěžatej Prazy. Tam přihotowachu so na wažne powol'anje mjez lubymi Serbami. W tutym zaměrje zal'ožištaj lěta 1704 tam bratraj Šimanec ze Ćemjerc pola Budyšina serbski seminar, zo byštaj w nim někotrych serbskich ml'odźencow hospodowal'oj. Přez to dyrbješe so lěpje njedostatkoj serbskich katolskich duchownych votpomhać. Bórzy wopokazowachu so serbscy seminarisća swojimaj dobroćerjomaj swoju džakownosć z tym, zo pódla druhich wěcow tež swoju maćeršćinu pilnje wuknjechu. Wědźachu dźě, zo maja być něhdy duchwoni mjez Serbami. Tohodla čitachu pilnje serbsku bibliju, předowanje a podobne wěcy. Po času so dźěl'awosć rozmnožeše, wosebje, hdyž sebi tež duchowna wyšnosć wudospol'njenje w serbšćinje přeješe. Tak počachu so k porjadnym serbskim hodźinam skhadźować. Bjez dwěla běchu tuči ml'odźencojo tež hižo z wopředka češki wukli, ale to stawaše so wšo ze ćicha a nic drje tak jara narodnosće dla.

Hdyž pak kónc zańdźenoho a započatk tutoho lětstotka češki narod cuze duchowne puta l'amać poča, hdyž sl'owjanski duch přecy mócnišo wotućeše, dha to zawěsće tež za ml'odych Serbow bjez pohona być njemóžeše. Tež serbski ml'odźenc poča bóle serbski myslić, serbski čuć.

To bě to žiwjenje do zal'oženja „Serbowki“. Su tež zawěsće basnje, nastawki a přednoški zapisowali, kotrež pak Bohu žel wjacy njejsu. Prěnje wudźěl'ki tutych hodźin namakamyhakle w lěće 1846.

W tutym lěće přiwzachu wosebite wustawki a mjeno „Serbowka“. Na podl'ožku tutych wustawkow chcu tu krótko pokazać, što so w zhromadźiznach tu toho towařstwa dźěl'aše a kak my hišće dźensniši dźeń dźěl'amy.

Zaměr zhromadźiznow je, zo bychu so Serbja w mačersćinje wudospol'njeli a k lubosći k swojej narodnosći zahorjeli. Do „Serbowki“ sl'ušeja wšě khowancy serbskeje narodnosće w serbskim seminaru: bohosl'owcy a gymnasiasća. Zhromadźizny wotbyvaja so kóždu njedźelu. W prěnjej zhromadźiznje šulskeho lěta wuzwoli so starši. Tutón wuwučuje a wodźi zhromadźizny. Dale wuzwoli so wubjerk, knihovnik, pokl'adnik a dopisowař. W hodźinach přednešuje so z rěčnica abo ze sťawiznow a z literatury. Kóždy kroć wustupi bohosl'owc abo wyšši gymnasiasta z přednoškom a ml'ódši gymnasiasta z deklamaciju. Wubjerk rozsudźa a kritizuje přednoški a deklamacije.

Štož so w kóždej zhromadźiznje stawa: přednoški, deklamacije a čitanje nastawkow, rozsudki w tutych, kaž tež wšě ważniše towařstvo nastupace podawki zapisuje starši do „dźenika“. Towařstwo „Serbowka“ je sebe mjenujcy knihu zal'ožil'a, kotraž z dweju dźělow wobsteji z „Dźenika“ a „Kwětkow“. Do „Kwětkow“ přijimaja so khamúše wudźělki sobustawow.

Dalši nadawk z hromadźiznow je, lubosć k narodnosći přisporjeć a před wšěm wo serbskich a sl'owjanskich wěcach přednošować, nastawki a knihe čitać a so rozmol'wjeć.

Wob tydžeń wuwučuja so wyšše toho hišće mł'odši gymnasiasća we wosebitych hodźinach w narodnej rěči.

Dohlad nad zhromadźiznach ma přecy starši knjez. Jedyn z najpřěnšich dohladowarjow běše Józef Dobrovský. Z lubosću staraše so w Pražskich Serbow, pohonjowaše jich k dźěł'u za swój serbski narod, podpěraše jich z radu a ze skutkom. Často wopytowaše a wuwučowaše serbskich seminaristow. Po jeho smjerći přewza Wjacsł'aw Hanka protektorstwo Pražskich Serbow. Najwjetšu kedźbliwosć zł'oži wón při swojich wukł'adowanjach na sł'owjeso a dopownješe na to, kak Sł'owjenjo runje přećiwo tutej najrjeńšej pyše swojoje rěče hrěša. Sam wukł'adowaše jim starosł'owjanščinu. Po jeho smjerći lěta 1861 stupi na jeho městno archiwař K. J. Erben. Tež tutón bě Serbam jara přikhileny a wopytowaše často zhromadźizny. 1872 dósta „Serbowka" noweho dohladowarja Měrćina Hattalu. Z wulkej wustojnosću wjedźeše zhromadźizny. Napominaše sobustawow, zo bychu narodne pěsnje wukli, rozswětł'owaše je sam w nastawkach. Dokelž pozdźišo dalokoho puća dla kóždu njedźelu do zhromadźizny přińć njemóžeše, khodźeše starši kóždy stwortk k dohladowarjej, kotryž z nim kóždy přichodny přednošh rozpowědaše. 12. hodownika 1901 zemrě dol'holětny dohladowař. Starši pol'oži při khowanju na Wyšehrodźe na row wěnc z wěnowanjom: „Velkému muži ve slovanských vědomostech a nakloněnému příteli „Serbovki", spolek lužických studujících v Praze".

Lětsa liči towařstwo „Serbowka" 6 sobustawow: 3 bohoslowcow a 3 gymnasiastow. Je to sama ličba, kaž před 75 lětami při zał'oženju. Snadna ta ličba, sylna ta wola! Ze samej nadźiju, z kotrež su zał'ožerjo do přichoda hladali, ze samym předewzaćom chcemy tež my dźěł'ać, zo bychmy naš nadawk po našim hesł'e dopjelnili: „Bohu k česći, Serbám k spomoženju!"

LITERÁRNÍ JEDNOTA V OLOMOUCI.

Ač venku dosud krutý mráz, přece vane naším seminářem vlahý jarní vánek, omlazující, zúrodňující, budící spáče k novému životu. Zdá se, že druh závodí s druhem v obětavosti a lásce. Podivuhodná jest horlivost kolegů, kteří skoro do jednoho navštěvují plni dychtivosti všechny schůze a to vše při neuvěřitelné zaměstnanosti, mnohdy za poměrů krajně nepříznivých.

Plenárních schůzí za poslední období bylo 11 a to:

V. 4./XIII. Dr. Fr. Cinek, pokračování v cyklu přednášek „O církvi československé": „Nová klasifikace křesťanské myšlenky v c. čs."

VI. 11./XII. Dr. Fr. Cinek, pokračování cyklu: „Svátosti v c. čs."

VII. 18./XII. Dr. Fr. Cinek, pokračování cyklu: „Eschatologie c. čs." Dosavadní reformy obřadů.

VIII. 6./I. 1922. Dr. Fr. Cinek, pokračování cyklu: „Pravoslavná orientace".

IX. 10./I. Kol. Hořák (I. r.): „Příčiny rozkolu církve východní".

X. 15. I. Dp. Fr. Kutal: „Složky vesmíru. Monistický a dualistický názor na vznik světa".

XI. 22./I. Dr. Fr. Cinek: „Otázka svatojanská". (Zahájení cykl. přednášek, v nichž bude zevrubně rozebrána „Legenda svatoj." od Dr. Herbena.)

XII. 22. I. Dp. Fr. Kutal: „Složky vesmíru. Atomy, elektrony . . ."

XIII. 29./I. Dr. Fr. Cinek: „Otázka svatojanská".

XIV. 5./II. Dr. Fr. Cinek: „Církev Českobratrská".

XV. 14./II. Dr. Fr. Cinek: „Vývoj církve Československé v posledních dvou měsících."

Jako host se těchto schůzí velmi živých a srdečných súčastňoval A. Hrdý, lektor.

KROUŽEK CYRILOMETODĚJSKÝ.

VI. 4./XII. Kol. Hořák: „O příčinách rozkolu byzantského."

VII. 11./XII. Kol. Hořák pokračuje o tomtéž předmětu.

VIII. 18./XII. Kol. Hladík: „Apoštolát sv. C. a M.“
IX. 15./I. 1922. Kol. Jašek: „Moravské církevní dějiny od doby C. M. až po zřízení arc. pražského“.
X. 22./I. Kol. Jašek, pokračování cyklu: „Poměr k císařství, pád říše velkomoravské“.
XI. 29./I. Kol. Jašek, pokračuje v cyklu: „Osvobození Moravy a zřízení biskupství moravského.“
XII. 5./II. Kol. Jašek, pokr. cyklu: „Dějiny církevních hodnostářů zasahujících do naší historie.“
XIII. 12./II. Kol. Jašek, pokr. cyklu. „Založení biskupství olomuckého“.
Všechny schůze byly četně navštíveny a při mnohých se rozvinula čilá debata. Členové si volili vždy předsedu schůze, by se tak každý vžil do spolkového řízení.

KROUŽEK SOCIOLOGICKÝ.
IV. 2./XII. Dr. Fr. Cinek: „Řízení schůze. Způsob debaty. Povinnosti předsedy schůze.“
V. 9./XII. Kroužková porada.
VI. 16./XII. Dr. Fr. Cinek: „Zákon o teroru“.
VII. 13./I. Kol. Jurák: „Dějiny hnutí orelského.“
VIII. 20./I. Kol. Kresta: „Ideové základy Orla a úkoly, k nimž jest povolán“.
IX. 3./II. Kol. Kittrich: „Náboženství a národohospodářství“.
X. 10./II. Kol. Funk: „O hnutí abstinentním.“

KROUŽEK APOLOGETICKÝ.
Vynikal malým počtem členů. Poslední dobou se však počet jejich zmnohonásobil a zvětší se ještě víc, až budou zavedeny praktické debatní večírky.
III. 6./XII. Kol. Strejček: „Primát dokázán ze sv. Augustina.“
IV. 11./XII. Kol. Strejček: „Primát dle P. sv.“
V. 15./I. 1922. Soukromá schůze kroužku.
VI. 31./I. Dr. Fr. Cinek: „Důvody theologů c. čz. proti primátu“.
VII. 7./II. Dr. Fr. Cinek zahajuje cyklus debatních večírků. Thema: „Primát.“ Zájem velmi čilý, slibující mnoho užitku.

KROUŽEK PĚVECKÝ
cvičí jak obyčejně třikráte v týdnu. Poslední dobou se připravuje k ostatkové akademii a slibuje překvapiti zcela novými čísly.

KROUŽEK TĚLOCVIČNÝ
cvičí přes vysokou zimu v nevytopené tělocvičně dvakrát týdně. Kromě sletu orelského chystáme se vystoupiti na ostatkové akademii poprve vůbec.

* * *

Soutěže byly vypsány 3. Výborových schůzí 20. Kromě příspěvků do „Musea“, zasílají kolegové své práce i do jiných našich časopisů. Korespondenci udržujeme skoro se všemi jednotami českými, s Polskem a Jugoslavií. Místo kol. Jurečky, který dlí na dovolené pro oční neduh, zvolen pokladníkem kol. Ondřej Hrbatý.

ČASOPIS ČS. BOHOSLOVCŮ

MUSEUM

R. 53. Č. 4. 1922.

CHVÁLA PANENSTVÍ.

(Ukázka z hymnu sv. Řehoře Nazianského. Přel. R. Suchý.*)

Ověnčit panenství svými chcem věnci
pějíce z čistého srdce své hymny,
neb jest to skvělý dar našeho žití.
Nad zlato, jantar, kost slonovou dražší
všem, v nichž žár panenský pozemské tráví,
volnými křídly jež k hvězdám duch vznáší.
Vy, kdož jste čisti, teď plesejte se mnou,
(hymnus všem zbožným jest společným darem),
kteří však zhrdáte, zavřete uši,
chce-li kdo slyšet přec, očisť svou mysl. —
Zdrávo buď panenství, Bohem nám dané,
neporušenosti matka jsi čistá,
nevěsta Kristova, bytostí hodna
nebeských, jimžto jest manželství cizí!
Před všemi v manželství účasti nemá,
nejprve Bůh, pak sbor před trůnem Boha.
Trojice přečistá pannou jest první.
Otec jest nestvořen, počátku nemá;
Syna On zplodil, však ne jako lidé,
ale jak z jasu jas vychází Slovo.
Ze Syna ne již syn vychází jiný,
jediný toliko zůstává Synem,
jako též zůstává Otec vždy jeden.
S velikým Duchem, jenž vychází z Otce,
v světle tři zářice jedním jsou Bohem.
Tak září Trojice svatá a čistá! —

* Na akademii svatotomášské v brněnském alumnátě dne 19. března 1922 přednesl L. Benáček.

Od trůnu Božího andělé jasní
čilé jak myšlenky, oheň a vánek
létají prostorem sloužíce Pánu.
Nemají svateb, ni starostí lidských,
nesnáší útoků záludných vášní,
svorni jsou navzájem, svorni též s sebou.
Jedinou touhou jen, společnou myslí
pro Boha horují, pro Krále světů,
bez synů, manželek s Kristem se těší.
Nemají bohatství vábného lidem,
prostředků k špatnostem, jež skytá země,
neořou, neplují po moři širém,
aby si zjednali pokrmu k žití.
Jediným pokrmem, žádoucím všechněm,
Slovo jest velkého Boha a Pána,
světlo, jež čerpají z Trojice jasné.
Čistí jsou sluhové čistého božství,
podobni panenstvím samému Bohu,
moudře jenž pořádá okrsek zemský,
v něm plémě svatého, čistého lidu.
Zřeknouc se světa a milujíc Krista,
zraky své obrací jedině k Němu,
poutáno sladkými pouty té krásy,
mysl jež oslní, kdo na ni patří,
pochodeň zanítí v žasnoucí duši,
zjasní ji, ozdobí, zkrášlí jak milou . . .
Blažen, kdo panenství od Boha přijal!

V R T N:

ÚRYVKY KTERÉSI Z MEDITACÍ O SV. ČISTOTĚ.

Rozjímám o úbělové nevinnosti Neposkvrněné Panny, o nevinnosti sv. Aloisia, faráře arského Vianneye, sv. Stanislava, sv. Cecilie, Anežky římské a všech těch, které Církev sv. zvláště vyznamenala vyhražujíc jim titul *virgines* . . .

Tímto rozjímáním jsem tak zanícen, že v rozmanitých variacích lká moje duše k Bohu: . . cor mundum crea in me . . a uvědomuje si slova jiného žalmu, plna zadostiučinění . . cum sancto sanctus eris, cum innocente innocens eris. Tehdy už můj duch poletuje v mystických zahradách posvátných žalmů . . . v libosadě utvořeném

z liter sv. evangelia. V těch chvílích chápe duše krásu nevinnosti, sv. čistoty, v těch okamžicích poznává, jak je krásné milovati toho, „jenž se pase mezi liliemi“,[1] Beránka neposkvrněného. Duše je naplněna křišťálovým jasem nevinnosti a člověk, jenž se s počátku bál býti a zůstati čistým, jenž cítil tíhu povinnosti celibátní, vidí a uvědomuje si, že ta těžká v oku světa povinnost se mění v sladké břímě a maně slyší slova Toho, Jejž následuje: . . onus meum leve . . Duši je tak jako bylo Danteovi, který napiv se z řeky jasu, teprve potom byl schopen zírati v prostory nebeské. Duše jinošská, když ucítila hlas Toho, Jenž „všechno táhne k sobě“,[2] nebyla ještě hodna objati Ho cele, jsouc předchozím životem potřísněna prachem tělesnosti. Teprve častým omýváním v nadpřirozené rose sv. svátostí otevírá se znenáhla její duchovní zrak a ona jásá, plesá, opájí se sladkostí duchovního závratného štěstí, jsouc jednou z lilií, mezi nimiž se zálibou dlí Beránek neposkvrněný . . . Opět se vrací před můj duchovní zrak ideál čistoty bělostné Rouno Gedeonovo, Sad uzavřený, Panna neposkvrněná — Matka Beránkova. Tu se struny mé duše zachvívají v jásavých, až bouřných dythirambech, opěvujících Pannu a přece Matku — Boha našeho.

Chvíle takovéto duchovní rozkoše, kterou Immaculata vyprošuje duši za to, že je jejímu Synu lilií, není však všechno. Věřím, že je jenom doprovodem mnoha milostí, aby duše zůstala i nadále čistou.

Církev ví, proč ukládá rozdavačům tajemství Božích závazek ustavičné čistoty. Neporušenost je signum verae vocationis. Neseš-li ten závazek s láskou, je-li ti sladkým poutem, vížícím tě více a více k neposkvrněné Panně a neposkvrněnému Beránkovi, jsi povolán a Jeho břímě ti bude lehké a sladké . . ale ještě spíše bude sladké . . Chápu novější konvertity, že ve svých spisech, které se zdají býti výrazem úžasu nad krásami Církve, kterých dříve neviděli a neslyšeli, obdivují krásu a vznešenost celibátu. Tak Francis Jammes v knize „Růženec ve slunci“ slaví hrdinku této básně Dominiku pravě, že v ní byla taková čistota a takové povznesení k věcem nebeským, žádané v litaniích ke všem svatým, že manželství (byť křesťanské) se jí jevilo toliko úctyhodným zvykem, bez něhož bylo lze se obejíti nebo jemuž by člověk rád unikl. Nic jí nepůsobilo více radosti než míti se na pozoru před onou horečkou, která svádívá až k mladickým nerozvážnostem při pouhé vyhlídce na snoubence . . .

Až příliš rozumářsky bez aromatu mystiky se vyjadřuje o celibátě G. Papini: „Kdokoliv chce všecku svou lásku věnovati velikému dílu, musí se sám odsouditi k dobrovolné čistotě. Není možno zároveň sloužiti celému lidstvu a jedné rodině . . . Muž, který chce vésti a obnovovati lidstvo, nesmí se vázati k jednomu tvoru na celý život. Miluje příliš všecky svoje bratry, aby miloval pouze jednu ze svých sester“.

[1] Cant $^{2}/_{16}$.
[2] Jan $^{12}/_{32}$.

Nejpozoruhodnější je poslední věta. Je v ní zdůrazněn dominující tón křesťanství: totiž láska, kterou je proniknuto evangelium až do nejposlednější písmenky.

Taková láska, o níž se zmiňuje Papini, vyžaduje čistotu absolutní, a tu má míti apoštol Kristův přes všechny nástrahy těla, světa a ďábla. Má býti jako leknín, který žije sice z bahna a v bahně, přece však zůstává nedotčen ve svém podivuhodném úbělu.

Čistota předpokládá tedy lásku a láska předpokládá veliké, ohnivé srdce. V tom případě máme jedinečný vzor v Srdci, jež jest propastí všech ctností a proto i lásky a sv. Čistoty. Spočiňme na Něm každý a nebojme se, že pro nás nebude místa, nebo že naše láska nebude dostatečně opětována, jeť to Srdce — Propast — Bezednost — Nekonečno, ale Nekonečno Dobra, Lásky, Čistoty . . .

Že jsme spočinuli na místě nejpříhodnějším, jest jisto, neboť:

Hic casta spirant lilia,
quibus nitescunt virgines . . .

VLASTIMIL HORÁK:

MY Z PLAMENŮ — —

My z plamenů jsme vyšli,
v těch vzplála naše líc!
My v lásce Boží statně
chcem jíti bojům vstříc.

My ždáme v zápas jíti,
svou ranám stavit tvář,
vždyť Kristus naše síla,
On cesty naší zář — —

Po lásce lidstvo touží,
tu v duši svou chce ssát!
Nuž, dejme jemu lásku,
v ní Krista budem znát.

Kříž, pramen míru, žití,
jest lásky Boží květ!
Ten silou, něhou svojí
zas k žití vzbudí svět.

My z plamenů jsme vyšli,
v jich žírnost opět jdem!
Buď láska naším heslem,
tu mějme v srdci svém!

JOSEF JANČÍK:

SV. EFREMA SYRSKÉHO „O KNĚŽSTVÍ".*

Mezi morálně-asketické spisy sv. Efrema Syrského čítá se také jeden, jenž zasluhuje, abychom si ho blíže všimli. Jest to spis „O kněžství". Není sice veliký, ale za to hlubokostí myšlenek vyniká nad jiné.

Sv. Efrem knězem pravděpodobně nebyl. Pokládal se nehodným tak veliké důstojnosti. U světců setkáváme se velice často s tímto zjevem. Dá se to vysvětliti z pokory, která byla tím větší, čím více milostí a darů Bůh jim uštědřoval. Dle příkladu jejich učme se vážiti si kněžství, k němuž se připravujeme, a jsouce si vědomi zodpovědnosti před Bohem, připravujme se k němu se vší pílí a opravdovostí, jak toho nynější doba na nás žádá.

Několik vybraných myšlenek ze spisku Efremova ukáže nám jeho názor na kněžství.

Hned úvod dokazuje nesmírnou úctu Efremovu ke kněžství:

„Zázraku úžas budící, moci nevyslovitelná, bázeň budící tajemství kněžství, duchovní a svaté, úctyhodné a bezúhonné, které Kristus, přišed na tento svět, udělil i nehodným. Na kolenou se slzami a vzdechy prosím, abychom hleděli na kněžství, poklad to pro ty, kteří jej hodně a svatě střeží. Jest totiž štítem zářícím a nesrovnatelným, pevnou věží, hradbou nerozbornou, základem pevným a nehybným, sahajíc od země až k ose nebes, ba pravím, bratří, že dosahuje až oněch os ve výši, ba že stoupá bez překážek a námah až do samého nebe a uprostřed Mocností nebeských, ba i se samým Pánem a Stvořitelem andělů a dárcem světla důvěrně obcuje." Účinky kněžství jsou ty, že „nevázaní stali se nádobami posvěcenými a smilníci čistými a neposkvrněnými. Nemoudří stali se vůdci pravdy a spravedlnosti a nešlechetní dobrými a zbožnými . . . Jím také přirozenost lidská, byť i nízká a zavržená, staví se na roveň s Mocnostmi netělesnými. Mám ještě mluviti? mám je ještě chválou vynášeti? Neboť přesahuje rozum, mluvení a vůbec všechno myšlení velký dar důstojnosti kněžské." Na kněžství applikuje text sv. Pavla v listě k Řím. 11[33]. —

Dále poukazuje na souvislost mezi kněžstvím a odpuštěním hříchů a zvláště Obětí nejsvětější. „Kněžství odvážně ze země vzhůru k nebi sem tam se vznášejíc, stoupá k Bohu, až by Ho neviditelného spatřilo a klesajíc před nejvyšším trůnem bez ustání prosí Hospodina za služebníky a přednáší mu slzy a nářky spoluslužebníků a zároveň jako vlastnímu Pánu přednáší vřelou prosbu a lítost, prosíc o milosrdenství a odpuštění na králi milosrdenství, aby Duch Svatý také sestoupil a posvětil dary na zemi přinesené. A když obětována byla bázeň budící tajemství plná nesmrtelnosti za vedení kněze, jenž koná modlitbu za všechny, tu duše přistupující jsou očisťovány od svých skvrn bázeň budícím tajemstvím."

* Sancti Ephraem Syri opera omnia. Ed. Ger. Vossius. Coloniae Agrippinae. 1675. Tom. I., p. 1-3.

Ve St. Zák. bylo také kněžství, ale novozákonímu se nevyrovnalo. Za to „budiž požehnán Spasitel, který ustanovil na zemi přejasný tento a očistný dar, milostí kněze osvěcující, aby svítili ve světě jako pochodně.“ Pak ovšem „šťastný ten, kdo v této důstojnosti slouží čistě a bezúhonně.“ Uvádí příklady kněžství ve St. Zákoně a dává naučení: „Učme se tedy, bratří, jak velká, nesmírná a nekonečná jest důstojnost kněžství. Sláva Jednorozenému, sláva také jediné Dobrému, jenž uděluje svým učedníkům svatou, novou svou úmluvou to, v čem nám oni vzkládáním rukou svých na hodné příklad dali. Všichni tedy ctěme, všichni prohlašujme za šťastné ty, kteří jsou ozdobeni vznešeným a úctyhodným kněžstvím, poněvadž víme, že miluje-li kdo přítele králova, mnohem víc jest od samého krále milován. Proto milujme kněze boží, poněvadž jsou přáteli samého Dobra a za nás a za svět úpěnlivě prosí“. . . „A nevíš-li o tom, jenž jest knězem, zda jest hoden či nehoden tak vznešeného úřadu, pro příkaz samého Krista střez se jím opovrhovati. Neboť jako nejjasnější zláto, byť i blátem potřísněné, neutrpí škody, ani překrásná perla dotekem s jinými nečistými věcmi, podobně také kněžství od nikoho nemůže býti pošpiněno, byť i byl nehoden ten, jenž je přijal.“ Takový „připravuje si tmy vnější a soud bez milosrdenství.“ Ten ovšem, „jenž této hodnosti byl shledán hodným a v ní svatě a bez možnosti výtky žije, zjednává si sám život a korunu nevadnoucí.“ Ze St. Zákona ukazuje tresty, které stihly ty, kdož si nevážili kněžství.

Dále vybízí: „Bratře, byl-lis uznán hodným vznešeného úřadu kněžského, snaž se líbiti tomu, jenž tě vyvolil, abys byl pro něho vojínem vynikajícím čistotou a spravedlností, moudrostí boží a vznešeným panictvím. Horlivě jej následuj, buď mírný jako Josef, čistý jako Ježíš Nave, postinný jako Abraham, miluj chudobu jako Job, shovívavý buď jako David, mírný jako Mojžíš. Bloudícího doveď zpět, chromého podporuj, pozdvihni padajícího, přispěj na pomoc slabým a čiň jiné podobné věci. Já věru, bratří milí, žasnu nad tím, čeho odvažují se mnozí nemoudří, kteří nestoudně a opovážlivě pokoušejí se vedrati se k přijetí úřadu kněžského přes to, že nebyli povoláni milostí Kristovou a nevědí ubozí, že oheň a smrt si hromadí. Důtklivě ti připomínám, člověče, abys nejen kněžství opovážlivě nepřijímal, ale aby ses ani ničeho jiného z posvátných nádob pro službu boží nedotýkal!“

Na konec napomíná kněze: „Milý bratře, vždy buď pamětliv onoho hrozného slova Boha na výsostech, jež pronesl ústy proroka Isaiáše: Na kom spočinu, ne-li na mírném, pokorném, tichém a majícím bázeň před řečmi mými? — Buď pamětliv vždy tohoto hlasu a hleď, abys měl poklad, ducha to mírného, abys tak mohl duchovně vejíti do města velikého Jerusalema a obětovati Bohu králi nedostupnému oběti duchovní, abys vešel do Jerusalema, kde pletou se koruny nevadnoucí a neporušitelné, a tam před anděly od Krista budeš korunován korunou nesmrtelnosti a sám s oněmi nebeskými zástupy budeš zpívati hymnus vítězný Nejsvětější Trojici na věky věkův. Amen.“

R T K:

PROČ MÁME „MUSEUM"?

V době náboženské vlažnosti, která se stupňuje u celých vrstev národa ve zřejmou nenávist vůči římsko-katol. Církvi, začíná nesměle vycházeti opět „Museum", časopis katolických bohoslovců. V záplavě katol. časopisů se zdá býti „Museum" zbytečným. Avšak není zbytečností, když pohlédneme na cíle, které sleduje.

Není třeba dokazovati, že duchovní blaho národa závisí od kvality křesťanského kněžstva. Toho jsme si my budoucí kněží vědomi a proto je naší snahou všemi možnými prostředky pracovati k tomu, abychom byli národu a Církvi prospěšnými a vedli národ k blahu duchovnímu i hmotnému. Jedním z těchto prostředků je také náš časopis „Museum".

„Veškeren lid jeho lká a hledá chleba . ."[1] „Žádali maličtí chleba a nebylo, kdo by jej jim lámal . ."[2] Těchto slov proroka Jeremiáše je možno užíti i v dnešní době. Už nyní je nedostatek kněží, kteří by lámali lidu chléb posvátné nauky křesťanské. Pohlédneme-li do seminářů, vidíme, že se tento stav v brzku nezlepší. Bude tedy na nás, skrovných hloučcích bohoslovců, abychom nadšením nahradili, co bude chyběti počtem. To se stane tehdy, až budeme proniknuti prvním a hlavním přikázáním: Milovati budeš Boha z celého srdce svého a bližního jako sebe. Pavlovou láskou ke Kristu musíme býti puzeni tak, abychom ochotně vkládali do zlatého thuribula křesťanské lásky vonná kadidlová zrna svých nadšených srdcí. A jistě je dovoleno nazvati vonným zrnem to jinošské srdce, které z čisté lásky k Bohu a bližním se zasvěcuje *dnes* službě kněžské.

Potřebujeme velikých, láskou ke Kristu a k bližnímu rozžhavených srdcí, neboť „qui non ardet, non accendit", praví sv. Řehoř. Jest nutno, abychom měli plamen nadšení v sobě, máme-li ve všech úhlech naší vlasti zapáliti ohně nového obrodného hnutí pro Krista. Avšak nejsou mezi námi všichni stejně obdařeni duchovními hřivnami. Někdo má nadšení hodně, ale neumí ho vyjádřit, aby jím posilnil své bratry; jiný nemá velikého nadšení, ale budí a živí je velikými, krásnými slovy. Opět jiný zápasí s pochybnostmi, s vlažností, s jakýmsi druhem duchovní mrákoty a hledá, kde by se ohřál, osvěžil a vzpružil. A tu je „Museum", které se nabízí tyto protivy vyrovnati, nadšení pro obrodu náboženskou udržovati. Píše nám kterýsi kolega správně chápající důležitost „Musea": „. . bude nám rostrem, se kterého naši nadanější bratří básníci budou jako s oltáře nadšenými, krásnějšími slovy než vykazuje naše všední mluva, k Bohu o pomoc volati v boji za náboženské probuzení národa. Kněží budili národ politicky i národnostně, oč spíše tedy mají kněží budit národ nábožensky! Proto jsou kněžími. Tím směrem ať pracuje „Museum" a vychovává kněze-buditele, ale buditele náboženské . ."

[1] Jer. Pláč. C. I. v. 11.
[2] ibid. 4, 4.

Jistě, že všichni bohoslovci s tímto programem „Musea“ budou souhlasiti a v tom smyslu svůj časopis podporovati.

Nemáme téměř inteligence v katolických řadách.[3] Je-li laická inteligence pod katol. křížem, jest pod ním často vlivem jakési setrvačnosti, tradice. Nerada by se loučila především s tím, co dýše v katolicismu poesií.

Není zde tedy mnoho hlubokého vnitřního pojetí katolicismu, které by bylo u inteligence žádoucí. Jedním z hlavních důvodů, proč nemáme inteligence nábožensky vzdělané, je ta skutečnost, že kněží neimponovali laické inteligenci vzděláním. Má-li se v této věci státi náprava v budoucnu, je třeba se vrátiti k tomu stále od ascetických autorů zdůrazňovanému: *orare & studere.*

Za apoštolských dob, kdy zázraky provázely hlásání nauky Kristovy, nedostatek přesvědčivosti lidské výmluvnosti a vzdělanosti nebyl pociťován. Ten, kdo může bez úrazu píti jed a do rukou bráti jedovaté hady, může zhrdati pomocí studia. Pro nás však, jimž chybí taková moc, není žádné vzdělání ducha, žádná příprava srdce příliš velikou. Vhodně praví americký biskup J. L. Spalding:[4] „V intelektuelním věku, jako je náš, nemůže býti kněz důstojným sluhou oběti a svátostí, není-li též dokonalým hlasatelem a učitelem pravdy. Nadarmo ho budeme odívati v drahá symbolická roucha, nadarmo ho budeme stavěti v majestátní chrámy, před mramorové oltáře, do středu velebné hudby, v tajemné a střízlivé pološero. Nadarmo to vše bude, když otevře-li svá ústa, jeho slova budou echem prázdného a nevzdělaného ducha.“ Studujme filosofii a dogmatiku, které je na našich fakultách a bohosloveckých učilištích málo místa vyhraženo; věnujme se soukromě Písmu sv. důkladněji než tak činíme v povinných několika málo hodinách; zkoumejme historii, která je právě u nás tak důležitá. Abychom uměli pravdy věčné co nejkrásněji a nejpůsobivěji vyjádřiti, zamilujme si některého z velikých mistrů slova jako Lacordaira, Bourdaloua, Bossuetta, jsouce si vědomi slov sv. Augustina[5]: „Loquaces (de Te, Deus) muti sunt.“ Nemůže každý dokonale obsáhnouti všechny obory theologie. Proto je nutno, abychom si každý vyvolil některý obor a v něm hlouběji, odborněji pracoval. Učme se písemně vyjádřiti, k čemu jsme badáním dospěli, majíce při tom dvojí snahu: vystaviti se zdravé kritice nebo věcné polemice a vyjádřiti předmět projednávaný slovy nejpřiléhavějšími i krásnými, aby se tak věda s uměním družila v ladný celek. Proto je zde „Museum“. Má v nás podporovati snahu po vážnějším studiu, abychom jednou v rozumářském nynějším světě mohli s úspěchem hájiti zájmy Kristovy na kazatelně, ve zpovědnici, přednáškami ve školách nižších i vyšších.

„Buďte tedy opatrní jako hadové a prostí jako holubice.“[6] Sv.

[3] Kolegové katoličtí studenti nám nebudou míti za zlé. Z nich máme opravdovou radost, na ně se výtka autorova neobrací.

[4] J. L. Spalding „Vyšší vzdělání kněžstva“. Přeložil V. Lankaš. str. 21.

[5] I. Liber Conf. Cap. IV.

[6] Mat. 10, 16.

Basil[7] vykládaje tato slova praví, že had je velmi moudrý: co koná, ne silou fysickou, ale moudrostí koná. Tak i apoštol moudře vyhledávej příležitost k rozsévání nebeské nauky a buď si vědom toho, co kterému místu, času, osobám je příhodné a co by dokázalo nejvydatněji potřebu evangelia. Opět přirovnává Pán učedníky v obcování s lidmi k holubicím. Mají zapomenouti jako holubice na křivdy od světa učiněné a mírně, láskyplně se vrátiti k těm, kteří jim ublížili. Co krásy v tomto prostém výkladu světce Basila, krásy prosté a přece svěží a působivé. Ale především *pravdy*. Kněz je u nás tupen, na něho je kydána hana. Skutečné chyby jednotlivců jsou zveličovány a generalisovány. Za takových okolností má býti kněz pastýřem. Má dávati pozor, aby se některý člen jeho stádce nevymykal mravoučné a věroučné jeho činnosti. Má zbloudilé ovce hledati a zaváděti zpět do ovčince, neboť to jest jednou z hlavních povinností pastýře, jak Kristus ve známé parabole naznačil. Za nynějších poměrů, kdy požitkářství, sektářství i politika společně postupují proti činnosti kněze — pastýře duší, je třeba zvláště často vzpomenouti smyslu slov Kristových: „Buďte opatrní jako hadové a prostí jako holubice."

Podávejme v „Museu" pastorační náměty, studujme vyvinutou moderní pastoraci německou. Sdělujme si v „Museu" své malé zkušenosti ze spolků, které jsme řídili jako středoškolští studenti, ve kterých snad působíme jako bohoslovci.

Je mezi námi mnoho vojínů a v naší republice musí každý klerik učiniti zadost povinnosti vojenské. To má pro nás tu specielní výhodu, že můžeme studovati duše těch lidí, mezi nimiž nám bude jako kněžím působiti. Využitkujme této příležitosti, neboť tyto zkušenosti nám při apoštolském díle přinesou velké dobro. Kdož se domnívali, že povoláním duchovních k vojenské službě katolicismu uškodí, mohou se v budoucnu přesvědčiti (a záleží to na nás!), že tím katolicismus získá. Dokladem toho je Francie. Poraďme těm kolegům, kteří půjdou jako ovce mezi vlky na vojnu, aby svým tělem odvedli státu povinnou daň, jak se chovati. Není to snadné a nejedna jemná duše bohoslovecká zakusí mnoho duchovních strastí v nezvyklém ovzduší kasárnickém. Tam se osvědčí víra, láska a všechny křesťanské cnosti vůbec a tam uplatní bohoslovec v malém své schopnosti pastorační. Porady a pokyny v tomto oboru neodbudeme na Velehradě, ale stálou, byť i pomalejší prací v „Museu".

Pokusili jsme se nastíniti jen několik důvodů, pro které máme „Museum" podporovat odebíráním i přispíváním. Vyslovili jsme se na velehradském loňském sjezdu ústy svých zástupců pro „Museum". Je tedy naší povinností o ně pečovati a je zvelebovati. Ukažme, že „Museum" je ideovým střediskem elity studentstva, aristokratů ducha, jakými mají býti katoličtí bohoslovci. Dokazujme v „Museum", že naše povolání je schopno vytvořiti lidi, jichž myšlení se vznáší vysoko, aby pozorovalo co největší okruh jsoucna a zároveň, aby s té výše nikdy nebylo strženo dolů nějakou vášní nebo sobeckým

[7] Cornelius a Lap. Com. in Ser. scr. I. XV. pg. 267.

zájmem. Zalévejme nadšením hořčičná zrnka křesťanské nauky, aby vzrostla v košaté stromy, v jichž stínu by mohly bezpečně spočinouti duše nám jednou svěřené. Tak vyplní „Museum“ své poslání a z něho vyrostou kněží, qui vere

Ecclesiae in Patria,
Patriae in Ecclesia servient.

M. Š. ČERNÝ:

T O U H A.

MOTTO: Fecisti nos, Domine, ad Te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in Te . . (S. Augustinus)

Procitla duše ve světě širém
v jaře, když v kraji rodil se květ;
což kvítí v máji proti té kráse,
jíž moh' by chválu svit slunka pěť!

A v jejím srdci vzplanula touha,
rostla jak příval divokých vln.
Jako to jaro plničké vůně
luh v srdci jejím přání byl pln.

Vlny se dmuly, bujely, rostly
jako ta vůně proudí s hor v sad . . .
Mění se touha ve křídla velká,
mění se touha v nesmírný hlad . . .

Zvedá se duše na křídlech bílých,
letí, až v čarný přiletí háj:
zlatá tu se stromů jablka kynou,
med proudí v řekách ve zlatý ráj.

Slaďounké květy nektaru z rosy
skýtají všechněm poutníkům číš
a v klíně jich jak pohádka smavá
samých z cukrovin choulí se chýš.

Snáší se duše na bílých křídlech,
kojí své touhy divoký van,
nektaru číše lahodí sladce,
lahodí sladce pohádky stan . . .

Což tak věje hájové listí
jakoby píseň pohřební hrál?
Nepěje listí — duše lká v tísni,
nový jí touhy žár v srdci vzplál.

Jas zvedá křídla, letí a letí,
kde šumí píseň májovou les.
Skotačí ptáče, koncert zní z korun,
radost a krása — divoký ples.

Přilétla duše vichorem divým,
dumavě sedla v hebounký mech.
Touhy žár hasne, naslouchá duše,
v píseň jak bije kol ptačí dech.

Usíná. V kadeř jehněda slétá,
zlato jak padá v havraní vlas.
Sladký to sen. Již srdce přec zkojil
přírody snivý, líbezný hlas.

Les šumí dál tak neklidně, tklivě.
V šumu tom zavzněl jímavý sten —
sen letí zhalen v halenu stinnou
— jehnědou zlatou ověšen . . .

Procitla duše, šumění slyší,
sténá, neb v srdci znovu žár vzplál.
Bělostná mocně mávají křídla,
letí a letí v neznámou dál — —

Sluníčko zlato rozsévá krajem,
zeleně, květin plničký luh.
Letí kol duše na křídlech bílých
na křídlech vírných, ohnivých tuh.

Zvedla se z trávy hlavička v květech,
jinoch jak panna se země vstal.
V kadeři květy bílé se skvěly.
O lásce jinoch zazpíval.

Dí jemu duše: Milené dítě,
plné mám srdce, plničké tuh.
Buď ty mi druhem. Zhojíš mé srdce,
radostí zplesá velebný luh.

V odpověď zapěl svou píseň lásky.
Hlaholil refrain v dál jarní květ.
Zajásá duše, v čelo jej líbá.
Ubohé přál to celičký svět — —

Sluníčko míří za hory smutně.
Ve chmurách těžkých umírá den.
Chvěje se duše — touha jest větší
než láska k junu. Propuká v sten.

A letí dál až k jezerům modrým
uprostřed hor, když slunce šlo spat.
Zámek se leskne v paprscích rudých,
větříček věje příjemný chlad . . .

Snáší se duše na bílých křídlech
napojit žízeň touhy — svou druž.
A co tak patří zpytavě kolem,
z paláce vyšel bujarý muž.

„Co žádáš duše?“ Tázal se. Svěří
s důvěrou duše dětsky svůj žal.
„Bolí mne srdce; ohnivé touhy
v ubohé někdo včaroval.“

„Chceš pokrm touhy bující v srdci.
Ode mne přijmi, dítě, ten dar.
Sladkosti pohár podám tvým touhám,
uhasne rázem tužeb těch žár.“

Vede ji v zámku komnaty zlaté,
a co tu vidí, jest jako sen.
Ikony vzácných myšlenek, forem,
sálů řad skvostně vyzdoben.

A v jiných zase sochy jsou štíhlé,
ovíjí slunka slední je jas
— vše jako živé — promluvit jenom —
dáno tu srdci na pospas.

Zazněla hudba opodál v rythmu
kosmickém s city slavíka
a při tom písně přednáší snivé
Musy ctné — jak to utíká!

Když písně slední doznělo echo,
tu ptá se duše hostitel — muž:
„Má krásná paní, nuže teď rcete,
zda syta touha — vaše to druž?“

— V odpověď zavzněl vzlykot; a slzy
padly jak perly na hladkou zem.
Otevřel mladík nové zas sály,
uvedl duši zarmoucenou sem.

Komnaty plné přístrojů hbitých,
libráře, glóby — vědy to sad.
S obdivuhodnou vervou hlav bílých
pracuje tiše dlouhý tu řad.

Jde duše, prosí, stěžuje sobě,
jaký že chová, vykládá žal.
I lámou jejím touhám chléb všichni,
každý jí skývu ze svého dal . .

A dlouho v krásném pobyla zámku,
v tichu kde jezer břehy se pnou.
Touhy však hučí v bolestném srdci,
dál jako divá chiméra zvou . . .

I přišla tonouc v hořkém svém žalu
do lesů hustých v čirou již noc.
Hvězdami planul azurný vesmír,
přírodou divná vanula moc.

I přijde duše k prostičké chýši,
shalené v svěží vonící mech.
Zaklepá zlehka. Slyšeti kroky,
pak zavzní slova na retech:

„Kdože to vchází v tak pozdní chvíli?“
— „Ubohá duše hledá svůj klid.“
Otevřel Stařec — pokynul duši,
v kahanci skrovný zanítil svit.

I všimla sobě blíž toho starce.
Oděn byl v režný, chudý jen šat
a kolem pasu provaz též hrubý
vinul se těsně kol jako had.

Růženec dlouhý z klokóčí volně
od pasu splýval po samou zem
kamž také dlouhý jeho vous sahal,
zbělený něžně kdys v čase zlém.

Že přísně žil, to zřetelně děla
vyhublá jeho, pobledlá tvář,
duši že sladkou podával krmi,
svědčila oka jasného zář.

Sotva že první promluvil slovo,
vznítil se v duši naděje plam,
když pak se tázal, cože ji tíží,
jako když lásky navěje tam.

Mluvila duše o všech svých touhách,
v srdci jež dnem i za nocí vrou,
o lécích, kterých užila, myslíc,
že se v nich touhy rozplynou.

O sladkém háji, o lesní kráse,
o lásce, vědě, umění též,
o tom, jak touhy nadále vřely,
v nadšení krátkém jak skryta lež.

Pozvedl bílou k nebesům hlavu,
duše když zmlkla. Ruce své spial.
Modlil se chvíli a potom duši
o pravém léku vykládal . . .

„V srdci tvém hárá nesmírná touha,
nezkojil žádný světa jí květ.
Nuž pokrm její, milené dítě,
být musí mimo pozemský svět.

Pokrm to vzácný, nezměrné síly,
touha jak tvá, již do srdce vdech',
a proto tvého nitra On ztiší
toužící, bouřný, neklidný dech."

Domluvil a v té chvíli hned líce
jí planou jako sluneční žár.
V blankytných mlhách sstupuje s nebe
panna, jak kvítí přeluzných jar.

A v ruce haluz z olivy stinné,
ji klade něžně v hořící skráň.
„Paprsek věčné Pravdy jsem" - praví,
„jasem mým mladnou luhy i pláň."

A mizí zase, jak přišla v mlhách.
V chatu se luny rozléva svit.
Olivu duše v rukou svých třímá,
v hlubinách srdce *mír* jest a *klid*.

Š. BŘEZINSKÝ:

ZÁKLAD BOJE PROTICÍRKEVNÍHO.

Kornelius Tacitus v „Germanii" vypráví, jak staří Germáni šli ve své náruživosti v hraní kostek tak daleko, že když již neměli, co by dali v sázku, dali v šanc svou svobodu. Pročítáme-li pozorně tuto kapitolu, přijde nám na mysl podobnost tohoto příběhu s vývojem duševních zjevů u nás. Vidíme dnes vášnivou vlnu, která jako ty staré Sirény svou hrou uspává a opíjí davy. Tou vlnou mínim boj protináboženský. Ona jako ti staří barbarští Germáni strhává nejkrasší květy s břehu lidského života a dává v šanc všechno lidské štěstí. Jest to smutný zjev a tím smutnější, že se vyskýtá v době pro vývoj národní nad jiné důležité.

Nebylo doby většího historického významu v dějinách našeho národa nad přítomné okamžiky. Uvážíme-li, že to jest doba, kdy stojí národ před vyřešením velikých problémů sociálních, kulturních a hospodářských, že vyřešení těchto problémů bude základem budoucnosti naší, pak s obavou konstatujeme vášnivý směr protináboženský.

A proč rozvířila se dnes ta vášeň takovou měrou? Před nedávným schismatem za první důvod nepřátelství proti Církvi byl kladen nedůstojný život sluhů Páně. Ale dnes tito nehodní přisluhovatelé oltářů, nehodní největší milosti, jakou může přijati z rukou Božích stvoření, jsou mimo Církev a přece útoky opakují se dále a dále a ti, kteří svým životem potřísnili jméno Církve dříve v jejím lůně, nyní jsou velebeni a vynášeni. Z těchto důvodů možno souditi, což i zkušenost potvrzuje, že prvním důvodem, proč podvrací se Kristovo učení, jest slabost lidská, toužící po uvolnění mravních zákonů. Člověk touží po svobodě, po svobodě absolutní tak, aby jeho „já" bylo okřídleno právy všeho druhu, aby bylo neomezené. Člověk touží po svobodě těla i svobodě ducha. Avšak tato svoboda absolutní jest pouze pojem imaginární, ve skutečnosti jest absurdní, nemožná. Byla by možná tehdy, kdyby byl člověk sám, jeden, nepodléhající ohledům a zákonům společnosti, s kterou žije, a kdyby byl sám nepodřaděn bytostí vyšší, vyšším zákonům dobra a krásna. Kde jest učiněn pokus uskutečniti tuto svobodu absolutní, nastává

konflikt, neboť jedinec naráží na společnost, na Boha, na zákony mravnosti. A jako ti, kdož byli svedeni touto ideou svobody absolutní a snažili se ji uskutečniti, odstraňovali společnost, stát jako zlo, tak činí i na druhé straně odstraňujíce Boha a zákony mravnosti.

V dnešní době rozumového úpadku rozvířeny jsou tělesné pudy více než kdy jindy a proto tato snaha vymaniti se ze zákonů a z područí nejvyššího Zákonodárce, jest intensivnější než jindy. Že to jest pravda, vidíme i na poli umění. Nebylo snad nikdy umění tak rozkouskováno, nikdy snad nemělo tolik — „ismů" jako dnes. Proč? Poněvadž ze základních zákonů Krásna chtějí se vymaniti ti, kteří jim vyhověti nedovedou. Odtud tedy vane první větřík boje protináboženského, z hnisajících ran duše jednotlivcovy. A poněvadž Bůh, skrze svého Syna Ježíše Krista naučil lidstvo, jak má žíti, proto zášť a nenávist proti Jeho učení. „A budete v nenávisti všechněm pro jméno mé." Tedy morální zákon Kristův hlavně a předně jest příčinou nenávisti a boje, neboť on jest sluncem, jehož záře nesnese duše zastíněná vášní.

Doba materialismu, tedy egoismu, bude vždy s největší intensitou bojovati za odstranění tohoto zákona, jehož základ stojí na přikázáních lásky: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vší mysli své a ze vší síly své a bližního jako sebe samého. Toť jsou ta největší přikázání."

Poněvadž dědičkou tohoto nejsvětějšího učení jest Církev katolická (jelikož v důsledku toho učení Kristovo neporušeno zachovává, nečiníc kompromisů s prchavými hesly doby), proto ta nenávist pekla proti ní. To však jest jen novým důkazem její pravosti a síly, neboť toto vše jest jenom vyplnění proroctví jejího Zakladatele: „Jestliže hospodáře Belzebubem nazývali, čím více domácí jeho? Protož nebojte se jich; neboť není nic skrytého, co by nebylo zjeveno, ani tajného, jež nebylo zvěděno. — A nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabíti, než bojte se raději Toho, kterýž může i duši i tělo zatratiti do pekelného ohně!" A Církev se nebojí, neboť její Zakladatel jest stále s ní a učiní, že brány pekelné jí nepřemohou. Naopak milost její a její modlitba, vycházející z lásky jejího učení, přemůže legie těch, kteří bojují proti jejímu zákonu, jelikož nepoznali jeho vůně a síly.

BOHUMIL KITTRICH:

MODERNÍ ŽIVOT HOSPODÁŘSKÝ VE SVĚTLE KŘESŤANSTVÍ.

V otázce sociální má stránka národohospodářská značnou převahu jestiť otázka sociální popředně otázkou hmotného blahobytu čili; krátce otázkou žaludkovou. Hospodářská potřeba je podnětem nej-

základnějším a nejnalehavějším a proto též dějinně východiskem veškeré kultury pozemské. Než žádný jiný obor nejeví se vzdálenější zájmům náboženství než právě hospodářský; neboť nikde jinde neřádí egoismus tak bezohledně jako při ukájení hladu. Přes to ani zde křesťanství neustupuje zbaběle z tohoto mnohdy vášnivého boje existenčního, nýbrž přináší životu hospodářskému očistu a posvěcení.

Činnost hospodářská proniká celý náš veřejný život. Hospodářská bída způsobená světovou válkou nutká všechny k úsilovné práci. Urputný boj a závod o statky pozemské vede se na všech stranách. Tam kde síly jednotlivce nedostačují, spojují se lidé ve společnosti a tvoří kapitálové podniky. Dnes již ne osobní hodnota řemeslníka, ne přičinlivost obchodníka, nýbrž váha kapitálu v průmyslu a velkozávodě klidí ovoce. Takto prodělal sociální život vlivem moderního hospodářského vývoje velkou přeměnu. Naše dopravnictví podporuje téměř vesměs hospodářské zájmy. Dnes věda a duševní práce vůbec, kterých nelze převésti na zřejmé hodnoty hospodářské, jsou znehodnocovány. Všichni požadují popředně praktické, hospodářsky cenné vědění. A jaký je náš život politický? Kdežto dříve ednotlivé strany zastupovaly určitý názor světový a v programech důrazňovaly hlavně ideální snahy, dnes přetvořují se ve strany sj určitým zájmem hospodářským. Hospodářský život je centrum všeho.

Namítá se nám katolíkům, že jsme v tomto hospodářském zápase pozadu za protestantskými Němci, Angličany a Američany, že tudíž zásady katolické nauky jsou na újmu rozproudění čilého hospodářského života. I když bychom snad připustili oprávněnost první části námitky, naprosto nesouhlasíme s důsledky z toho činěnými. Což jest účelem náboženství zajistiti vyznavačům jen pozemský blahobyt? Na hospodářské podnikání má vliv ne pouze náboženské přesvědčení, nýbrž též osobnost, její podnikavost a energie. Také klima, geografické a geologické podmínky, politická situace atd. mnoho tu rozhoduje.

Katolické náboženství má svůj velký význam v hospodářství; neboť není jen souhrnem zbožných úkonů a liturgických obřadů — jestiť prvkem eminentně sociálním. Máme nejen cíl věčný, nýbrž i pozemský a splnění cíle pozemského je podmínkou k dosažení cíle věčného. Slova Boží vyřčená k prvním lidem: „Rostte a množte se a naplňte zemi, podmaňte si ji a vládněte nad ní!“ (Gn 1, 28) platí tak dobře rolníku jako modernímu průmyslníku a obchodníku naší doby. Proto pozdravuje Církev radostně „každý pokrok doby, je-li opravdu dobrodiním“, jak se vyjádřil velký papež Lev XIII. (Immortale Dei 1885). Neboť „výkvět a kultura věcí pozemských je odleskem nádhery a lesku nebeské říše“.

Avšak jisté zásady katolické nauky zdají se na první pohled jakousi brzdou hospodářského života, nejsou jí však ve skutečnosti. Ve způsobu nabývání a užívání majetku máme vymezeny určité hranice, jichž nám nelze překročiti. Naše hospodářské snažení musí se říditi zásadami křesťanského mravního zákoníku. Křesťanství vypovědělo dále boj světu, který se jen a jen noří do věcí pozemských a tančí okolo zlatého telete požitků. A právě toto jednostranné po-

jímání pozemského života zavdalo Kristu podnět, by se vším zápalem více zdůrazňoval útěk od světa než přilnutí k časným věcem, ano Kristus tuto ideu přímo plasticky ztělesnil v Církvi sv. ve stavu řeholním. A čím tento stav je pro společnost, popisuje apologeta Mansbach (Kernfragen 66): „Čím je neděle mezi dny týdenními, čím do nebe trčící věže uprostřed moře domů ve městě, tím jsou Bohu zasvěcené stavy v organismu lidské společnosti: jsou živým, viditelným a veřejným „Sursum corda". Uskutečnění vzácného ideálu dobrovolné chudoby, jsouc mocnou hrází proti hrabivému mamonismu, je tedy vlastně na prospěch hospodářskému životu. Zdůrazňováním útěku od světa křesťanství nikterak nepopírá povinnost práce, ano dokonce hlásá, že i s pozemskou prací lze spojiti vysoký stupeň dokonalosti, neboť podmínkou svatosti je vnitřní, ne zevnější zřeknutí se tvorů.

Mnohý katolík podobnými úvahami upadá do konfliktu mezi věčným a časným. Zdá se mu těžko spojiti napiatou čilost hospodářskou s úplným vnitřním odříkáním. Pamětliv krátkosti svého života s jakousi opatrností dává se do práce. Raději se spokojuje se skrovnou existencí, než by měl žíti rozčilujícím životem bohatého neb slavného muže. Přenechává iniciativu nekatolíkům neb lidem nábožensky vlažným. A zde jsme u zdroje vysvětlení, proč mnohý katolík nevěnuje se s náležitou energií hospodářské práci. Asketické úvahy o užívání pozemských statků namířené proti přepiatému životu světáckému svádějí ho, že s nedůvěrou pohlíží na moderní hospodářský vývoj.

Chtějíce správně posouditi hospodářský život, střezme se podceňování i přeceňování! Nepodceňujme hospodářského úsilí! Dnešního vývoje nelze snadno zadržeti. Třebas v přítomné době socialismus jakožto reakce proti individualismu mocně otřásá řádem kapitalistickým, nepodařilo se mu kapitalismus zničiti. Kapitalismus uplatňuje stále více strojní velkovýrobu; nové vymoženosti techniky vylučují návrat k starým, překonaným způsobům práce. Běda křesťanství, kdyby jeho stoupenci bez zájmu sledovali moderní vývoj! Nesplnili by příkazu Božího, by si podmanili zemi. Zámožnost má pro rodinu a pro stát, ano i pro Církev velký význam. Otázka finanční hraje i v mnohém ideálním podniku důležitou úlohu. Zde je velké poslání Církve, by postavila kapitál do služeb největších ideálů a vyrvala moderní život hospodářský z otroctví falešného kapitalismu. Nenamlouvejme si stále: „Jak bylo dříve ideálně!" Přes mnohé nezdravé zjevy v dnešním hospodářském vývoji nemůžeme zajisté rozumně pohrdati technickým pokrokem samým o sobě, spíše jest nám jej s úctou a obdivem vítati. Uznalí buďme i k průkopníkům hmotné kultury! Mějme na paměti, že rozvoj hospodářského života podmiňuje velikost kultury vůbec!

Nelze nám tedy upříti modernímu národohospodářství v mnohém ohledu uznání. Nepřeceňujme však dnešního pokroku! Poslechněme jen názor velkého pedagoga F. W. Förstera [Jugendlehre, str. 1. a n.]: „Velebíme náš věk, že telegrafem a telefonem, drahami a parníky spojil lidi tisíci novými vlákny — ve skutečnosti však tyto věci nás

posud jen víc odcizily; neboť v bezduchém chvatu moderního života zbývá nám příliš málo klidu, bychom se zamyslili nad sebou a nad svými bližními, a tak stáváme se ve vzájemném styku stále více slepí a podráždění — vzdalujeme se stále víc od vnitřní sebranosti v níž nám jedině může nastati pokoj s lidmi." A dále praví: „Tisíc nových prostředků se denně vynalézá — avšak potřeba stíhá potřebu a tak zůstává poměr mezi „žádati" a „dosíci" věčně stejný — jen schopnost se uskrovniti zmizela." Třebas se za naší doby volá po humanitě a altruismu, jest ve světě plno brutálního egoismu a bezútěšného pessimismu. Třídní boj, válka zaměstnanců proti zaměstnavatelům, jest rozpoután. Nezdravý kapitalismus a děsný pauperismus stojí vedle sebe. A tak, třebas bychom již neradi postrádali technických vymožeností, přece myslíme, že naši předkové za poměrů primitivnějších byli zdravější a spokojenější než my se vším pokrokem nové doby.

Kterak ozdravíme tento moderní vývoj? Jen tehdy bude nezdravý a přepiatý směr v činnosti hospodářské zahájen, budou-li uplatněny v celém životě veřejném křesťanské zásady. Jeť nauka Kristova kvasem, která jistě obnoví práci ve světě. V horském kázání máme udány cesty k rozluštění sociálních a hospodářských problémů všech dob.

Čím má křesťanství uplatniti tvůrčí sílu sociální? Jest jisto, že sociální otázku na konec lze opravdově řešiti jen nábožensky a ne pouze sociálními prostředky. Nelíčeným hlásáním učení Ježíšova nutno dělníka i zaměstnavatele přivésti nazpět k positivnímu křesťanství. Při vstupu na svět křesťanství přeměnilo sociální řád ne sociálním programem, ne stavovskými organisacemi, nýbrž kříž byl vztyčen. Křesťanské zásady brzo ovládly svět a tvářnost země se obnovila. Tohoto poznatku by měli použíti i dnešní hlasatelé křesťanství a proto při své sociální působnosti zdůrazňovati opět nadpřirozené.

Křesťanská nauka ukazuje východisko v různých konfliktech, které nese s sebou život hospodářský. Někdy stojí na straně chudých, jindy bohatých, jak toho *spravedlnost* žádá. Proti kapitalistům pranýřuje jako hřích do nebe volající nespravedlivé vykořisťování dělníků, proti komunistům hájí však zásadu soukromého vlastnictví.

Křesťanství pomáhá dále vyrovnávati sociální nerovnosti. Zastává se bezohledně práva lidí, kde skutečně je, pobízí k účinné lásce k bližnímu a k vzájemnému spojení srdcí všech, hospodářsky silných i slabých. Křesťansky smýšlející zaměstnavatel má viděti ve svém dělníku svého spolubratra v Kristu a proto jeviti zájem pro jeho potřeby. Podřízený pak má lnouti k svému chlebodárci a svědomitě plniti práci ve svém povolání. Takto projevuje křesťanství sociálně usmiřující a jednotící sílu, vystupňované sociální cítění.

Křesťanské zásady regulují též nabývání majetku. Proto požadují v obchodním styku spravedlnost a svědomitost, odsuzují podvod, lichvu a jakýkoliv nepoctivý zisk. Všem lidem ukládají povinnost intensivně pracovati, odsuzují však absolutní nabývání statků, Ko-

nečně hlásajíce správné užívání majetku, doporučují rozumnou šetrnost a ostře kárají lakomství i rozmařilost.

Jestliže křesťanství oproti práci hospodářské zvlášť zdůrazňuje asketický život, klade-li dokonce větší váhu na „Ora“ než na „Labora“, lze to vysvětliti z podstaty a významu křesťanství jakožto náboženství. Činí tak správně. Jsme snad jen pro tuto zemi zde? Nemá lidský život větší ceny než život upracovaného zvířete, které stále se lopotí, aby jednou kleslo pod břemenem práce?

Má-li přes to křesťanská nauka tak velký vliv na ozdravění našeho života hospodářského, pak je v prvé řadě klerus katolický povolán, by přispěl svou hřivnou ke zmírnění sociálních protiv. Moderní pastorace žádá po kněžích, by se neomezovali v pastýřské horlivosti na kostel, nýbrž ji také rozšířili na lidové vrstvy, které se jejich působnosti v kostele vyhýbají. Heslo Pia X. „Omnia instaurare in Christo“ vztahuje se i na práci hospodářskou. Súčastněme se tedy i my stavby velkolepé budovy obrození našeho života veřejného duchem křesťanským!

J. EV. URBAN:

HLASATEL LÁSKY A POKOJE.

Příspěvky k charakteristice vnitřního vývoje sv. Serafa z Assisi.

Jak se raduje nejen každý ctitel sv. Františka, ale i každý věrný syn sv. Církve, když pozoruje, jak po světovém krveprolití vzrůstá všude zájem o sv. Serafa z Assisi, a jak srdce lidské, žíznící po pokoji, se utíká ke hlasateli míru — k sv. Otci Františkovi! Nejen katolíci, ale i mnohé ušlechtilé duše z táborů nekatolických studují život a ducha pokorného Chudáčka božího, milovníka přírody, radostí a života, následovníka kříže — a hledají u něho obrodu a život pro lidstvo ubité vášněmi v zátopě materialismu, hledají u něho osvěžení a sílu pro vzlet k výšinám idealismu křesťanského.

Chceme-li pochopiti vývoj duše Františkovy, vyložiti si mnohé okamžiky z jeho života a oceniti zdánlivě podivné jeho jednání, musíme se v duchu vmysliti do jeho okolí, do jeho doby, jest nám uvažovati o jeho vychování a různých vlivech na jeho vnitřní vzrůst. Již zde nutno důrazně upozorniti na okolnost, která v mnohých životopisech a legendách, obzvláště starších, bývá opomíjená, že totiž svatí nebyli hned od počátku svatými, ale že jejich celý život byl ustavičný boj, stálé snažení po vrcholu dokonalosti. Ještě více jest to třeba zdůrazniti u našeho světce, u něhož přirozená živá povaha i přísné požadavky jak od něho samého, tak i od řeholních bratří, i také jeho italská národnost způsobovaly, že nikdy nebyl hotovým člověkem (rozumíme-li takovým toho, kdo se těší stálému duševnímu klidu, prostému všeho rozrušení). Svatý František byl povahy

prudké a vznětlivé, a třebas jistě ji stálým umrtvováním krotil a ovládl, přece — jednalo-li se o něco dobrého — byl hned celý nadšen, takže byl často nucen svá rozhodnutí a nařízení v takových okamžicích učiněná zmírniti nebo docela odvolati. Jenom jednoho nikdy neodvolal: Snaha po naprostém sjednocení a spodobení s ideálem, s ukřižovaným Spasitelem naplňovala jeho vroucí duši od mládí až do smrti, takže když došla nejvýš možného splnění při stigmatisaci na Alverně, dosáhl i jeho vnitřní vývoj vrcholu, neboť tehdy mohl zvolati z celého srdce: S Kristem jsem přibit na kříž!

I.

Assisi, rodné město našeho serafického světce, leží v Umbrii, v srdci Italie, kde zlaté slunce zařící s tmavomodré oblohy rozehřívá duši lidskou k radosti a kde celá krajina hýřící krásami přírodními dělá člověka i za jasného dne nadšeným, opojeným snílkem. Obyvatelé této čarokrásné země byli od prvních časů křesťané. Ač byli neustále zapleteni do politických sporů a zcela zaměstnáni živým obchodem, přece nikdy, — snad právě vlivem své krásné otčiny, — neztratili smyslu pro krásu a dobro, a v jejich srdci vždy pevně kotvila láska ke zděděné svaté víře. — To byly vlivy, kterými na Františka působilo jeho okolí, a sice vlivy dobré.

Než tyto dobré stránky tehdejší doby byly silně, velmi silně zastíněny špatnými a zkaženými mravy. Možno říci, že tehdy nebylo prostředních lidí t. j. že nikdo se neubíral zlatou střední cestou. Tehdejší člověk přeháněl v dobrém i ve zlém. Buď byl světcem nebo lupičem. Tato epocha v dějinách italských měla znamení nejtvrdšího dualismu. Na jedné straně oddávali se lehkomyslní boháči bezuzdné hýřivosti a hříchu, na druhé stavěli přísní asketové na vysokých horách pevnou zdí od celého světa oddělené kláštery; na jedné straně domáhali se lakomci vším možným způsobem bohatství, na druhé odhazovali pohrdači světa i to nejnutnější; na jedné táhli od hradu ke hradu, od města k městu světskou láskou zpití zpěváci, na druhé procházeli ulicemi městskými i dědinami přísní kazatelé pokání; pyšní rytíři hodovali na svých hradech, chudáci byli odíráni a umírali hladem; pyšní kacíři povstávali proti Církvi a hrdinní křižáci prolévali dobrovolně krev za Kristovu věc. Jaké to rozdíly! A příčina? Jedni zapomněli na Krista Spasitele, druzí tím více a věrněji se oddávali Jeho službě, aby jaksi vyrovnali a zasypali propast bídy. —

Přirozeně, že za takových poměrů — protože počet služebníků světa daleko převyšoval počet věrných a horlivých křesťanů — nevedlo se ani Církvi dobře, ač stála na výši své moci. Tuto nepříznivou okolnost zvyšoval ještě špatný stav tehdejšího duchovenstva, které nikterak nebylo pozadu za služebníky těla a mamonu; k tomu ještě nevynikali tehdejší kněží zvláštními vědomostmi, ba velká část jejich byla velmi málo seznámena se svatými vědami a spokojovala se tím, že jakž takž přečetla mši sv. Jaký div, že lid úpěl v okovech

hříchu, že se oddaloval stále více od svého Boha, od Slunce dobra a pravdy, a hledal ukojení vrozeného pudu po lásce u věcí stvořených! Není divu, že zbloudilo tolik ovcí, když pastýři sami kráčeli napřed ne na pastvu láskou boží připravenou, ale na široké cestě záhuby. — Církev umírala — kdo jí dá Spasitele?

Než nyní odvraťme oči od tohoto obrazu a pozorujme dále vlivy, které působily na vývoj Františkovy povahy, které potom Duch Svatý použil, aby ho učinil apoštolem a kýženým záchráncem své choti — Církve svaté.

Že se František stal pravým synem své doby, k tomu nemálo přispělo jeho vychování v oteckém domě, — které vlastně bylo bojem oněch dvou krajností — světa a Boha, — v němž zástupcem prvního byl lakomý otec a poslem druhého zbožná tichá matka.

Kupci tehdejší, jakým byl Františkův otec Petr Bernardone, požívali všeobecné obliby i úcty a stáli proto skoro v téže výši jako šlechta. K tomu ovšem hlavně přispívalo veliké bohatství. Jejich vzdělání bylo více všeobecné než hluboké, ale rozhodně a hlavně praktické. Tak se stalo, že mladý František nebyl soustavně vzdělán, ale nabyl středního vzdělání dle tehdejšího zvyku od duchovenstva při farním chrámu. Více a zajímavějších znalostí se mu dostalo od otce, jenž vypravováním o cestách do dalekých zemí zasadil do srdce svého malého dědice touhu po světové činnosti a zatlačil snadno snahu po vyšších studiích. A to bylo také jeho cílem, neboť (jsa duší i tělem ziskuchtivým obchodníkem) neměl smyslu pro vyšší statky, a jedinou jeho snahou bylo získati vždy větší bohatství, v čemž viděl vrchol pozemského štěstí. František jakožto prvorozený syn měl býti dědicem všech statků; proto se praktický otec staral, aby již od mládí rostla v srdci Františkově touha po penězích a smysl pro obchod. K tomu cíli poskytoval mladému dědici vše, čeho se mu jen zachtělo, a mlčky platil výlohy, které František dělal svými zábavami a veselostmi, snaže se asi utlumiti v něm mocný vliv tiché a zbožné matky.

Dona Picca, manželka Petrova, pocházela z jižní Francie. Svou poetickou povahou málo se hodila k lakomému manželu a svým pedagogickým smyslem nalezla u něho velmi málo porozumění. Její snahou bylo, aby se z Františka stal zbožný křesťan a šlechetný člověk. Již od mládí vedla ho k modlitbě a ke konání dobrých skutků. Od ní jistě zdědil František obětavou lásku k chudině. Vypravováním o šlechetných a statečných rytířích, o světcích křesťanských tlumila v srdci Františkově neblahé, příliš pozemské vlivy otcovy. A hle! S počátku vítězil v živém Františkovi směr otcův, ale nikdy se tolik nezmohl, aby úplně potlačil a vyhubil v jeho srdci mírný a přece mocný vliv matčin, který řízením Ducha Svatého připravil v něm půdu působení milosti, ano mnohé špatné stránky od otce zděděné zcela přetvořil a proměnil v dobré a bohumilé.

(Dokončení.)

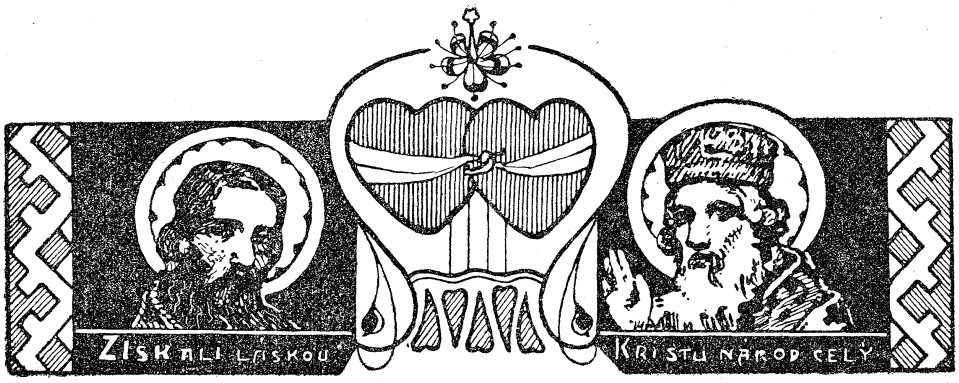

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

OLDŘICH HRBATÝ:

KDE UMŘEL SV. METODĚJ?

Místo, kde sv. Metoděj, apoštol Slovanů a metropolita moravský sídlil a umřel, jest dosud sporné. Jest mnoho různých domněnek podle nichž sídlem sv. Metoděje jest brzy Velehrad nebo Mosburg brzy Nitra nebo Děvín. Zejména ti, kteří nepřejí otázce cyrilometodějské, hledají sídlo sv. Metoděje všude jinde, jen ne tam, kde pro ně svědčí nejvíce důkazů. Dle nejstarších legend a životopisů sv. Cyrila a Metoděje a jiných pramenů (kronika Dalimilova, Kosmas) místem, kde sv. Metoděj sídlil a kde umřel, jest Velehrad. Se vší určitostí to ovšem nemůžeme dosud říci, zvláště kde tento Velehrad ležel, poněvadž nemáme zřejmých dokladů (zejména archeologických), které by svědčily pro určitou polohu Velehradu, sídla Rostislava, Svatopluka a sv. Metoděje.

Dr. Nevěřil ve svém spisku „Velehrad a starobulharské knížecí sídlo v Abobě“ (str. 15) praví: „Staří kronikáři jmenují mezi opevněnými městy říše velkomoravské kromě Blatna (Moosburg) u jezera Blatenského, knížetem Privinou opevněného, jménem dvě, a to Nitru, která stávala na uherském Slovácku a Dovinu nebo Děvín, jehož poloha dodnes nad pochybnost zjištěna není.“ V listině ze dne 27. prosince 1228 (Cod. dipl. Mor. II. pag. 195), která jest dána na Velehradě králem Otakarem I. v den zasvěcení chrámu velehradského a kterou král založení kláštera velehradského potvrzuje a statky i výsady jeho popisuje, se praví: „Possessiones vero eiusdem cenobii sunt hec: „Welegrad ciuitas primo Modoburgus.“ Dle Dr. Procházky (Čas. katol. duch. r. XVI.) někteří učenci se domnívali, že „modoburgus“ značí Mosburg v již. Uhersku „zapomínajíce, že český král Otakar I. zakládaje Uh. Hradiště proti Uhrům na místě starého Velehradu jen na moravský Velehrad mysliti mohl. „Modoburgus“ znamená však dříve hrad, nyní městečko, nikoliv jméno

nějakého města, ježto ve starých listinách vlastní jména mnohdy se psala literou malou a bezvýznamné částice řeči literou velkou. Že Mosburg nemohl býti místem, kde sv. Metoděj zemřel a byl pochován t. j. Velehradem, dokazuje Dr. Procházka: „Jen tento Velehrad na mysli měli (skladatelé legend v době Mojmírovcův) a o nějakém Moosburgu v jižním Uhersku se jim ani nesnilo.. Není to možno, neb pražádné také tradice mezi lidem se o tom nezachovalo, že by umřel sv. Metoděj v Mosburgu v Pannonii a ne na Velehradě[2]. Podobně Nitra nemůže býti oním Velehradem, kde sv. Metoděj měl své sídlo. Nitra jest ovšem místem historicky památným, neboť byla sídlem biskupa Vichinga od r. 880 a proto (jak praví Dr. Nevěřil) jest zcela vyloučeno, že byla zároveň sídlem Metodějovým.[3]

Někteří opět hledají sídlo sv. Metoděje, Velehrad, v Děvíně při soutoku řeky Moravy s Dunajem. Dr. Nevěřil praví: „O Děvíně víme, že vystavěl město toto Rostislav jako pohraniční pevnost na jihu a že tam tedy nikdy nebylo hlavní sídlo knížete velkomoravského.“[4] Červinka však zcela bezpečně mluví o Děvíně jako o hlavním městě říše velkomoravské a praví: „Knížata velkomoravská opírala svou moc politickou o celý systém hradišť, na nichž shromažďoval se lid a národ z okolí, jak v dobách nebezpečí, tak v době míru k sněmům a soudům a k úkonům náboženským. Taková hradiště byla Dovina — Děvín při stoku Moravy s Dunajem, Nitra, sídlo biskupa Vichinga. Podobných hradišť zjištěno jest u nás archeologicky mnoho, ale původních jmen jejich už neznáme, pouze náspy a příkopy s kulturními vrstvami uvnitř zbyly pro nás jako doklad jejich někdejší bylosti.“[5] Červinka se odvolává zejména na to, že první zmínka o Velehradě jest v listině Cod. dipl. Mor. I. pag. 207 z r. 1131, v níž vypočítává biskup Zdík statky kostela olomouckého. Tehdy patřil Velehrad kostelu Spytinovskému: „He ville ad Spitiguensem ecclesiam pertinent. Veligrad tota“. Totéž tvrdí také Volný; praví: Část slavného hlavního města velkomoravské říše, Velehrad, která se ještě udržela po pohromách způsobených kole roku 970 Maďary, r. 1028 byla darována knížetem Břetislavem z části právě od něho založenému probošství v Spytinově a zbytek roku 1131 s výjimkou jednoho dvoru s 200 jochy půdy a s jedním pustým kostelem sv. Jana Kř., který týž vévoda Břetislav daroval klášteru litomyšlskému, markrabě Vladislav však od téhož koupil a tam buď r. 1190 nebo 1198 opatství cisterciácké velehradské založil a český král Přemysl Otakar I. r. 1202 potvrdil.“[6]

Rovněž etymologicky vykládá jméno Velehrad, že jest Velův hrad, Velem založený, podobně prý jako Rajhrad, Rajův hrad. Pro to však nemá nikde důvodů. O poloze Velehradu praví: „Veligrad r. 1131

[1] Čas. katol. duchoven. r. XVI. str. 165.
[2] Tamtéž.
[3] Dr. Nevěřil „Velehrad a starobulharské knížecí sídlo v Abobě“ str. 16.
[4] Tamtéž.
[5] Časopis vl. mus. spolku v Olomouci str. 2., čís. 125, r. 1920.
[6] Volný „Kirchliche Topographie von Mähren“ str. 242.

uvedený stával na místě dnešního St. Města, jméno jeho převzal na sebe klášter cisterciácký r. 1200 záp. osady v lesích založený, a když r. 1257 založeno bylo přes řeku Moravu jenom město královské Nový Velehrad, nyní Uh. Hradiště, ustálilo se pro osadku městys Veligrad pojmenování St. Města.[7] Červinka do konce pro „nedostatek archeologických nálezů a důvodů" pochyboval o existenci Velehradu vůbec. Praví: „Literární tradice Velehradu jako sídla arcibiskupa sv. Metoděje a knížat říše velkomoravské je celkem dosti pozdní a její stopy nesahají pod XIV. věk (dobu Karlovu). A také archeologicky Velehrad a St. Město lze datovati podle posavadních keramických nálezů a hrobů vesměs jen s mladší keramikou hradištní do st. XI."[8] Proti Červinkovi a jeho vykopávkám na Děvíně napsal článek Dr. Nevěřil „Vykopávky na Děvíně" v „Nár. Listech" ze dne 13. srpna 1921 č. 222. Mezi jiným tam praví: „Důležitost Děvína, obzvláště pro dějiny říše velkomoravské, jsem nikdy nepodceňoval; veliký význam jeho záležel zajisté v tom, že celé říši na jižní, nejvíce ohrožené hranici, byl mocnou ochranou. Myslím také, že na jižní hranici říše velkomoravské, na řece Dyji, bylo více takových opevněných míst nebo hradů; ale od doby našeho archeologického badání na Velehradě jsem rozhodně proti náhledu, že pouze na Děvíně a nikde jinde nutno hledati hlavní knížecí sídlo velkomoravské. Jsem přesvědčen, že konservator J. L. Červinka a s ním J. Zavadil přestřelují svými zprávami. Na Děvíně dlužno přesně rozeznávati vrstvy z různých dob osídlení: doby bronzové, kultury keltické, římské, slovanské, maďarské a pozdní středověké, až doby nejnovější. Tyto vrstvy rozličných kultur bude třeba napřed systematicky a naprosto nepředpojatě prozkoumati, než bude možno podati konečný jistý úsudek. Dobře praví Dr. A. Stocký, že „ojedinělá záušnice nestačí k dalekosáhlým závěrům a třeba čekati na další doklady". Dle „Našince" začnou se co nejdříve nové vykopávky na Děvíně, které nám snad mnohé osvětlí.

Že Děvín byl rozdílný od Velehradu, svědčí Novotný. Praví: „Pokládám především za nesprávné mínění, že hrad tentokrát obléhaný (Franky r. 869) jest totožný s oním Děvínem, o němž je řeč r. 864, což se často vyskytuje; mohlo by pro totožnost svědčiti, že Děvín již jednou vzdoroval útoku Franků, ale překáží, že o onom Děvíně nebyl by mohl kronikář takto psáti; úvodní „illa" neodkazuje k hradu již uvedenému, nýbrž k hradu všeobecně proslavenému, nápadnému již svým opevněním, v jakém se kronikář již při Děvínu nezmiňuje. Jest to tedy patrně jiný hrad než Děvín, a poněvadž pro existenci Děvína v okolí dnešního Velehradu není důkazů, a hrad ten ležel patrně při jižní (dnešní) hranici moravské, jest vždy možno vzíti v úvahu, není-li touto ineffabilis munitio míněn starý Velehrad, v místech St. Města blíž Uh. Hradiště, o němž se ještě v XIII. st. vědělo, že zde býval hrad, a kde ještě v té době byly zbytky sta-

[7] Časopis vl. mus. spolku v Olomouci, str. 4., čís. 125, r. 1920.
[8] Časopis vl. mus. spolku v Olomouci, str. 5., čís. 125, r. 1920.

ıého opevnění."[9] V listině Cod. dipl. Mor. II. z r. 1202 peg. 13. se praví: „Insuper nir nobilis Theodericus, nomine Grutonice, quandam nillullam Costeleche nomine, quam deseruierat apud fratrem nost trum Wladislaum, marchionem Moravie, cum nostro assensuon et ipsius contulit ecclesie Welegradensi, quod nos ratum habuimus et firmum; cuius termini sunt usque ad nuallum antiquae einitatis." Novotný o tom praví: „Listina sice nemůže náležeti k roku, k němuž se klade, ale jistě jest ze XIII. st., ovšem teprve bližší určení jejího vzniku umožní rozhodnutí, znamená-li zde civitat is opravdu hrad. Tím ovšem není ještě řečeno, že to byl hrad z IX. st. Přece však na druhé straně těžko jest míti za zcela smyšlenou, pojmenování Králův stůl (v lesích za nynějším Velehradem) i samo jméno Velehradu mohlo by býti — třebas slaboučkou — oporou. Nezbývá však než přiznati, že určitějšího nic nevíme, ledaže tento hrad jistě ležel na Moravě."[10] O místě úmrtí sv. Metoděje praví Novotný: „Sv. Metoděj zemřel 6. dubna 885 a byl pochován ve svém kathedrálním chrámě" a v poznámce dále „místo jeho pohřbu určuje prolog (F R B I., 70); praví, že leží ve velikém chrámě moravském po levé straně zdi za oltářem sv. Boží Rodičky. Otázka byla již často řešena, ovšem beze zdaru, musíme se spokojiti, že leží v metropolitním chrámě své residence, o níž nevíme, kde byla."[11] O Velehradě, kde sv. Metoděj sídlil a umřel, a o poloze jeho v okolí Uh. Hradiště svědčí množství cyrilometodějských památek v okolí tom, zvláště Hora sv. Klimenta u Osvětinan, kde v dobách sv. Cyrila a Metoděje stávala kaple a klášter založený dle Volného od sv. bratří a Svatoplukem mezi r. 885—889 potvrzený. Rovněž tradice okolí jest přesvědčena, že Velehrad stával v okolí Uh. Hradiště, jak jest patrno z některých jmen: na př. Hrádek, nynější hřbitov u Velehradu, kdež při kopání našla se silná vrstva rumu, která nasvědčuje, že tam byly kdysi budovy.

Vykopávky, které byly konány na Velehradě od r. 1903—10 Dr. Nevěřilem podaly dosti materiálu, na jehož základě možno souditi, třebas ne určitě, poněvadž různé překážky, zvláště finanční zabránily více nalézti, pro polohu Velehradu v okolí Uh. Hradiště. Tak byly nalezeny 3 kamenné rakve, jichž stáří se klade až do VIII. st., pod dlažbou v kapli Cyrilce byly nalezeny velmi staré základy. V zahradě pak za kostelem směrem k vých. přišlo se na mohutné základy budov (souvisících spolu) o rozměrech velikých. Dr. Nevěřil soudí o velikém stáří těchto staveb, starších než z roku 1200. Více o vykopávkách na Velehradě podává Dr. Nevěřil v „Časopise vlast. spolku musejního v Olomouci" v roč. XXI. čís. 83. a 84., r. 1907, ročník XXIV. Dosud jsou také patrny z někdejšího opevnění Velehradu valy v blízkém „Háji". Dr. Nevěřil praví: „V tomto zevnějším opevnění valovém bylo mimo opevněné sídlo knížecí zajisté

[9] Novotný „České dějiny" str. 340.
[10] Novotný „České dějiny" str. 341.
[11] Novotný „České dějiny" str. 394.

ještě více jiných pevnůstek. Ovšem na základě dosavadních prací se nechceme odvažovati tvrditi, že ono knížecí sídlo stálo právě tam, kde je nynější Velehrad; ale přece tím také nevylučujeme možnosti, že aspoň bylo použito zbytků zbořeného knížecího paláce ku pozdějším stavbám na Velehradě a že onen palác od nynějšího Velehradu příliš daleko vzdálen jistě nebyl.“ [2] Teprve dalšími vykopávkami, jež snad znovu co nejdříve započnou na Velehradě a v okolí, podaří se snad Velehrad, kolébku Slovanstva a hrob sv. Metoděje nalézti.

PAPEŽSKÝ ÚSTAV SV. CYRILA A METODA

pro misie slovanské na Velehradě vychovává hochy zbožné, nadané, nezkaženého srdce a dobrého zdraví za tím účelem, aby s pomocí Boží vyrostli v kněze, kteří by v některé řeholi, apoštolsky neb misionářsky u Slovanů činné, šířili sv. víru po příkladu sv. apoštolů Cyrila a Metoděje slovem i skutkem. —

Podmínky přijetí jsou: 1. křestní list; 2. věk 11 až 12 roků; 3. pevné zdraví (hoch bude prohlédnut zdejším lékařem); 4. slušný zevnějšek i chování; 5. mravní způsobilost t. j. nelíčená zbožnost, upřímnost, nevinnost srdce, poslušnost; 6. dobré nadání (vysvědčení frekventační); 7. náklonnost k životu řeholnímu a misijnímu u Slovanů; 8. písemná přípověď rodičů, že nebudou svému synu brániti v povolání k životu řeholnímu ani misijnímu u Slovanů.

Roční příspěvek rodičů na výživu jest pouze 1200 Kč; při tom spoléháme na pomoc Boží a šlechetných dobrodinců. — Kromě toho jest rodičům hraditi tyto výlohy: školní knihy, psací potřeby, listovné, správku oděvu a obuvi, všechny mimořádné potřeby na př. lékařské porady, léky a pod.

Přijímací zkouška, která jest táž jako zkouška přijím. do gymnasia, bude se konati na Velehradě dne 10. července 1. srpna t. r. o 9. hod. dopoledne.

Poznámka pro vdpp. správce duchovní: Prosíme co nejsnažněji, aby doporučující vysvědčení dali jedině těm, kteří vyjmenované vlastnosti mají; jinak by se způsobil propuštěním z ústavu zbytečný zármutek chovanci, rodičům i správě ústavu, kteráž nemůže a nesmí se vzdáti svého vznešeného účelu ze žádných ohledů.

[12] Dr. Nevěřil „Velehrad a starobulharské knížecí sídlo v Abobě“ str. 30.

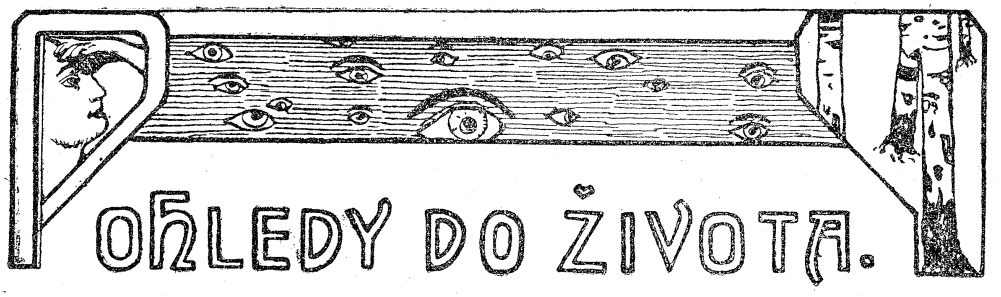

SVOBODNÁ KATOLICKÁ UNIVERSITA.

Jaká inteligence, takový národ. A národ je dnes v ubohém stavu. Z toho plyne, že ani s inteligencí není lépe. Příčina této ubohosti záleží v prvé řadě v našich universitách, z nichž inteligence vychází. Vysoké učení má za úkol rozdmychávati a udržovati *solidní* vědeckou práci. Je-li splněna tato podmínka, pak vychází z vysokých učilišť opravdová inteligence. Pravím výslovně *solidní* vědecká práce; ta vylučuje splenditní frase, prázdné řečňování, zkrátka vše, čemu se vtipně říká mlácení slámy, a především stranickou zaujatost, která vždy škodí objektivní pravdě. Zde je naprosto nutné „amicus Plato, magis amica veritas". Solidní vědeckou práci nemůže ovšem rozdmychávat nedouk, protože čeho kdo sám nemá, toho nemůže dáti druhému. Má-li býti universita vysokou školou a ne táborem lidu, na němž se štvou davy, pak její stolice musí býti osazovány vědci, odborníky, zkrátka nejlepšími lidmi a ne táborovými řečníky z řemesla, jimž ulice provolává „slávu". Aut Caesar, aut — —. Jinde přece se snaží, aby udrželi vážnost vysoké školy. O poměrech našich sotva lze totéž tvrditi. My si spíše myslíme, že jsme „la plus grande nation"; zdá se, že i o nás by mohlo platit maďarské „Extra Hungariam non est vita". Naše nešťastná česká kalužina nám nemůže poskytnouti perspektivu orlí, nýbrž vždy rozhled úzkoprsý, nebo lépe žabí. O osazování stolic universitních daly by se psáti komedie, ovšem s tragickými konci.

Tím nechci generalisovati, občas — snad omylem — dostane profesuru také skutečný vědec; s druhé strany však nemůžeme toto prohlásiti pravidlem, protože výjimek je příliš mnoho. Dnes by musil Kollár opraviti znělku, ve které zpívá, že je bláznovstvím chtíti nemistrovnou rukou měřit běhy měsíčné — a mutatis mutandis s prázdnou hlavou dosáhnouti docentury. To dnes není bláznostvím; je třeba jenom dodati si odvahy — fortes fortuna iuvat! K tomu slouží dva recepty a ty jsou opravdu k nezaplacení. První radí býti hodně pokrokovým a radikálním a při každé příležitosti „trousit rozumy", jak říká lid. Druhý recept je ještě účinnější. Vychází z předpokladů veskrze pravdivých: Dnes vládne universitami u nás positivisticko-realistická klika — a byzantinism bují jako nikdy. Proto chceš-li cíle dosáhnouti a máš-li ještě charakter, odhoď jej, pozvedni mocně hlas svůj a vzkřikni k chvále positivisticko-realistické modly; pak si opatř zásobu kadidla a ve „vědeckém" spise (nebo aspoň brožuře) horlivě modlu podkuřuj; neumdlévej, nýbrž hleď, aby modla byla ustavičně zahalena dýmem tvého kadidla, neboť tomu neodolá, jako neodolala Pythia omamným parám. Výsledek je zaručen: dříve či později budeš jmenován universitním profesorem nebo aspoň docentem. (Čestné výjimky milerád připouštím, ale to jsou „rari nantes in gurgite vasto".) Podle toho to také na vysokých školách vypadá. Potom se nedivte, že profesor právnické fakulty žádá, aby církevní právo bylo ze studia práv vyloučeno a že autoritu církevního práva proti němu musí hájiti — Žid; že docent filosofické fakulty popírá princip indentity a kausality; že profesor církevního práva na právnické fakultě tvrdí, že zásada — majetek církevní patří církvi a ne náboženské obci — byla vsunuta do Codexu chytrými jeho redaktory, že neví o hierarchickém stupni infulovaných prelátů atd. Difficile satiram non scribere! O přístupu takových

lidí na universitu jistě nerozhodovala kvalifikace. Takovými „rozumy“ se posluchači nevzdělají, spíše zmrzačí.

Proto je povolání pro svobodné katolické universitě na nejvýš odůvodněno. V poslední době dal podnět k diskussi o této otázce univ. knihovník Dr. Kratochvil. Bez katolické university nebudeme míti katolické inteligence. Kvalifikovaných profesorů pro takovou universitu máme dosti. Máme opravdové vědce, kteří za dnešního režimu nedosáhnou profesury. Zejména případ Dra Kratochvíla je hodně křiklavým dokladem hanebným absolutismu na kompetentních místech, který nestrpí, aby profesury filosofie dosáhl někdo jiný třebas má nejlepší kvalifikaci, než positivista nebo realista. Jak to povídá Neruda: „Seděly žáby v kaluži“. A ta kaluž jsou české poměry a ty žáby . . . Profesoři by se tedy našli lehko, hůře je ovšem s otázkou finanční. Je nutno učinit aspoň tolik, co se dá za daných okolností. Naše theologické fakulty a ústavy by mohly zcela dobře býti počátkem katolické university. Alespoň filosofie by se mohla akademikům přednášeti; zde je však třeba vymoci od státu, aby zkoušky takových posluchačů uznal. Bylo by to málo pro začátek, ale to málo netřeba přezírat, neboť znamená, že průlom byl učiněn. Nejde nic ihned, najednou. I zde je na místě povlovný organický vývoj.

Nelze se nám zde šířiti se o této otázce, jež je dostatečně známa odjinud. Jisto je, že katolická svobodná universita je pro nás nezbytná a že její zřízení bude pro národ a zvláště katolicism český požehnáním. L. B.

ŠEDESÁTINY Dr. P. J. VYCHODILA.

Dne 18. dubna 1922 oslavil své šedesátiny Dr. P. J. Vychodil, benediktin rajhradský, redaktor „Hlídky“. Narodil se 18. dubna 1862 v Přemyslovicích, studia gymnasijní konal v Kroměříži. 1. září 1881 vstoupil do řádu benediktinského v Rajhradě, theologii studoval v Salcburku a v Brně, na kněze vysvěcen byl 26. července 1886.

Celý kněžský život Vychodilův zasvěcen jest vědecké práci. Z děl jeho nejznámější jest „Apologie křesťanství“, dvousvazkové to dílo, které vyhovuje potřebám jak vědeckým tak i praktickým. Vychodil jest u nás nejlepším znalcem Aristotela, jehož nejvýznačnější spisy přeložil do češtiny. (Aristotelova kniha o básnictví, Aristotelovy knihy o duši, Aristotelova Ethika Nikomachova, Aristotelova Politika). Velkých zásluh získal si tím, že nám podal kritické životopisy velkých mužů Moravy Fr. Sušila a Václ. Kosmáka. Uveřejnil též korespondenci Sušilovu a jeho družiny. Mimo tyto práce knižní napsal ještě mnoho článků roztroušených po různých časopisech, hlavně ve své „Hlídce“.

„Hlídka“ vznikla z usnesení brněnského sjezdu čsl. katolíků roku 1895 a nastoupila místo „Hlídky literární“. Vychodil jest od počátku jejím redaktorem. Za něho z „Hlídky“ stal se nejhledanější náš apologetický měsíčník, který informuje nejlépe o časových otázkách. V „Hlídce“ zvláště hledány jsou Rozhledy, které po většině píše redaktor sám. Kolik bylo v Hlídce sebráno látky, nejlépe vidíme z Ukazatele obsahu „Hlídky“ R. 1896-1920, který jest připojen k roč. XXXVIII (1921). V článku „Po pětadvaceti letech“ v roč. XXXVII. č. 12 konstatuje Vychodil, že nejvíce spolupracovníků „Hlídky“ bylo z řad kněžstva a to z duchovní správy. Ale také si stěžuje, že „literárních pracovníků z kněžstva nepřibývá, jak by bylo potřebí. Snad příští léta přinesou obrat — sice jest nebezpečí úpadku.“ Hleďme dokázat, že obrat nastává. V „Museu“ jest nejlepší příležitost připraviti se pro další liter. práci.

Vychodilovi patří také zásluha, že postavil se proti snahám „reformistů“ a svými články leckterý moment jejich „záslužné“ práce osvětlil. K další práci pro Církev a mravní obrodu národa přejeme mu hojnost zdraví a Božího požehnání. J. J.

Msgr. Dr. JOSEF SAMSOUR.

Sv. Otec Pius XI. jmenoval koncem března t. r. prof. Dr. Josefa Samsoura monsignorem.* Tak s nejvyššího místa oceněna byla práce, kterou Dr. Samsour vykonal pro Církev. Přehled její podán byl v článcích časopiseckých, které byly uveřejněny při padesátinách jeho v srpnu 1920. Poněvadž tehdy časopis náš nevycházel, nemohli jsme

* cubicularius secretus supranumerarius.

upozorniti na to a činíme tak aspoň tentokrát.

Msgr. Dr. Samsour narodil se dne 7. srpna 1870 ve Vatíně u Žďáru, gymnasium a po té theologii studoval v Brně. Jako kněz poslán byl na vyšší vzdělávací ústav sv. Augustina ve Vídni, kdež byl promován na doktora theologie R. 1902 stal se profesorem církevních dějin na bohosloveckém ústavě v Brně. Poněvadž tehdy nebylo v češtině příručky pro studium dějin církevních, podjal se Msgr. Samsour té práce a vydal ve Vzdělávací knihovně katolické „Církevní dějiny obecné", jichž se nyní užívá jako učebnice. Mimo toto hlavní dílo vydal ještě jiné práce na př. „Základy patrologie", „Dějiny brněnského alumnátu", „Papežové v dějinách". Pro rozšíření mezi lid napsal několik brožur, v nichž hájí katolické stanovisko v otázkách, v nichž se na Církev útočí. Mnoho článků napsal do našich předních časopisů „Hlídka" a „Časopisu katol. duchovenstva". — K další práci vyprošujeme mu na Pánu Bohu zdraví a zdaru. J. J.

BLAHOBYT KATOLICKÝCH LITERÁTŮ.

O neutěšeném finančním postavení českých katolických literátů přináší zajímavý článek americký „Hlas" (7. III. 1922) z pera redaktora p. H. Dostála. V článku uvádí pisatel tři drastické příklady bídy našich spisovatelů. Cituji ukázky z jejich dopisů: „Jsem churav, slábnu. Za veškeru svoji poctivě vykonanou práci na poli literárním jsem odsouzen k pomalému umírání. Není už ani na jídlo, ani na oblek." Druhý píše: „Věci tak daleko dospěly, že trpím nedostatkem a poslední šat se na mně rozpadává. Pracuji ve dne v noci, ale vše marno." Dále líčí redaktor „Hlasu" z vlastní zkušenosti, z doby zájezdu druhé americké misse do Čech 1920, obrázek „blahobytu" jedné naší spisovatelky, kterou v její nemoci sám navštívil. — Tyto ukázky jistě nejsou přehnané, opravdu není lépe tomu, kdo se u nás cele věnuje katolické literatuře. Hynek Dostál dobře praví, že se naši literáti nemohou dostat na český Parnas, kde dnes v martialní a apollonské póse sedí syn Heliův, Machar a Musy zastupuje Zemínová Fráňa, protože nemají na mostné, aby přešli přes Vltavu. Proto vybízí americké krajany, aby pomohli našim spisovatelům, kteří i jim poskytují duševní chléb. Při podivuhodné a šlechetné obětavosti amerických krajanů dá se souditi, že aspoň nejubožejším bude na čas spomoženo. To však nestačí. Musíme si pomoci sami. Nejvydatnější pomocí by byla restrinkce katol. časopisů (nemyslím novin, ač i těch je přes příliš,) jichž máme mnoho a skoro všecky živoří, a dále koncentrace nakladatelství a tiskových podniků. To by pomohlo nejen našim literátům, nýbrž celému katolickému životu. Jinak se z mizerie těžko dostaneme. Naše chudoba v každém ohledu je zrovna příslovečná. V Mnichově budou katolíci stavěti pět nových kostelů — v Praze a leckde jinde se musejí zavírati, ježto hrozí sesutím.

L. B.

KNĚŽSKÝ DOROST JINDE — A U NÁS.

Zatím co naše semináře zejí prázdnotou a diecese trpí nedostatkem kněžstva, přibývá v rakouských seminářích bohoslovců vůčihledě. — Plus oproti loňskému školnímu roku je nápadné. Většina seminářů dosáhla mírového počtu alumnů, některé i přestihly. „Kathol. Kirchenzeitung" to vysvětluje vlivem vrátivších se válečníků.

V tomto školním roce studuje bohosloví: ve Vídni 108 chovanců (loni 98) a to I. roč. 26, II. 27, III. 32, IV. 23; v Štyrském Hradci 127 alumnů (loni 102) a to I. 28, II. 28, III. 24, IV. 47 (!); v Linci 106 alumnů (loni 97) a to I. 22, II. 21, III. 26, IV. 37; v Salcburku 41 alumnů (loni 28) 12, 9, 10, 10; v Brixenu 118 alumnů (loni 104) 21, 36, 35, 26; v Inšpruku na theolog. fakultě 390 posluchačů (loni 319), z nichž 269 bydlí v Canisianu; v Celovci 39 alumnů (loni 31) 10, 14, 5, 10; ve sv. Hypolitě 46 alumnů 11, 6, 17, 12.

Jak to vypadá u nás? V českých a moravských seminářích a v Římě máme celkem 293 t. j. dvěstětřiadevadesát bohoslovců. Messis multa — — Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam! —deč—

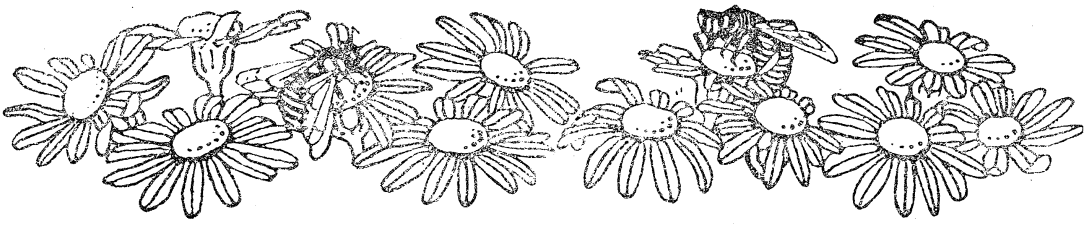

Z P R Á V Y.

Z ČÍNY.*

† L. J. Ch. per Mariam!

Kashing, dne 12./II. 1922.

Ctihodný Pane redaktore!

Děkuji srdečně za zaslání 1. čísla „Musea", které mi bylo zasláno z Paříže. Změnil jsem totiž adresu — jsem nyní v daleké Číně. Těšila mne velice pozornost, kterou mi prokazujete zasláním „Musea" — bohužel nemám odkud vám zaplatiti předplatné. Budete-li tak laskav a mi ráčíte zasílat časopis zdarma, způsobíte mi nemalou radost a potěchu zde v cizině, neb vždy mne zajímají zprávy z daleké vlasti. Konečně příležitostně bych napsal některé dobré duši, která zapraví předplatné za mne. Ujišťuji vás přispěním mých slabých modliteb, vzpomeňte rovněž občas na ty, kteří pracují daleko za oceány o rozšíření Království Božího.

Mnoho zdaru a náplň Milostí pro vaše čisté a svaté ideály, které jsou nám společné Vám ze srdce přeje

Joseph Zeman, Lazariste,
seminaire St. Vincent de Paul
Kashing [Chékiang] China.
Via: Marseille — Extrême-Orient.

BOGOSLOVNI FAKULTET U ZAGREBU.

Bogoslovni fakultet u Zagrebu postoji jednako kao i zagrebačka univerza tamo od godine 1874. Smješten je na Kaptolu u nadbiskupskom sjemeništu. Prije rata je imao znatno više slušača nego danas, jer su religiozne prilike za svećenički pomladak bile kudikamo povoljnije, nego što su to danas nakon ove opče demoralizacije, što ju je sa sobom donio svjetski rat.

Studij na fakultetu traje 4 godine [4 tečaja] ili 8 semestara. Predaje se sledeći predmeti: u I. tečaju: 1) Apologetika 2 semestra po 8 sati na nedjelju (predaje prof. Dr. Fr. Barac); 2) Uvod u sv. knjige Staroga Zavjeta 2 sem. po 3 sata (I. sem. Introductio generalis, II. sem. Introductio specialis; (predaje prof. Dr. A. Sović); 3) Filozofia 2 sem. pro 3 sata (I. sem. Opća Metafizika, II. sem. Teodiceja; (predaje prof. Dr. S. Zimmermann); 4) Gramatika hebrejskoga jezika 1. sem. (I.) po 3 sata (pred. Dr. A. Sović); 5) Tumačenje hebr. teksta Star. Zavjeta 1. sem. (II.) po 3 sata (Dr. A. Sović); 6) Biblijska hermeneutika 1. sem. (I.) po 2 sata (prof. Dr. Fr. Zagoda); 7) Socijologija 2 sem. po 2 sata (Dr. A. Juretić). — U II. tečaju: 1) Dogmatika specijalka 2 sem. po 8 sati (prof. Dr. J Marić i docent Dr. S. Bakšić); 2) Uvod u sv. knjige Novoga Zavjeta 2 sem. po 4 sata (Dr. F. Zagoda); 3) Eksegeza Nov. Zavjeta 2 sem. po 2 sata (Dr. F. Zagoda);

* Uveřejňujeme zajímavý dopis z daleké Číny, kamž až proniklo „Museum" a potěšilo osamělého kolegu — Čecha v misijním semináři. Vyzvali jsme ho, aby napsal pro „Museum" nějaký článek z misií, — jistě by se čtenářstvu zavděčil.

4) Tumačenje Star. Zavjeta prema Vulgati 1 sem. (I.) po 2 sata (Dr. A. Sović); 5) Filozofija: Noetika (Kritika subjektivističkih a idealističkih nazora o zrijednosti ljudske spoznaje; (predaje Dr. S. Zimmermann) 2 sem. po 3 sata; 6) Socijologija 2. sem. po 2 sata (učitelj Dr. A. Juretić); 7) Govorništvo 2 sem. po 1 sat (učitelj Dr. P. Lončar.) — U III. tečaju: 1) Moralno bogoslovlje (Theol. moralis) 2 sem. po 8 sati (suplent Dr. Volović); 2) Crkvena povijest (Historia ecclesiastica) 2 sem. po 6 sati (prof. Dr. J. Jelenić); 3) Socijologia 2 sem. po 2 sata (Dr. A. Juretić); 4) Govorništvo 2 sem. po 2 sata (Dr. P. Lončar). — U IV. tečaju: 1) Crkveno pravo (Jus can.) 2 sem. po 8 sati (prof. Dr. A. Ruspini); 2) Pastoralno bogoslovlje 2 sem. po 8 sati (suplent Dr. D. Kniewald); 3) Homiletika 2 sem. po 2 sata (Dr. P. Lončar); 4) Pedagogija2 sem. po 4 sata (učitelj Lasman); 5) Crkvena umjetnost 2 sem. po 2 sata (učitelj Dr. Svet. Ritig).

Osim toga se predaju na fakultetu jezici: sirski i arapski za II. i III. tečaj zajedno 2 sem. po 3 sata (pred. prof. Dr. A. Sović).

Profesori su prvorazredne sile. Predaju u posve znanstvenom tonu. Biblicista Dr. Sović je proputovao na trošak biblijske komisije u Rimu gotovo čitavu Evropu i pregledao knjižnice: u Veneciji, Milanu, Zaragozi, Madridu, El Escorialu, Parizu, Londonu, Oxfordu, Bruxellesu, Berlinu a Münchenu. Plod je toga njegovoga znanstvenoga putovanja na grčkom jeziku pisano djelo: De Nili Monachi Commentario in Canticum canticorum reconstruendo. Djelo će izdati u najskorije vrijeme biblijska komisija u Rimu na svoj trošak. Prof. Sović je radio na tom djelu 7 godina. Sada prevodi sv. Pismo na hrvatski jezik. Kako je on dobar lingvista ucopće, a napose osobiti poznavaoc istočnih jezika, to će njegov prijevod biti monumentalno djelo u hrvatskoj katol. literaturi.

Filozof Dr. Zimmermann je izdao dosada „Noetika" (po njoj predaje u II. tečaju), „Kant i Neoskolastika" u 2 sveska i „Uvod u filozofiju". Za djelo „Kant i Neoskolastika" rekao je učenjak Aurelije Palmieri, da nije u svoj evropskoj literaturi našao ovako lijepo a sistematski obradene teme o Kantu i Neoskolastici.

Dr. J. Marić je objelodanio svoja djela „Modernista, filozof i apologeta", „Mesijansko-dostojanstvo Kristovo", „Božanstvo Isusovo", „Što su učili Agnoete", „Novi dokazi protiv modernih Agnoeta", „Kritika modernih teorija o ignoranciji Kristovoj". Ova su djela izašla u „Katol. Listu" i „Bogoslovskoj Smotri". Kao samostalna knjiga izašlo je njegovo djelo „De Agnoëtarum doctrina" na lat. jeziku a naskoro će izaći opet jedno njegovo znamenito djelo „Novi pogled u Honorijevo pitarje".

Dr. J. Jelenić je metu inim vrijednim svojim historijskim djelima izdao djelo „Kultura i bosanski Franjevci" u 2 sveska a u najnovije vrijeme i I. svezak „Povijesti Hristove Crkve". Kako mi Hrvati još uvijek do sada nijesmo imali crkvene povijesti na hrvatskom jeziku, to si je on uzeo za zadaću, da obradi crkvena povijest nopće, a u toj općoj crkvenoj povijesti hrvatsku crkvenu povijest napose. Prvi svezak njegove „Povijesti Hrist. Crkve" obuhvata vrijeme od 1. do 313. godine, a broji 250 stramia. Sudeći po prvome svesku, bit će njegovo djelo nistinu epohalne vrijednosti.

Dr. Volović je napisao „Uvod u sv. knjige Star. Zavjeta" i „De principiis theologiae moralis". — Dr. Vimer je napisao „Uvod u sv. knjige Nov. Zavjeta", „Muka Isusova" i „Život sv. Pavla". — Dr. Bujanović je objelodanio „Sveti Sakramenti", „Eshatologija" i „Marijologija". — Dr. Zagoda je preveo i protumačio Pavlove poslanice. — Dr. Barac je napisao „Liturgika", „Dogmatika" i „O modernoj katol. apologetici". — Dr. Kniewald je izdao na hrvatskom jeziku „Rimski Misal".

Kako su profesori študirali na prvim evropskim univerzama, to su oni po uzoru tih svjetskih univerza uveli i na našem fakultetu takozvane „seminare". Svrha je seminara, da upotpurjuju školski studij i da daju slušaćima naputke za budući njihov samostalni znanstveni rad. Dosada postoje ovi seminari: u I. tečaju apologetski 2 sata na nedjelju (vodi ga Dr. Barac) i biblijski 1 sat na nedjelji (vodi ga Dr. Sović; u II. tečaju dogmatsko-patristički 1 sat (Dr. J. Marić) i biblijski 1 sat (vodi ga u I. sem. Dr. Sović a u II. sem. Dr. Zagoda); u III. tečaju filozofski 2 sata (Dr. Zimmermann) i historijski 2 sata (Dr. Jelenić). Svaki je slušač u seminarima držan po mogućnosti izraditi jednu radrju. Radrja

se preda dotičnom profesoru, zatim se čita u seminaru a nakon toga se razvija debata. Dosada su pokazali seminari dosta i lijepog uspjeha. Uspjesi se seminara vide najbolje po tome, što u zadnje vrijeme mnoštvo mladih svećenika polaže doktorat. — Vlada podjeljuje u poslednje vrijeme svake godine stanoviti svotu novaca pojedinim fakultetima kao nagradu za radrje izradene u seminarima,

Kao pomagalo u radu u seminarima služi slušačima bogoslovnog fakulteta seminarska knjižnica. Malena je još — istina, jer je tek pred kratko vrijeme osnovana, ali posjednje vrijednih djela svake bogoslovne struke.

Lijepo je i vjerno ogledalo bogoslovnoga fakulteta u Zagrebu znanstvena revija „Bogoslovska Smotra", što su je izdavali profesori bogosl. fakulteta do godine 1918. Osim fakultetskih profesora pisali su u „Bog. Smotru" i ostali najvrsniji teologi hrvatski. „Bog. Smotra" je bila vrlo lijepo uredivana i donosila je članaka svake bogoslovske discipline. Od 1918 ne izlazi više radi financijalnih prilika.

U zadnje se vrijeme radi na reformi bogosl. fakulteta. Po toj će reformi trajati studij 5 godina za sve bogoslove obligatno, a 6 god. za one, koji kane doktorirati. S tim u svezi bit će podignute 3 nove stolice: za komparativnu historiju religija, za istočno pitanje i za povijest dogmi. Stolica za istočno pitanje imala bi raditi i pokretati akciju za uniju istočne i zapadne crkve. Reforma će stupiti na snagu iduće školske godine.

Sada boravi u Zagrebu glasoviti učenjak Aureliie Palmieri. On će predavati II. semestar o temi: „Papina nepogrješivost i pravoslavje". Od A. Palmieriho se mnogo nadamo i njegovim predavanjima posvećujemo veliku pažnju. Kako je on vrstan poznavaoc istočne teologije, to će nam on najbolje moći da pokaže smjer rada oko unije, za koju se naša katolička javnost sve više oduševljava, a u zadnji vrijeme već mnogo i radi. Janko Penić, bogoslov.

ZE LVOVA.

Olomoučtí kolegové navázali styky s polským seminářem ve Lvově. Otiskujeme s radostí úryvek z velmi zajímavého informativního dopisu, který bratří Poláci poslali Liter. Jednotě v Olomouci:

...Tradice sv. Vojtěcha, z jehož rukou Polska r. 996 přijala křest Kristův, nevymřela. Ač již od té doby uplynulo 10 dlouhých věkův — přece památka jeho žije dosud v polských srdcích. Máme kostely v nichž jest patronem sv. Vojtěch, na př. v Krakově, ve Lvově a j., rovněž i konvikty a školy berou si ho za patrona. Doubravka jest méně známa lidu polskému, jednak také proto, že ve školních příručkách není o ní zmínky.

Vládnoucím náboženstvím v Polsku jest katolicismus. Polsko bylo a jest veskrze katolické; nenechalo si vyrvat víry katolické, ani nedopustilo, by nějaká jiná sekta náboženská se hluboko zakořenila a rozšířila v Polsce. Důkazem pravověrnosti Polsky jest její poměr k protestantismu a pravoslaví. Protestantů jest v Polsku málo; tvoří malé kolonie rozlévající se zcela na okraji republiky a i ti protestanté, kteří žijí v Polsce, jsou většinou přistěhovalci z Němec. Pravoslavných před rozdělením Polska vůbec nebylo, teprve nájezdy ruské způsobily přestoupení mnoha unitův na pravoslaví. Jak silným jest duch katolický dosvědčuje skutečnost, že oni uniti, kteří v minulých dobách přestoupili na pravoslaví, ihned se vrátili do církve katolické neb utekli do hloubi Ruska, jakmile přestala vláda moskevských úřadů na planinách polských. Když pak sněm — živelně nepřátelský církvi — chtěl provést rozluku církve od státu, tu narazil na odpor převážné většiny členů.

Rovněž i jiné sekty náboženské se neujímají na půdě polské, ba shora zakázané jsou na vymření. Tak sekta Marjavitů, jejímž sídlem byl Pl'ock, po smrti matičky Kozlovské, své zakladatelky, začíná upadat a všeobecně vymírá. Totéž možno říci o jiných sektách snažících se v Polsce zakořenit. Na příklad Metodisti začali před několika lety agitovat na území polském, dnes však jsou již demaskováni a bojkotováni energicky jak duchovní hierarchii, tak i velkou většinou lidu.

Směry náboženské i politické mají namnoze tutéž historii. Polska jest krajem nevpouštějícím z venčí zhoubných vlivů. V Polsce, jest to karakteristické, že všechny strany a proudy stavějící se proti duchu a zásadám církve Kristovy, nenajdou velké opory a zdaru.

Velmi populárním prostředkem výchovným jest všeobecně skauting. Karakteristickým jest to, že jest většinou v rukou kněží, sledujících rady novodobých pedagogů, jako Foerstra, Pestaloziho a j. I v Sokole jsou kněží. Ráz oněch institucí jest obyčejně katolický; výjimečně se přihází, že tu onde toliko místně usilují dáti svému spolku nátěr bezvyznání; pravidelně mají svého kaplana a všechny jejich slavnosti jsou popředně slavnostmi církevními. Sokol oficielně jest katolickým. Pracovníci vůbec.

Mezi klérem polským není škodlivých proudův. Jest jen jediný připluvší z Ameriky, t. zv. „Nezávislá církev", ale ta nemá zde v Polsku žádných vyhlídek do budoucna. Sotva několik kněží se k ní přihlásilo.

Polští kaplani, nebeneficianti, jako katecheté jsou postaveni na roveň učitelstvu světskému. Každý jest povinen konati ročně 3denní exercicie, proto se ve Lvově scházejí kněží jednou za měsíc ku společným duchovním cvičením tak zv. měsíčním rekolekcím.

Na universitách jsou změny: theologie trvá 5 let, okamžitě pouze v Krakově, medicina a technika rovněž 5, právo 4, filosofie 3 leta. Organisace katolické mládeže jsou na postupu. Máme sdružení gymnasijní „Matka Polska" a různé spolky ku vzájemné pomoci. Jest dosti spolků socialistických, židovsko-zednářských, ale přes to spolky katolické odnášejí vítězství. Mezi akademickou mládeží vítězí všude strana umírněně národní. Dokazuje to všeakademický sjezd celé Polsky ve Vilně, na který každá fakulta bohoslovecká vyslala své delegáty a mezi jinými i my. Sjezd dal podnět k velkému utužení života politicko-spolkového mezi mládeží.

Ve spolcích, zvláště na vsích a městečkách, hrají hlavní roli kněží a proto my již v semináři se přizpůsobujeme tomuto způsobu práce pastýřské, probírajíce v našem „Přednáškovém kole" přednášky o otázkách týkajících se oné akce osvětovo-hospodářské. Skoro v každé vsi neb městečku jest nějaký rolnický spolek. Nutno se též zmíniti o abstinentním ruchu v Polsce. I tu jsou kněží na prvém místě a získávají velkých zásluh. Existuje „Spolek kněží abstinentů" — „Osvobození", „Eleutheria" a každý má svůj orgán.

Poněvadž, jak jsem výše podotknul, Polska jest krajem veskrze katolickým, proto i život náboženský jest dosti čilý. Obzvláště lid jest upřímně náboženským, třebas se mnoho bratří s pověrčivostí a povrchností při vykonávání úkonů náboženských, což ovšem náboženství kazí a podvrací a podléhá zhoubnému vlivu socialisticko-zednářské strany. V poslední době válka trochu zkazila lid, neboť ho naučila lenosti a ničemnostem. Nejvyšší inteligence jest rovněž katolická, neboť jest nejkonservativnější. Tato tradice jest dědictvím po předcích. Za to střední inteligence jest v ohledu náboženském obojetná. Atheistů jest málo, praktických není, neboť Polák jest citovým a bez náboženství se obejíti nemůže — pluje pouze ve středních vodách indiferentismu ale na druhé straně upouští od plnění závazků své víry.

Na konec několik slov o našem životě seminárním. Naši představení pochopili, že již tu v semináři jest třeba se připravoval pro veřejnou práci spolkovou, že máme odsud vycházeti nejen jako kaplani, ale i jako občané. Ještě před válkou bylo u nás založeno Sdružení lidové školy, které později se změnilo v „Kolo literární" Petra Skargi. Dosud pracovali jsme sami pro sebe — oddělení a vzdáleni jiných spolků akademických. Teprve v poslední době — jdeme s duchem času a potřebami dneška — vycházejíce z toho předpokladu, že více dobra vykonáme společnou prací a že jest lépe sblížiti se se světskými kolegy, nežli se od nich dělit. Jest to poslední a přelomový krok učiněný duchovními semináři v Polsce a mezi nimi i naším seminářem.

Přejeme vám všeho zdaru a vzrůstu vaší mladé vlasti a nám vzájemné shody a lásky bratrské... S bratrským stiskem dlaní alumni lat. semináře ve Lvově.

V lednu 1922.

Michal' Levicky, místopředseda. J. Czerniecki, předseda.

ČINNOST „RŮŽE SUSILOVY“ V BRNĚ (prosinec-duben).

11./XII. 1921. Kol. Kubeš (I. r.): Květiny v kostele. Přednáška.
15./I. 1922. 1.) Bezruč-Červený: Žermanice. Solo (kol. Benáček II. r.) s průvodem klavíru (kol. Pezlar II. r.).
2.) Bezruč: Ostrava. Recitace (kol. Peška IV. r.).
3.) Pokus o charakteristiku Leona Bloy. Přednáška (kol. Benáček).
4.) Ukázky z tvorby Bloy-ovy. (kol. Benáček).
5.) Bezruč: Ty a já. Recitace (kol. Peška).
22./I. Kol. Jančík [III. r.]: Úcta sv. Jeronyma v Čechách. Přednáška.
12./III. Schůze výboru: „Museum“, změna stanov a j.
12./III. Kol. Jančík [III. r.]: K. V. Rais. Přednáška.
12./III. Mimořádná valná hromada. Změna stanov, doplňovací volba, revisoři, „Museum“.
19./III. Svatotomášská akademie společně s kolegy německými.
1.) A. Hromádka: Te candor casti pectoris. Sbor.
2.) Milost Boží sama o sobě podle sv. Řehoře Nazian. Přednáška [kol. Strnad IV. r.].
3.) Řehoř Naz. [přel. R. Suchý]: Hymnus na Boha. Recitace [k. Tuček II. r.].
Chvála panenství. „ [k. Benáček II. r.].
4.) F. Bendl: Andante favori. Orchestr.
5.) J. R. Dürner: Sturmbeschwörung. Sbor.
6.) Gott und Welt nach dem hl. Thomas v. Aquin. Přednáška [k. Gräupel I. r.].
7.) Fr. Picka: Ježíš potkává Marii. Sbor.
25./III. Kol. Ševčík [III. r.]: Pobyt a smrt sv. Petra v Římě. Přednáška.
25./III. Schůze pracovní: Pracovní konference v Prostějově (delegováni koll. předseda a jednatel) a j.
2./IV. Kol. Jelínek [II. r.]: Spiritism. Přednáška.

Semestrální zkoušky skončeny 25./II. Duchovní cvičení konala se v době 4.-11. března. Exercitator P. Dreiseitel S. J., superior z Opavy. Subdiakonát a tonsury (koll. z III. r., kteří už odbyli vojenskou službu) 11./III. Tonsury ostatních koll. z III. r. IV. Ostiariát a lektorát 2./IV. Exorcistát a akolytát určen na B. sobotu.

Bratrským jednotám pozdrav! Jednatel.

SOCIOLOGICKÝ KROUŽEK „R. S.“

Schůze. 30./X. 1921. Kol. Jeřábek [III.]: Vznik a základy socialismu. — 6./XI. Kol. Jelínek [II.]: Laická morálka. — 8./XII. Kol. Hrubý [III.]: Sociální činnost Církve. — 18./XII. Kol. Papež [I.]: „Volnost, rovnost, bratrství“. — 29./I. 1922. Kol. Jeřábek [III.]: Význam a činnost † papeže Benedikta XV. — 29./I. Kol. Papež [I.]: Může býti katolík sociálním demokratem? — 2./IV. Kol. Jeřábek [III.]: Soukromé vlastnictví.

Debatní večírky. 18./X. 1921: Přednosti a vady naší veřejné schůze. — 10./XI.: O státě, jeho úkolech a poměru k náboženství. — 23./XI.: Solovjev, jeho názory o křesťanství a politice. — 15./XII.: Význam zemědělské internacionály. — 22./III.: Rozvrh činnosti „Soc. kroužku“. — 29./III.: Zákon o povinné tělesné výchově. Kraus Fr., jednatel.

KROUŽEK TĚLOCVIČNÝ zahájil činnost 9./III. t. r. Cvičení je dvakráte v týdnu a vede je kol. Štrof (I. r.).

VELEHRADSKÝ SJEZD.

Na Velehradě . . . Cyril a Metod kázali nám spásu! Tam ke kolébce naší víry spějeme každoročně se všech stran drahé vlasti, abychom si stiskli bratrsky ruce k vzájemné práci pro dědictví cyrilometodějské, pro ni se nadchli, Boha o pomoc prosili a Mu děkovali. Tam čerpáme novou sílu k obraně sv. víry, tam tužíme svazek vzájemné lásky. Dejž Bůh, aby také letoší sjezd nám všeho skytl hojnou měrou! Bratři! Dlužno, abychom se naň již nyní připravovali. Posílejte proto návrhy na program sjezdu, na dobu, kdy by bylo lze jej nejvhodněji pořádati a na řečníky! Návrhy zasílejte Literární jednotě bohosl. v Olomouci nejdéle do konce dubna 1922.

ČASOPIS ČS. BOHOSLOVCŮ

MUSEUM

R. 53. Č. 5. 1922.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. BOHOSLOVCŮ ČESKOSLOV.

Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce.

Ročník LIII. Číslo 5.

Redaktor: JOSEF HUDEČEK. - Administrátoři: FRANT. KRAUS a MARTIN PAPEŽ.

Předplatné na 53. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty, 15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 5.:

J. P. Lišenský: Srdci Páně*. — *Rtk:* Meditace o Eucharistii. — *Řehoř Naz. (přel. R. Suchý):* Hymnus na Boha*. — *Josef Hudeček:* Sacerdos in aeternum. — *A. Vas. Kolcov (přel. Patrolazčan):* Pieseň oráča*. — *B. Bouzovský:* O významu slov ve smyslu přeneseném. — *Jan Ev. Urban:* Hlasatel lásky a pokoje (Dokončení). — *R. Suchý:* Proč ne knězem? — *B. Bouzovský:* Lituji tě nadčlověku*. — *Josef Jančík:* Naše theologické studium. — *Redaktor:* Na konci ročníku. — *Cyrilometodějská hlídka. Josef Hudeček:* Věroučné rozdíly mezi pravoslavím a Církví katolickou. — *Pohledy do života.* — *Zprávy.*

Rukopisy, dopisy a knihy pro redakci buďtež zasílány na adresu:
REDAKCE „MUSEA“ V BRNĚ, ALUMNÁT.

1. číslo 54. ročníku vyjde koncem října 1922.

Redakční uzávěrka jest 15. října.

Dary a přeplatky na „Museum“: Vdpp. Ed. Čmejrek, Dr. Jakub Hodr, Dr. Ant. Hora, Dr. Ant. Jelen, Dr. Theodor Kaláb, Jan Kuchta, Jan Možný, Josef Ocetek, Bedřich Pátek, Fr. Pitrocha, Dr. Karel Skoupý, Adolf Slezák, Ant. Vala, Dr. Jan Wajgl. P. T. R. Houdková, M. Jirušková, H. Rubrová. — Všem upřímné „Zaplať Bůh!“

Prosíme snažně o zaplacení časopisu, abychom mohli vyhověti svým závazkům. Uznejte, že vydávání časopisu v této době není maličkostí a podporujte nás aspoň přesností v placení. Za dary srdečné: Zaplať Bůh!

Administrace prosí o vyrovnání účtu za „Ročenku čs. bohoslovců“ Kč 13·—. Rozprodá starší ročníky „Musea“ za mírnou cenu. —

Majitel, vydavatel a nakladatel:
„RŮŽE SUŠILOVA“, LITER. JEDNOTA BOHOSLOVCŮ V BRNĚ.

VYTISKLA KNIHTISKÁRNA JANA TOMANA VE ŽĎÁŘE NA MORAVĚ.

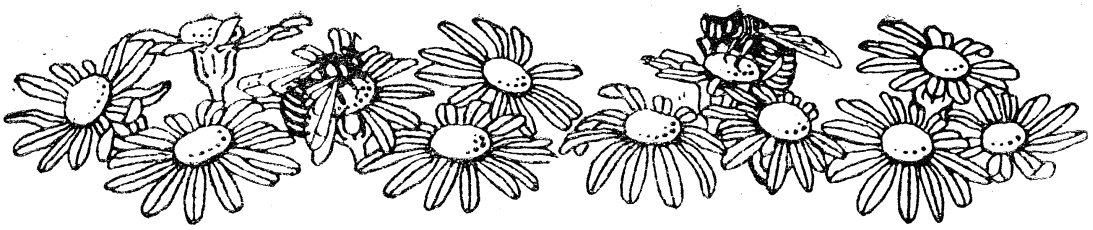

J. P. LÍŠENSKÝ:

SRDCI PÁNĚ.

Ó Srdce, božské Lásky chráme,
za lásku Tvou co my Ti dáme?
jen máme mladost našich let,
s ní dáme jarých myslí vznět.

Ó Srdce, božské Lásky sílo,
ó přispěj nám, když naše dílo
se hroutí náhle, zaniká;
o pomoc duch se utíká.

Ó Srdce, božské Lásky ohni,
nám srdce plameny rozohni;
ať slaví duše krásný máj,
ať v srdcích rozkvete se ráj.

Ó Srdce, božské Lásky zdroji,
ó přispěj nám — jsmeť přece Tvoji;
když děsí chmury, mrákoty,
rozestři plášť své dobroty.

Ó Srdce, božské Lásky hrade,
nás skryj, když stín se v duše krade;
ó učiň Bože v nás svůj stan,
ó přines, Jezu, světlo nám.

Ó Srdce, božské Lásky růže.
co tráva polní dát Ti může?
Smí aspoň tichý obdiv dát —
ach, smí Tě, Kriste, milovat?

Ó Srdce, božské Lásky králi,
i kdybychom Ti všechno dali,
jest přece naší lásky vznět
ubohý, pouvadlý květ.

Ó Srdce, božské Lásky moře,
zřím na Tě žasna u pokoře,
a sténám vroucně k vlnám Tvým:
Splyň se mnou, Pane můj, — ó splyň!

—RTK—

MEDITACE O EUCHARISTII.

(Příspěvek k slavnosti B. Těla.)

Člověk je bez odporu největší, ale i nejšťastnější labužník. Přistupuje každodenně k nejslavnější hostině, jaká se na zemi připravuje. Je zároveň nejpodivuhodnější hostina, jako je podivuhodný sám pokrm. Podává se jen z nádob drahocenných a posvěcených. Jen posvěcený přisluhovač nám podává pokrm v rouše obřadním, rovněž drahocenném, v prostorách posvátných, velebných, na jejichž výzdobě zkoušeli veleduchové lidstva své umění. K jeho oslavě napsány básně, vymyšleny hudební nástroje a slavné hymny. Lidé dnem i nocí mu pějí slavné písně. Pokrm ten spočívá uprostřed zlata a drahokamů — sám klenot nejdrahocennější — ukryt v hedvábí a perlách. Jako slunce mezi hvězdami svíc a lamp spočívá — *Eucharistie* . . .

Proč nás obšťastňuje?

Sněhobílá Vločka, bílý Kotouček moučný . . .

Za ním však leží Boha tajemství . . .

Nepatrné Sousto oproti hmotné postavě člověka. Zatím co tělu nedává výživných látek, živí duši trvale . . .

Bělostnost Kotoučku ve svatém pojídání přenáší se na celou duši a zvětšuje svou světlost tak, že duše září, zář přechází v oheň svatosti, který je tím mocnější, čím temnější jsou spodiny pekla a čím pronikavější bylo vítězství Kristovo nad knížetem hříchu. Sv. otec Jan Chrysostom praví o sv. přijímání: . . „ab hac mensa recedimus tamquam leones ignem spirantes, terribiles diabolo effecti“ . . .

Co je Eucharistie?

Eucharistie — holubice vypuštěná z archy Noe, hledající souš svatosti v lidských srdcích v potopě hříchu . . .

Eucharistie — beránek prvorozený, bez poskvrny, kterého pojídáme jsouce připraveni na slavný exodus z otroctví hmoty a tělesnosti . . .

Eucharistie — obilí Josefovo, rozdávané z nevyčerpatelných obilnic nebeských . . .

Eucharistie — šekinah, obláček božství, spočívající v monstrancích a ciboriích křesťanských tabernaklů . . .

Eucharistie — manna padající s nebe při každé mši sv., nabíraná do živých nádob lidských srdcí . . .

Eucharistie — chléb Eliášův, sílící nás na cestě k Horebu Věčnosti . .

Kéž by naše srdce byla očistěna a vysušena od kalu hříchu, aby se tak stala příjemným odpočívadlem bělounké Holubice eucharistické . .

Kéž by nevinnost eucharistického Beránka mocně zářila v naší duši oslepujíc anděla duchovní smrti, aby k nám nikdy, nikdy neměl přístupu . . .

Kéž by Šekinah eucharistická spočívala v každém srdci křesťanském nad zlatým propitiatoriem tří božských ctností, jsouc tak skvostněji ubytována než ve svatostánku starozákonním . . .

Kéž by Chléb eucharistický nás vyživil nejen třicet dní jako Eliáše proroka, ale všechny dny, které nám zbývají ke konečnému cíli . . .

Kéž by Manna eucharistická v nádobách našich srdcí nebyla nikdy sakrilegicky zneuctěna plísní hříchu . . .

Kéž bychom Krista, jehož Josef egyptský byl toliko matným předobrazem, aspoň tak milovali jako synové Jakubovi milovali Josefa, litujíce upřímně, že jsme Ho svými hříchy zaprodali do otroctví kříže . . .

HYMNUS NA BOHA.

(Ze sv. Řehoře Naz. přel. R. Suchý.)

Věčnosti Vládce, přej nám
slaviti Tebe, Krále,
opěvat svého Pána.
Zaznívej k Tobě chvála,
andělské zvučte hymny!
Dle vůle Tvé jdou věky,
Tvou vůlí září slunce,
vychází luna snivá
a jitřní hvězda nebes.
Tebou se člověk učil
velebné znáti božství,
neb dal's mu rozum s duší.
Vše stvořil Jsi a určil
všem věcem řád, vše řídíš.
Promluvil Jsi a bylo,
co's mluvil, učiněno.
Tvé Slovo, Syn Tvůj, Bůh jest.
Má tutéž přirozenost,
jest stejné pocty hoden.
Duch svatý pak jsa Bohem
vše objímá a chová,
pečlivě opatruje,
co Syn a Otec řídí. —
Trojici slavme živou,
v Ní Vládce jediného,
nezměnnou přirozenost,
počátku nemající,
jestotu nevýslovnou,
a moudrost neobsáhlou,
moc nebes neochvějnou,
bez konce, bez počátku,
jas nikým nespatřený,
jemuž nic není tajno,
(a byť i nejskrytější)
co na zemi neb v moři. —
Buď milostiv, ó Otče!
Přej ctít nám božství povždy,
náš hřích však navždy zahlaď,
svědomí naše očisť,
zbav myšlení nás zlého!
Abychom chválu pěli
sepnouce ruce čisté,
a Krista velebili
Jej vroucně vzývajíce,
by na sluhy své vzpomněl,
když přijde s velkou mocí.
Buď milostiv, ó Otče,
kéž dojdem smilování!
Zněj sláva, díkuvzdání
po všechny Tobě věky! —

JOSEF HUDEČEK:

SACERDOS IN AETERNUM . . .

(Rozhovor s duší a Spasitelem.)

Dne 9. května 1922.

Právě za dva měsíce budu slaviti svou primici. Který jiný den svého života bych mohl nebo měl s větším porozuměním čísti slova Žalmistova: . . . chvalte Hospodina všichni lidé: neboť utvrzeno jest nad námi milosrdenství Jeho . .? Kněžské povolání je dílem *milosrdenství* Božího více než cokoliv jiného. Jím dovršuje Bůh celou horu milosrdenství, kterou pro nás nakupil od věků, v životě jednotlivcově pak od vlití duše. Proč si Bůh vybírá kněží z lidí, často slabých a ubohých, proč nedal přednost andělům nebo aspoň velikým světcům? Faktum, že vyvolil mne, dává mi nahlédnouti do hlubin tajemného milosrdenství Božího. Duše má, nyní rozumíš sv. Pavlu řkoucímu: *Milostí Boží* jsem, co jsem. Nyní však opatrně a s otázkou pokračuj: A milost Boží nebyla ve mně marnou. Smíš to říci? V jistém smyslu ano: milost Boží vedla tě ke sv. kněžství a způsobila, že nyní stojíš u cíle. Milost Boží stačila však, aby ses mohl státi knězem podle *vzoru Pavlova.* Blaze ti, můžeš-li si odpověděti, že milost Boží nebyla ani v tom ohledu v tobě marnou,

Stojím takřka na stupních oltáře. První mše sv. připadá mi jako slavný sňatek, kterým novokněz zpečeťuje své spojení s Církví sv. před zraky Božími. Co má pro Církev větší cenu než obět mše sv.? Čím Boha člověk více uctí nebo usmíří nežli mší svatou? Proto den kněžské ordinace, kdy z moci Boží dostává se svěcencům moci sloužiti mši sv., je pro Církev slavným dnem. Záleží jí na každém jednotlivém knězi, raduje se proto z každého novokněze, jenž přichází vyplnit místo mrtvých sluhů oltáře. Přeje si, aby denně nejsv. obět byla konána co největším počtem kněží. Proto si vychovává kněžský dorost, aby si nade vše vážil nejsv. oběti a slavil ji co nejdůstojněji. Doporučuje, aby kněží bez důvodu nevynechali nikdy v roce mši sv., a laiky upozorňuje na bohaté ovoce každé mše sv. i vybízí je, aby dle možnosti denně mši sv. obcovali. Takovou cenu přikládá Církev svatá mešní oběti! S vroucností vzývá při kněžském svěcení Ducha Sv. hymnem Veni creator Spiritus!, aby si vyprosila *hodné kněze.* Obléká svěcence v čestné roucho kněžské, v roucho mešní, aby naznačila, že mše sv. je centrum kněžského života a vrchol působnosti, největší vyznamenání, jehož se tvoru může dostati. Ve chvíli svěcení jakoby Církev nevěděla v jásavé radosti, čím má zahrnouti vyvolené jinochy. Jak rozsáhlou pravomoc jim udílí, když biskup maže sv. olejem ruce svěcenců a připomíná každému obdivuhodné slovo: *quaecumque* benedixerint, benedicantur et quaecumque consecraverint, consecrentur et sanctificentur . . *cokoliv*, všechno, co ty ruce požehnají, bude požehnáno, a co posvětí, bude posvě-

ceno! A ty ruce jsou tytéž, které byly poskvrněny hříchy . . Pane, zadrž, abych nezemřel! Nezadrží, naopak stupňuje svou štědrost a zahanbuje svou velkodušností moji ubohost a malichernost. Podává mi posvěcený kalich s vínem a vodou a patenu s bělostnou hostií — tedy obětní dary — se slovy závrať působícími, nad nimiž žasne nebe: Accipe potestatem offerre Sacrificium Deo . . . Přijmiž *moc přinášeti Bohu Oběť* a sloužiti mše za živé i za zemřelé. V té chvíli, Pane, musíš zapomenouti na celou moji minulost a přitáhnouti mne na Své Srdce a rozžhaviti mne Svým žárem, aby má oběť mohla býti Tobě příjemnou.

Zdá se mi, že nemeditujeme o vznešenosti nejsv. oběti dosti pozorně. Jinak bychom si měli vážiti té nepochopitelné milosti, že právě *nám* je dopřáno konati svatá tajemství mešní nebo jim obcovati. Církev sv. před věky již užila pro mši sv. přiléhavého výrazu *tremendum sacrificium* — oběť, při níž se má tvor chvěti v posvátné bázni a úctě. Duchové nebeští s radostí provázejí Beránka na oltář ke každé konsekraci a s rozkoší se Jemu klanějí, když spočívá v rukou kněžských nebo na oltáři a v útrobách přijímajících. Závidí nám lidem skoro té svaté intimnosti, jak se můžeme stýkati s jejich králem, a doplňují naše nedostatečné klanění. Duše má, pros anděly boží, aby tě podporovali ve vroucí, sebezapomínající úctě k bělostné *Hostii*.

Krásu mše sv. a *vznešenost katolického kněžství* málokomu se podařilo tak něžně vylíčiti jako Tomáši Kempenskému ve „Zlaté knížce o následování Krista". Slyš, duše má, k čemu tě Pán volá a uschopňuje:

Kdykoli kněz *oběť* koná,
Bohu čest a chválu množí,
andělů sbor potěšuje,
vzdělávaje *Církev* boží.

Živým pomoc poskytuje,
pokoj těm, kdož dlí už v *hrobě*,
a *sám* ve všelikém dobru
zjednává též účast sobě.[1]

Hle, to všechno má o mně platiti již za dva měsíce a potom po všechny dny života mého. Jásej duše má! I na člověka-kněze lze vztahovati velkolepé jméno sacerdos in aeternum — kněz na věky, jež platí v plném smyslu o Veleknězi Kristu.

„Ejhle, máš v rukou oběť ze všech nejúčinnější a nejsvětější. Není *viny*, kteráž by se nedala smířiti obětí touto; není *milosti*, kteráž by se nedala zhojiti" — praví Arvisenet. Duše má především sama potřebuje odpuštění vin, milosti k hodnému kněžství, zhojení sla-

[1] Vlad. Šťastný, Následování Krista IV. 5.

bosti. Vždyť Církev sv. chce, ut (sacerdotes) inviolabili charitate in virum perfectum . . . resurgant — „aby kněží svou nezrušitelnou láskou k dokonalosti, k plnému mužnému věku Kristovu mohli stanouti v den spravedlivého a věčného soudu Božího s čistým svědomím, pravou vírou a naplněni Duchem Svatým.“ Kdož ví, zda by spravedlivý Boží hněv nebyl zahladil tento zlý svět, kdyby Beránek na oltářích našich nevolal bez ustání a přečasto k nebi o smilování![2] A já dostanu nad tímto Beránkem neomezenou takřka *moc!* Nebojíš se, Pane, svěřiti mým rukám své skutečné Tělo — sv. Hostii a Krev nejsv. — i své mystické tělo — údy své Církve? Když Beránka požíváš, duše má, „máš více nežli jest nebe bez Boha, máš Boha samého, za cenu následovati Ho na cestě kříže a v sebezapření, chceš-li Jej míti a kdysi po šťastném vzkříšení věčně požívati.“[3] Kdo by nechtěl Tě požívati, sladký Pane? Nemohu pochopiti, že se najdou i kněží, jimž denní sloužení nejsv. oběti je břemenem, kteří ani trochu netouží po spojení s věčnou Láskou . . .

S toužebností žádal sobě Kristus Pán jísti s námi beránka velikonočního. „A my měli bychom býti váhavější v přijímání nežli On v rozdávání?“ — právem se diví Merlo-Horstius (Ss. Missa 5.). On chce rozdávati — a málokdo stojí o Jeho dary. Jak je to smutné! Jak ty se zachováš k Pánu, duše má? Ó pros o stálý hlad a žízeň po nebeském Pokrmu a Nápoji. Vzdychej se sv. Augustinem (Samomluvy 31.): Pozdě jsem Tě miloval, ó kráso tak stará a tak nová! Nyní však nic už mne neodloučí od Tebe, Pane. Fiat, fiat! Raději bych řekl: fiet — ano, stane se, neodloučí.

*

Co odpověděti sv. Vavřinci Justinianovi, když soudí: . . Byť byla velikou svatost kněží, přece nikterak nemají příčiny býti pyšnými, neboť stále jsou přece nehodni služby kněžské. Neboť jsou-li zásluhy andělů jenom dostatečny, jak budou teprve zásluhy lidí?“ Nemohu se diviti a nelze nic namítati. Písmo sv. samo tvrdí: Když všechno učiníte, rcete: Služebníci neužiteční jsme — Můj Bože, jací teprve jsme, když ani nečiníme nejnutnějšího, když nedodržujeme aspoň *minima!* Naše nehodnost a nedostatečnost je positivní. A přece milosrdný Bůh se od nás — ode mne — neodvrací.

Musím si vážiti kněžské důstojnosti, ač jí ani nechápu v plném významu. Svatý farář z Arsu Vianney byl přesvědčen, že by kněz musel zemříti, kdyby sebe pochopil, tak veliká je to věc býti knězem. Není většího štěstí než býti dobrým knězem. Jsem o tom přesvědčen stále více a s prosbou o *šťastné a požehnané kněžství* útočím denně často na Boha, totéž si vyprošuji přímluvou svatých. Pán mne vyvolil a to je mi zárukou, že Jeho milost bude se mnou. Povzdechy sv. Augustina jdou mi z duše: Nehledal jsem Ho — a

[2] Adolf Doss S. J., Myšlenky a rady.
[3] Alban Stolz, Suché byliny.

On hledal mne, nezavolal jsem Ho — a On zavolal mne! Pozdě jsem Tě poznal, Světlo pravé. —

Kdybych neviděl v poslední době mnoho Jidášů mezi kněžími, nedovedl bych si snadno představiti, jak je možno, aby kněz Krista zradil. Je to mysterium iniquitatis. Je hrozná myšlenka, že seménko zrady má v sobě každý a že roste nenápadně. Bude třeba stále ostražitosti a boje po celý život, aby se v duši nevzmohl koukol. Ve zbožně konané nejsv. oběti musím duši síliti a tisknouti se na Srdce Páně, ponořiti se do Pramene života a svatosti. Je-li mše sv. dle sv. Františka Sal. „sluncem duchovních cvičení, propastí Božího smilování, zdrojem Boží lásky, srdcem pobožnosti, nejdražším prostředkem k dosažení milosti" — mohu s důvěrou očekávati, že eucharistický Kristus bude vítěziti ve mně a mnou nad svody světa a úskoky ďábelskými. Ze mše sv. musím čerpati milost, sílu, útěchu. Proto jsem si zapsal v exerciciích před svěcením na podjáhna jako předsevzetí: Umiňuji si, že budu jako kněz denně sloužiti mši sv. a to zbožně.

Láska Boží *hýčkala* mou duši od jejího stvoření. Co však mi chystá v kněžství, přesahuje i smělé přání: Introibo ad altare Dei, ad Deum, qui laetificat iuventutem meam. Katolický kněz nestárne. I když se dočká vysokého věku, platí o něm, že Bůh obveseluje mladost jeho. Zajisté iuventus — mladost — značí *nového člověka stvořeného milostí. Pane, kéž ta mladost jest mojí výsadou a s ní mladistvé nadšení a horlivost na vinici Páně.*

*

Uvažuji, jak je to možno, že mi Spasitel chce *svěřiti nesmrtelné duše.* Duše je něco velmi vznešeného a drahocenného. Spasitel si je koupil za nesmírnou cenu — svou nejsv. Krev. A mně je svěří? Svěříme-li někomu vzácnou věc, je to jistě znamením důvěry. Pane, kdož jsem já, že mi důvěřuješ? Zatím byla mi svěřena jediná duše — moje duše. Osvědčil jsem se jako její správce? Těžko se odpovídá — — Vím dobře, že chvěti se budu, až při kněžském svěcení zazní otcovská slova biskupova: Cum magno quippe timore ad tantum gradum ascendendum est . . . S velikou bázní má se přistupovati k tak vysokému stupni, a musíme pečovati, aby vyvolené doporučovala nebeská moudrost, dobré mravy a dlouhodobé konání spravedlnosti (křesť.). Do rukou Božího milosrdenství kladu své kněžství. Ten, jenž mi dal touhu po kněžství, dá i splnění její — neboť „u Něho jest hojná spása" (Ž. 129). Mám-li býti dobrým pastýřem Tvých oveček Pane, musím býti Tobě podoben. Fac cor meum secundum Cor Tuum! „Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své" — pravil Spasitel a dokázal to. Svěří-li mně své ovečky, chce i ode mne, abych byl *dobrým pastýřem.* Nebude snad žádati mého života, ale bez obětí se mé kněžství neobejde. Obět je vždy nesnadná, ale takový poklad, jako jsou duše, stojí i za nejtěžší obět. Každý záslužný skutek je pokladem, každá milost pokladem, a péče

o nesmrtelné duše shromáždí kněži-pastýři poklad netušené blaženosti v nebi. Mám tedy přinésti oběti. Ano, Pane: Paratum cor meum — jsem připraven a ochoten přinésti obět čistoty, obět všestranné horlivosti v duchovní správě, obět vytrvalé snahy o dokonalost, obět trpělivosti v nemoci a protivenstvích, zkrátka všechno, Pane, oč požádáš. Vím, že svých *obětí nebudu litovati*, že láska Tvá mi je osladí a usnadní, neodloučím-li se od Tebe.

U sv. Matouše 26, 24. čteme rozsudek Páně nad zrádcem Jidášem: Dobré by bylo jemu, kdyby se byl nenarodil člověk ten. V officiu Zeleného čtvrtku Církev sv. třikráte klade v responsoriích II. nokturnu tato slova do úst Spasitelových. Běda tomu, kdo mne zradí. Judas mercator pessimus — — Otřásla ta slova mojí duší. Jaký vztah mají ke kněžství! Zelený čtvrtek jest výročí ustanovení Svátosti oltářní, svěcení kněžstva a den první mše sv. . .

*

Píši si dnes tyto myšlenky na svědectví proti sobě, kdyby snad někdy, nedej Bože, oči mé duše byly v nebezpečí, že oslábnou v přítmí chladu a ochablosti a nebudou míti odvahy a síly hleděti do zářících perspektiv Věčnosti.

Duše má, proč usedly stíny na jasné čelo? Spasiteli odporuč s důvěrou svůj kněžský život. Ó láskyplné Srdce, v Tebe skládám veškeru svou důvěru: pro slabost svou všeho se obávám, ale *od dobroty Tvé všechno doufám* . . .

A. VAS. KOLCOV:

„PIESEŇ ORÁČA."

Z ruského přeložil: Patrolazčan.*

Vleč sa sivko, vleč sa
desatinnou rol'ou,
vybielim železo
mokrou, vlhkou zemou.

Prekrásna sa zora
na nebi rozžala;
z velikého lesa
slniečko už vyšlo.

Čulo už na roli;
vleč sa sivko, vleč sa,
spolu s tebou som ja
hospodár a slúha.

Veselo ja chystám
brámu tak tiež háky,
prihistavam vozík,
nasypem ho zrnom.

Veselo ja hľadam
na mlať aj na štočky,
vyvievam aj mlátim . . .
Vleč sa sivko, vleč sa!

Roličku si ráno
s tebou sivko zorám,
zhotovím tak zrnku
koliebočku zlatú.

* Pôvodná báseň je tiež bez rýmu, u Kolcóva to často.

Napojí nakrmí
matka mokrá zem ho,
vyjde v poli trávka,
vleč sa sivko, vleč sa!

Vyjde v poli trávka,
vyrastú aj klasy,
bude zrieť aj riadiť
v tkaninu sa zlatú.

Zableskne sa nám srp,
zazvonia aj kosy.
Sladký bude oddych
na preťažkých snopách.

Vleč sa sivko, vleč sa!
Nakrmim ťa sýto,
napojím ťa vodou
vodou to prameňnou.

S modlitbou ja tichou
zasejem a zorem.
Úrody daj Bože,
chlieb — to mé bohatstvo!

B. BOUZOVSKÝ:

O VÝZNAMU SLOV VE SMYSLU PŘENESENÉM.

Lidský věk jest dostatečně dlouhý k tomu, abychom již za jeho trvání mohli postřehnouti, že určité, jedno a totéž slovo se mění co do obsahového významu.

U mnoha slov děje se tato změna v době poměrně krátké, jiná pak potřebují k tomu dobu mnohem delší. Počáteční příčiny vzniku změny významu bývají nejrozmanitější. Nejčastěji stává se to následkem toho, že mluvící ihned nemohl si vzpomenouti na pravé slovo, jež chtěl užíti, vzal místo něho ze své slovní zásoby jiné, jež jemu samému a pak přítomným přišlo jak se říká „po chuti", počali ho užívati při podobných okolnostech, až jim zdomácnělo

Toto měnění významu pochází skoro výhradně jen z úst lidí disponujících malou zásobou slovní, nebo lidí málo sečtělých.

Jest to druh vulgarismů s počátku vlastní nepatrnému okruhu.

Nejčastější příčiny změny významu bývají interjekcionální, onomatopojické a jim podobné, jichž výběr jest řízen subjektivním esthetickým cítěním jedince. Důležitým činitelem bývá stupeň jeho inteligence. Tvrditi však, že na příklad pouze příčina interjekcionální bývá ve všech případech původcem změny významu slova, jest jednostranné a nesprávné. Proto nutno v tomto směru zastávati stanovisko jistého druhu eklektismu, po případě i celou řadu příčin, jež mohou býti komplikacemi několika jednotlivých. Obdobně uvažuje Benedetto Croce ve své Aesthetice, když pojednává o povaze řeči resp. o výrazu řeči.

Příčiny vzniku vyvěrající z citového rozpoložení jedince a jeho záliby bývají někdy prapodivné. Sám delší dobu pozoroval jsem na

př. tuto zajímavost, že lidé vyslovující špatně hlásku ř, r, š, s, č, c, nesmírně často užívají slov, v nichž ona špatně vyslovitelná hláska jest obsažena, ač bychom očekávali, že se jí budou co nejvíce vyhýbati.

S počátku děje se tato změna proti všem pravidlům gramatickým a slohovým. Byť však sebe více se pravidla proti změně stavěla, přece po čase (třebaže ne ve všech případech) podlehnou. Bylo by zajímavo znáti ty rozmanité v mnohých případech až směšné příčiny měnění se významu slov a celý ten jejich boj, než domohou se uznání od pánů gramatiků.

Teprve poslední dobou veškeré vulgarismy jsou na filosofických fakultách a to hlavně v seminářích podrobovány důkladnému studiu a přejímány pak (mnohé z nich) do spisovné řeči. Jest již na čase, neboť poměry v tomto ohledu byly nesnesitelné, ať již navzájem mezi profesory nebo gramatiky a spisovateli, nejhůře však mezi profesory a žáky a to hlavně při zkouškách, kdež pravidelně rozhodoval subjektivní názor p. profesora v neprospěch žákův. Toto přílišné omezování volnosti myšlení a názoru na poli neohraničeném nijakými závažnými pravidly, nejen že v základě podkopávalo samostatnost vědecké práce mladých, ale i nezbytně vedlo ku znešvaření české řeči, jež byvši stažena jako šněrovačkou — sestrojenou z nepřirozených ducha českému pravidel — nemohla vyvinouti lepých tvarů ani své postavy ani charakteru.

Byl to kus zpátečnického školometství zaspavšího nejméně 500 let, neboť již Hus věděl, že za základ spisovné řeči musí býti brána lidová mluva a sám též v tom směru pracoval bez jakýchkoliv předsudků neb ohledů, takže — ač sám Jihočech — poukazoval na čistotu mluvy v okolí pražském (poblíž Rakovníka, kamž se odebral opustiv Prahu, by jí uchránil před interdiktem).

Z celého toho obrovského materiálu slov měnících svůj význam a proto, že dosud jsou ve stadiu přechodném do spisovné řeči nepřijatých slov, uvádím nepatrnou ukázku od slovesa *mazati:*

mazal karty = příčina vzniku může býti prvotní (totiž, že mazal špinavými prsty karty tím, že je držel pevně v ruce), nebo druhotná (že jimi při vyhazování tloukl o stůl) a shoduje se s významem přeneseným.
namazal mu (zmazal ho) = natloukl mu, zbil ho.
zmazali ho (v novinách) = zbili jeho čest čili vytkli mu takové chyby, že nemohl jich řádně vyvrátit.
mazánek = dítě příliš hýčkané.
domazal to = špatně to vyřídil (vypravil).
ty mažeš = ty škaredě píšeš nebo kreslíš.
ty jsi toho namazal = ty jsi mnoho napsal (ve smyslu špatném i dobrém).
ty jsi mazal = ty jsi kazisvět (nešika), všechno pokazíš.
namazal se = opil se.
ten se zamazal = ten si uškodil na cti.

ty jsi u mne vymazaný = s tebou nechci nic přátelského míti.
ty jsi mazaný (všemi mastmi) = ty jsi chytrák (lišák).
ten se namázl (dialekticky) = ten se ošidil.
maže se jak máslo = mluví, aby se zalichotil (pochlebuje).
Ustálený přenesený význam jest v přísloví:
„Kdo maže, ten jede" = kdo podplácí, ten dosáhne, všeho, co chce.
Příslovečně užívá se již delší dobu jména Frant. Vymazala. Na otázku, jak to neb ono uděláš, odpovídá se:
„Dle Vymazala" = snadno a rychle (nebo „Bez Vymazala").
Na základě toho, že význam některých slov živých jazyků se značně mění (nejen sloves, ale i na př. podstatných jmen: čaka (staročeské) = naděje; dodnes užívá se na př. u Olomouce v Nedvezí, nejčastěji ve smyslu záporném, na př. nebyla čaka = nebyla naděje. Slovo „hovado" značilo původně domácí dobytek, dnes se ho užívá také na označení individua mravně schátralého; slovo „chlap" značilo tolik, co dnes „muž", nyní projevuje se v něm opovržení jakési nad hrubým jednáním určitého muže.). Církev římsko-katolická dokazuje nutnost udržovati jediný text authentický Písma sv., k čemuž může sloužiti jenom mrtvá řeč. Chce tím předejíti možným schismatům, jež by mohla povstati bez tohoto opatření. Rozdílnost významu po stránce obsahové nastala by v době nad očekávání krátké (církve evangelické proto prohlásily svobodný výklad Písma), neboť spolupůsobilo by ještě množství národů a jejich povaha.

Naše „Vulgata" pochází z doby z konce IV. a počátku V. století. Text tento není klasický, jest to mluva všeobecně užívaná té doby, hojně promísená vulgarismy. V době zasedání sněmu Tridentského byla latina již dávno jazykem mrtvým, takže změna významu obsahu slov nastati již nemohla. Proto byl text Vulgaty prohlášen za authentický.

J. EV. URBAN:

HLASATEL LÁSKY A POKOJE.

Příspěvky k charakteristice vnitřního vývoje sv. Serafa z Assisi.

(Dokončení.)

Tak podléhal budoucí světový apoštol v létech pro budoucí život nejdůležitějších dvěma vlivům jak ve svém rodném domě, tak i působením svého celého okolí i celé tehdejší doby, vlivu mysticko-romantickému a prakticko-realistickému. Ač bychom myslili, že vliv světáckých soudruhů a lakomého otce mu škodil, přece musíme s úctou se diviti božské Prozřetelnosti, která i těchto vlivů použila k provádění svých nevyzpytatelných úmyslů. Od otce vštípená touha

po světové činnosti nadchla ho v jeho apoštolském díle k účinné touze po obrácení celého světa a zbavila ho úzkoprsého nazírání tehdejších mnichů na život řeholní, takže bez klausur a jiných přísných předpisů postních a obřadních posílal své apoštoly do dalekých zemí na výboj duší pro Krista, dávaje jim na cestu za pravidlo Jeho svaté evangelium. Jeho mladická touha po velikosti v lásce Boží a po slávě nebeské proměnila se v duchu sv. evangelia: Kdo z vás chce býti prvním, budiž služebníkem svých bratří! A jeho touha po bojích nahražena byla snahou po vítězství nad sebou samým a svatým nadšením pro smrt mučednickou.

Po těchto úvahách stojí před námi mladý František oděn bohatým šatem, s veselou a příjemnou tváří — a přece uvnitř nespokojen, stále nějakou neznámou touhou puzen po něčem, čeho sám neznal. Horlivě se honil za světskými zábavami, byl králem assiské mládeže, ale to mu nestačilo. Byl zajat v boji se sousedním městem Perugií a ve vězení žárlivě se snažil, aby se s ním stejně jednalo jako s jeho šlechtickými spoluzajatci, ale za své chlubení, že se stane mocným knížetem, utržil si jen posměch. A konečně po významném snu, v němž viděl zbroj křížem označenou, která mu byla zaslíbena, táhl opět do boje, ale i tu se vrátil brzo s nepořízenou ke své hanbě. Vše se mu hatilo, jeho plány se stále křížily, k tomu upadl do nebezpečné nemoci. A po uzdravení vše se mu protivilo, na ničem neměl zalíbení.

Tak trudný stav, který se však často u mladých lidí opakuje! Zmítán nespokojeností, zdrcen svými nezdary, v pochybnostech o svém budoucím povolání, nevěda, zda jeho domnělá velikost v budoucnosti je mu skutečně určena, zároveň s nechutí v srdci pro otcův obchod a ziskuchtivé plány, obrátil své duševní zraky na druhou stranu: od světa vzhůru, od otce k matce.

A hle, tu se uplatnila Františkova horká povaha. Zanechal světa, a neznaje střední cesty, hned se obrátil k Bohu a vroucně prosil za osvícení, aby poznal svůj úkol. Postil se, modlil v jeskyních a pod širým nebem. Jakmile si byl jist svým povoláním v onom požehnaném okamžiku, kdy se modlil před ukřižovaným Spasitelem, zanechal všeho a nedbaje ničeho zcela se oddal úkolu, který mu byl svěřen: „Oprav můj bořící se dům!“ — *To byl okamžik, kdy svatý František byl povolán a posvěcen na apoštola* aniž si však byl toho plně vědom; pravý význam tohoto rozkazu pochopil teprve později.

II.

K pevnému rozhodnutí následovati Krista nepřivedlo Františka snad zoufalství nad nezdarem jeho světoborných plánů nebo snad omrzelost života, nýbrž spíše poznání — řízením božské Prozřetelnosti — že mladická nevázanost a snivost nemůže býti účelem lidského života. A proto Františkovo obrácení bylo výsledkem několika složek. První byla zajisté milost boží, která však nezasahuje

pravidelně do života lidského zázrakem, nýbrž používá k provedení svých cílů povahy jednotlivců. Proto také bylo nutno předeslati pojednání o vlivech na jeho vnitřní vývoj, abychom pochopili, že obrácení Františkovo je vlastně výsledkem jeho povahy, řízené i osvícené a zušlechtěné boží milostí a věrnou poslušností k rozkazům Ducha Svatého, — že jeho obrat k Bohu a následování Spasitele není pohrdání životem (jakožto darem božím), nýbrž právě nalezení pravého smyslu života, nalezení určeného povolání. —

Nyní věděl tedy František, že je od Boha povolán k Jeho službě, ale způsob této služby zůstal mu posud neznám. Jeho vůle však se již odevzdala do vůle Boží a proto František ve stálé modlitbě připravoval a otvíral své srdce milosti Boží, aby na první zavolání se chopil díla. Ač rozkaz Kristův v kostelíku sv. Damiana pojal na prvním místě doslovně, přece není pravděpodobno, že by byl nepostřehl skrytého v něm smyslu nebo že by mu byl Bůh nedal bližšího vysvětlení. Můžeme však také míti za to, že František pochopil symbolický význam tohoto rozkazu teprve později a že Bůh chtěl s počátku zkoušeti jeho pokoru; byla to zajisté těžká zkouška pro Františka, jenž od mládí toužil po velkých činech: Nyní měl syn bohatého kupce opravovati jako prostý zedník polorozpadlý kostelík. Ale František zvítězil a tím stal se hodným opraviti největší chrám boží — Církev svatou.

Je zcela psychologické, že ideálně založené povahy trapně snášely neuspořádané, neutěšené poměry tehdejší společnosti. Tím více František, který nyní životem modlitby otevřel své srdce působení Ducha Svatého a který toužil pro Boha učiniti to nejlepší, bolestně pociťoval umírání křesťanského ducha v srdcích lidských. Pro tento rys v nynějším stadiu jeho povahy je charakteristická legenda, která vypravuje, jak František žalostně naříkal nad dušemi lidskými, kterých tolik bez pokání umírá na věky.

To byly cesty, které vedly Františka k apoštolátu. — —

František stále zatím postupoval na cestě k Bohu. Již opustil vše, bohatství, přátele, dům otcovský — již přemohl sebe ve službě malomocným; tím vyplnil první požadavek Spasitelův: „Zapři sebe sám. rozdej, co máš, chudým!“; opustil již svět a proto byl zralý, aby jasně poznal a pochopil vůli Boží. Od nynějška vystupuje v životě Františkově zřejmě silné působení milosti, ač tím přirozené stránky jeho povahy nijak nejsou zničeny.

Srdce Františkovo je plno vroucí lásky k Ukřižovanému. Jako každý pravý milovník snaží se jednak milovanému předmětu stále činiti po vůli, jednak ho následovati, tak i František horoucně toužil zcela následovati božského Spasitele. Neuvažoval, s jakými to bude spojeno obtížemi, nemyslil na to, že začíná něco, co tu ještě nebylo a že narazí na odpor celé společnosti. Šel tam, kam ho láska táhla, šel za Kristem, jehož ducha viděl v evangeliu.

Toto své povolání jasně poznal v milé své svatyňce Porciunkuli, kde byl na svátek sv. apoštola Matěje přítomen mši svaté, když

slyšel slova sv. evangelia: „Jděte, kažte! Říkejte: Království nebeské jest blízko. Neopatřujte si ani zlata ani stříbra ani mědi do svých opasků, ne mošny na cestu ani dvou sukní, ani obuvi ani holi.“[1] — To bylo po čem František toužil, nyní byl osvícen a s horoucí radostí zvolal: „To je to, co chci, to je to, co hledám, to chci činiti z hloubí srdce!“[2] A to byl okamžik, kdy František poznal, že je povolán následovati apoštolského života Kristova, to bylo to, co leželo nevysvětleno v jeho duši. Jak jásal a radoval se, že poznal určitou cestu svého života. Na nic nedbal, odhodil hůl, žebráckou mošnu i sandály, opásal se provazem a zpit radostí nad svým královským povoláním šel kázat, že „se přiblížilo království nebeské!“ Jaká prostota! František tehdy nepomýšlel státi se řeholníkem; tehdejší řeholní život neodpovídal jeho povaze a on živě cítil, že není k němu povolán. Však zajisté i o tom uvažoval! Tomu aspoň nasvědčuje jeho pobyt v benediktinském klášteře.

Tímto rozhodnutím začíná činný apoštolský život Františkův; následovati Vykupitele a přesně zachovávati evangelium jakožto nejvyšší normu života bylo jeho cílem. Nyní nezamýšlel sv. František ani zdaleka založiti nějaký řád, nýbrž bez ohledu šel svou vytčenou cestou. Život tehdejších mnichů zdál se mu poněkud sobecký: František toužil pomoci lidu a v lidu obnoviti ducha Kristova svým příkladem a kázáním. A jeho začátky byly právě takové jako u sv. apoštolů: Jedni — pokorní a toužící po Bohu — přijímali jeho slovo s úctou a přinášeli užitek stonásobný, neboť přísný život Františkův ručil jim za opravdovost jeho snah. U jiných padala jeho slova s počátku na skálu, příklad Františkův měli za bláznovství. Nebylo také divu, že se od Františka odvraceli! Byloť tehdy časté kázání něco nového. Slovo boží slýchal lid jenom několikrát v roce, řeholníci se s lidem vůbec nestýkali a proto si vysvětlíme tyto rozdíly, které činnost Františkovu potkaly: jednak radostná touha, jednak nedůvěra.

František toho nedbal. Denně se objevoval na náměstí assiském, a když se kol něho shromáždil zástup, kázal.

Způsob jeho kázání byl též původní. Jeho prosté srdce neznalo umělých period a krásných slov. Jedním z hlavních rysů Františkovy povahy je romantičnost; po celý život považoval se náš světec za zpěváka Božího, sebe i své bratry rád nazýval Kristovými rytíři a tohoto obrazu rád užíval, když je posílal na missie „dobývat světa“. Jaký div, že miloval jednoduchost a prostotu! Vše strojené, umělkované bylo mu odporné; nenáviděl planá a zbytečná slova v kázáních; o tom svědčí důrazná slova v deváté kapitole legitimní řehole. — Jeho kázání byla plna ducha, byla výronem jeho vroucího srdce; forma byla mu věcí vedlejší, takže mnohdy se jeho řeči podobaly dětskému nevinnému žvatlání, v duších posluchačů však

[1] Mat. 10, 7 a násl.
[2] Celano, Vita prima, kap. 9.

rozněcovaly lásku ke Spasiteli. Jeho věty byly krátké, úsečné a často začínaly prostičce spojkou „a". Hlas jeho byl zvučný a mírný, ale řeč rychlá a temperamentní. Při své tichosti však se náš milý hlasatel pravdy neštítil užíti někdy i silných výrazů, které však nikoho neurazily, ale spíše svědčily o jeho apoštolské otevřenosti a svobodě srdce.

Jeho protivníků mezitím stále ubývalo a denně se množil zástup jeho posluchačů, kteří začínali Františka opravdově ctíti jakožto muže Božího. Ač se světec zcela a výlučně oddával lidu, přece brzo i vznešenější přicházeli a dychtivě naslouchali jeho slovům. A brzo se dostavily výsledky! —

Příklady táhnou! A milost boží použila opět přísného života Františkova k dalšímu provedení plánů Prozřetelnosti. Za krátký čas vidíme totiž Františka obklopena hrstkou stejně chudě oděných a stejně žijících mužů. Jaký to obraz! V chudičké, z hlíny a proutí slepené chýši u Porciunkule sedí v důvěrném kroužku první následovníci apoštolů kolem Františka a pokorně a radostně naslouchají jeho slovům, v nichž jim takřka vylévá své srdce, své touhy a plány, v nichž je poučuje o jejich povolání.

III.

Začátky, seménka budoucího řádu! Ale náš světec ani jeho učeníci se tím plánem nezabývají, ani zdaleka nemyslí na nějaký řád. Jejich program byl jiný, nový! *Jejich programem bylo evangelium,* Kristus. To je právě onen veliký krok od tehdejšího mnišství k životu činnému, — *spojení rozjímavého života s životem apoštolským tak, aby styk se světem nerušil, nýbrž podporovaí spojení s Bohem, a aby rozjímání a modlitba byly pramenem posvěcení pro řeholníky i křesťanský lid.* To se nám zdá dnes zcela obyčejné, tehdy však to bylo novotou, ano převratem v náboženském životě. — Nic nemít, ani místa, kam by člověk hlavu složil, bez domova a přece všude doma, s nejnutnějším oděvem, ale s úsměvem na lících a s radostí v duši, v zimě a dešti, ale s ohněm lásky Boží v srdci, opuštěn, ale přítelem všemu stvoření, — to byl Františkův ideál Bůh můj a mé vše! jest jeho výrazem. A na označení, že on i bratří náleží lidu, pojmenoval svůj hlouček jednoduše „menší bratří".[3]

Takové smýšlení jest dodnes duší Františkova řádu. Menší bratr není nikde nevlídným cizincem, ale usměvavý, zpívající host za stolem života. On nesedá mezi knížaty, kterým pro vlastní vznešenost přechází chuť k radosti, ale mezi chudými duchem, mezi těmi, kteří nemyslí na vlastní, na nádheru a moc, ale nevinně užívají toho, co Pán nabízí. A pln radosti, že je dítkem Božím, pln lásky, rozechvívá svým slovem i celou svou bytostí něžné struny duší

[3] Název ten pochází od tehdejšího rozdělení obyvatelstva na „maiores" [šlechtu] a „minores" [chudinu].

lidských k chvále Stvořitele. Menší bratr je hlasatelem lásky a pokoje. Jeho pozdrav má stále každému přáti: „Pán dejž ti pokoj!“ Jak vznešený a toužený to dar, dovedeme zvláště my v dnešní době pochopiti, jako jej chápali tehdejší lidé, nebylyť tehdy klidnější časy. A tak celý život menšího bratra má býti jedinou písní lásky ke Spasiteli, v níž je pramen všeho vnějšího i vnitřního pokoje.

Hle, to byla asi naučení, která dával sv. František svým prvním synům. V nich září celá jeho duše, v nich je vylito jeho srdce; a jeho učeníci, kteří se opravdu snažili ho následovati, byli jeho skutečnými obrazy. —

Když počet prvních následovníků se poněkud rozmnožil, mohl František splniti touhu svého srdce: Dva a dva, dle příkladu Božského Spasitele, rozeslal do okolí kázat. Jak dopadlo toto první vyslání, nevíme. Ale po desíti dnech shromáždili se všichni zase u milé Porciunkuly. — *To byly první lidové missie, které kdy byly konány.*

Když učeníků Františkových bylo dvanáct, viděl světec, že nemohou déle žíti bez schválení církevního. Vydali se tedy všichni na cestu do Říma, kde František svým prostičkým zjevem dosáhl ústního schválení svého způsobu života. Po krátkém čase vydali se všichni s radostným vědomím, že Církev žehná jejich apoštolským snahám, na zpáteční cestu.

Avšak váhání a přemlouvání, která bylo Františkovi vyslechnouti od kardinálů, ano i od papeže, nezůstala bez vlivu na jeho duševní klid. U města Orte zmocnila se všech a hlavně Františka náhlá malátnost. Ač vyšel z duševního zápasu mezi dosavadními formami a svými evangelickými ideály jako vítěz, přece uvázla v jeho mysli jakási pochybnost, zda to bude přece možno tak žíti, jak si to představoval, bez majetku a odkázán na lidské milosrdenství. Snad byla tato pochybnost způsobena i velikou tělesnou únavou, která se jistě konečně dostavila po tak mnohých duševních námahách v Římě a po tělesných útrapách na dlouhé sluncem rozžhavené cestě z Říma do Umbrie. Rozhodně však byla tato náhlá slabost a pochybování pokušením, v němž se měla zkusiti Františkova důvěra v prozřetelnost Boží. — A František zvítězil a ukázal, že chce svou novou malou společnost jako lilie polní zcela svěřiti dobrotě a lásce Otce nebeského.

Podobné pokušení se dostavilo ještě jednou později: František jistě si byl vědom, že začíná svým způsobem života něco nového, a při pokoře všem svatým vlastní snadno mu napadla myšlenka, zda sám sebe neklame, jedná-li proti všem tehdejším zvykům, zda by se snad neměl rovněž oddati rozjímavému životu. Toto pokušení ještě sesilovala jeho láska k modlitbě. Ale tu se ukázal zcela oddaným do vůle Boží a v modlitbě hledal osvícení. Ano i jiným rozkázal modliti se na tento úmysl, zvláště sestře Kláře a prvnímu knězi svého řádu — bratru Silvestrovi. A hle! Oba mu dali touž odpověď, že to, co mu Bůh svěřil, daroval mu nejen pro něho, ale

i ke spáse duší. A milý světec tak byl rozradostněn touto jasnou a určitou odpovědí, že ihned kázal na náměstí assiském.

Než při tomto činném životě nezapomínal František na „jedno potřebné“, na posvěcení vlastní duše. Jeho srdce stále toužilo po obcování se svým Miláčkem, a proto celý jeho další život byl jen stálým přecházením ze samoty od Boha k lidu a nazpět. I v tom mu byl vzorem Božský Spasitel, jenž ve dne kázal a v noci se modlil. Život poustevnický nebyl Františkovým cílem, ale lékem a pomocí k duševní usebranosti a mravní posilou. K tomu účelu dovoloval, ano radil bratřím, aby se časem uchylovali na krátkou dobu do pousteven, a k tomu jim sepsal zvláštní návod.

V tomto bodě jest nám náš světec krásným vzorem, jak nutno spojovati úkol a život Mariin se životem Martiným, ježto prvý bez druhého jest jednostranný, druhý bez prvého nemožný. Svatý František byl mužem modlitby. V samotě na horách a v lesích se připravoval a posiloval na svůj apoštolský úkol a uprostřed lidu toužilo jeho srdce po obcování s Pánem a po Jeho sladkých útěchách. — —

Spojení mezi modlitbou a prací, mezi vnitřním posvěcováním a apoštolátem jasně vystupuje ve Františkově životním díle — v řádě františkánském, kterým se stal skutečně nejen missionářem a reformátorem církevního a náboženského života v Italii, ale pravým *světovým apoštolem* pro všechny země a všechny časy. V díle Františkově žije jeho duch a charakter, byť i tu a tam se časem ukazovaly odchylné známky. Bratří Františkovi mají nabýti pravé vnitřní usebranosti, která nepotřebuje klausury, mají býti řeholníky uprostřed světa. „Žádný řád tehdy neměl pojmu o tak veliké pastoraci, ale také žádný se tak neodloučil od světa jako chudí Františkáni, kteří neměli ani majetku ani vlastních klášterů. I nejpřísnější rozjímavé řády měly místečko, kde byly skutečně doma. Tomu však tak nebylo u Božích chudáčků, Ti se odevzdali trpícímu světu podle příkladu Toho, jenž se za svět obětoval na kříži, a jako On mohli říci: Království mé není s tohoto světa.“[4]

Vystoupení Františkovo a činnost jeho bratří, které rozeslal do celého světa, způsobily pravý převrat v tehdejší celé společnosti. Výsledky Františkových kázání a hlavně jeho svatosti nebyly jen povrchní a pomíjející, ale hluboké a trvalé; byly takové, že můžeme Františka považovati za muže poslaného Prozřetelností k zachování díla Spasitelova. Touha po evangelické dokonalosti a apoštolském životě zachvacovala všechny, kdož slyšeli jeho kázání, a proseb o přijetí do řádu bylo takové množství, že nebylo možno všem vyhověti pro nebezpečí, že by se tím vylidnily celé krajiny. To byla příčina nebo aspoň podnět, proč František založil třetí řád. Duch tohoto nového bratrstva je týž jako řádu prvního, totiž život dle evangelia v modlitbě a plnění povinností, pravý život křesťanský,

[4] Dr. F. Imle: „Ein heiliger Lebenskünstler“, 1914, str. 50.

jak má býti. Slib chudoby nahrazuje chudoba ducha, pohrdání bohatstvím a štědrost k chudině, — slib čistoty zastupuje mravnost a přísná křesťanská zdrženlivost a střídmost dle stavu, — slib poslušnosti jest ve věrném plnění přikázání Božích a církevních a v lásce k Církvi svaté.

Přirozeně, že takový program znamenal obrození křesťanského života, a protože šel až do hloubí duše každého jednotlivce, měl za následek veliký sociální převrat. Tehdejší celý svět stal se františkánským: Terciáři byli věrnými pomocníky členů prvního řádu, sami zářili příkladem všem spoluobčanům. Ježto obdrželi od sv. Stolice mnoho privilegií (na př. nesměli nositi zbraní a nesměli bojovati), stali se skutečně mocnou a respektovanou částí obyvatelstva, s níž musila tehdejší zpupná knížata počítat a dle nich se mnohdy zařizovat. Tím vnikl duch Františkův, duch to Božského Spasitele, do srdcí tisíců a statisíců tehdejšího lidstva. O těchto sociálních výsledcích činnosti Františkovy píše Dr. Holzapfel[5]: „Přítomnost má pro tuto stránku Františkovy činnosti tolik zájmu, že se nemusíme diviti, že právě v tomto směru jest nyní František ze všech stran nejvíce oceňován. V čem však pozůstávala sociální činnost sv. Chudáčka? Zkrátka: *on neučil lidi vyžadovat si práv, ale učil je ctnosti.* To bylo jeho rozřešení sociální otázky. Byla to v základě vlastně methoda Ježíšova: Bohatí měli se vnitřně odloučiti od bohatství, měli konati spravedlnost a milosrdenství; chudí však měli trpělivě a radostně snášeti svou chudobu, neboť blahoslavení jsou chudí. Jest snáze přijíti do nebe z chatrče nežli z paláce. Toto učení samo nebylo nové, ale nový byl příklad Františkův. Takovému kázání každý věřil. Svým pouhým vystoupením učil, že dobrovolná chudoba činí člověka vnitřně svobodným a šťastným . . Při tom nebylo však jeho postavení k bohatým nikterak nepřátelské. Bohatí, říkával, jsou naši bratří, neboť jsme všichni od Boha stvořeni. Oni jsou našimi pány, neboť nám pomáhají konati pokání, poskytujíce nám, čeho potřebujeme. Nekázal tedy odpor a nenávist k lépe postaveným, ale dával přednost malým, malomocným, neštěstím postiženým. Kamkoli přišel se svými bratřími, snažil se vyrovnati rozdíly, smiřovati rozvaděné strany; a často zmohlo jeho jediné slovo obnoviti pořádek a spokojenost . . , Uvážíme-li toto vše, není zajisté přeháněním, praví-li jistý spisovatel: „Po křesťanství vyvolala činnost Františkánů největší převrat v lidstvu, který dějiny znají“ a „Církev děkuje činnosti žebravých mnichů 13. století za svoje zachránění.“ — —

Ač se František cítil hlavně povolán k činnosti uvnitř Církve, přece nezapomněl na pohany a nevěřící. Sám vydal se s touhou po smrti mučednické v srdci do Palestiny k Mohamedánům a hned v počátcích řádu odcházeli mnozí bratří na missie do Afriky, poz-

[5] Dr. Her. Holzapfel O. Fr. M., Handbuch der Geschichte des Franziskanerordens, str. 15.

ději i do Asie. Tato snaha po missiích zůstala dodnes ve Františkově řádu. Mezi prvními missionáři v Americe byli Františkáni a dodnes má řád františkánský jedno z prvních míst mezi světovými missiemi.

* * *

Toť krátký obraz sv. Serafa z Assisi jakožto apoštola. Jeho duch hořící láskou k Bohu a k lidstvu žije dodnes v jeho synech. Jest i povinností každého katolíka, aby se snažil tohoto světce poznati a jeho ducha do svého nitra přijmouti, tak aby každý byl druhým Kristem dle jeho vzoru. V tom hledejme obnovu a obrodu lidstva: *Každý začni u sebe!* Každý buď *vzorem* svému okolí, vzorem poctivosti, vzorem mravnosti, *příkladem* lásky k bližnímu, opravdové a účinné lásky! To budiž naším sociálním programem, který daleko více působí než dlouhé řeči. Pak bude každý z nás hlasatelem lásky a pokoje!

R. SUCHÝ:

PROČ NE KNĚZEM?

(Těm, kteří volí povolání.)

Na lesním palouku pod rozkvetlým hlohovým keřem stanul mladík. Odešel sem do odlehlých, jarní vůní prosycených samot, aby vzdálen dotěrného, špinavého, všedního shonu, rozřešil problém svého povolání. Byla právě neděle svatodušní a slova kazatelova o prameni vody živé utkvěla v duši jako nedaleká křišťálová studánka a pramen lesní. Že v samotách, když umlká svět, mluví Duch Boží, to již věděl po dlouhých, hořkých zkušenostech. Již před lety také rozhodoval o životní činnosti, ale jak zcela jinak. Jaká to byla volba po matuře! Že by Bůh měl v té záležitosti první slovo, že především Jeho se máme tázati o radu, Jeho cíle a úmysly sledovati, ani mu nenapadlo. Vždyť svět byl tak krásný a úsměvy a slova jeho tak svůdná! Jak tedy volil? Dle vyhlídky na blaho ve světě, jak tomu svět rozuměl a radil. Jak mohl voliti dle Boha, Krista, apoštolů, Církve, příkladu svatých —, když sotva ještě v Boha věřil, sotva Ho znal, Písmem pohrdal, od Krista a apoštolů byl vzdálen, o Církvi měl divně zmatené názory a životopisy svatých jako bezcenné, co nikdo nečte, z knihovny vylučoval? Náboženských knih nemiloval, ale zamilovaných románů — Šmilovského, Hálka atd. nemohl se nasytiti. O konečném cíli a smyslu života bylo zbytečno přemýšleti. Proto dle diktátu pýchy života (ctižádosti), žádostí očí (blahobytu hmotného) a žádosti těla (požitků, smyslnosti) volil.

Ale proč nyní v samotách ještě řeší problém povolání? Mnoho krutého, zoufalého a přece zase milosrdného se stalo, než mohl

zvolati: „Marnost nad marnost kromě milování Boha a sloužení Jemu!“ — Teď zadumal se jinoch na místě milém, panensky nedotčeném, před světem hradbou lesů krytém. Les tiše kolem dýše, pramen lučinami zurčí, na zeleném koberci rdí se květy v polibcích slunce, v pletencích bílé břízy své štěstí ptáče zpívá, rozkvetlý hloh mladíka vůni svou objímá, — ale on dumá — dlouho, smutně v samotách.

„. . . a když jsem prošel všemi stupnicemi lidského bažení — a šel jsem značně rychleji než jiní —, zmíral jsem prázdnotou. Jeden ideál umělo zbarvený za druhým jsem odhaloval a vždy jsem našel „marnost“ vyryto, a poznal jsem, že marně láska moje vzplanula a nemůže býti plně ukojena. Na chvále, cti, penězích, pohodlí, lásce dívčí i lásce k přírodě a k vlasti marnost našel jsem. Ale není možno umříti, když srdce ještě žhaví, když ještě touhy ženou k hledání. Co mne úplně upokojí, naprosto, plně, navždy? Pro co nestačí láska má ani po celý život? Jen něco takového tane v mé duši, ideál, jenž nikdy nevyčerpá lásky, jenž žízeň její věčně kojiti bude. A proto ještě hledám — život — smysl života — jistotu, cíl! Pomoz, Osvětiteli, já hledám Tě, Duše pravdy a pokoje. Ó rci mi, Bože, co chceš, abych činil, jaký úkol životní jest mi určen?“

Pod tíhou myšlenek usíná mladík u křišťálové studánky a stříbrného pramene pod keřem hlohovým; „. . . mučivé myšlenky . . . hlohový keř . . . Duch svatý, pramen vody živé . . . křišťálová studánka, stříbrný pramen . . . lučiny zvlažené . . . plno kvítí . . . a z květů hlohových sladký van: služba Boží! . . . co jest to služba Boží? . . . co nejctnostnějším být a jiné ctnostnými činit . . .!“

To byl sen jinochův na slavnost Letnic. Pověděl mi to, protože ho znám. Šel a stal se bohoslovcem.

*

Volba povolání patří k nejdůležitějším záležitostem v životě. Kdo se octne na křižovatce, musí býti opatrný při volbě cesty. Svoboda při volbě povolání se v naší době příliš široce pojímá. A snad ještě větší chybou jest, že se při volbě dbá zvrácených zásad. Obojí chyba vyplývá z názoru na život. Činnost životní, povolání není než cestou k určitému cíli. Dle cíle volíme prostředky. Kdo připouští jen pozemský cíl, důsledně řídí se při volbě povolání zásadami: čest a sláva světská, blahobyt a peníze, požitek a rozkoš. Člověk chce býti šťastným. Proto třeba urvati životu, co se dá. Nemůžeme lidem těm vytýkati nedůslednost. Sv. Pavel praví: „Jestliže toliko v tomto životě naději máme v Kristu, bídnější jsme než všichni lidé. Proč nebezpečenství podstupujeme každou hodinu? Bojoval-li jsem v Efesu se šelmami (odpůrci) po lidsku (t. j. jako člověk nevěřící ve vzkříšení a proto mající při svých činech jen časné účely), jaký mám z toho prospěch? *Jestli mrtví nevstávají, jezme a pijme, nebot zítra zemřeme!*“ (I. Kor. 15, 19, 30, 32.)

Známe tu písničku, kterou si student rád zpívá: „Vždyť jsme jen jednou na světě, mládí jak růže v rozkvětě, stáří přichází kvapem

vstříc, tak mladí se nesejdem víc." Není nejhorší. Nevěra a lhostejnost nerada se sice obírá Písmem, ale přece denně si z něho něco opakuje: „Říkají si totiž mezi sebou zvrhle usuzujíce: Krátký a teskný jest čas života našeho, proti smrti není léku, a není známo, že se kdo z podsvětí vrátil. — Nuže tedy, užívejme rozkoší, které skutečně jsou, rychle užívejme tvorstva, dokud jsme svěží! Naplňujme se drahým vínem a vonidly, ať nemine nás žádný květ jara. Věnčme se růžemi, prve než zvadnou; nebuď louky, které by nepřešla bujnost naše! Nikdo z nás nebuď bez účasti v rozpustilosti naší; všude zůstavme znamení veselosti. Vždyť to jest úděl náš a toť náš los!" (Moudr. 2[1-9].)

Tyto důvody bohužel rozhodují při volbě povolání skoro napořád. Materialista nemá důvodu, proč by se především tázal: „Ve kterém stavu budu moci se svými vlohami *vykonati co nejvíce dobrého?*" Prázdným zvukem jsou mu slova: „Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a všechno ostatní bude vám přidáno". Nechci zde přesvědčovati mládež toho druhu. Jedná se o ty, kteří mají jiný životní názor, uznávají vyšší smysl života a cíl. Chci připomenouti hlavní zásady, kterým se musí říditi mládež věřící při volbě povolání. Není to zbytečné, neboť českou literaturu máme zde chudou. (Známy jsou posud dvě populární brožury: od Weignera v Občanské knihovně, od Husákové ve sbírce „Pro dítě", obě s titulem: Volba povolání. Snad také Masarykova Akademie práce vydala již přednášky kursu o volbě povolání.)

Při volbě povolání není naprosté svobody. Lidstvo jest rodina Boží. Bůh jest náš Pán a Otec. Jsme dělníci, dítky Boží. Nemůže si služebník zvoliti jakoukoliv činnost bez ohledu na pána, ani dítko bez ohledu na otce. Bůh jako pečlivý Hospodář sleduje určitý cíl a dle něho ustanovil všem věcem řád. Libovolná činnost činitelů v řádě tom vedla by k chaosu, cíle nebylo by dosaženo. Proto svoboda volby jest jen v určitých mezích, pokud se totiž aspoň neruší úmysly Boží. Cílem, který Bůh lidstvu jako Pán vytkl, jest Jeho čest a věčné blaho naše. Kdo nepracuje k tomu cíli jakkoliv, vymyká se řádu Božímu. To jest onen služebník, který řekl vzdorně: „Nechci sloužiti". Ale pak vezme odplatu svou. A co jest lidí, kteří nejen říkají: nechci sloužit, ale kteří ani Pána ani Otce nechtějí znát!

Kdo ctí a miluje pána, snaží se vyplniti jeho vůli. Dbá jeho pokynů, činí, co on chce. Nečiní, co jemu samému se líbí, ale jde tam, kam posílá, volá ho pán (odtud povolání, poslání). Proto *prosíme při volbě povolání Boha za osvícení rozumu a pomoc.* Jak jest možno, že některá povolání jsou přeplněna a v jiných nedostatek? Rozumný hospodář by zajisté síly služebné v řádném poměru rozvrhl, aby hospodářství prosperovalo. Proto nezdravý zjev ten jest proti vůli Boží. *Mnozí tudíž volí povolání výslovně proti vůli Boží,* neboť Bůh jistě volá více dělníků tam, kde jest nápadný nedostatek! Mnozí nechtějí slyšet hlasu Jeho a každý má svou výmluvu. Ale

hodný služebník vida nesnáz pánovu, sám se hlásí k oné práci, je-li k ní jen poněkud schopen a nedostatečnost svou snaží se všemožně doplniti, jen aby mohl vykonati co nejvíce dobrého.. To uvaž dobře, kdo ještě věříš a ctíš vůli Boží! Tím spíše o tom přemýšlej, kdo si namlouváš, že miluješ Boha! Milovati znamená plniti vůli milovaného. A po čem Bůh nyní nejvíce se ptá v lidstvu, kde že jest žeň veliká a dělníků málo? *Slyš hlas svědomí, a miluješ-li Boha, musí tebou prochvět hlas touhy Boží po duších.* Jdi za ním, staň se učedníkem Páně.

Takové povolání jest povolání Bohem a činnost ta jest nejvyšší službou Boží. Volíš-li dle sebe a světa, vyhovíš sice bohu svému, ale také naděješ se jeho odplaty, když přijde ke konečnému zúčtování. Otec však poctí jen ty, kteří sloužili Synu Jeho.

Vím však dobře, co každému tane na mysli. Zvolil bych si povolání kněžské, ale jak budu živ?! A mimo to, všechno to pohrdání a jiná těžká sebezapření! Věř slovům Božím: „Starejte se nejprve o království Boží a spravedlnost jeho a vše ostatní bude vám přidáno. Víť zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete.“ Hospodář nakrmí své dobytče, které mu slouží, a ty se bojíš, že Bůh tak neučiní služebníku svému? Dokud bude poslední bochník chleba na světě, bude z něho řádná skýva pro řádného kněze, pravil jeden exercitátor. Ti, kteří pro to „přidáno“ utekli ze služby Boží, sloužili buďto *jen* pro ně anebo *hlavně* pro ně. Povolání kněžské bylo jim jen živností, mzda věčná ničím, neb snad jen obráceně *přídavkem* k tomu dle nich hlavnímu — k živobytí. Nám však musí potřeby životní býti jen přídavkem ke mzdě hlavní, k životu věčnému. A pak nezná láska oběti?! Kdo jde za Kristem, musí býti hotov vše opustiti, vše snášeti i život dáti. Lidstvo jest schopno mnohého heroismu k vůli světu, ale heroismu pro Boha znáti nechce. Avšak jsou ještě tací, kteří váhali by jíti na kněžství, kdyby byly hmotné poměry značně příznivé, a právě proto šli, že mohou osvědčiti nezištnost a obětavost. Jiní opouštějí pole a skrytý poklad, oni s touhou a láskou pole toho se ujímají. Mladému muži sluší heroismus. Jíti a výti s davy jest slabost bab a známka nesamostatného ducha. Buď silným a neodcházej s bohatým mládencem, jemuž líto bylo zboží a pohodlí světského! —

JOSEF JANČÍK:

NAŠE THEOLOGICKÉ STUDIUM.

V poslední době velice se mluvilo o nutnosti reformy theologického studia v našich zemích. A reforma skutečně provedena bude. Přál si toho sv. otec Benedikt XV. v listě biskupům československým.

ÚSTAV	Dějiny filosofie	Filosofie	Fundamentálka	Hermeneutika	Archeologie	Hebrejština	Úvod do St. Z.	Výklad St. Z	Výklad N. Z.	Úvod do N. Z.	Žalmy	Dějiny	Patrologie	Umění	Dogmatika	Morálka	Pastorálka	Ritus	Brevíř	Pedagogika a metodika	Katechetika	Hluchoněm.	Právo círk.	Sociologie	Zpěv	Semitské dialekty
Brno	4^2	1^5+1^4	1^4+1^5	1^2	1^4	1^3+1^1	1^4+1^2	1^1+1^2	1^3+1^4	2^4+1^1	1^1	2^3+2^6		2^1	$2^1+2^9-2^4$	2^9	2^9	2^3		4^2	4^2	2^1	2^5	2^2	8^2	
Budějovice České		2^5	2^5	1^3	1^2	1^4	$1^4+1^4+1^2$		1^1+2^5			2^9		2^1	2^8	2^9	2^6	6^1+2^2		2^2	2^6	2^1	2^5		8^1	2^2
Hradec Králové		2^3	2^5	2^2		2^4	2^5		2^7			2^9		2^2	2^9	2^9	2^9	2^2+2^3	2^2	2^2	2^5	2^2	2^5	6^1	4^2+4^1	2^1
Litoměřice		1^4+4^2	2^5	1^3+1^1	1^5	1^4+1^2	1^2	1^6+1^5		1^3		3^6+1^9			2^3+1^9	1^9+1^3	3^9	2^1		4^2	2^5		2^5		2^1	2^2
Olomouc		2^3	2^5	2^8					2^4	2^4		2^8		2^1	2^9 2^2	2^9	2^9+2^2	8^1+2^1	2^1	2^2	2^3		2^5		8^1	2^2
Praha		2^5	2^5	1^1	1^3	1^3	1^2	2^1+1^3	1^4+1^7	1^4	2^1	1^2+2^7	1^2	2^6	2^9	2^9+2^1	2^9-			2^1	2^4		2^6	1^2+2^2		2^3
Vidnava	1^4+1^2	1^5-1^8 1^2	2^3	1^1		1^2+1^3	1^2	4^2	6^2	1^4	2^2	4^3	2^2		4^7	2^4-1^3 2^2	2^3	2^4	1^2		2^4		2^5+2^1	4^1	8^2	1^2
Záhřeb	—	4^3	2^8	1^2		1^3	2^3	1^3+1^2		2^2	2^4	2^6		2^2	2^8	2^8	2^8			2^4			2^8	6^2		2^3
Vídeň			2^4	1^1		2^2	1^3	4^2	2^4	2^4		2^8		1^1	2^9	2^7	2^6			2^2	2^1		2^8			

Poznámky: 2^2 = 2 semestry po 2 hodinách týdně. — **Brno**: Dějiny filosofie nepovinné, dogmatika 2^1: o Církvi přednáší J. M. prelát Dr. Pospíšil. — **České Budějovice**: 1^4 při úvodu a výkladu St. Z. jest revelatio Vet. Test. — **Hradec Králové**: Kromě uvedených předmětů se přednáší: Ascetica 2^1, Lectio s, Thomae 6^1, církevní sloh 2^1, ceremonie 8^1 a kázání 8^1. — **Olomouc**: V počtu hodin jsou započteny i povinná seminární cvičení (pro filosofii a apologet., pro dogmatiku, St. Z., dějiny, duchovní řečnictví.) Kromě toho přednáší se: Srovnávací věda náboženská: 2^2 a 2^3, staroslověnština: 2^6 a 2^2. Nepovinná cvičení seminární: St. Z., N. Z., srovnávací věda náboženská, dějiny círk. hudby. Při pastorálce 2^2 jest zpovědnice. Starý zákon 2^8 obsahuje: Průpravu ku pramennému studiu dějin israelských, historicko-kritický úvod do knih biblických St. Z., mluvnici řeči biblicko-hebrejské, mluvnici řeči biblicko-aramské, obě spojené s četbou vybraných míst St. Z., pramenné dějiny národa israelského od Davida do Krista, výklad žalmů, tresť biblické starovědy, myšlenku mesiánskou, mluvnici klas. arabštiny. — **Praha**: Mimo to přednáší se: Srovnávací věda náboženská 2^1+2^2, staroslověnština: 2^5. Seminární cvičení: exegetická N. Z., filosof. apologet, exegetická (dialekty), pro církevní dějiny, staroslov. a seminární cvičení o vybraných otázkách z oboru ochrany uměleckých památek církevních. — **Vidnava**: Přednáší se ještě: Homiletika 3^1, rhetorika 4^1, sloh církevní 2^1, výklad Summy sv. Tomáše 4^1, život sv. Pavla 4^1. — **Záhřeb**: Připojena universita pro srovnání. Mimo uvedených předmětů přednáší se: Řečnictví 2^1+2^2, homiletika 2^2, Semináře: apologetický, biblický St Z. a N. Z., dogmatický, filosofický, historický. — **Vídeň**: Cf. Einführung in das Studium der katolischen Theologie, München 1921, Jos. Kösel u. Fr. Pustet. Plán tento jest neúplný, neobsahuje přehledu studia filosofie, který jest na jiné tabulce, v níž Vídeň není uvedena.

Hlavní důraz v listě tom kladen na to, aby studium bylo u nás upraveno dle nového kodexu církevního práva can. 1364 a 1365. Ovšem v našich poměrech úprava taková jest těžko proveditelna, zvláště při známé „přízni“ vlády k Církvi katolické. —

V tabulce podávám přehled studia theologického v školním roce 1921-22. Kolegům, kteří mně zaslali zprávy, srdečné zaplať Pán Bůh! Ze slovenských seminářů nepodařilo se mi získati informací. Pro srovnání uvádím studium na fakultě záhřebské a vídeňské. Celkově vzato mezi jednotlivými ústavy podstatného rozdílu není. Téměř všude každá hlavní disciplina přednáší se 2°. Jen rozdělení látky po ročnících je poněkud jiné. Ve většině však je snaha předměty mnoho neděliti po ročnících. — Na fakultách pražské a olomoucké přibyly po převratu staroslověnština a srovnávací náboženská věda. Kromě toho vědecká práce jest u nich usnadněna zřízením seminářů, čehož ovšem ostatní ústavy nemají, poněvadž vláda (ve snaze koncentrovati theologické studium jen na fakultách) diecesní theologické ústavy co nejvíce omezuje a omlouvá to malým počtem bohoslovců. Jinak ovšem jest tomu při jiných fakultách, kde se moc na to nehledí, chodí-li kdo do přednášek, či nic. Však známe ten dvojí loket! — O úpravě studia theol. v intencích Benedikta XV., jak se v mnohých ústavech chystá, podáme zprávu na rok, dá-li Pán Bůh zdraví. —

B. BOUZOVSKÝ:

LITUJI TĚ NADČLOVĚKU!

To ze všeho na světě nejvíc mne bolí,
jednou pláč a jindy smích
že za předmět hříčky své člověka zvolí.

Než ještě to smutnější mnohem a mnohem,
v smíchu a pláči že svém
chce lidstvo si samo být ideou — bohem!

Dne 28. února 1922.

NA KONCI ROČNÍKU.

S pomocí Boží končíme 53. ročník bohosloveckého „Musea“, vážeme pátý sešit k vydaným čtyřem. Leží před námi knížka o 160 stránkách a vybízí nás, abychom se o ní vyslovili. Najdeme tam

plody své práce. V literárním ohledu nejsou to vždycky *uvae*, zralé hrozny, naše plody mají ještě zatrpklou příchuť. Jsme dosti upřímní, abychom si to přiznali. Nikdo nám to ostatně nebude míti za zlé. Uznáváme nevybroušenost svých perliček a snažíme se o pokrok v tom směru, abychom své myšlenky vystavovali stále vybroušenější, aby uspokojily vkus klenotníků, odborníků. Ráz perel mají naše práce jistě v tom, že obsahují ušlechtilé myšlenky a jsou svědectvím mladého zápalu pro slávu Boží a dobro nesmrtelných duší. Díky Bohu za to dobré, k němuž nás uschopňuje!

Máme za sebou rok těžký. Předvídali jsme obtíže na počátku svého díla a proto nás nepřekvapily. Bylo to hlavně nepochopení u kněžské veřejnosti, které nás zarmucovalo. Chladně vrátili někteří kněží náš časopis, často i teprve druhé číslo, které je snad rozladilo vloženou složenkou, a nepřipsali ani, proč nás zarmucují. Mezi tou řadou jmen našli jsme i jména těch, kteří sami v „Museu" se chopili poprvé pera. Byli bychom přijali jakoukoli výtku nebo omluvu, ale to chladné „zpět" nebo „neobjednal" nás bolelo.

Jinou obtíží byla otázka finanční. Žel Bohu, na světě nyní ztroskotá mnohý významný podnik o překážku tohoto rázu. My jsme se udrželi nad vodou a získali si zkušenosti pro další vedení časopisu. Také obtíže vnitřní se vyskytly, jak ani jinak nelze očekávati, vždyť bylo třeba navazovati styky a hledati spolupracovníky. Jinou obtíží byla vzdálenost tiskárny, práce spojená s expedicí časopisu a pod. Všechny oběti však jsme přinášeli rádi. Náplastí na bolesti byly nám projevy uznání a pochopení. Ústními i písemnými projevy a zmínkami v katol. časopisech byli jsme povzbuzováni. Administrace s díkem zaznamenala dárky na „Museum" ve formě přeplatků. Zaplať Bůh za každé přátelské slovo a podporu!

Předkládáme svému čtenářstvu 53. ročník v důvěře, že bude uznána ušlechtilá snaha bohoslovců uplatniti se ve víření duchů také na poli literárním a zasáhnouti do života našeho národa ve prospěch ideí Kristových. Jdeme ve šlépějích Sušilových a jeho žáků. Křivdilo by se nám, kdyby se někdo domníval, že jsme opustili heslo Sušilovo „. . . Církev a vlast ty v mojich milují sestersky se ňadrech . . ." Nikoliv, naše láska k vlasti budí lásku k Církvi, jež národu tolik dobrodiní prokázala a jež jedině může mu pojistiti další rozvoj, a naše láska k Církvi nutí nás milovati vlast, která nás pro Církev odchovala. Sušil nám zůstává vzorem kněze ideálního a apoštolského, jako byl vzorem svým žákům.

Naše práce koná se dosud v nepatrném měřítku. Zahanbuje to skoro, že vydáváme bohoslovecký časopis v 700 exemplářích, ač jenom brněnská diecese sama má skoro tisíc kněží. Není bez zajímavosti, uvedu-li, že z našich odběratelů a čtenářů jest asi 490 na Moravě, 145 v Čechách, po 10 ve Slezsku a na Slovensku, přes 20 v cizině. Pro nastávající rok jest naším úmyslem vyjíti z katakomb — rozšířiti časopis, ucházeti se o přízeň v širších kruzích. K tomu

potřebujeme, aby nám zůstalo věrno letoší čtenářstvo, a přihlásila se sta nových přátel. O to prosíme.

Rozumí se, že časopis nejen chceme rozšířiti, ale také prohloubiti a zpestřiti. Nové ruce nabízejí se k práci, buďtež vítány!

Na konec volám upřímné: Zaplať Pán Bůh všem, kdož mne podporovali a odkazuji milé „Museum“ nástupcům s přáním Božího požehnání.

Redaktor.

NÁROD A CÍRKEV.

Národ s církví sjednocený je totéž co vlak po kolejích jedoucí. Vlak není tak libovolně řiditelný jako na př. automobil. Strojvůdcova vůle nerozhoduje o směru jízdy. Vlak je v tom smyslu nesvoboden; je však otázka, je-li proto i nedokonalý? Právě naopak, že jeho strojvůdce nemá vlastní vůle, že musí jeti po kolejích dávno vyměřených a položených, právě v tom je jeho dokonalost, neboť jen proto tak rychle uhání a tolik toho uveze, že jede po kolejích. V kolejích je tedy dokonalost vlaku; poněvadž ale je svoboda tolik co dokonalost, je v kolejích i svoboda vlaku. Svoboda záleží v tom, že podřizujeme vůli svou vůli dokonalejší, abychom snáze překonali překážky, které jsou nám v cestě. Vlak — národ, koleje — církev.

Vyjede-li vlak z kolejí, rozbije se; koleje však zůstanou vždy krásné, lesknoucí se na slunci jako dvě úžovky.

Když vlak neopatrností strojvůdcovou vyjede z kolejí, kolejím se nestane nic anebo jen maličko se porouchají a brzy jiný vlak začne na nich nádhernou jízdu I když se jeden národ odštěpí od církve, církev proto nezahyne; jiné národy budou se těšiti z jejího dobrodiní.

V elegantních coupés vlaku je plno pasažérů: sedí tam, baví se, čtou, spí, jedí a ani ve snu jim nenapadá, že to jejich pohodlí je podmíněno těmi kusy železa, šrouby a pražci. Nemyslí na to. — Tak i národ. Žijeme, pracujeme, obchodujeme, máme umělce, vědce a profesory: máme kulturu. A tak už jsme si na to vše uvykli, jakoby nám to odjakživa náleželo, a jako by to nebylo velikým kulturním dobrodiním církve. D. P.

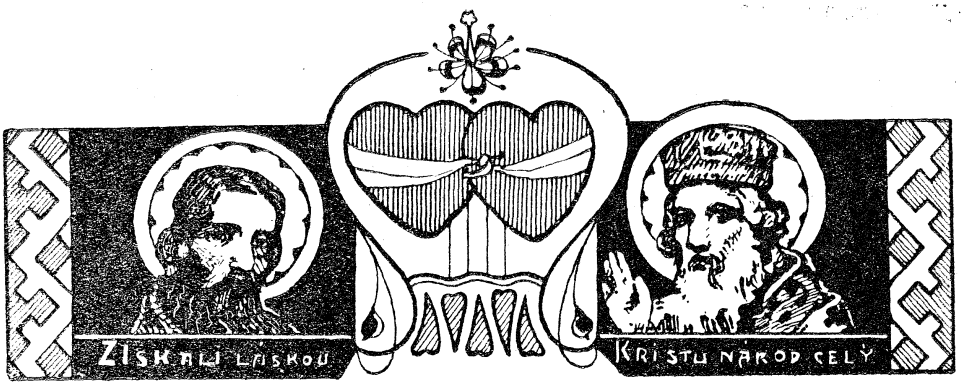

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

JOSEF HUDEČEK:

VĚROUČNÉ ROZDÍLY MEZI PRAVOSLAVÍM A CÍRKVÍ KATOLICKOU.

Prozřetelnost Boží řídí dějiny světa a občas dopustí události, kterých by se člověk nenadál. Marně se namáháme, abychom porozuměli některým zjevům a dopátrali se, proč zařídil Bůh věc tak či onak. Písmo sv. často žasne nad moudrostí Boží. Známá jsou slova sv. Pavla (Řím. 11, 33): „Jak jsou nevyzpytatelné úradky Jeho (Boží) a nevystižitelné cesty Jeho!“ Nejnápadnější z podobných událostí je snad *východní rozkol* v IX. až XI. století. Je jisto, že byl připravován některými zjevy, ale úmysly Boží zůstávají nám tajemstvím,

Roku 1054 byl definitivně přerušen styk mezi církví západní a východní a *schisma* se stalo žalostnou skutečností. Na ospravedlnění rozkolu vyslovil *Caerularius* proti latinské církvi klatbu a *formuloval* t. zv. *bludy latiníků*. Bylo jich 22. Některé výtky byly nepravdivé, některé malicherné na př. že biskupové nosí prsten, že latiníci jedí v pátek sýr a vejce, že křtěnce jenom jednou ponořují do vody, že holí vous a pod. „Řekové příliš zaujati svou *domnělou orthodoxií*, jakož i svou duševní i *kulturní převahou* nad Západem, nepociťovali již upřímné touhy vstoupiti ve spojení se Západem“ — praví Dr. Samsour v „Církevních dějinách obecných“ str. 418.

Pokusy o sjednocení Řeků s Církví neměly trvalého výsledku, neboť vyjednávání o sjednocení vedly *zájmy politické. Církev východní se časem rozštěpila* na církve národní, ale nenávist proti latiníkům-katolíkům je všem společná. Katolíci jsou v očích lidu považováni za bludaře a skoro pohany, takže ani katolický křest není všude uznáván jako platný.

Za překážku sjednocení s Církví katolickou jsou vydávány věroučné rozdíly. Všimneme-li si jich, shledáme, že *podstatných rozdílů není* a tedy žádoucímu sjednocení obou církví nestojí nic v cestě. Věroučných rozdílů skutečně nebylo, ale *byly vymyšleny jako záminka rozkolu.* Nejsou tedy příčinou rozkolu, ale jeho *následkem*, jak praví Dr. Grivec v „Pravoslaví" str. 15. *To dokazuje jejich dějinný vývoj.* Faktum je, že se *ve výpočtu* věroučných rozdílů *neshodují ani úřední projevy* nesjednocených církví ani jejich theologové, neboť není vrchní autority ve věcech víry, jakou máme v Církvi katolické. Poslední *úřední projev Řecké církve*, okružní list patriarchy Antima VII. z r. 1895 vypočítává tyto rozdíly: 1. Vycházení Ducha svatého také od Syna (Filioque); 2. křest poléváním; 3. Přesný či nekvašený chléb; 4. epiklese; 5. přijímání pod jednou způsobou; 6. očistec a odpustky; 7. Neposkvrněné početí P. Marie; 8. papežský primát; 9. papežská neomylnost. Jak vidíme, uvádí také čtyři rozdíly v obřadu jako věroučné.

Ruská synoda z r. 1904 v náčrtu polemického bohosloví proti katolíkům uvádí tyto rozdíly v nauce: 1. Počítání deuterokanonických knih St. Zákona mezi kanonické a zákaz čtení Písma sv. pro laiky; 2. Vycházení Ducha sv.; 3. Neposkvrněné početí a učení o hříchu dědičném; 4. Učení o pokladu zásluh svatých; 5. Primát římského papeže a osobní neomylnost; 6. Učení o svátostech: a) křest poléváním; b) udělovatel a obřad sv. biřmování; c) používání přesného chleba při mši sv., přijímání pod jednou způsobou; vypuštění epiklese; d) odpustky; e) úplná nerozlučnost manželství; f) neženatost kněží; g) svěcení oleje a udílení posledního pomazání; 7) Očistec a dostiučinění za hříchy. Jsou tu zase rozdíly podstatné smíšeny s *malichernými.* Je zajímavo, že ruský obřad pro přijímání katolíků do pravoslaví žádá pouze zřeknutí se katol. nauky o vycházení Ducha sv., primátu a neomylnosti papežské a jen generální zřeknutí jiných nauk, které se „protiví církevní tradici a rozhodnutím sedmi církevních sněmů".

Rozdíly obřadními se nebudu zabývati. Nejsou podstatné a *Církev katol. ponechává sjednoceným řecký obřad*, ba žádá od nich jeho zachovávání. Z toho je patrno, že obřadním rozdílům nepřikládá velkého významu. Zajímavé je, že Řekové zdůrazňovali proti katolíkům *nezměnitelnost obřadů*, ale sami je měnili ještě po rozkolu. Proto vznikl v 17. stol. *rozkol* ruských *starověrců* . .

Nejstarší věroučný rozdíl je *nauka o Duchu sv. Fotius* první vytkl latiníkům, že učí vycházení Ducha sv. od Otce i Syna a přidávají do nicejsko-cařihradského vyznání víry slovo „Filioque" (Spiritum S. . . qui ex Patre Filioque procedit). Řekové svou nauku opírají o církevní otce východní církve a jejich formuli ἐκ τοῦ πατρὸς διὰ τοῦ υἱοῦ t. j. Duch sv. vychází z Otce skrze Syna. *Ve skutečnosti není podstatného rozdílu* mezi učením západních otců a východních a tedy naukou katolickou a řeckou. Dr. Grivec v „Pravoslaví" str. 21 správně charakterisuje rozdíl takto: *Latinské* učení zdůrazňuje roz-

hodněji vycházení (Ducha sv.) *z dvou božských osob, řecké* učení však jasněji vyjadřuje vycházení *z jednoho základu* (ex uno principio spirationis) . . . Latinské a řecké učení se krásně doplňují: latinské vyjádření jest jasnější a prostší, řecké pak hlubší. — Tato různost výrazů na Západě a Východě byla již od 4. stol. a nauka latinská nebyla odsouzena žádným církevním sněmem. Při sjednocovacích pokusech se v této nauce Řekové a katolíci shodli a Církev katol. nežádala od sjednocených, aby do svého symbola pojali „Filioque".

Řečtí círk. otcové tvrdí, že Duch sv. se lidem *zjevuje* skrze Syna a přiznávají, že toto zjevování má důvod v pravdivém *vycházení* skrze Syna. Fotius však popírá skutečný *původ* skrze Syna a po něm mnozí řečtí theologové a tak hledají propast, kde jí není.

Co se týče *dodatku „Filioque"* v symbolu, byl přijat ve Španělsku již r. 589, tedy dávno před rozkolem, V Římě byl přijat v 11. stol. Je jasno, že *Filioque neobsahuje bludné víry* a nepozměňuje skutečně symbola. Ruský theolog Světlov prohlašuje, že církevního rozkolu nezpůsobil dodatek *Filioque*, dodatek ten byl toliko *záminkou* a ne příčinou *rozkolu*.

Odchylky v nauce *o očistci* a vůbec *časných trestech* za hříchy a spory o tom datují se od 13. stol. Je to otázka spletitá a mínění theologů se různí. V praxi Východní církev má modlitby i mše za zemřelé. Většinou učí, že modlitby živých pomáhají pouze duším těch, kteří se ještě dostatečně nekáli za smrtelné hříchy, ač jich litovali. Někteří učí, že přímluvy pomohou i takovým, kteří umřeli ve smrtelném hříchu. Co se týče muk očistcových, popírají hmotný oheň všichni. Místo trestů posmrtných nazývají *hades*. Někteří mluví o zvláštním kraji s jakýmisi celními stanicemi t. zv. *mytarstva*, kde ďáblové mučí duše.

Nevyhraněné jsou také názory *o dostiučinění a pokání* za hříchy již odpuštěné. V katechismu Filaretově se praví, že pokání při zpovědi — rusky *epitimije* — se ukládá na usmíření hříchu a přemožení hříšného zvyku. Novější východní theologové pod vlivem protestantismu přiznávají *pokání* jenom *význam léčivý a výchovný*, ne satisfakce.

Boj proti *odpustkům* zahájil na Východě první Makarij, významný ruský theolog. Běží tu o tvrzení, že zásluhy Kristovy a zejména svatých nejsou nekonečné, aby z nich církev mohla udílet odpustky podle přání. Jinak sami uznávají nekonečnost zásluh Kristových.

Novější theologové útočí na katolickou nauku *o vykoupení* a vytýkají nám *„juridismus"* — prý katolíci vidí ve výkupném díle čistě právní čin satisfakce božské spravedlnosti a přehlížejí lásku Boží a lidskou atd. Je zajímavo, že velcí theologové Malcev, Světlov a j. považují rozdíly v učení o těchto věcech za nepodstatné a soudí, že by se tu katolíci s nesjednocenými brzo shodli.

Co se týče nauky katolické o *neposkvrněném početí* nejbl. Panny Marie, byla popírána rozhodněji teprve od r. 1854, kdy bylo nepo-

skvrněné početí prohlášeno za dogma. Jinak je P. Maria na Východě vroucně uctívána a naše dogma neodporuje učení starověkých círk. otců ani liturgii východní. V nauce o *dědičném hříchu* není rozdílu, ač někteří východní theologové o rozdílu mluví, aby těch „rozdílů" přibylo.

Rozdíl však je v *seznamu knih Písma sv.* Vyznání víry Petra Mogily i Dositejovo ze 17. století mají týž kánon Písma sv. jako Církev katol. Vliv protestantismu však způsobil, že od 18. st. upírá se t. zv. *knihám deuterokanonickým*[1] božský původ čili inspirace. Slovanské církve východní uznávají knihy deuterokanon. za pouze *církevní*, ale *užitečné* a *tisknou je zároveň s knihami protokanonickými.* Řecká církev je v této otázce nejednotná. Co do *četby* Písma sv., zakazuje také pravoslavná církev laikům četbu bez církevního vedení, nemůže tedy vytýkati nic katolíkům.

V otázce *nerozlučnosti manželství* je pravoslavná církev volnější než katol. — dovoluje rozluku z některých příčin (cizoložství a j.) a nečiní rozdílu mezi rozvodem a rozloučením manželství.

Nauka o *primátu římského papeže* je *hlavní věroučný rozdíl a vlastně jediný*, což přiznávají mnozí theologové nesjednocení. Kdo uzná primát a neomylnost papežskou, přijme i v ostatním katolické učení a tak zmizí všechny dogmatické rozdíly. Na druhé straně popírání nauky o primátu mění názory na zřízení církve a věrouku její. Zde je tudíž *kořen rozkolu* a pramen všech rozdílů ve víře, abych citoval Dr. Grivce. Vrchní prokurátor ruského synodu Pobědonoscev vyjádřil se roku 1893, že je *papežovo prvenství jedinou vážnou překážkou sjednocení.*

Do 11. nebo aspoň 9. století uznávala východní církev primát papežův. Svůj odpad odůvodňuje tvrzením, že primát v Církvi má podklad pouze církevní a historický, nikoliv božský. Co je původu církevního, tedy lidského, nemá prý nezměnitelné platnosti. *Historický podklad* primátu papežova uznávají všichni vážnější theologové, ale v lidových (populárních) spisech se i toto bez důkazu popírá. Toto stanovisko je sice pohodlné, ale nesprávné, neboť šíří mezi lidem nesprávné mínění o Církvi katol. a nenávist k ní.

Církev katol. učí, že Syn Boží založil Církev s *viditelnou hlavou* Petrem a jeho nástupci. Důkazy čerpá z *evangelií a tradice i rozumu.* Jasná jsou přece slova Páně: „Ty jsi Petr a na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné jí nepřemohou" atd. Nebo: „Pasiž ovce mé, pasiž beránky mé" a dále: „Modlil jsem se za Tebe, aby nezhynula víra Tvá, a ty někdy obrátě se utvrzuj bratry své." Slova Písma sv nepřipouštějí jiného výkladu než jak jim rozumí Církev katol. Tradice a dějiny Církve jsou stálým svědectvím pro správnost nauky Církve katol. Pro spor s nesjednocenými jsou příznačná zvláště *svědectví východních* církevních *otců* a *praxe* všeobecných

[1] Toto rozdělení týká se doby, kdy byly přijaty do kánonu t. j. jako inspirované ode všech obcí církevních.

sněmů církevních až do rozkolu. Primát nebyl popírán, ač někde je těžko rozlišovati, byl-li uznáván za instituci božského původu či církevního. Správný katol. výklad citovaných míst Písma sv. uznávají i *protestanté* na př. Harnack, Holtzmann, Jülicher, ale popírají pravost textu. Nezbývá, než aby nesjednocení si vybrali něco z toho dvojího. Aby však přijali nauku katolickou, k tomu jsou vedeni také svými *liturgickými texty*, jež hlásají ustanovení Petrovo a primát. Petr je nazýván: základem Církve, prvoprestolným, pastýřem všech apoštolů a pod. Papežové Martin, Lev Velký a j. jsou prohlašováni v liturgii za nástupce Petrovy. Proto je nedůsledné utíkat od staré nauky a vykrucovati fakta.

Východní theologové si pomáhají z rozpaků tvrzením, že pouze Kristus je hlavou Církve a není jiné *viditelné hlavy*. Nejasnost se zvětšuje ještě tvrzením, že se musí církev pozemská řádně pojímati zároveň s církví nebeskou (Malinovskij), kteréžto nemůže vládnouti žádná moc viditelná. *Důsledky odstranění viditelné hlavy* a nejvyšší autority ve věcech víry a mravů vidíme na Východě zřejmě v *rozpadnutí východní církve* na národní církvičky a v neschopnosti konat všeob. církevní sněm, jenž je theoreticky jedinou nejvyšší mocí v Církvi. Pravoslavní považují Církev výlučně za *mystické tělo Kristovo* a nikoliv jako právní společnost. Světlov učí, že církev viditelná a neviditelná jsou spojeny jako duše a tělo; podstatou Církve jest její neviditelná stránka, která může existovati bez viditelné stránky: tedy jest Církev živý organismus bez zevnější organisace. Důsledkem této nauky jest, že ani ve východní církvi není viditelné jednoty, což také chápou nesjednocení theologové. Srbský biskup Milaš učí, že *jednota* mezi národními církvemi může býti pouze *duchovní*. Známky této duchovní jednoty jsou prý shoda víry, ducha a praxe a vzájemné obcování. Ve skutečnosti se tato jednota na Východě nezachovala, na př. *katol. křest* Řekové zavrhují, Rusové uznávají; *Bulhaři* byli vyobcováni cařihr. patriarchou jako schismatikové, ale některé východní církve dále s nimi obcují jako s pravoslavnými bratry. Tisíc let již trvá rozkol a nesjednocené církve se nemohou dosud sejít na *všeob. sněmu*. Kde je několik *národních* církví, nemůže se mluviti o *jednotě* církevní. To cítí i theologové a hledají *hlavu církevní* — navrhují svěření dohledu na církevní jednotu některé církvi Cařihrad svůj primát na Východě dávno ztratil.

Z toho volání po autoritě vidíme, jak *nepřirozený* je *rozkol* a že se musí hledati *náhražky*, když se zavrhla instituce samým Kristem založená — papežství.

Církev katolická nevytýká východním nesjednoceným bludařství, nýbrž *pouze rozkol*. Odtud snahy o *sjednocení*, ne o *obrácení* Východu. Z toho plyne, že jsou Řekové, Rusové a j. nesjednocení *pravověrnější* než na př. protestanté a j. bludaři. *Neprávem* však Východ si přidává titul orthodoxie čili *pravoslaví* t. j. pravověrnosti s hrotem proti Církvi katol., jakoby ona přestala býti pravověrnou.

Východní církev nazývá se ráda *církví sedmi* obecných *círk. sněmů*, poněvadž neuznává toho, co bylo ustanoveno dalšími obecnými sněmy. Podstatou svého učení je částí katolické Církve, jež zůstala na stupni svého vývoje v 9.—11. stol. Učení katol. církve se ovšem od té doby nezměnilo, neboť i dogmata později prohlášená byla *částí nauky* všeobecně v Církvi *uznávané* od dob apoštolských.

Je jisto, že učení nesjednocených biskupů a theologů neshoduje se ve všem s naukou sedmi círk. koncilů. Už rozkol sám odporuje jejich nauce o primátu římského papeže. Bez stálého a neomylného vrchního úřadu učitelského v Církvi je vůbec *nemyslitelno, aby nauka* byla po staletí *zachována neporušena.* Odtud stav východní církve je abnormální a anarchický, jak praví Vlad. Solovjev. Jenom zásadní *konservativnost* brání, aby církev východní jaká taková zašla do bludů. Jednotliví biskupové a theologové však nejsou v nauce a výkladu jednotni. Ani mezi *symbolickými knihami*[2] není souhlasu ve všech otázkách na př. o očistci, časných trestech, inspiraci deuterokanon. knih a j.

Solovjev vidí v obou církvích právem *dvě rodné sestry,* sice rozdvojené, ale pravověrné a *milé Kristu,* jehož nejupřímnějším přáním je, aby se tyto sestry smířily. Velikán *Solovjev věřil v možnost sjednocení* už před lety. Co teprve by řekl, kdyby se dožil nynějších událostí a stavu Ruska po světové válce a pod knutou bolševismu! *Církev pravoslavná neobstála* v té hrozné zatěžkávací zkoušce. Jak zcela jinak vyšla Církev katolická z hrůz světové války! Ale *na Východě již svítá.* Zřícení bolševismu je nedaleko a *pokolení,* jež ty katastrofy přečká, bude *lidem Páně,* mezi nímž třeba vystavěti Bohu velkolepý *chrám sjednocení.*

[2] Vyzn. víry kijevského metr. Petra Mogily z r. 1640; Vyzn. víry jerus. patr. Dositeje 1672, Filaretův katechismus.

† Dr. EUGEN KADEŘÁVEK.

Dne 3. května t. r. zemřel v klášteře želivském převor Ph. a Th. Dr. Eugen Kadeřávek v požehnaném věku 82 let. Narodil se v Něm. Brodě 26. VII. 1840. Největší část svého života působil jako profesor na střední škole, a to v Něm. Brodě a hlavně v Olomouci. Tam habilitoval se r. 1883 na theologické fakultě pro křesťanskou filosofii, která dosud v theologickém studiu byla pomíjena, ač vlastně tvoří základ k dalšímu studiu. I na brněnském theologickém ústavu teprve r. 1876 počal Dr. Pospíšil přednášeti filosofii. Kadeřávek r. 1891 byl povolán na theologickou fakultu v Praze za profesora filosofie a fundamentálky. V letech 1897-98 byl rektorem university.

Dr. Kadeřávek je jedním z hlavních representantů katolické filosofie u nás. Poznal nesprávnost jiných soustav (byl původně klas. filologem) a vlastní prací a přemýšlením došel k přesvědčení o pravdivosti filosofie aristotelsko-scholastické. Jí pak věnoval celý svůj život. Stěžejním dílem Kadeřávkovým jest „Soustava filosofie křesťanské čili aristotelicko-thomistické“ ve třech dílech, již vydal r. 1920 nákladem vlastním. Celé své jmění obětoval na její vydání a celý náklad mimo asi 150 exemplářů rozdal. Důvody, které ho vedly, aby tak velké dílo podstoupil, uvedeny jsou v předmluvě. Filosofie křesťanská: 1. jest filosofie nehynoucí (perennis), 2. odpovídá lidské povaze, 3. má cenu vědeckou, 4. jest prospěšnou, neboť uspokojuje touhu po přirozeném vědění o Bohu, přírodě a člověku, staví mravnost lidskou na přirozených pevných základech, pomáhá člověku dosáhnouti přirozené dokonalosti a blaženosti a nejvyššího cíle — Boha, 5. má vliv na mravnost lidskou, 6. jest v přátelském poměru k náboženství křesťanskému, katolickému.

„Lépe by bylo společnosti lidské, kdyby filosofií křesťanskou se řídil život lidský.“ Mnohého odstraší ovšem od studia díla tohoto trochu těžší sloh a nezvyklá terminologie. (Bylo by snad prospěšnější, kdyby bývala ponechána terminologie zavedená J. M. prel. Dr. Pospíšilem, která již se víc vžila.) Ale i přes tyto obtíže studium díla Kadeřávkova nezůstane bez užitku.

Mimo „Soustavu filosofie“ napsal mnoho jiných filosofických děl, jimiž šířil křesťanskou filosofii mezi inteligencí. Jeho snahou bylo, aby i na světských filosofických fakultách se přednášela křesťanská filosofie a podal v tom směru dvakráte ministerstvu rakouskému memorandum, kterého však nebylo dbáno. Když tak se chovali ke křesťanské filosofii za „katolického“ Rakouska, co můžeme očekávati nyní, „kdy Tábor jest naším programem“? Případ Dr. Kratochvila jasně mluví! Musíme si pomoci sami! Mohlo se tak státi jinde, proč ne u nás? —

Kadeřávek byl také nadšeným knězem a chtěl přispěti svou hřivnou i k mravní výchově spolubratří. Proto přeložil Chaignonova výborná rozjímání a ještě krátce před smrtí postavil kněžstvu před oči vzory, dle kterých by měli žíti, v knížce „Třistapadesát výborných kněží katolických“. Nyní bychom mohli i jej zařaditi mezi ně. Svým životem a prací si toho zaslouží. — R. i. p! J. J.

K ŠEDESÁTINÁM MSGR. DR. JOSEFA KUPKY.

7. května t. r. dovršil 60. rok svého plodnou prací vyplněného života bývalý profesor pastorálky v brněnském

alumnátě, kanovník brněnské kapituly Msgr. Dr. Josef Kupka. Nepatříme sice k jeho žákům, neboť již v roce 1913 ukončil učitelskou a vychovatelskou dráhu na našem ústavě, ale přes to, chovajíce v srdci tradiční vzpomínky na všechny, jichž život spiat byl se životem našeho ústavu a zvláště s rozkvětem „Růže Sušilovy“ a „Musea“, konáme milou povinnost, když mu prostými, ale upřímnými slovy našeho „Musea“ blahopřejeme k významnému jubileu.

Dr. Josef Kupka jako bohoslovec záhy srostl s ušlechtilými snahami svých kolegů a účastnil se plně prací v „Růži Sušilově“. V „Museu“ uložil své literární prvotiny. Jsou to: Oktavius (v roč. 18.), O příčinách častých soubojů za naší doby (v roč. 17., 1883) a Působnost milosti a svobodné vůle (v roč. 18.) — Po vysvěcení v roce 1884 ustanoven byl kaplanem v Mor. Budějovicích, kdež se soukromě připravoval na doktorát. Po třech letech poslán na studia do Říma a za 2 léta složil doktorát filosofie. Po návratu do vlasti působil jako kaplan v Mohelně a potom jako katecheta na něm. reálce v Hustopeči. V roce 1891 ustanoven definitivně profesorem pastorálky na theol. ústavě v Brně. V té době byl v Olomouci prohlášen doktorem theologie. V r. 1913 pak jmenován kanovníkem. — V literárních kruzích theologických požívá jméno Dr. Jos. Kupky zasloužené vážnosti. Řadu jeho článků z oboru pastorální theologie přinesl Časopis katolického duchovenstva. Mimo to přispíval do SS. Eucharistie a Kazatele. V r. 1899 vyšlo v Dědictví sv. Prokopa v Praze stěžejní jeho dílo „O mši svaté“ a roku 1907 nákladem V. Kotrby druhé dílo „O církev. roce“. K těmto druží se praktická příručka pro duchovní správce „Hlavní pravidla o vedení matrik“. Soukromá činnost Msgr. Dr. Kupky jest velmi bohata. Jest činný v „Apoštolátě sv. Cyrila a Metoděje“, v misijním spolku sv. Petra Klavera, předsedou „Dobročinného stavebního družstva „Sušila“ a při tom neutuchla jeho spisovatelská činnost. V r. 1920 vydal sbírku kázaní pro neděle a svátky církevního roku. — Přejeme jubilantovi, aby Všemohoucí další jeho činnost provázel plností svého požehnání. Ad multos annos!

— bš —

SUFFICIAT NOBIS DEUS!

Moderní pohané musí býti považováni za méně cenné. To neznamená jimi pohrdati, nýbrž jen uvědomiti si vždy, co vyžaduje důstojnost křesťana. Jedinou autoritou naší je Bůh a Církev. Není třeba, aby Kristus ustupoval autoritě světské, často velmi pochybné. To je přehodnocování hodnot a nespravedlivá koncese duchu světa. Více křesťanského sebevědomí! Vždyť světa naprosto nepotřebujeme. — Není jiných velikých lidí v pravém smyslu slova v lidském pokolení než světci, velikáni.

Nestavme na výrocích lidí, náboženství a Církvi nepřátelských, když ve chvilkové sentimentalitě nebo v světlém okamžiku řeknou několik rozumnějších slov. Není toho třeba; je to tak, jako nositi zrnka písku na nebetyčné hory. V této věci jsme velmi citlivi; ihned se výroku chápeme a palcovými literami hlásáme, že se objevují „ohně na horách“. Už to pojmenování „ohně na horách“ je málo případné. Kdo nejde s Kristem, i kdyby byl v očích světa největší učenec, není „na horách“, nýbrž hodně níž! Tak děláme často nejzarytějším nepřátelům Boha vydatnou reklamu — a oni zůstávají stále stejni. Jsme často všichni tuze zbabělí. Proč se bojíme státi se blázny v očích světa? Vždyť není jiného prostředku k dosažení přátelství Božího. Písmo přece praví zcela jasně: „Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc saeculo, *stultus* fiat, ut sit sapiens“. (I. Cor. III., 18.) V řeči tak často shledáváme důvody moudrosti lidské a zapomínáme na slovo Boží, jež je argumentum invincibile. — Nemějme stále touhu přiblížiti se světu, přizpůsobiti se jeho zásadám. Je to nemožné, jako se nepodaří sloučiti oheň a vodu, a zároveň nebezpečné: „Quicumque ergo voluerit amicus esse saeculi huius, inimicus Dei constituitur“ (Jac. 4, 4). Takové koketování nám neprospěje a úcty také nepřidá. Zde není místa ke kompromisům. Dostačíme si úplně sami. Proto není potřeba zadávat si v důstojnosti křesťanské.

Dejme se úplně prolnouti zásadami křesťanskými, učiňme Krista základem a středem celého života soukromého a veřejného. Kde najdeme lepší základ? Nestůjme o přízeň světa — je bez-

cenná. Ani si neuvědomujeme, jak jsme bohatí my a jak uboze chudičký je svět.
L. B.

HROB SV. PETRA V ŘÍMĚ.

Zesnulý papež Benedikt XV. nedlouho před svou smrtí dal svolení, aby otevřen byl hrob sv. Petra (Confessio s. Petri) v Římě. Proti otevření Confesse vyslovil se v „Köln. Volksztg." prof. Dr. Styger a to z toho důvodu, že by byla zbytečna námaha s otevřením hrobu spojená. Dnes, kdy je nesporně jisto, že sv. Petr v Římě žil, tam smrtí mučednickou zemřel a tam též pochován, otevření hrobu nepřinese v této otázce nic nového. Sami protestanté musili uznati faktum pobytu a smrti Petrovy v Římě. Berlínský profesor Harnack přiveden byl k názoru, že boj proti tvrzení o pobytu a smrti apošt. Petra v Římě byl pouhým důsledkem stranické polemiky. Napsal ve své kritické Chronologii: „Že sv. Petr v Římě byl a tam smrtí mučednickou zemřel, bylo kdysi z tendenčně protestantských, pak tendenčně kritických důvodů popíráno. Že to však byl omyl, je dnes každému badateli, který není zaslepen, na bíledni."

Jiný učenec protestantský, Hans Lietzmann, vydal r. 1915 zvláštní spis o pobytu sv. Petra a Pavla v Římě, v němž postupuje dle historických dat úředního kalendáře města Říma od Furia Dionysia Filokala z r. 354, pak dle výsledků vykopávek Vaalových. Ovšem, nezaujatá věda mluví jinak, než tvrdošíjná a nesmiřitelná zášť odpůrců Říma. Mohli-li však pověstný Renan napsati: „Mám za pravděpodobnou tradici o pobytu Petrově v Římě, ale soudím, že pobyt ten neměl dlouhého trvání, a že Petr podstoupil smrt mučednickou hned po svém příchodu do věčného města", — pak snadno lze si utvořiti soud o schůzích čsl. sekty, na nichž kdosi „vědecky" chce rozhodovati o dějinách Církve katolické.
—bš—

REFORMA CÍRKVE.

Nedávno uveřejnil olomoucký „Našinec" zajímavý článek P. Adolfa Jaška, jednatele „Apoštolátu sv. Cyr. a Met.", který cestuje do Ameriky, aby tam propagoval hnutí unionistické. Na cestě zastavil se v Anglii. Článek jeho „Z náboženského života v Anglii" líčí tamní náboženské poměry a konstatuje, že Církev katolická je tam na postupu.

Zaujal mne tento passus: „Katolická církev jest v Anglii ve značném postupu. Dějí se časté konverse, ale co hlavního, mizí předsudky a odpor vůči katolicismu. Tu jest nejlépe viděti, že náboženský život se tu nevyvíjí ústupky, směrem k laxismu, nýbrž naopak věrným plněním povinností".

Tato slova jsou cenným projevem správného pochopení pokroku náboženského. V naší vlasti se osvědčila jejich pravdivost. Naši Jednotáři naříkali nad formalismem v českém náboženském životě a viděli odpomoc a záchranu jenom v ústupcích, byť ne dogmatických: tak prý klerus i lid ohřeje zase lásku k Církvi a nadchne se pro život dle náboženství. Bolestná zkušenost dala jim zápornou odpověď. Chtěli reformovati Církev a zašli daleko — ovocem a důsledkem jejich práce je sekta československá.

V té době nebylo u nás člověka, jenž by schvaloval naše náboženské poměry. Že se něco musí reformovati, bylo každému jasno. Ti katolíci, kteří byli upřímnější, rozřešili problém reformy „Církev reformy nepotřebuje, ale sebe musíme reformovati dle návodu a předpisu Církve, a hned ozdraví naše náboženské poměry." Toto heslo začalo se prováděti a účinek se ukazuje. Co se od převratu r. 1918 v náboženském životě u nás zlepšilo, stalo se zásluhou těch, kdož přikročili k reformě sebe. Tato reforma je nesporně těžší než reforma Církve. Je k tomu potřeba veliké mravní síly, které právě naši reformátoři Církve neměli. A nemají jí dosud, jak ukazuje všestranný zmatek v církvi československé i nedůslednost a polovičatost těch, kteří zůstali v Církvi katolické a chtějí dosud „reformovati" ji.

Jakou radost naproti tomu musí míti člověk, když pozoruje horlivý náboženský život v části našeho národa, když slyší volání po intensivní pastoraci i z řad laických, když se plní kostely, a co víc: zpovědnice, když přibývá sv. přijímání, když katolíci se stavovsky i politicky organisují a nabývají vlivu na správu státu! Vzor katolické ciziny působí u nás také rozmach katolického života. Zejména do studentského hnutí

katolického klademe oprávněné naděje. Každý jednotlivý student, odchovaný zásadami v dobrém smyslu reformními, bude jako katolický inteligent magnetickou střelkou, jež potáhne k Církvi a ke Kristu ty, kteří jsou dosud ospalí a liknaví.

Reformovati sebe, to je to pravé, čeho potřebujeme. Užiji básnických slov Nerudových: „Bude-li každý z nás z křemene, je celý národ z kvádrů“ — a pozměním: budeme-li sebe reformovati, rozkvete náboženský život u nás a ubude pokřtěných pohanů. Dobudeme Církvi respektu v očích nekatolíků a práv potřebných k plnému rozvoji Církve. Učme se od anglických katolíků dělati Církvi čest! —deč—

HNUTÍ KATOLICKÉ MLÁDEŽE V NĚMECKU.

Časopis „Jugendführung“ uveřejnil nedávno statistiku, která nás musí překvapiti. Německá mládež katolická má přes 60 časopisů, které jsou vydávány přímo pro ni nebo pro její vůdce. Na všechny stavy je pamatováno. Jak jsme chudi proti německé mládeži! Naše katolická mládež má jenom svůj „Život“, „Jitro“, „Museum“, „Orel“, „Naši Omladinu“, „Dorost“, „Václava“, Anežku“, „Nový Máj“, „Anděla strážného“, „Květy mládí“, „Pán přichází“, „Černouška“ a některé přílohy týdeníků katol. jako „Besedy mládeže“ a pod. Je to skrovný počet, ale naše časopisy by vykonaly mnoho práce, kdyby aspoň byly více rozšířeny. To bude úkolem hlavně kněžstva, aby se postaralo o větší rozšíření časopisů. Již na školách musíme dáti dětem do rukou katolické časopisy, aby nám zajistily vliv na duše dětí, až odrostou škole. —deč—

JUBILEUM „DÍLA ŠÍŘENÍ VÍRY“.

Dne 3. května připadlo sté výročí založení největšího katolického misijního spolku — „Díla šíření víry“. —

Počátky tohoto bohumilého díla byly nepatrné. V minulých stoletích starala se o misie sama církev i světské vlády, ale při rozmachu misijní činnosti a při netečnosti států brzo bylo třeba ohlížeti se po jiném pramení příjmů. — Plán založiti spolek pro podporu misií pojala zbožná dívka Paulina Jaricotová v Lyoně (Francie). Její pozornost upoutal k této otázce dopis bratrův, který tehdy studoval bohosloví v Paříži. Dozvěděla se o obtížích misijní činnosti a o požehnání, jehož se dostává těm, kteří misionáře svou činností podporují. V modlitbě nadchla se pro velkou ideu a brzo zrodil se v její duši plán, jak organisovati podporu misií. Zapsala si jej na kartu, kterou právě měla po ruce: založí se spolek, jehož členové budou týdně platiti na podporu misií 1 sou (asi 5 hal.); skupináři budou vybírati příspěvky a udržovati zájem o misie ve své skupině (10 členů).

Myšlenka se brzo uskutečnila a po církevním schválení šířil se spolek neobyčejně rychle. Tištěné zprávy o činnosti spolku a podporovaných misiích vycházely od r. 1832 a pomáhaly šířiti zájem o misie a horlivost věřících. „Dílo šíření víry“ bylo odporučeno do ochrany apoštola Indie sv. Františka Xav. Ozvěnou ušlechtilého díla bylo založení bavorského misijního spolku „Ludwig-Missions-Verein“ r. 1838 a r. 1842 vznikla pobočka „Díla šíření víry“ pod názvem „Franziskus-Xaverius-Verein“.

Pokladní zpráva „Díla šíření víry“ z r. 1920 zaznamenává příjem 19 a půl mil. franků. Zejména v Americe roste zájem o misie. V německých zemích kvetou oba jmenované misijní spolky po válečných hrůzách více než do roku 1914. Spolky pracují samostatně. Zájem o misie budí a udržuje výborně redigovaný měsíčník „Die Weltmission der katolischen Kirche“.

Tytéž cíle jako „Dílo šíření víry“ sleduje také „Unio Cleri pro missionibus“, rovněž hojně rozšířená.

V naší vlasti existuje „Dílo šíření víry“ již řadu let. Ředitelství je v Praze IV., Hradčanské náměstí č. 7 N. Jednotlivé diecese mají své diecesní ředitele. Nákladem pražského ředitelství vychází „Věstník Díla šíření víry“, nyní již 10. ročník. „Dílo šíření víry“ bylo doporučeno Církví mnohokrát, posledně pak papežem Benediktem XV. v listě „Maximum illud“ z 30. XI. 1919 slovy: „Přejeme si, aby katolická štědrost zajímala se zvláště o díla, jichž účelem jest pomáhati misiím; takovým v první řadě jest „Dílo šíření víry“. . .

Čsl. ředitelství „Díla“ věnuje část příspěvků z našich diecesí Apoštolské škole sv. Cyr. a Met. na Velehradě. Rok 1922 jest pro misijní hnutí zvláště významný. Mimo jubileum „Díla šíření víry“ připadá letos 300. výročí založení „Kongregace de propaganda fide“ čili „Propagandy“, 300. výročí svatořečení apoštola Indie sv. Františka Xav. a 75. výročí založení „Spolku dětství Ježíšova“. U nás by bylo záhodno vyvíjeti pro misie soustavnější propagandu než dosud se dělo. Z našich seminářů musí vyjíti kněží, kteří se na tomto poli chopí práce intensivněji. Apoštolsky smýšlející duch nutně musí toužiti po rozšíření království Božího na zemi. Jsme šťastni, že jsme dítkami Božími a že nás Církev sv. vede bezpečně za ruku na cestě k nebi — nuže dopřejme toho štěstí nebohým národům, sedícím v temnotách a stínu smrti a umožněme podporou misií, aby světlo Kristovo zazářilo co nejdříve novým duším. J. H.

K VOLBĚ PAPEŽSKÉ.

Volba papežská byla posledně upravena konstitucí Pia X. z 25. prosince 1904 „Vacante Sede Apostolica“. Je zajímavo, že první úřední akt nynějšího sv. Otce Pia XI. pozměňuje ustanovení Pia X. Děje se to Motu proprio z 1. března t. r. Změna se týká několika bodů. Je známo, že američtí kardinálové nemohli se súčastniti volby Benedikta XV. i Pia XI., neboť konklave se uzavíralo příliš brzo. Od nynějška jest počátek konklave stanoven na patnáctý den (místo desátého) a mimo to kardinálská kongregace smí dle potřeby odložiti počátek konklave až na osmnáctý den. Změněno také ustanovení, že kardinálové si mohou vzíti do konklave jako průvodce klerika. Příště je dovolen pouze laický průvodce. Jiná změna týká se sloužení mše sv. v konklave: kardinálové mohou příště v konklave denně přistupovati ke stolu Páně, nejsou zavázáni sami celebrovati. J. H.

„PETŘÍK —

malý apoštol častého sv. přijímání“, jest knížečka zajímavě vypravující o malém Petříkovi, jenž denně přicházel k sv. přijímání. Tento hodný hošík vřele miloval Pána Ježíše a ujišťoval ve svých modlitbách, že rád zemře za obrácení nevěřícího otce. Spasitel ho vyslyšel. Petřík zemřel — otec jeho stal se věřícím křesťanem. Dílko přeloženo byle do mnoha jazyků a dle sdělení „nadšeně přijato“, „vykonalo mnoho dobrého“ mezi malými čtenáři. V jazyku českém podruhé vydala a zasílá na požádání „Mariánská družina bohoslovců“ v Olomouci, arcib. seminář. Posilujte víru a ušlechtilost srdce dítek častým sv. přijímáním a objednávejte jim tento spisek. Cena jednoho výtisku 1·50 Kč, 10 výt. 14·— Kč, 100 výt. 130 Kč.

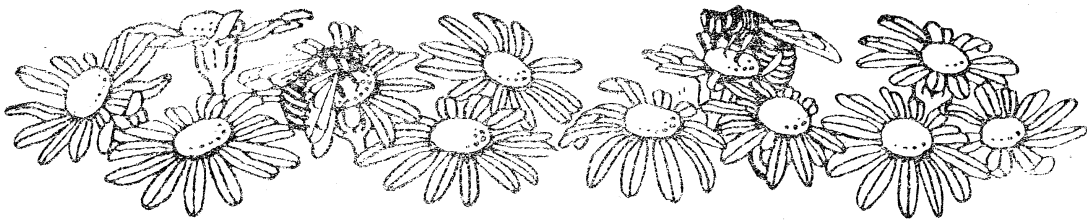

Z P R Á V Y.

ZBOR DUHOVNE MLADEŽI U DJAKOVU.

Djakovo, 12. svibnja 1922.

Časna braćo!

Koliko nam je poznato naš se je „Zbor“ prije dopisivao s Vašim društvom, medatim je nakon rata, ne znamo radi čega, prestala ta korespondencija. Mi bi tada opet želili da manifestiramo našu katoličku i slavensku solidarnost prema Vama, te Vam se javljamo. Osim toga je nakon oslobodenja i Vaš i naš narod u svojitu vlastitim državnim organizacijama došao do jedne sasvine nove etape i konstelacije, te se narodna korba ne centralizuje, više toliko u jednoj čisto nacionalnoj borbi, nego se je premijela i kod Vas i kod nas više na kulturno i socialno polje, te smo na taj način došli do sasvim novih problema, koji nam dirigiraju javni život i mnijenje. Sva nas ta razna pitanja, koja pokreču Vašim javnim životom veoma interesiraju, te bi želili, da nam o tom malo javite, koliko Vam je moguce.

Mi nažalost u našoj državnoj organizaciji moramo da se bavime jož pitanjem relacije pojedinih plemena, a ne možemo da se bacimo na rješavanje onih pitanja, koja zasijecaju dublje i život čovjeka i zajednice.

Mi se pak bogoslovi ne bavimo mnoho tim raznim nacionalnim pitanjima, nego smo koncentrisali naš rad na našu katoličku akciju, koja je kod nas nakon rata veoma lijepo razvija, jer smo došli u našem novom državnom sklopu u uži kontakt s braćom Slovencima, koji imadu mnogo kat. organizacija na svim poljima javnoga života i akcije. Osim toga smo morali da obratima našu pažnju na jedno za nas vrlo aktuelno pitanjo, naime pitanje svecéničkog podmlatka. Naša biskupija, koja broji do 500.000 duša, ima samo nas 8 bogoslova, a ni druge naše dijeceze ne stoje s obzirom na tu stvar mnogo bolje.

Dakle jóš Vas jednom molimo, da nam se javite, da se uzmognem o što više približiti jedni drugima, jer nas čeka zajednički rad „in vinea Domini“.

Nime „Zbora duhovne mladeži djakovačke iskreno Vas pozdravlja Vaš u Kristu brat

Adam Ivičić, theol., predsjednik.

PS. Ako jož izlazi „Museum“, mi se aboniramo na nj. Pošaljite nam onda sve ovogodišnje brojeve.

SLAVNOSTNÍ DEN BOHOSLOVECKÉ FAKULTY UNIVERSITY KARLOVY V PRAZE.

Dne 15. května t. r. byla naplněna veliká aula bohosl. fakulty četným duchovenstvem a katol. inteligencí, kteří přišli, aby oslavili *sedmdesátiny* J. M. preláta Dr. J. L. Sýkory a *druhotiny kněžské* J. M. děkana Msgra A. Vřešťála.

Slavnost zahájena kantátou, Bendlovým „Přáním", přednesenou pěveckým sdružením bohoslovců. Oslavence vítá J. S. děkan theol. fakulty Dr. J. Vajs krásnými slovy, jimiž podává životní činnost obou oslavenců na poli vědecké práce učitelské i literární.

„Oba oslavenci před 40 lety jednoho dne povýšeni k hodnosti doktorů bohosloví na vysokém učení pražském, jsou z prvních profesorů, kteří stáli u kolébky české fakulty bohoslovecké, na níž jmenováni profesory téhož dne 28. září 1891. Oba zastávali několikrát úřad děkanů a proděkanů, oba došli nejvyšší akad. hodnosti rektora Magnifika vysokého učení pražského, oba vyznamenáni zesnulým sv. Otcem Benediktem XV., a to Dr. Vřešťál papežským komořím, Dr. Sýkora papežským prelátem. Všimněme si vědecké činnosti obou oslavenců: Dr. Vřešťál věnoval se studiu křesť. mravouky. Stačí uvésti dvě díla, ovoce dlouholeté práce, díla životní: Přednášky *„Theologia moralis catholica ad praelectiones breviter congesta"* a dílo českým jazykem psané *„Katolická mravouka"* (vydané nákl. Dědictví sv. Prokopa). Dílo první ocenil zesnulý prelát Dr. Knobloch, který si textu „Praelectionum" velice vážil a při rigorosních zkouškách jimi se řídil. Tím chce říci, že „Praelectiones" Vřešťálovy nahradí řadu jiných autorů. Dílo „Katolická mravouka", v poslední době opatřené dodatkem, je tím doporučení hodnější. Msgr. Vřešťál dal svým posluchačům text latinský, a v „Mravouce" česky psané výklad k textu, čímž zůstavil na svůj učitelský úřad trvalou památku.

Dr. Sýkora věnoval se studiu biblickému, specielně studiu Nového Zákona. Pracoval a pracuje nejen ve vědě exegetické, ale i introdukční do úpadu. Rozšířené a doplněné své přednášky vydal v Dědictví sv. Prokopa ve dvoudílovém spise pod názvem: *„Úvod do Písma sv. Nového Zákona"*. Ve zvláštním zpracování vyšlo: *Pravost, neporušenost a hodnověrnost N. Z.* ve Vzdělávací knih. katolické. Nákl. Dědictví sv. Jana Nepomuckého vydán: *„Evangeliář"* a *„Apoštolář"* s vysvětlivkami a komentáři přísně vědeckými, užitečnými nejen theologům, ale i prostému lidu. Na hlubší basi zpracoval *„Umučení Páně"* vydané Vzděl. knih. katolickou. Síly Dr. Sýkory vyčerpává studium textů. Do jeho prací měli jsme staré vydání, jež je s nepatrnými změnami přetištěný text vydání 1804 Faustinem Procházkou. Nové zpracování bylo nutné. Rozcházela se však mínění o způsobu zpracování. Sněm tridentský prohlásil authencii Vulgaty se vzhledem k textům původním, ale k překladům latinským. Authencie textu řeckého resp. hebrejského, nebyla tím odstraněna. Tyto zásady maje na mysli, Dr. Sýkora podnikl revisi textu, ovšem na základě Vulgaty, ale se stálým zřetelem k pův. textu řeckému. Úmorná a namáhavá práce jeho projevila se dílem přímo klasickým. — Dr. Vajs přeje oběma oslavencům, aby těšili se nejen z gratulací přítomných, ale i svých nebeských patronů a učitelů církevních, sv. Alfonsa a sv. Jeronyma.

Potom promlouvá bohoslovec IV. ročníku jáhen Vondráček nejen za nejmladší theology, nýbrž i za všechny bývalé žáky obou oslavenců. Loučí se s dvěma tak vynikajícími a zasloužilými profesory, kteří po celý věk lidský s láskou a nadšením přednášeli posvátné vědy. Děkuje oběma jménem všech žáků za to, čím jsou povinni oběma učitům, jak v příčině svého vzdělání, tak i své kněžské výchovy. Slovy láskou prohřátými líčí některé vzpomínky z přednášek obou profesorů.

Na to nese se aulou zpěv bohosl. sboru: „Zpívej duše Pánu žalmy."

J. M prelát Dr. Sýkora hluboce dojat upozorňuje ve své skromnosti, že konal vždy jen svou povinnost. Poctu, která mu připravena, nepřijímá pro sebe, ale za díky Bohu, že mu dopřál tak vysokého věku a že mohl vykonati, co si předsevzal. Vřelými slovy děkuje sboru prof. i všem hostům, obrací se k milovaným posluchačům a krásnou, vroucností a posvátným zápalem pronesenou řečí podává jim směrnice na cestu do života kněžského.

Předneseny pak pozdravy za Křesťanskou akademii a její vědecký odbor Společnost sv. Cyrila a Metoděje, jehož Dr. Sýkora je předsedou a Dr. Vřešťál místopředsedou. Pozdrav přednesl prof. Dr. Stejskal, byl vlastně retrospektivou bohaté činnosti Společnosti od doby vstupu obou jubilárů do užšího výboru.

Potom se slova ujal J. M. Dr. Vřešťál a děkoval slovy, jež zračila lásku, s kterou věnoval se svému povolání, a dobrotu srdce, které patřilo jeho milovaným posluchačům. Pravil: „Byl jsem učitelem celým srdcem a veškerou duší svou jsem lpěl na svém povolání, nejenom, že je tak krásné a vznešené, ale že jsem se mohl honositi láskou svých posluchačů, kterou mi tak často dávali na jevo. Opustil jsem síně tyto a musím říci, že se mi velice stýská. Ale blaží mne, že odcházím, ale přece non omnis moriar".

Po proslovu preláta Wünsche za ředit. Křesťanské akademie a kapitolu Vyšehradskou, Msgra Říhánka za arc. seminář zapěli bohoslovci Bendlův chorál „Svatý Václave"; tím slavnostní oslava skončena. Zůstavila u všech přítomných hluboký dojem.

Z HRADCE KRÁLOVÉ.

Ve studijním roce 1921-22 pro malý počet posluchačů (15 Čechů, 5 Němců) omezila se činnost tří odvětví, literárního, pro venkovské knihovny a hygienického na pole čistě vnitřní práce, sledujíc úkol osamotnění a přípravy každého kolegy pro okolnosti, za nichž jsa vyzván by mohl rozvíti květ své duševní převahy nad nepřáteli. Navzájem bylo pěstováno praktické bratrství.

Srdečný pozdrav Vám všem, drazí bratří

za literární jednotu:

Váňa Václav, t. č. jednatel. Štěpán, t. č. přeseda.

Z ČESKÝCH BUDĚJOVIC.

Letošek jest v apologetickém kroužku „Jirsíku" dobou práce po válečné přestávce, která se táhla až do roku minulého. Příčinou byl nedostatek sil — bohoslovců. Čítalť kroužek také jen 4 (slovem čtyři) členy. Není-li v takovém případě mocného impulsu, nepracuje se intensivně ve spolku. Za to věnovali jsme se — jak tlumočil za nás kol. Unger na velehradském sjezdě — výchově duchovní a studiu pod vedením věhlasného P. spirituála. Minulost „Jirsíka" je slavná na venek i v mravních výsledcích. Dokladem toho je mimo jiné knihovna ve 4 velkých plných skříních, velký počet venkovských knihoven atd. Dnešní práce naše je zatím stínem oproti dřívější. Důvěřujeme však, že i kritický nedostatek bohoslovců pomine a starý strom vyraší nové větve v „Jirsíku".

Letos je nás celkem 7 členů. Řekli jsme si na počátku roku rozhodně: Budeme pracovat, pokud síly naše stačí, budeme se scházeti pravidelně každý týden a každý jest povinen míti přednášku na libovolné thema. — Dobře jsme začali a jsme spokojeni, ač v látce není dosud vysoké vědecké úrovně. Časem nedostatky doplníme.

První schůze konala se 21./9. 1921 — zvoleni funkcionáři. Za týden (28./9.) přednášel kol. Bareš (III. roč.) „O své cestě do Říma — po Italii a Německu. 6./10. přednášel kol. knihovník Unger (IV.): „Letošní sjezd bohoslovců na Velehradě" a pokračoval 8./10. Dne 13./10. pořádali jsme recitační večírek: 1.) „Tři jezdci" od Jar. Vrchlického (Ferd. Šít, II.); 2.) „Co vypravoval vysloužilec ve stínu lípy" od Sv. Čecha (Ferd. Šít, II.); 3.) Společný zpěv „Matičko Boží obětuj" a některé z orelských písní. Dne 20./10. přednáší kol. Kozel (IV.) „Dějiny českobudějovického semináře"; sbor „Bývali Čechové". 27./10. na oslavu národní samostatnosti recitační schůze s progr.: Sv. Čecha „Svornost", J. Nerudy „Moje barva červenobílá", J. Rokyty „Jsme svobodni", Ř. Švarzové „Modlitba osvobozené vlasti" — (recit. Ferd. Šít, II.) 3./11. a 10./11. přednášel Jan Bartík (III.) na thema: „Haeresę staré a československá církev". Tentýž 20./11. „Krátká reflexe na Amerikána". (Čemu bychom se mohli přiučiti.) 1./12. vyřízeny na schůzi spolkové záležitosti a 11./12. přednesl kol. Šít (II.) „Život J. Val. Jirsíka — zásluhy o Církev a vlast", s pokračováním po vánočních prázdninách 2./2.

1922. 16./2. recituje kol. Šít někt. básně a cvičíme orelské písně ze „Zpěvníku orelského." 2./22. Orelské písně a pokrač. přednášky „O československé sektě (Jan Bartík). 2./3. Zpěv : Věno, orelské pochody a přednáška kol. Šíta (II.) „Životopis Svatopluka Čecha".

Jinak máme se rádi jako bratří a snad více než v Kroužku pracujeme mezi sebou individuelně a se podporujeme. Snad také tím, že je nás tak málo, vážíme si pokroku jeden druhého. Přednášky konají se v „pastorálce" a vždy po večeři. Čerpáme látku k přednáškám a hovorům z časopisů, které v hojnosti „Jirsík" odebírá. Čtyři z nás jsou Orli. Těšíme se na slet v Brně o prázdninách. Zdař Bůh!

Bratrský pozdrav bohosloveckým jednotám!

J. Bartík, t. č. jednatel.

PRAHA.

Práci v „R. S." letos dusí nebývalý nedostatek času. Zvětšený počet přednáškových hodin působí, že máme za celý týden jen jedno odpoledne, kdy jsme všichni doma, totiž v neděli (nejsou-li ovšem akolytace v kathedrále). Dosud bylo konáno 8 výborových a 8 členských schůzí, na nichž bylo 5 přednášek. První přednesl sekretář české katolické mládeže a přítel bohosloveckých snah P. Chlumský dne 8. listopadu 1921 „O cestě po protestantském a katolickém Německu". Pod dojmem této přednášky v „R. S." čilejší život. Bohužel již v počátku byl utlumen mobilisací, která zasáhla rušivě i do pražského semináře a náš beztoho skromný počet snížen na minimum.

V těch 14 dnech, které nám zbývaly do vánočních prázdnin po návratu bohoslovců vojínů, přednášel dne 4. prosince 1921 jednatel „O Solovjevovi a unionistické otázce". Přednáškou byl stupňován zájem o důležitý problem sjednocení církví. Ještě před ukončením předvánočního období ohlásili skoro všichni členové themata přednášek, jež během školního roku přednesou. Po vánočních prázdninách dne 15. ledna 1922 přednášel Dr. Tatzauer o novém pastoračním prostředku „Besídky, jejich zakládání a práce v nich". Dne 22. ledna proslovil kol. Kahoun (I. r.) první díl přednášky „O ideálu", na níž jsou patrny stopy novoidealistického proudu myšlenkového, který se ujímá stále více přes všecky nevěrecké a racionalisticko-pantheistické vlivy na gymnasiích. Časovou přednášku měl kol. předseda Vondráček (IV. r.) 1. února, tedy den před zahájením konklave, o konstitucích sv. Otce Pia X. „Vacante Sede Apostolica" a „Commissum Nobis", které jak známo pojednávají o volbě papežské. Z dřívějších kroužků pracuje se letos pouze v řečnickém, který má pravidelné schůzky týdenní a řízen je předsedou. Dne 3. března v první pátek měsíce obnovili jsme slavnostně zasvěcení „Růže Sušilovy" nejsv. Srdci Páně. Doporučujeme vřele všem bratrským jednotám, aby se „ad modum Familiae spiritualis" také B. S. P. zasvětily.

Dne 28./II. 1922 uspořádala „R. S." se „Spolkom slov. bohoslovcov" masopustní akademii, mající čtrnáct čísel programu. (Recitace, přednáška kol. Vondráčka o Jacinto Verdaguerovi, sólová čísla pro klavír, pro housle a klavír.)

Dne 5. III. zavítal k nám bývalý předseda „R. S." P. C. Klement a poutavě vylíčil svou činnost v duchovní správě na těžké posici u Plzně.

Dne 8./III. přednášel kol. Salajka (I. s.): „Několik historických a archeol. črt o Vetehradu".

Dne 19./III. kol. Muška: „Hnutí orelské".

Dne 25./III. kol. Šimák (IV. r.): „Sjezd mar. družin v Brně 1921".

Dne 2./IV. kol. Šíp (II.): „Život vůdcem vzhůru".

Dne 14./V. kol. R. Dörner (I. r.): „Svatý Jan Nepomucký".

Dne 28./V. kol. J. Hraba (II. r.): „Ctih. Elekta, řádu bosých Karmelitek".

KROUŽEK ŘEČNICKÝ.

Za předsednictví kol. Vondráčka mívá pravidelné schůze ve čtvrtek. Přednešeny kratší řeči, debaty, nepřátelské „palıčské" řeči s inscenovanou oposicí atd. Schůze kroužku jsou velice animované a přinášejí mnoho prakiického pro život. Odporučujeme ostatním jednotám!

LITERÁRNÍ JEDNOTA V OLOMOUCI.

V masopustní úterý 28. února 1922 uspořádali bohoslovci v seminárním sále přátelskou zábavu „Šibřinky". Sbory pečlivě nacvičil dirigent Boh. Vaněk, jenž však v poslední chvíli onemocněl. Ač ke generální zkoušce nedošlo, byly provedeny bezvadně. Orelská cvičení budila zájem, poněvadž bohoslovci-Orli vystoupili poprve v semináři vůbec. Cvičil je kol. Kvítek a na klavíře doprovázel kol. B. Vaněk.

Plenární schůze. XVI. 19./II. Dr. Fr. Cinek: „Herbenova historická pravda. (Pokrač. v otázce svatojanské.)

XVII. 12./III. Dr. Fr. Cinek, pokr. v cyklu přednášek svatojanských: „Lichvářství-mnohoobročnictví sv. Jana".

KROUŽEK CYRILOMETODĚJSKÝ. XIV. 5. III. K. Král: „Byl sv. Cyril biskupem?"

XV. 12./III. K. Hořák: „Vznik a vývoj klášt. na Rusi" (v době do vpádu Tatarů).

XVI. 26./III. Kol. Hořák pokr. v přednášce.

KROUŽEK SOCIOLOGICKÝ. XI. 17./II. Kol. Funk: „Boj kněze proti alkoholu".

XII. 24. II Kol. Funk: „Historie abstinentního hnutí".

XIII. 3./III. Kol. Kolář: „Příčiny mrav. uvolnění mládeže a prostředky nápravy".

XIV. 10./III. Kol. Malíček: „Křesťanská rodina — Spolek sv. Rodiny".

XV. 24./III. Kol. Huňka: „Námitky některých kněží proti Orlu".

KROUŽEK APOLOGETICKÝ. VIII. 27./II. Dr. Fr. Cinek pokračuje v cyklu debatních večírků o primátu „Strossmayerova řeč o primátu".

IX. 14./III. Kol. Botek: „Proč sv. Petr sídlil v Římě a ne v Jerusalemě". Kol. Strejček: „Primát dokázán z evangelií".

X. 28./III. Dr. Fr. Cinek pokračuje v debatě o primátu a probírá list sv. Klementa Korintským.

ZE SLOVANSKÉ KNIHOVNY V OLOMOUCI.

Náš dosavadní vdp. protektor Dr. Josef Foltynovský opustil nás 20. listopadu 1921. S velikou láskou věnoval se zájmům Slov. knih. přes 2 léta a proto plnou měrou zasloužil si vřelého díku. Za příštího protektora zvolen vdp. Dr. Cinek, jenž ochotně volbu přijal. Do výboru Sl. kn. byli zvoleni z I. ročníku ctpp. Funk a Hořák. Výbor konal několik schůzí, aby porokoval o nákupu nejpotřebnějších knih. Byly koupeny chybící starší ročníky našich nejlepších časopisů. Byl opatřen ztracený Český slovník bohovědný. Darem nebo koupí přibylo v tomto období 35 knih. Zájem o knihy je veliký. Počet vypůjčených knih — obzvláště od ctpp. I. ročníku — převyšuje počet knih půjčených v letech minulých.

Čítárna byla přenesena do vytápěné místnosti, ozdobena vkusnými obrazy a dřevoryty, takže se stala útulným místečkem všech bohoslovců. Odebírá tyto časopisy: Anděl Strážný, Apoštolát, Archa, Cyril, Čas. katol. duchovenstva, Čas. musea král. českého, Český čas. historický, Čas. musea olom., Dalibor, Eucharistie, Hlídka, Jitro, Katol. kazatel, Květy mariánské, Květy mládí, Museum, Orel, Orelský věstník, Poklad věřících, Prêtre et apôtre, Sbírka přednášek, Sborník hist. kroužku, Studentské listy (americké), Škola B. S. P., Věstník jednot duchov., Vlast, Vychovatel, Vychovatelské listy, Život. Laskavostí jistého kolegy jest půjčován „Našinec". Novinkou jest, že v čítárně (k vůli rychlé orientaci v časových otázkách) jest vyložen velký počet drobných apologetických spisků, přednášek a výstřižků pojednávajících o otázkách kulturních a církevně právních. Všechny jsou dle jednotlivých oborů roztříděny. Podnět k tomu dal vdp. protektor Dr. Cinek, který se postaral o úpravu místnosti, její vytápění, zapůjčil obrazy, brožurky a výstřižky. Odměnou za jeho oběti budiž mu i nadále zájem, jaký se o všechno snažení jeho dosud u nás jeví a v budoucnosti bohdá hojné ovoce přinese. Tyto potěšující výsledky byly kromě obětavosti bohoslovců umožněny i štědrostí některých dobrodinců, kteří s porozuměním sledují potřeby našeho nejstaršího spolku seminárního.

Knihovník.

POUT a SJEZD

BOHOSLOVCŮ ČESKOSLOVENSKÝCH

BUDE SE KONATI

ve dnech 9. a 10. srpna 1922

NA POSV. VELEHRADĚ.

BRATŘÍ! Není třeba upozorňovati Vás na význam posv. Velehradu pro Církev a Slovanstvo a na důležitost bohosloveckých poutí a sjezdů. Tam chceme vykonati přehlídku práce za uplynulý rok, chceme ohřát své nadšení, chceme si podat ruce k bratrské spolupráci.

Význam letoší pouti vzroste účastí bratří bohoslovců z Jugoslavie a katolické ciziny.

Zveme Vás srdečně a voláme:

Na shledanou na Velehradě!

Podrobný program sjezdu zašle Liter. jednota bohoslovců v Olomouci všem jednotám a uveřejní v katolických novinách.